

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi: 2
Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA)

AÇIKLAMALI YÖNETİM ZAMANDİZİNİ 1929 – 1939

Birgül A. GÜLER (Editör)
Tekin AVANER
M. Murat BASKICI
Sonay BAYRAMOĞLU
Tayfun ÇINAR
Bülent DURU
Nuray E. KESKİN
Ceren KALFA
Barış ÖVGÜN
Menaf TURAN
Ozan ZENGİN

(c) AÜ SBF KAYAUM, Birgül A. Güler (Ed.)

Açıklamalı Yönetim Zamandizini: 1929-1939

Ankara, 2007

Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA)
AÜ SBF Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi : 2
Ankara, 2007

Prof. Dr. Birgül Ayman GÜLER Araştırma Yöneticisi
Nuray Ertürk KESKİN Araştırma Yönetici Yrd.
Yrd. Doç. Dr. M.Murat BASKICI
Yrd. Doç. Dr. Sonay BAYRAMOĞLU
Dr. Tayfun ÇINAR
Dr. Bülent DURU
Tekin AVANER
Ceren KALFA
Barış ÖVGÜN
Menaf TURAN
Ozan ZENGİN

ISBN: 978-975-482-743-9

1.Kamu Yönetimi 2. Türk İdare Tarihi 3. Cumhuriyet Tarihi 4. Yönetim Zamandizini
I. Güler, Birgül Ayman (Ed.), II. Açıklamalı Yönetim Zamandizini: 1929-1939

Yayına Hazırlama: Serpil Hoşafçı
Kapak Tasarım: Fikret Sarı

Baskı Yeri:
Ankara Üniversitesi Basımevi
İncitaşı Sokak No:10 06510 Beşevler / ANKARA
Tel: 0 (312) 213 66 55
Basım Tarihi: .29/ 06/ 2007

Yayın Yeri:
AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi
KAYAUM Müdürlüğü
Cebeci – Ankara

Tel: (0312) 595 12 85
Eposta: kayaum@politics.ankara.edu.tr
Site: <http://kayaum.politics.ankara.edu.tr>

Bu çalışma
Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Müdürlüğüne desteklenmiş
ve Temmuz 2005 – Kasım 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar.....	v
Sunuş.....	vii
Otuzlu Yıllarda Yönetim.....	1
<i>Birgül A. GÜLER</i>	
1929: Yönetimde Merkezîyetçiliğin İnşası.....	21
<i>Sonay Bayramoğlu ÖZUĞURLU</i>	
1930: Muhalefet ve Belediyeler Yılı.....	107
<i>Nuray Ertürk KESKİN</i>	
1931: Tasarruf Yılı: Tek Partili Dönemin Başlangıcı.....	229
<i>Bülent DURU</i>	
1932: Temmuz Kararları Çerçevesinde Planlamaya Geçiş	303
<i>Tayfun ÇINAR</i>	
1933: Planlamada Sümerbank Modeline Geçiş.....	413
<i>Ceren KALFA</i>	
1934: Devletçilik İçin Örgütlenme Yılı	521
<i>Menaf TURAN</i>	
1935: Personel Sisteminde Barem Tartışmaları.....	617
<i>Tekin AVANER</i>	
1936: Parti ile Devletin Bütünleşmesi	705
<i>Ozan ZENGİN</i>	
1937: Anayasal Yenilenmeler ve Siyasi Müsteşarlık	811
<i>Barış ÖVGÜN</i>	
1938: Bekleyiş ve Endişe.....	895
<i>M.Murat BASKICI</i>	
1939: Yerde ve Yönetimde ‘Deprem’	979
<i>T. AVANER, N. E. KESKİN, B. ÖVGÜN, M. TURAN</i>	
Genel Kaynaklar	1075
Araştırmacılar Hakkında.....	1083
Dizin	1091

1930: MUHALEFET ve BELEDİYELER YILI

Nuray Ertürk KESKİN*

Yedi yaşındaki Cumhuriyet, 1930 yılına kapitalist dünya ekonomisini çöküşün eşiğine getiren iktisadi krizin ülkeye yansıyan etkileriyle girdi. Gazetelerde “memlekette umumi bir buhran var” haberleri ile başlayan yeni yıl, Menemen olayı nedeniyle bir ilçe, iki il merkezinde ilan edilen sıkıyönetim kararı ile sona erdi. Mustafa Kemal’in, Kasım ayının ikinci yarısında çıktığı yurt gezisi sırasında, umumi katibine söylediği sözler, bütün gerçekliğiyle 1930 Türkiye’sini anlatmaktadır.¹

Bunalıyorum çocuk, büyük bir ısırap içinde bunalıyorum. Görüyorsun ya, her gittiğimiz yerde mütemadiyen dert, şikayet dinliyoruz. Her taraf derin bir yokluk, maddi manevi perişanlık içinde. Ferahlatıcı çok az şeye rastlıyoruz. Memleketin hakiki durumu ne yazık ki bu.

Dünya genelinde yaşanan iktisadi kriz ortamında, savaştan yeni çıkmış bir ülkede yaşam koşulları daha da güçleşirken, hükümetin hemen hemen her uygulaması ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Bu eleştiri ortamında, çok partili siyasi hayata geçiş denemesi yapılmış ve Ağustos ayında Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) kurulmuştur. Yeni fırkanın programı ile söylemini destekleyenler güçlü bir muhalefet oluşturmuştur. Bu yıl içerisinde Yarın, Son Posta, Hür Adam, Hizmet, Yeni Asır gibi muhalif gazetelerin hükümete yönelik ağır eleştirilerde bulunduğu görülmektedir. 1930 yılı, ‘hükümet uygulamalarına karşı muhalefet’ özelliği ağır basan bir dönemdir.

Diğer yandan 1930 yılı devletin merkezde ve yerelde örgütlenmesi açısından önemli özellikler sergilemektedir. Yıla damgasını vuran yönetsel özellik ‘belediye örgütlenmesi’dir. Belediyeleri konu alan çok sayıda düzenleme ile yetmişbeş yıl uygulamada kalacak 1580 sayılı Belediye Kanunu ve cumhuriyetin ilk çok partili yerel seçimleri bu yıla aittir.² Belediyeler dışında, yılın yönetsel örgütlenme açısından bir diğer önemli özelliği ise ‘nahiyeleşme politikası’dır.

Bu yazı, Cumhuriyet dönemi devlet yapılanmasının 1930 yılında sahip olduğu başlıca kuruluş ve işleyiş özellikleri üzerine bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. 1930’a ait yönetim gerçeği dönemin iktisadi, toplumsal, siyasi koşulları ve uluslararası ortam bağlamında ele alınacaktır.

* Ar. Gör., Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

¹ Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam I*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1968, s. 379.

² 7 Aralık 2004 tarih ve 5272 sayılı Belediye Kanunu’yla, 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu ve bu kanunun ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır. 5272 sayılı Belediye Kanunu ise 3 Temmuz 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. (RG: 13.7.2005, 25874)

MUHALEFET YILI

1930 yılı, genç Cumhuriyet'in siyasal tarihinde bir serbestlik dönemi olarak tanımlanabilir. Artan iktisadi ve toplumsal sorunlar karşısında alınabilecek tek doğru ve etkili önlemin çok partili siyasi hayat olacağı inancıyla Ağustos ayının ilk haftasında Paris Büyükelçisi Fethi (Okyar) Bey'in "Serbest Cumhuriyet Fırkası" adında bir parti kurması kararlaştırılmıştır.³ SCF'nin ardından, biri Edirne'de (Türkiye Cumhuriyeti Amele ve Çiftçi Fırkası), diğeri Adana'da (Ahali Cumhuriyet Fırkası) olmak üzere iki parti daha kurulmuştur. Ne var ki bu serbestlik dönemi yalnızca üç ay sürmüş, Kasım ayının ortalarına gelindiğinde SCF'nin kapatılmasıyla tekrar tek partili sisteme dönmüştür.

Liberal esaslara dayanan SCF programı özel girişime ağırlık verilmesi, tekellerin kaldırılması, yabancı sermaye girişinin teşvik edilmesi, vergilerin azaltılması gibi ilkelerden oluşmaktadır. Serbest Fırka'nın eleştirileri, 'şimendifer politikası'nda somutlaşan aşırı devlet harcamalarını, tekelleri, vergileri ve devlet ihalelerini hedef almaktadır. Korkut Boratav, bu eleştirilerin ilk kez bir hükümet politikası olarak devletçiliğin ortaya konmasına, savunulmasına ve tanımlanmasına yol açtığını belirtmektedir.⁴ Demiryolu Sivas'a ulaştığında, 31 Ağustos tarihli Yarın Gazetesi'nde yer alan haberde bu eleştiriler şu şekilde dile getirilmektedir:

Resmi açılış devletlilerini Sivas'a ulaştıran tren kazanlarında Türk hazinesini yaktı. Bacalarından kıvılcımlanan altınlar müteahhit torbalarını doldurdu. Şimendifere evet, fakat böyle değil.

Bu sene içinde iktidara karşı muhalefet niteliği taşıyan iki önemli gazete vardır: Arif Oruç'un Yarın Gazetesi ile Zekeriya Sertel'in yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Selim Ragıp Emeç'in Son Posta Gazetesi. Bu gazeteler hükümetin uygulamalarına muhalif olanlar arasında büyük rağbet görmüştür. 1930'a özgü muhalefet ortamı, haftalık mizah gazetesi Akbaba'da 21 Ağustos'ta yayımlanan "Herkes Muhalif" başlıklı yazıda Yusuf Ziya Ortaç tarafından şu şekilde özetlenmektedir:⁵

Evet, herkes muhalif...Hangi tanıdığa rasgelsem, hangi gazeteyi okusam, şimendifer siyasetine muhalif, iktisadi tedbirlere muhalif, hasılı hükümetin bütün icraatına muhalif ve yeni fırkanın teşekkülünden memnun...Meğer bu şimendiferleri kimse istemiyormuş, meğer bu vergilerden herkes müşteki imiş. Meğer bu yapılan işlere bütün tanıdıklarım ve tanımadıklarım aleyhtarmış...Borusu ötmeyen aferist⁶ mem-

³ Serbest Fırka'nın kuruluşu ve faaliyetleri için: Ahmet Ağaoğlu, *Serbest Fırka Hatıraları*, İletişim, İstanbul 1994; Şevket Süreyya Aydemir, *Tek Adam: Mustafa Kemal* (Cilt 3: 1922-1938), Remzi Kitabevi, İstanbul 1966; Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam I*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1968.

⁴ Korkut Boratav, *Türkiye'de Devletçilik*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1974, s. 49.

⁵ Yusuf Ziya Ortaç, "Herkes Muhalif", *Akbaba*, 21 Ağustos 1930.

⁶ Fransızcada "çıkarıcı" anlamına gelen "affairiste" sözcüğü, devletin sunduğu ayrıcalık ve imkanlardan yararlanarak kendi çıkarlarını koruyan, yolsuzluklara karışan bürokrat ya da siyasetçilere verilen isimdir. Kuruluşunu izleyen yıllarda yerli ve yabancı sermaye ile siyasi iktidar arasındaki bütünleşme süreci üzerinde aktif bir rol oynayan İş Bankası ile ilişkili politikaclar "İş Bankası grubu" ya da "aferistler" olarak adlandırılmaktadır. Bkz: Korkut Boratav, *agk*, s. 33.

nun, tekkesi kapanan derviş memnun, külah kapamayan haris memnun, mebuslar memnun, yeni fırka memnun, eski fırka memnun, dostlar memnun, düşmanlar memnun...Hasılı kimi yalan, kimi sahi, fakat herkes muhalif, herkes memnun...

Yıl boyu süren muhalefet hareketi ve hükümete yönelik eleştiriler, Eylül ayında İsmet İnönü'nün başbakanlıktan istifa etmesi ile sonuçlanmıştır. İsmet Paşa'nın, istifasından iki gün sonra, tekrar yeni kabineyi kurmakla görevlendirilmesi, muhalefet basınına "SCF karşısında kabineyi gençleştirmek ve güçlendirmek isteği" olarak yorumlanmıştır. Beyrut'ta çıkan 'El'Ahrar' Gazetesi'nde, 1 Ekim'de yayımlanan "Türkiye Kabinesinin Değiştirilmesinde Ne Hikmet Var?" başlıklı makalede ise "bu değişiklik meselesindeki hikmeti Mustafa Kemal Paşa'nın riyaseticumhur makamında kalmaya masruf olan rağbet ve arzusunda" aramak gerektiği ileri sürülmüştür.

İsmet Paşa, 27 Eylül 1930'da beşinci Cumhuriyet Hükümeti'ni kurmuş ve Hükümet 2 Ekim 1930'da güvenoyu almıştır. Kabinede Adliye, Milli Müdafaa, Maarif, Nafia ve İktisat vekaletlerine yeni isimler getirilirken, Dahiliye, Hariciye, Maliye ile Sıhhat ve İçtimai Muavenet vekillerinin değişmediği görülmektedir. 1 Kasım 1927 – 27 Eylül 1930 arasında görev yapmış olan hükümet ile 4 Mayıs 1931'e kadar görevde kalacak olan yeni hükümetin üyeleri Ek-1'dedir.⁷

'İLMİMLİ DEVLETÇİ' İKTİSADİ POLİTİKAYA GEÇİŞ

1930 yılı, 'devletçi iktisat politikası'nın egemen olduğu döneme 'geçiş'i temsil etmektedir.⁸ Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu, Ticarete Tağşişin Men'i (hile ve aldatmanın yasaklanması) ve İhracatın Murakabesi (denetlenmesi) Kanunu, İnhisarlar (tekel) Kanunu ile Merkez Bankası Kanunu gibi 'korumacı' kanunlar 1930 yılında kabul edildiği gibi, devletçiliğin resmi iktisadi politikayı nitelendiren bir terim olarak ortaya atılması da bu yıla rastlar. Gerçekte aynı dönemde bütün devletler, "ulusal piyasalarını ve paralarını dünya ekonomisindeki kasırgaya karşı korumak" için 'devletçi' ve 'müdahaleci' politikalar uygulamaya başlamışlardır.⁹ 30 Ağustos 1930'da Sivas'ta, Ankara-Sivas demiryolunun açılışını yapan İsmet İnönü, burada yaptığı konuşmada hükümetin iktisat politikasına karşı eleştirilere cevap verirken, gelecek yıllarda izlenecek devletçi politikanın işaretlerini de vermiştir. 'Devletçilik' kavramı resmen ilk kez bu konuşmada dile getirilmiştir.¹⁰

⁷ <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler> (Erişim Tarihi: 11.11.2005)

⁸ Boratav'a göre, 1930-31 yılları devletçi iktisat politikasının hakim olduğu döneme geçiş temsil etse de, 1932 yılına kadar devletçilik içeriği olmayan boş bir sözcükten ibaret kalmıştır. Korkut Boratav, *agk*, s. 18.

⁹ Eric Hobsbawm, 1929 krizinin yarattığı ekonomik çöküş nedeniyle eski tarz liberalizmin de ölüme mahkum olduğunu belirtmektedir. Hobsbawm'ın döneme ilişkin değerlendirmesi için bkz: Eric Hobsbawm, *Kısa 20. Yüzyıl (1914-1991): Aşırılıklar Çağı*, (Çev. Yavuz Alogan), Sarmal, İstanbul 1996, s. 111-138.

¹⁰ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Politikada 45 Yıl*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1968, s. 97 ve *İsmet Paşa'nın Siyasi ve İçtimai Nutukları 1920-1933*, Ankara 1933, s. 314-316'dan aktaran: Korkut Boratav, *agk*, s. 82.

Liberalizm nazariyatı, bu memleketin güç anlayacağı bir şeydir. Biz iktisadiyatta hakikaten *ıımlı devletçiyiz*. Bizi bu yöne sevkeden bu memleketin ihtiyaç ve bu milletin fikri eğilimidir. *İımlı devletçi* olarak halkın eğilimlerine yetişemiyoruz diye kusurluyuz. Devletçilikten büsbütün vazgeçip, her nimeti sermayedarların faaliyetinden beklemeye yöneltmek, bu memleketin anlayacağı bir şey midir?...iktisadi devletçilik siyaseti bana her şeyden evvel, bir müdafaa vasıtası olarak kendi lüzumunu hissettirdi. Asırların ihmali telafi, haksız tahribatı imar edecek yeni nizamın çetin şartlarına mukavemet edecek sağlam bir devlet bünyesi kurabilmek için her şeyden evvel, devleti iktisadiyatta yıpratmak amillerden kurtarmak lazım geliyordu. Demek ki iktisadiyatta devletçiliği biz, gelişme yolu takibedebilmek için de bir müdafaa vasıtası ve bu sebeble bir azimet noktası bir temel saymaya mecbur bulunuyoruz...Devletin teşkilat, vasıtaları, yardımı ve hatta doğrudan teşebbüsü olmaksızın memleket sanayinin kurulabilmesini ancak safdil olanlar düşünebilir.

1930 yılında devletçilik politikası ile ulusal kalkınma anlayışını tamamlayan araç ‘tasarruf’ ve ‘yerli malı’ mücadelesidir. Ocak ayında kurulan Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti, bu mücadele kapsamında pek çok faaliyet - yerli malları teşhir günü, milli sanayi sergisi, sanayi kongresi - düzenlemiştir.¹¹ Şubat ayında çıkarılan bir genelge ile kamu kurumlarının ihtiyacı olan malzemeler için Darphane Müdürlüğü'ne müracaat etmeleri ve gerekmedikçe dışardan mal alınmaması kararlaştırılmıştır. Resmi kurumlar tarafından kambiyo alımının düzenlenmesine ilişkin 2 Temmuz 1930 tarihli kararda tasarruf ve yerli malının önemi şu sözlerle vurgulanmaktadır:¹²

Memleketin bugünkü iktisadi ve mali vaziyetine göre ve cihan iktisat ve milliyet prensiplerine nazaran mümkün olduğu kadar tasarruf ve mümkün olduğu kadar yerli malı kullanmak gerekmektedir....bütçede tahsisatı olduğu halde tasarruf ve iktiba kabil olduğu halde sarf olunmayan her liranın hazineye kalması bir vatani borçtur. Diğer taraftan devlet bütçesinde bulunan bir paranın yerli malı haricine sarf olunması mecburiyeti karşısında kalan her memur kanunlar ahkamı dahilinde yerli malı atamaya kendini mecbur ve mükellef bilecektir. Ancak umumi ve şuuri olmak lazım gelen bu dikkatler sayesinde ki milli istihsal ve iktisat himaye edilmiş ve milli paranın kıymeti müdafaa edilmiş olur.

İktisadi açıdan yılın önemli olaylarından biri Kibrit ve Çakmak İhisarı (Tekel) İşletmesi'nin 10 milyon dolarlık borç anlaşması ile “The American-Turkish Investment Company” adlı Amerikan şirketine devredilmesidir. Külçe altın olarak verilen borcun faizi % 6.5, vadesi 25 yıldır. Elde ettiği imtiyaz karşılığında, şirketin ayrıca her yıl 1.800 bin TL ödemesi kararlaştırılmıştır. Bu 1.800 bin liradan borç taksitleri % 6.5 faizle düşülecek, geriye kalanı yıllık iki taksitle ödenecektir. Kanun 14 Haziran 1930'da TBMM'de 210 oyla kabul edilmiştir. Bu anlaşma ile sağlanan kredi Merkez Bankası'nın kuruluşunda kullanılmıştır.

¹¹ Yerli malı haftalarının ulusal kalkınmadaki rolü ile Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin çalışmalarına ilişkin bir değerlendirme için bkz: Doğan Duman, *Ulusal Ekonominin Yapılanmasında Yerli Malı Haftaları*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir 2001.

¹² Resmi kurumlar tarafından kambiyo alımının düzenlenmesine ilişkin önlemler hakkındaki 4.12.1929, 28.5.1930 tarih ve 8619/0512 sayılı kararnamelerin tadili hakkında 2.7.1930 tarih ve 9682 sayılı kararname, RG:25.8.1930, 1579.

KAMU MALİ YÖNETİMİ

Türkiye'nin mali yapısının ıslahı ve Osmanlı borçlarının nasıl ödeneceği 1930 yılının en önemli tartışma konularından biridir. Dayinler (alacaklı) Vekilleri ile Maliye Bakanı arasında yapılan çeşitli görüşmeler sonucunda, Dayinler Vekilleri Türkiye'nin mali durumunun düzeltilmesi için hükümetle ortak çalışmaya hazır olduklarını bildirmiştir.

Osmanlı Borçları. Türkiye'nin Lozan'da üstlendiği Osmanlı borçlarını hangi şekilde ödeyeceği konusunda 1928 yılında bir sözleşme imzalanmıştır.¹³ Bu sözleşme gereğince, 19. yüzyılda kurulan ilk Duyunu Umumiye Meclisi¹⁴ yerine, alacaklıları temsil ve çıkarlarını korumak için “Duyunu Umumiye Meclisi” ve “Alacaklılar Meclisi” olmak üzere iki meclis kurulmuştur. Türkiye, 1912 öncesindeki Osmanlı borçlarının % 62'sini, daha sonra alınan borçların ise % 73'ünü ödemeyi üstlenmiştir. Böylece 82.456.377 lirası ana para, kalanı faiz olan 107.528.461 altın lira borcun, 1 Haziran 1929'dan başlayarak, yıllık taksitlerle ödenmesi, yıllık taksitlerin de iki eşit miktara bölünmesi öngörülmüştür. 1929'da yürürlüğe giren sözleşmeye göre, 25 Kasım 1929 ve 25 Mayıs 1930'da Osmanlı borçlarının iki taksiti zamanında ödenmiştir.¹⁵ Ancak dönemin iktisadi koşulları ve Türk parasının değer kaybetmekte olması nedeniyle, Hükümet, Aralık ayında borçlar konusunu görüşmek üzere yabancı ülkelerde bulunan elçileri İstanbul'a çağırmıştır. Mali durum borç taksitlerinin ödenmesi için uygun olmadığından, bu konuda sergilenecek güçlü bir duruş karşısında dışardan nasıl bir tepki alınacağı öğrenilmek istenmiştir. Toplantıda ayrıca dışardan uygun şartla borç temininin mümkün olup olmadığı da görüşülmüştür.

Mali Reform. Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli reform belgeleri arasında yer alan iki ‘yabancı uzman raporu’ 1930 yılında hazırlanmıştır. Türkiye'nin mali yönetimi üzerine hazırlanan bu raporlardan ilki Alman uzman Karl Müller tarafından yapılan bir incelemeye dayanmaktadır. Hükümet tarafından resmen açıklanmadan önce muhalefet gazetelerinde yayımlanmaya başlayan rapor, Türkiye'ye “sanayi yerine tarıma önem vermeyi” ve “uzun vadeli dış borçlanmaya gitmeyi” tavsiye etmektedir.¹⁶ Bu raporlardan ikincisi ise, Türkiye'nin mali durumunu Dayinler Vekilleri adına inceleyen Charles Rist'e aittir. Fransız iktisatçı Rist'in “Mali Durum ve Ödemeler Dengesi Üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ne Rapor” başlıklı incelemesi Eylül ayında yayımlanmıştır. Raporda yabancı sermayenin önemi ve dış kredi sağlanması gereği vurgulanmaktadır.

¹³ M. Murat Baskıcı, “Lozan Barış Antlaşmasının Ekonomik ve Mali Hükümleri”, *Yaşayan Lozan*, (Ed. Çağrı Erhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2003, s. 353-356.

¹⁴ Osmanlı Kamu Borçları İdare Meclisi, kamu yönetimindeki güncel özerklik eğilimini açıklamak amacıyla, bir karşılaştırma aracı olarak Birgül Ayman Güler tarafından incelenmiştir: Birgül A. Güler, “Yönetimde Özerklik Sorunu: Duyunu Umumiye Osmanlı Meclisi İdaresi 1881-1948”, *Memleket Siyaset Yönetim*, Mayıs 2006/1, s. 97-119.

¹⁵ M. Murat Baskıcı, *agk*, s. 353-356.

¹⁶ Son Posta, 3 Ağustos 1930.

Yabancı uzmanların “sanayi yerine tarım yapın” ve “sermayeniz yok borç alın” şeklinde özetlenebilecek önerileri, muhalif gazetelerin “şeker pahalılığı” konulu haberleri ile ilginç bir koşutluk sergilemektedir.¹⁷ Son Posta Gazetesi’nde “ülkede bulunan iki şeker fabrikasının -Alpullu ve Uşak- son istatistiklere göre şeker ihtiyacının yalnızca onda birini temin edebildikleri, bu iki fabrikayı yaşatabilmek için halkın okka başına 30 kuruşa yakın fazla para verdiği” savunulmaktadır. Gazeteye göre, “şekerin pahalı olmasının nedeni memlekette yaşaması mümkün olmayan şeker sanayinin himayesine önem verilmesi ve bu fabrikaları besleyip büyötmek arzusudur.” Son Posta Gazetesi 24 Ağustos’ta yayımlanan “İktisat Vekili Şakir Bey ve ortağı Hayri Bey nasıl zengin oldular” başlıklı haberde de, İktisat Vekili ile Alpullu Şeker Fabrikası Müdürü Hayri Bey’in, servetlerinin büyük bir kısmının şeker işi nedeniyle devlet harcamalarından kaynaklandığını yazmaktadır. Haber, her iki ismin de Alpullu Şeker Fabrikası ile ilişkileri üzerine çeşitli yolsuzluk iddiaları içermektedir. Böylece yabancı uzmanların “Türkiye’de sanayi gelişemez” *tespiti* ile muhalefetin pahalılık ve yolsuzluk iddiaları ile ördüğü “şekeri üretmeyelim, dışarıdan alalım” *savı* aynı tarihte gündeme getirilmektedir.

Bütçe. Hükümet 1930 yılı bütçesini Ocak ayında meclise sunmuş, 19 Mayıs’ta Bütçe Kanunu kabul edilmiştir.¹⁸ 1930 mali senesi harcamaları 222.646.523 lira, devlet bütçesine dahil dairelerin 1930 mali senesi harcamasına karşılık olan geliri ise 222.732.000 liradır. Bütçenin denkleştirildiği, hatta yaklaşık 86.000 liralık bütçe fazlası olduğu görölmektedir. Bütçede en fazla pay ayrılan kalemler milli savunma, Duyunu Umumiye ve bayındırlık işleridir. Osmanlı döneminden kalan borçların kamu harcamaları açısından büyük bir kara delik oluşturduğu görölmektedir. Sağlık, içişleri ve eğitim ise bütçeden en az pay alan kalemlerdir. (Ek-2)

İktisadi program ve tasarruf nedeniyle yıl içinde bütçede kimi değişiklikler yapılmış, yapılan değişiklik sonucunda 25.5 milyonluk bir tasarruf sağlanmıştır. Bütçeden yapılan kesintinin büyük bölümünün tarım ile hayvancılığın desteklenmesi amacıyla Ziraat Bankası ve İktisat Vekaleti bütçelerine eklenmesi öngörülmüştür. Tarım ve hayvancılığa destek kapsamında ayrıca muhtaç çiftçilere hayvan dağıtıldığı, topraksız köylülere toprak verildiği görölmektedir.

‘AVRUPA BİRLİĞİ’ PROJESİ ve DIŞ İLİŞKİLER

Briand Projesi. Bütün dünyayı sarsan iktisadi kriz ve 1919 barış anlaşmalarının ortaya çıkardığı siyasi kriz ‘Avrupa Birliği’ hakkında bir proje (Briand Projesi) hazırlanmasına neden olmuştur.¹⁹ Fransa Dışişleri Bakanı Aristide

¹⁷ Son Posta, 8 Ağustos 1930.

¹⁸ Kanun, 25 Mayıs 1930 tarih ve 1502 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

¹⁹ Bu projede açıklama getirilen üç konu şöyledir: “1)Avrupa hükümetlerinin el birliği ile çalışmaları Akvam Cemiyeti’ni zaafa uğratmak şöyle dursun, onun eserlerini kolaylaştırmak gerekir. 2) Avrupa hükümetlerinin bir arada çalışmaları herhangi bir kavim veya ırk aleyhinde olmamak ve karşılıklı tam bir itimat dahilinde inkişafe etmek icap eder. 3) Bu mesai iştiraki Avrupa Birliği’ne dahil olacak devletlerin hakkı hakimiyetini hiçbir veçhile ihlal etmemek lazım gelir.” *Vakit Gazetesi*, 20 Mayıs 1930.

Briand tarafından hazırlanan proje, Avrupa Birliği'nin hazırlık sürecinde oldukça önemli bir başlangıç olarak değerlendirilmektedir.²⁰ Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin davet edilip edilmeyeceği ve çeşitli Avrupa ülkelerinin bu konudaki görüşleri gazetelerde değerlendirmelere konu olmuştur. Bulgaristan, Almanya, Yunanistan, Macaristan ve İtalya Briand Projesi'ne verdikleri cevapta, Avrupa Birliği'ne Türkiye'nin de çağrılmasını istemişlerdir.

Anlaşmalar. 1930 yılında “yabancı devletlerle imzalanan çeşitli anlaşmaların istenilen şekilde ve hızla yapılabilmesi için müzakereye bırakılmaksızın pazarlıkla bastırılması”na ilişkin bir karar alınmıştır.²¹ Bu karardan önce imzalanan ikili anlaşmalar şöyledir: Fransa ile “dostluk ve uzlaşma”, İngiltere, Macaristan, Almanya, Bulgaristan, Danimarka ve Avusturya ile de “ticaret ve seyrüsefer” anlaşmaları. İlgili karardan sonra Litvanya ve Yunanistan ile “dostluk”; ABD, Japonya, Yunanistan ve İsviçre ile de “ticaret ve ulaştırma” anlaşmaları imzalanmıştır.

Haziran ayında Türkiye-Yunanistan Ahali Mübadelesi Antlaşması imzalanmıştır. Uzun süredir devam eden gerginliği sona erdiren bu anlaşma ile yerleşme tarihleri ve doğum yerleri ne olursa olsun, İstanbul belediye sınırları içinde yerleşmiş Rumlarla, Batı Trakya Türklerinin değişim dışında tutulması ve bulundukları yerde kalmaları öngörülmüştür.

Yıl içinde ayrıca İrlanda ve Letonya ile ‘en ziyade müsaadeli millet esasına müstenit’ Modüs Vivendi imzalanmıştır. Her iki sözleşme de altı ay sürelidir.

Resmi Ziyaret. 1930 yılında, Yunanistan Başbakanı Venizelos, ABD İktisat Bakanlığı Müsteşarı Mr. Klayn, Macaristan Dışişleri Bakanı Mr. Valko, İngiltere'nin eski Mısır komiseri Lord Loyd, Irak Başbakanı Nuri Sait Paşa, İngiliz Dayınlar Vekili Mr. White, Fransız Dayınlar Vekili Mr. Dekloyze Türkiye'ye resmi ziyaret için gelmişler ve bu kapsamda cumhurbaşkanı ya da hükümet temsilcileri ile görüşmüşlerdir.

Yunanistan Başbakanı Venizelos'un Ekim ayındaki ziyareti ve bu ziyaret sırasında imzalanan anlaşmalar iki ülke arasındaki gerginliğin sona ermesi bakımından oldukça önemlidir. Yunanistan'ın 1925 yılında Batı Trakya Türklerinin mallarına el koyarak buralara Türkiye'den gelen Rumları yerleştirmesi ve buna karşılık Türkiye'nin de İstanbul Rumlarının malına el koyması iki ülke arasında savaş rüzgarlarının esmesine neden olmuştur. 1930'a gelindiğinde, “her iki taraf da kendi görüşünü silah ve zor kuvveti ile yürütmek için hazırlanır” gibi görünmektedir.²² Fahir Armaoğlu'na göre Venizelos, bu gerginliğin özellikle Yunanistan'a vereceği siyasal ve ekonomik zararları gözönüne alarak durumu yumuşatmıştır. Venizelos'un ziyareti Son Posta Gazetesi'nde “son seneler zarfında bütün cihanda katedilen siyasal hadiselerin en önemlisi” şeklinde değerlendirilmiştir.

²⁰ John B. Whitton, “The Briand Plan for European Union”, *Current History*, Eylül 1930, <http://www.fdrlibrary.marist.edu/psf/box51> (Erişim Tarihi: 22.9.2005).

²¹ 5 Temmuz 1930, BCA:30.18.1.2/12.47.1.

²² Fahir Armaoğlu, *20.yı Siyasi Tarihi (1914-1990)*, Cilt I, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 10. Baskı, Ankara 1994, s. 325-326.

KAMU YÖNETİMİNİN KURULUŞ ve İŞLEYİŞ ÖZELLİKLERİ

Yılın Yönetimsel Karakteristiği: Belediyeler. Türkiye’de belediyelerin kurucu yasası olan ve 2005 yılına kadar uygulamada kalan 1580 sayılı Belediye Kanunu 1930 yılında kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Fiyatlara narh koymak, kar hadlerini saptamak, stok yapmak, mağazalar-toptancı halleri kurmak gibi yetkiler vererek belediyeleri ekonominin önemli yönetici kurumlarından biri yapan yasayla kadınlara seçme ve seçilme hakkı da verilmiştir.²³ Cumhuriyetin ilk çok partili belediye seçimleri de bu yılda gerçekleşmiştir. Ayrıca belediyelerin görevleri, gelir kaynakları, personeli ve çalışma usullerini belirleyen birçok yasal düzenleme de bu yıl içerisinde uygulamaya geçirilmiştir. 1930 yılında belediyelerle ilgili gelişen başlıca olay/mevzuat topluca şu şekilde sıralanabilir:

- **Ocak** - Belediyelerde uygulanan iltizam usulü kaldırıldı. Bu düzenlemelerden sonra belediyelerin bütün gelirleri doğrudan doğruya belediye örgütü tarafından tahsil edilmeye başlandı.
- **Ocak** - Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey, Hukuk Mektebinde belediyeçilik hakkında konferans verdi.
- **Mart** - İstanbul belediyesinde tensikat yapıldı.
- **Nisan** - 1580 sayılı Belediye Kanunu kabul edildi.
- **Haziran** - Belediye Kanunu’na müzeyyel (ek) 1676 sayılı Kanun yayımlandı.
- **Haziran** - Özel idare ve belediyelere tüzel kişiliğe sahip tasarruf sandıkları açmaya izin veren Tasarruf Sandıkları Kanunu yayımlandı.
- **Ağustos** - İstanbul belediyesi zabıta görevleri devlet zabıtasına devredildi.
- **Ağustos** - 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun İstanbul Belediyesi’ne de tatbikine dair hazırlanan tüzük yürürlüğe girdi.
- **Ağustos** - 50 belediyeye ait maaş cetveli onaylandı.
- **Ağustos** -Belediye meclislerinin çalışma usulünü düzenleyen yönetmelik yayımlandı.
- **Ağustos** - Yeni Belediye Kanunu’na göre nerelerde mansub (atanmış) belediye başkanı bulunacağı hakkında vilayetlere genelge gönderildi.
- **Ağustos** - Belediye memur ve müstahdemleri hakkında tüzük yayımlandı.
- **Ağustos** -Belediye Kanunu’nun İstanbul belediyesi ile İstanbul ili özel idaresinin birleştirilmesini öngören 149. maddesi uygulamaya konuldu.

²³ “Kapitalist üretim ilişkileri ekseninde kımıldayan bir formasyonda ve açık bir siyasal tercih bağlamında düzenlenerek yürürlüğe giren” 1580 sayılı Belediye Kanunu, kapitalist toplumsal kuruluştaki etkili araçlardan biri olma özelliği taşımaktadır. Yasaya göre üretim sürecinde doğrudan yer alamayan belediyelere, yerel ticari yaşamı düzenleme-denetleme rolü verilmiştir. Yasa ile belediyelere yüklenen işlevler hakkındaki değerlendirme için: Birgül A. Güler, *Yerel Yönetimler: Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım*, TODAİE, Ankara 1998, s. 137-138.

- **Eylül** - Yeni Belediye Kanunu ile belediyeye devredilmesi mecburi olan mezarlıklar ile ilgili işlemlerin hızlandırılması istendi.
- **Ekim** – İlk çok partili belediye seçimleri yapıldı.
- **Ekim** - 1930 yılı belediye seçimleri hakkında vilayetlere genelge gönderildi.
- **Ekim** - Beşiktaş belediyesinin sınırlarını tespit etmek için halkoylaması yapıldı.
- **Ekim** – Beyazıt, Hakkari il merkezleri ile Doğu ve Güneydoğu illerine bağlı kırk ilçenin belediye başkanlıkları valiler-kaymakamlıklar sorumluluğuna verildi.
- **Kasım** - Vilayetler belediye başkanlıklarına seçilen kişiler hakkında valilerin değerlendirmesini içeren bir bilgi notu Dahiliye Vekaleti tarafından Başvekalet'e sunuldu.
- **Kasım** - Serbest Fırka Başkanı Gümüşhane Mebusu Fethi Bey'in belediye seçimlerinde yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla verdiği gensoru önergesi BMM tarafından kabul edildi.
- **Kasım** – Mardin'in bazı ilçe belediye başkanlıkları kaymakamlıklar sorumluluğuna verildi.
- **Kasım** – Devlet Şurası bazı yerlerde belediye seçimlerinde yolsuzluk yapıldığı şeklindeki şikayetleri haklı bularak, bazı şehir ve kasabalarda seçimlerin feshedilmesine karar verdi
- **Aralık** – Belediyelerce yapılacak müzayede, münakasa ve ihaleler hakkında düzenleme yayımlandı.

Yıl içinde belediyeler açısından iki farklı uygulama dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki Belediye Kanunu'nda öngörüldüğü haliyle, İstanbul belediyesi için diğerlerinden farklı bir örgütlenmeye gidilmesidir. İkincisi ise 'atanmış belediye başkanları' konusudur. Belediye Kanunu, İstanbul'da belediye ile il özel idaresinin birleştirilmesini ve İstanbul belediye başkanlığının da İstanbul valisi tarafından yürütülmesini öngörmektedir. Ayrıca il genel meclisi ile belediye meclisi birleştirilerek, her iki meclisin görev ve yetkileri "İstanbul Genel Meclisi"ne verilmiştir. Bu düzenlemenin uygulanabilmesi için İstanbul belediyesinde öncelikle 'tensikat' yapılmış ve birçok makamın kaldırılması gündeme gelmiştir. Ayrıca bu düzenleme gereğince İstanbul'da yeni ilçe ve nahiyeler kurulmuş, İstanbul belediyesi zabıta görevleri devlet zabıtasına devredilmiştir. Belediyeler açısından ikinci farklı uygulama, Ankara'da ve Bakanlar Kurulu'nca gerekli görülen diğer yerlerde belediye başkanlarının atanarak göreve gelmesine ilişkindir. Belediye Kanunu, bu gibi yerlerde belediye başkanlığının vali ve kaymakamlıklar sorumluluğuna bırakılabileceğini de öngörmektedir. 28 Ağustos'ta bütün il valiliklerine, yeni Belediye Kanunu'na göre *nerelerde atanmış belediye başkanı bulunacağı* hakkında bir genelge gönderilmiştir. Genelgede, hükümetin, Belediye Kanunu ile tanınan bu yetkiyi, doğudaki bazı il veya ilçe belediyelerinden başka hiçbir belediyede kullanmak niyetinde olmadığı belirtilerek, seçimlerde

buna göre önlem alınması istenmiştir. 5 Ekim’de belediye seçimleri yapıldıktan sonra, 22 Ekim’de Beyazıt, Hakkari il merkezleri ile Doğu ve Güneydoğu illerine bağlı kırk ilçenin belediye başkanlıkları valiler ve kaymakamlıklar sorumluluğuna verilmiştir. 23 Kasım’da ise Mardin’in bazı ilçe belediye başkanlıkları için aynı karar alınmıştır.

Hükümetin, seçilmiş belediye başkanlarına ilişkin *ihtiyatlı yaklaşımını*, belediye seçimlerinin ardından, 3 Kasım 1930 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından Başbakanlığa sunulan bir bilgi notunda da görmek mümkündür.²⁴ Bu belge, yirmibeş il valisinin, ilin belediye başkanlığına seçilen kişiler hakkındaki değerlendirmelerini içermektedir. Maraş, İçel, Mersin, Manisa, Afyonkarahisar, Edirne ve Bilecik belediye başkanları hakkında il valilerinin değerlendirmeleri olumsuzdur. Valilerin bu değerlendirmeleri yetenek, eğitim, liyakat, kişilik, siyasi görüş ve başarı durumu gibi kriterler çerçevesinde yaptıkları görülmektedir.

Belediye Kanunu’nun meclis görüşmeleri sırasında, Kars milletvekili Ahmet Ağaoğlu, Belediye Kanunu’nun bazı maddelerinin “*özerk belediye anlayışına tamamen aykırı olduğunu ve bunların belediyelerin özgürlüğünü ihlal ettiğini*” savunmuştur. İçişleri Bakanı Şükrü Kaya ise amaçlarının “*şehirleri devlet yapmak değil, şehirleri devlet şehri yapmak*” olduğunu söylemiştir.²⁵ Meclis görüşmelerinde, ‘belediyelerin özerkliği’ konusunda sergilenen farklı yaklaşımların izini günümüzün tartışmalarında da görmek mümkündür.

Nahiyeleşme Politikası ve Taşra Örgütlenmesi. 1930 yılına ait arşiv belgeleri arasında en sık rastlanan konulardan biri nahiye kurulmasına ilişkin kararlardır. İçişleri Bakanlığı’nın, bütün iller kapsamında tam teşekküllü 1500 nahiye kurulmasına ilişkin olarak 1928 yılında aldığı karar gereğince, 1930 yılına kadar ayrılan bütçe ödenegi ile 215 nahiye kurulmuştur. Nahiye teşkilatına, “*köylerin yönetiminde ve köylülerin hükümetle ilgili işlerinin kendilerine en yakın nahiye merkezlerinde hızla ve güvenle görülmesinde önemli faydalar sağladığı için*” önem verilmektedir. 1930 yılı bütçesinde 80 tam teşekküllü nahiye kurulabilmesi için ayrılan ödenekle, 20’nin üzerinde ilde yeni nahiyeler kurulmuştur.

Dönemin ilgi çeken bir başka özelliği ‘köy bağlılıklarının değiştirilmesi’dir. 1930 yılı içerisinde bir il ya da ilçeye bağlı bazı köylerin, başka il ya da ilçelere bağlanmasına ilişkin kırkı aşkın karar alındığı görülmektedir. Bu kararlar Manisa, Mardin, Urfa, Konya, Adana, Kayseri, Aydın, Afyon, Isparta, Çorum, Bilecik, Denizli, Kastamonu, Çanakkale, Bilecik, Muş, Ankara, Trabzon, Niğde, Rize, Gümüşhane, Kars, Balıkesir ve Erzincan illerinde yoğunlaşmaktadır.

²⁴ “Vilayetler belediye başkanlıklarına seçilen kişiler hakkında”, BCA:30.10.0.0/82.536..30/8430, 3.11.1930.

²⁵ Şükrü Kaya sözlerine şöyle devam etmektedir: “...Her şehir devletindir ve devletin onun üzerinde murakabesi olacaktır. Bütün şehirler arasındaki müspet ve menfi tesanütler artmıştır. Bugün İpsala’da çıkan bir kıyamaktan Beyazıt’taki halk müteessir olur. Binaenaleyh biz İpsala belediyesine sen muhtarsın, sağlık işlerine istersen bak, istersen bakma, hastalık istediği kadar büyütün diyemeyiz. Devlet her halde müdahale eder ve etmelidir...aksi takdirde madem ki Türkiye’de altıyüz kadar belediye vardır, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde altıyüz devlet kurmak gerekecektir...” *TBMM Zabut Ceridesi*, İ:37, 20.3.1930, Cilt 17-18.

Ayrıca İçişleri Bakanlığı Mart ayında Türkiye'nin yeni idari taksimatına ilişkin bir tasarı hazırlamıştır. Bu tasarıya göre, 13 il kaldırılacak, illerde vali yardımcılıkları ihdas edilecektir.

İçişleri Bakanlığı Merkez Teşkilatı ve İçişleri Memurları. Mayıs ayında Dahiliye Vekaleti Merkez Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında 1624 sayılı Kanun yayımlanmıştır. Türkiye'de Dahiliye Vekaleti'nin örgütlenme esaslarını belirleyen kanuna göre, bakanlığın merkez teşkilatı müsteşarlık ve hususi kalem ile emniyet işleri, hukuk müşavirliği, mahalli idareler, nüfus işleri, teftiş heyeti, vilayetler idaresi umum müdürlüğü ve umum jandarma kumandanlığı ile özel kanun ve düzenlemelerle Dahiliye Vekaleti'ne bağlı diğer idarelerden oluşmaktadır. Bu kanunla iskan teşkilatı lağvedilmiştir. İskanda nüfusa ait işler şube halinde nüfus umum müdürlüğüne; zat işleri, evrak müdürlüğü ve levazım memurluğu ise idare-i umumiyyeye devredilmiştir. Haziran'da ise dahiliye memurlarının derece ve sınıfları, namzetlik ve ehliyet şartları, intihap ve tayin usulleri, yükselme, teftiş, istifa ve mezuniyet, inzibat cezaları ve meslek kursu hakkında hükümleri düzenleyen 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu yayımlanmıştır.

Kamu Görevlilerinin Atanması. Yıl içinde, başka bir göreve geçme ya da görevden alınma durumları dışında, üst düzey yönetici atamalarının genellikle toplu olarak yapıldığı görülmektedir. Toplu atamalar açısından dikkat çekici özellik, mülki idare (kaymakam atamaları) ve adli idare alanlarında (hakim, savcı ve yardımcılıkları) hemen hemen her ay, hatta birkaç örnekte ayda iki kez atama yapılmış olmasıdır. Örneğin yıl boyunca on dört kez kaymakamlığa; onbeş kez de hakim, savcı ve yardımcılıklarına toplu atama yapılmıştır. Toplu atama yapılan bir başka alan Hariciye Vekaleti'dir. İl müdürlükleri arasında Sıhhat ve İçtimai Muavenet ile Tapu Müdürlüğü en fazla atama yapılan yerler olarak öne çıkmaktadır. Zamandizinde üçlü kararname ile yapılan bütün atamalara (müsteşarlık, müfettişlik, valilik, kaymakamlık, hakimlik, jandarma kumandanlığı-subaylığı, genel müdürlük, il müdürlüğü, mektupçuluk, daire müdürlüğü, fakülte dekanlığı, büyükelçilik, konsolosluk, vb) yer verilmiştir.

Görevden Almalar. Yıl içinde, "görülen lüzumu kati üzerine" beş kaymakam vekalet emrine alınırken, üç kaymakamın da "sicili itibariyle kendisinden istifade edilemeyeceği" anlaşıldığından görevine son verilmiştir. İki kaymakam ise "müddeti kanuniyesi zarfında mahalli memuriyetlerine hareket etmediklerinden" müstafi sayılmışlardır. Hakkında mülkiye müfettişleri tarafından tahkikat yürütülmekte olan bir vali de (Samsun) tahkikatın selameti için bakanlık emrine alınmıştır. Memurların vekalet emrine alınmasına ilişkin kararların yoğunlaştığı bir başka alan da dışişleridir. Jandarma birimlerinde görevli çeşitli rütbelerdeki subayların ise Milli Müdafaa Vekaleti Sıhhat İşleri Dairesince verilen sağlık raporlarına dayanarak emekliliğe sevk edildikleri görülmektedir.

Yabancı Uzman İstihdamı. Yılın ilgi çeken özelliklerinden biri hemen hemen her alanda yabancı uzman istihdam edilmesidir. 1930 yılında alınan çeşitli bakanlar kurulu kararları ile meslek okullarında, hastanelerde, askeri kuru-

luşlarda, maliye birimlerinde, ziraat alanında, yol ve su işlerinde, savunma birimlerinde istihdam edilen çok sayıda yabancı uzmanın görev süreleri uzatılmıştır. Bu konuda yılın dikkat çekici bir başka özelliği yasak bölgedeki taş ocaklarında inceleme yapacak yabancı mühendislere izin verilmesine ilişkin çok sayıda karar alınmış olmasıdır.

Öğretmen Maaşları. Yılın en önemli yönetsel sorunu, il özel idarelerinin “öğretmen maaşlarını ödeyememesi”dir. Bu konu muhalefet gazetelerinin de başlıca gündem maddesidir. Öğretmenlerin hangi ilde, kaç ay süreyle maaş alamadıkları sık sık haber olmaktadır. Örneğin Giresun’da başlıca gelir kaynağını oluşturan fındıktan ürün alınamayınca, vergi tahsilatı yapılamamış, bu nedenle öğretmen maaşları üç ay süresince ödenememiştir. Haziran ayında Giresun’a öğretmen maaşlarına harcanmak üzere borç verilmesi, Kasım ayında ise öğretmen maaşlarını zamanında vermeyen illere ödeme yapılması kararlaştırılmıştır. Maaşlarını alamayan öğretmenlerin şikayeti nedeniyle, en kısa zamanda ödeme yapılmasına dair Aralık ayında bir tebliğ çıkarılmıştır. Artan şikayetler üzerine Cumhurbaşkanı, öğretmen maaşlarının ödenme durumu hakkında vilayetlerden bilgi istemiştir. Muhafif gazetelerin, Trabzon’da öğretmenlerin Ağustos-Aralık ayları arasında hiç maaş alamadıkları şeklindeki haberlerinin aksine, Trabzon’da alınan cevapta, vilayette maaşların peşin ve düzenli olarak ödendiği belirtilmiştir.²⁶

Halk Sağlığı. Merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin halk sağlığını korumaya ilişkin görevlerini ve bu konudaki örgütlenmeyi belirleyen Umumi Hıfzı-sıhha Kanunu Mayıs ayında yayımlanmıştır. Aralık ayında ise Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti’nin beş yıllık faaliyet raporu ve istatistikleri açıklanmıştır. Rapor, kuruluş yıllarının zor koşullarında, devletin sağlık hizmeti bağlamında ülke genelinde nasıl örgütlendiğini göstermektedir.²⁷ En küçük ayrıntıya kadar her bilginin kayda geçirildiği rapordan, ülke genelinde halk sağlığı (bataklıkların kurutulması, aşı uygulamaları, kuduz tedavi kurumları, bulaşıcı hastalıklarla mücadele) konusuna büyük önem verildiği anlaşılmaktadır.²⁸

Nüfus Politikası. Dönemin karakteristik özelliklerinden biri nüfus politikasına ilişkin uygulamalardır. Ölüm oranını düşürmek ve doğum oranını artırmak

²⁶ BCA:30.10/64.432.13

²⁷ “Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti’nin beş yıllık faaliyet raporu ve istatistikleri”, BCA:30.10/177.220.18 /198-23, 14.12.1930.

²⁸ Bulaşıcı hastalıklardan korunmak konusunda halka dağıtılmak için ‘risaleler’ – “sıtma öğütleri”, “kuş palazı hastalığı nedir? nasıl korunmalıdır?”, “trahom hakkında halka bilgi”, “kızıl hastalığı ve korunma çareleri”- hazırlanmış ve bu yazıların halkın anlayabileceği tarzda olmasına özellikle dikkat edilmiştir. Çocuk bakımı hakkında anneleri bilgilendirmek için hazırlanan ‘annelere nasihat’ risalesinden 100.000 adet bastırılarak, köylere kadar bütün ailelere parasız dağıtılması sağlanmıştır. Ülke genelinde bütün şehir ve kasabalarda halka kısa sağlık filmleri – “sıtma”, “çocuk bakımı”, “erken teşhis-erken tedavi”, “senin ağzın”, “sinek tehlikesi”, “ihmalin cezası” (nüfus cüzdanı almayanlar hakkında), “sıhhi su”, “nezlenin ehemmiyeti” - gösterilmektedir.

amacı doğrultusunda aile, kadın ve çocuğa yönelik çok sayıda uygulama dikkat çekmektedir.²⁹ Bu politika çerçevesinde Türkiye Himayei Etfal Cemiyeti'ne bağlı olarak Ankara'da 'Anakucağı Doğumu', İstanbul'da 'Süt Damlası' ve 'Anneler Birliği' gibi kurumlar faaliyet göstermektedir. 1930 yılında yayımlanan Hıfzısıhha Kanunu gereğince, altı veya daha fazla çocuk yetiştiren annelere para ödülü verilmesi kararlaştırılmıştır.³⁰

Maden Arama ve İşletme Ruhsatlarının Devri. 1930'da madenlere ilişkin gelişmeler üç başlıkta yoğunlaşmaktadır: 'Maden arama ruhsatı devirleri', 'maden ruhsatlarının feshedilmesi' ve 'maden satışları'. Maden arama ve işletme ruhsatları, Türk uyruklu kişilerden çeşitli şirketlere ve yabancı uyruklu gerçek kişilere yapılmıştır. Devredilen maden ruhsatlarının büyük bölümünün ilk sahiplerince bir yıl önce -1929'da – edinilmiş olduğu görülmektedir. Maden devirlerinin yapıldığı İttihat Maadin TAŞ, Fethiye Şirketi Madeniyesi TAŞ ve BAŞTAŞ adlı şirketlerin her üçü de 1930 yılında kurulmuştur. Maden devirlerinde Jan Deskofi, Alfred Paluka, Preston Lock en sık adı geçen yabancı uyruklu kişilerdir. Bu şirket ve kişiler dışında, Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişilere ülkenin çeşitli bölgelerinde bulunan yaklaşık yirmi maden daha ihale edilmiştir.

Yabancı Şirketler. İstanbul'da Şirket-i Hayriye ve Terkos ile Türkiye'nin bütün üretilen bölgelerinde şubeleri, gayrimenkulleri ve faaliyetleri bulunan Herman Spirer gibi yabancı şirketler hakkındaki yolsuzluk iddiaları basında en sık haber olan konular arasındadır. Bazı gazetelerde halkın bu şirketler hakkındaki şikayetlerinin yayımlandığı 'özel bölümler' bulunmaktadır.

Askeri Örgütlenme. Askeri Ceza Kanunu ile Askeri Muhakeme Usulü Kanunu bu yıl içerisinde yayımlanmış ve bu kanunlarla birlikte Askeri Yargıtay³¹ kurulmuştur. Jandarmalığı bir meslek olarak düzenleyen ve jandarmanın görevleri ile terfi usullerini belirleyen Jandarma Kanunu da bu yılda kabul edilmiştir.

Aşar ve İltizama İlişkin Kararlar. Cumhuriyetten önce çeşitli köylerin aşarını iltizam eden kişilerin, "mahsullerin hasara uğradığı hükmen sabit olduğu" gerekçesiyle borcunun bir bölümünün iltizam bedelinden düşürülmesine

²⁹ 1930'lu yılların dikkat çekici özelliklerinden biri de çok sayıda çocuk dergisi ve gazetesinin yayımlanmakta oluşudur. Bu yayınlara örnek olarak: Türkçe Gazete – İlk Çocuk Gazetesi (1929); Cumhuriyet Çocuğu (1938-1939); Çalışkan Çocuk (1934-1935); Gülbüz Türk Çocuğu (1929-1935); Çocuk Duygusu (1937-1938); Çocuk Romanları (1935- ?); Çocuk Sesi (1929-1939); Gelincik, Çocuklar İçin Gazete (1937); Olgun Çocuk (1935); Şen Çocuk (1932-1933); Yavrutürk – Çocuk gazetesi (1936-1942); Yeni Çocuk Ansiklopedisi (1937).

³⁰ "Çocuk milli bir sermayedir, ırkın ve neslin en mühim direğidir, başlı başına bir alemdir. 'Ölümü azaltmak, doğumu çoğaltmak' milli bir fikir birliği, sevgili cumhuriyetimizin milli bir dileğidir. Memleketimizde ölüm azalmalı, ömür uzamalı, çok doğurmalı, doğanların çoğu hem de pek çoğu kalmalı ki nüfusumuz artsın. Türkiye'nin öz oğulları, kuvvetli korucuları, yılmaz bekçileri çoğalsın." *Resimli Uyanış*, 24 Nisan 1930.

³¹ Askeri Yargıtay bugünkü adına ve yapısına 1961 Anayasası ile kavuşmuştur. 1961 Anayasası, Askeri Yargıtay'ı diğer yüksek yargı organlarıyla birlikte yüksek mahkemelerden biri olarak düzenlemiştir.

ilişkin kararlar bulunmaktadır. Resmi Gazete’de yayımlanan kararnameler incelendiğinde, 1930 yılı içerisinde bu tür yirminin üzerinde karar alındığı görölmektedir.

Kaçakçılık. Dönemin önemli sorunlarından biri de kaçakçılıktır. Ülkenin güney sınırları ile Karadeniz, Marmara ve Boğazlarda kaçakçılık mücadelesi için örgütlenmeye gidilmesi kararlaştırılmıştır. 1930 yılı süresince üçer aylık dönemler itibarıyla 60 ilde meydana gelen kaçakçılık olaylarını konu alan raporlar hazırlanmıştır. Kaçakçılığın önlenmesi için arama usulleri ve icra sureti hakkında bir yönetmelik yayımlanmıştır.

Başkentin İmarı. Bu yıl içerisinde ayrıca Ankara’nın imarı açısından önemli projelerin onaylandığı ve yapımına başlandığı görölmektedir. Yenisehir’deki Devlet Mahallesi, stadyum ve yarış yeri, Necati Bey – İstiklal ve Büyük Millet Meclisi caddeleri ile bazı devlet kurumlarına ait projeler Prof. Yansen tarafından hazırlanmıştır.

Vatandaşlık İşlemleri. Bu konudaki kararların üç başlıkta toplandığı görölmektedir. Bunlardan ilki “resmi izin almaksızın tabiyetini değiştiren” veya “İstiklal harbinde Türkiye haricinde kalan ve şimdiye kadar avdet etmeyen” kişilerin Türk vatandaşlığından çıkarılmasıdır. İkincisi Türk vatandaşlığına geçmek isteyen yabancı uyruklu şahısların Türk vatandaşlığına alınmasıdır. Sonuncusu ise Türk vatandaşı olup da başka yer uyruğuna geçmek isteyenlere izin verilerek Türk vatandaşlığından çıkarılmalarıdır. Her üç konuya ilişkin yıl içinde toplam altmış iki kararname yayımlanmıştır.

Hakaret Nedeniyle Takibat. “Türklüğe hakaret”, “Meclise hakaret”, “Hükümete hakaret”, “kanun/kanunlara hakaret” ve “orduya hakaret” etmeleri nedeniyle çeşitli kişiler hakkında takibat yapıldığı görölmektedir. 1930 yılı için BCA’da bu konuya ilişkin üçyüze yakın belge bulunmaktadır.

Basın. 29 Mart tarihinde yürürlüğe giren prim kanunu nedeniyle gazete sayısında ciddi bir artış olmuştur. Bu kanun, yeni Türk harflerinin kabulünden sonra çıkmakta olan siyasi gazetelerin sahiplerine üç yıl süreyle prim ödenmesini öngörmektedir.³² Akbaba dergisinde Yusuf Ziya Ortaç, bu durumu “*Babiali yokuşunda her sabah bir gazete çıkıp, bir gazete batıyor*” şeklinde eleştirmektedir.³³ Ayrıca bu yıl içerisinde yurtdışında yayımlanan çeşitli gazetelerin yurda sokulmasının yasaklandığı görölmektedir. Yasaklama nedeni “cumhuriyet rejimi aleyhinde yayın” ya da “muzır neşriyat” olarak açıklanmıştır.

³² Akçuraoglu Yusuf Bey’in, Prim Kanunu’nun görüşmeleri sırasındaki sözleri: “Gazeteler kendi yağı ile kavruldukça tamamen hürdürler. Fakat biz bugün bu kanunu kabul etmekle milletin parasından bir kısmını onlara yardım olarak vereceğiz...Binaenaleyh milletin parasını elbette hayırlı bir iş için vereceğiz. Gazetelerin kendisi bir hayırdır...talep ederiz ki sahipleri gazeteleri bir az daha diğer memleketler gibi umumi menfaati hususi menfaate galip gelecek tarzda çıkarmak lütfunda bulunsunlar.” *TBMM Zabıt Ceridesi*, İ.37, 20.1.1930, Cilt 15.

³³ Yusuf Ziya Ortaç, “Gazete Salgını”, *Akbaba*, 11 Aralık 1930.

YILIN SON GÜNLERİ: KUBİLAY OLAYI

Cumhuriyet rejiminin 1925 yılındaki Şeyh Sait isyanından sonra tanık olduğu ikinci önemli irtica olayı olarak değerlendirilen “Menemen Olayı – Kubilay Olayı” 23 Aralık 1930 tarihinde meydana gelmiştir. Nakşibendi Tarikatı'ndan Derviş Mehmet'in kendisini *Mehdi-i Resul* ilan etmesiyle başlayan devrimler aleyhindeki gerici harekete, bir askeri müfrezenin müdahale etmesi üzerine Derviş Mehmet'in verdiği emirle müfreze komutanı genç yedek subay Mustafa Fehmi Kubilay öldürülmüştür. Olay askeri birlikler tarafından bastırılmıştır. Kubilay Olayı, Akbaba dergisine şöyle yansımıştır: “İrtica kırk gün tekke köşesinde oruç tutup zikrettikten sonra Menemen'de silahını patlattı.” Mustafa Kemal, orduya başsağlığı dileyen mesajında olayı şu şekilde değerlendirmiştir: “...büyük ordunun kahraman genç zabiti ve Cumhuriyetin mefkureci muallim heyetinin kıymetli uzvu Kubilay Bey, temiz kanı ile cumhuriyet hayatini tazelemiş ve kuvvetlendirmiş olacaktır...mürtecilerin (gericilerin) gösterdiği vahşet karşısında Menemen'deki ahaliden bazılarının alkışla tasvipkar bulunmaları bütün cumhuriyetçi ve vatanperverler için utanılacak bir hadisedir.”

31.12.1930 tarihinde Bakanlar Kurulu, “olayın Cumhuriyete karşı geniş kapsamlı bir plana dayandığı konusunda kesin belgeler bulunduğu” gerekçesiyle Menemen kazası ile Manisa ve Balıkesir merkez kazalarında 1 Ocak 1931'den itibaren bir ay süreyle sıkıyönetim ilan etmiştir.

ARAŞTIRMA SÜRECİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Bu araştırma kapsamında 1930'lu yılları konu alan zamandizin çalışmaları, Cumhuriyet tarihi üzerine çeşitli kitaplar, Resmi Gazete, Bulmaç, dönemin günlük gazeteleri, mizah gazeteleri, dergiler ve Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan belgeler taranmıştır. Zamandizin çalışmaları ve tarih kitapları genelde siyasi ve iktisadi olaylar üzerine yoğunlaştıkları için, yönetsel yapıya ilişkin ‘çok az’ ve ‘seçme’ bilgi içermektedir. Üstelik bunlar da hemen hemen yalnızca hukuksal boyut ile sınırlıdır. Bu nedenle “1930 yılı açıklamalı zamandizini”nin büyük ölçüde dönemin gazete (RG dahil) ve dergileri ile Cumhuriyet Arşivi'nde bulunan belgelere dayandığı söylenebilir.

Mevzuata ilişkin veri büyük ölçüde “Bulmaç”tan elde edilirken, atama-görevden alma-idari taksimat değişiklikleri-vatandaşlık işlemleri gibi konular için Resmi Gazete taranmıştır. Araştırma sürecinin ilk aşamalarında Bulmaç'tan zamandizine işlenen, mevzuat başlığı altında toplanabilecek kanun-kararnameta-mim-nizamname gibi düzenlemelere ilişkin bazı açıklama bilgileri de Resmi Gazete'den karşılanmıştır. Yıl içinde imzalanan ‘ikili anlaşmalar’ bilgisi “Türk Anlaşmaları Rehberi” ve “Türkiye Cumhuriyeti'nin Akdettiği Milletlerarası Anlaşmalar” başlıklı iki kaynaktan derlenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında TBMM Tutanak Dergisi'nin döneme ait ciltleri de taranmış ve böylece meclis görüşmeleri sırasında dile getirilen farklı düşünceler de değerlendirilebilmiştir.

Araştırmada Cumhuriyet, Vakit, Yarın ve Son Posta gibi günlük gazeteler ile iki mizah gazetesi - Akbaba ve Karagöz – taranmıştır.³⁴ Cumhuriyet ve Vakit ‘hükümeti destekleme’, Yarın ve Son Posta ise ‘hükümete eleştiri’ özelliği ağır basan gazetelerdir. Bu nedenle gazetelerin kimi zamanlarda farklı haberler üzerine yoğunlaştıkları, kimi zamanlarda birbirlerini şiddetle eleştirdikleri görülmektedir. Böylece herhangi bir olay ya da olgu üzerine toplumdaki farklı görüşleri görmek mümkün olabilmektedir. Gazetelerde ‘İstanbul haberleri’ne geniş yer ayrılmakla birlikte, ülke geneli ve dünyadaki gelişmeler de yakından izlenmektedir. Ayrıca hemen hemen hepsinde ‘resimli magazin’ ve ‘reklam’a da en az diğer konular kadar yer verildiği görülmektedir, bu saptamanın dışında kalan tek gazete Yarın’dır. İncelenen mizah gazeteleri ise büyük ölçüde ‘muhalafete eleştiri’ özelliği taşımakla birlikte, toplumsal sorunlara, yönetsel düzenlemeler hakkında yorumlara ve halkın şikayetlerine de yer vermektedir. Araştırma kapsamında, Resimli Uyanış (Servet-i Fünun), Kooperatifçilik, İdare Mecmuası (Türk İdare Dergisi) gibi dergilerin 1930 yılında yayımlanan sayıları da incelenmiştir.

“İdare tarihi zamandizini” için en verimli kaynağın Cumhuriyet Arşivi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Zamandizin ve tarih kitapları ile gazete ve dergilerde yer almayan birçok ‘idari karar’ ve ‘idari olay’a ilişkin belge arşivde bulunmaktadır: Üst düzey kamu görevlilerinin atanma ve görevden alınmaları, bürokrasi içi yazışmalar, istihdam edilen yabancı uzmanlar, yurtdışına eğitim için gönderilen kamu görevlileri, ihaleler, kamulaştırmalar, yönetsel sınır değişiklikleri, satın almalar, basın yasakları, çeşitli konulara ilişkin raporlar, günlük gazetelerde yayımlanan önemli haberler, yabancı gazetelerde Türkiye üzerine yayımlanan yazılar, bir kurumdan diğerine gönderilen bilgi notları, soruşturma raporları, yasa tasarıları ve her türlü idari belge...Ancak İçişleri Bakanlığı arşivinin Devlet Arşivleri’ne devredilmemiş olması nedeniyle, ‘idare tarihi’ açısından önemli belgeler içeren zengin bir kaynağın bu araştırma kapsamında kullanılmadığını da belirtmek gerekir.

OKUYUCUYA REHBER: YÖNTEME İLİŞKİN BİLGİ NOTU

1930 yılına ilişkin bölümde kanun, yönetmelik, genelge gibi düzenlemeler ile çeşitli konulara (atama, görevden alma, emeklilik, vatandaşlığa alma/çıkarma, ilçe/nahiye kurma, köy bağlılıklarının değiştirilmesi, madenler)

³⁴ Araştırma kapsamında taranan gazetelerden seçilen aşağıdaki cümleler, Türkiye’nin değişmeyen sorunlarına dikkat çekmektedir: “Yaşamak pahalı...”, “Belediyeler yoksullara yardım ediyor...”, “Zenginler Hilali Ahmere yardım etmeli!”, “Vergiler halka ağır geliyor..”, “Okullar açıldı. Ama mektep kitapları pahalı fakirler düşünüp duruyorlar”, “Mekteplerimizde sık sık program değişiyor, aynı sınıfta her sene başka kitaplar okunuyor...Kitap paralarını her ailenin bütçesi kaldırmaz...”, “İstanbul’un bazı semtlerinde ilk mektepler çok kalabalıktır. Bir sınıfa haddinden fazla çocuk sıkıştırılmıştır...İlk mektepler hınca hınç dolu, bir sınıfta yüzlerce talebe var”, “Anneler Birliği üyeleri tarafından, yeni doğan yoksul çocuklar için yirmi iki parçadan oluşan kundak takımları hazırlandı”, “Zahire bol ama müşteri yok...”, “İstanbul’un kaldırımsız sokakları, lağımsız semtleri, bakımsız mahalleleri, fenersiz yolları...Bunlara bakılmamasının nedeni parasızlık, şehir bütçesi bu işleri yapmaya kafi gelmiyor.”, “Mezarlıklar baykuş yuvası gibi, insan buralara bırakın sevdiği bir insanı, evde beslediği kediye bile gömmez.”

ilişkin kararnamelerin zamandizine işlenmesinde Resmi Gazete’de yayımlanma tarihleri esas alınmıştır. Karar sürecinin ‘son durağı’ olan Resmi Gazete, ‘mevzuatın soğuk yüzü’dür ancak sunduğu kesinlik ve güvenilirlik avantajı nedeniyle de vazgeçilemez önemdedir. Bununla birlikte her düzenlemenin, bir gerekçe ile beraber çeşitli kurumlar arasında yazışma/değerlendirme/ imza/onay sürecinden geçerek yayım aşamasına geldiği unutulmamalıdır. Bu açıdan zamandizinde işlenen Resmi Gazete kaynaklı düzenlemelerin, yayımdan önceki süreçlerinin arşiv belgelerinden izlenmesine özen gösterilmiştir. Böylece arşivde rastlanan açıklayıcı bilgiler de zamandizine yansıtılabilmektedir. Ayrıca zamandizinde Resmi Gazete’de yayımlanmamış olan, ancak arşiv kayıtlarında bulunan çeşitli kararlara da, arşiv kaynak gösterilerek yer verilmiştir.

Araştırma grubunca belirlenen ortak yöntem doğrultusunda vatandaşlık, madenler, yabancı uzman, takibat davaları, bazı atamalar gibi konularda her karar ayrı ayrı kaydedilmeyerek, her konu kendi içinde gruplandırılmıştır. Örneğin vatandaşlık konusunda ‘vatandaşlıktan çıkarma’ – ‘vatandaşlığa alma’ – ‘başka yer vatandaşlığına geçmeye izin verme’ şeklinde üç başlık belirlenerek, her konuda ayrı ayrı ilk görülen tarihe tek satırda kayıt yapılmıştır. İlk görülen belge olay kısmına yazılırken, açıklama kısmında yıl içinde rastlanan toplam sayı verilmiştir. Bu konular dışında kalan kaçakçılık, hastalıklarla mücadele, aşar ve iltizam, yurtdışı eğitime gönderme gibi konularda da birleştirme ve gruplandırma yöntemi izlenmiştir. Böylece bir konunun yıl içindeki seyrini tek satırda topluca görebilmek imkanı sağlanmıştır.

Mevzuat, uluslararası anlaşmalar, resmi ziyaretler, idari taksimat değişiklikleri, yasaklanan gazeteler, imar kararları, kamulaştırmalar, raporlar, üst düzey yönetici atamaları, basın yasakları, haberler, dünyadaki gelişmeler gibi konularda her olay/karar zamandizine ayrı ayrı işlenmiştir.

1930 eski yazıdan Latin alfabesine geçişin ikinci yılı olması nedeniyle, dil açısından bir sadeleşme hareketi henüz söz konusu değildir. Bu nedenle döneme ilişkin bütün kaynaklarda Osmanlıca sözcüklerin ağırlığı hissedilmektedir. Zamandizinde olay/mevzuat sütununda dönemin diline sadık kalınmış, açıklamalar sütununda ise mümkün olduğu ölçüde günümüz diline yakın ifadeler kullanılmaya özen gösterilmiştir. Ancak açıklamalarda kaynaklardan yapılan doğrudan alıntılarda da orijinal metne bağlı kalınmıştır.

Kitap, dergi, gazete gibi kaynakların gösterilmesinde bu yayınların adlarının ya da adlarını oluşturan sözcüklerin ilk harflerinden oluşan kısaltmalar kullanılmıştır. Gazete kaynaklı olaylarda, olayın gerçekleştiği tarih temel alınmış, olayın gazetede yayımlandığı tarih gazetenin adı ile birlikte gösterilmiştir. Cumhuriyet Arşivi kaynaklı belgeler, BCA kısaltması ve “Fon (katalog) Kodu/Yer Numarası” şeklinde gösterilmiş, ilgili belgenin eki/dosyası var ise yer numarasından sonra dosya numarası da eklenmiştir.

SONSÖZ

TİDATA araştırması sonucunda ortaya çıkan ‘1930’lu yılların yönetim gerçeği’, Türkiye’de kamu yönetimine ilişkin tartışmalara yeni açılımlar getirmekle

birlikte, başka incelemelere de zemin oluşturabilir. Günümüze kadar görece ihmal edilmiş olan ‘30’lu yıllara ait yönetim bilgisi’, kamu politikası, kamu mülkiyeti, kamu örgütlenmesi, kamu hizmeti ve kamu personeli üzerine yapılacak çeşitli çözümler için zengin bir araştırma kaynağıdır. 1929-1939 arasında “devlet nasıl yönetilmiştir?” sorusuna ışık tutacak bu araştırma, sunduğu bilimsel açıklamalarla döneme ilişkin olumlu/olumsuz bütün yargıların tekrar gözden geçirilmesine katkı sağlayacaktır.

EK-1: IV. ve V. İNÖNÜ HÜKÜMETLERİ

IV. İnönü Hükümeti Bakanlar Kurulu 01.11.1927-27.09.1930

Başvekil Mustafa İsmet İNÖNÜ (Malatya)	Adliye Vekili Mahmut Esat BOZKURT (İzmir)
İktisat Vekili Mustafa Rahmi KÖKEN (İzmir) 21.01.1928-29.05.1929 Şakir KESEBİR (Edirne) 29.05.1929-27.09.1930	Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili Refik SAYDAM (İstanbul)
Maliye Vekili Mehmet Şükrü SARAÇOĞLU (İzmir)	Maarif Vekili Hüseyin Vasıf ÇINAR (İzmir) 02.03.1929- 13.04.1929 Cemal Hüsnü TARAY (Gümüşhane) 13.04.1929-22.09.1930
Dahiliye Vekili Şükrü KAYA (Muğla)	Ziraat Vekili ve Ticaret Vekaleti Vekili Mustafa Rahmi KÖKEN (İzmir) 01.11.1927-21.01.1928
Hariciye Vekili Tevfik Rüştü ARAS (İzmir)	Nafia Vekili Behiç ERKİN (İstanbul) 01.11.1927- 15.10.1928
Müdafaai Milliye Vekili ve Bahriye Vekaleti Vekili Mustafa Abdülhalik RENDA (Çankırı)	Mehmet Recep PEKER (Kütahya) 15.10.1928-27.09.1930 Mustafa Necati UĞURAL (İzmir) 01.11.1927-05.01.1929

V. İnönü Hükümeti Bakanlar Kurulu 27.09.1930-04.05.1931

Başvekil Mustafa İsmet İNÖNÜ (Malatya)	Milli Müdafaa Vekili Mustafa Abdülhalik RENDA (Çankırı) 27.09.1930-25.12.1930
İktisat Vekili Mustafa Şeref ÖZKAN (Burdur)	Aziz Zekai APAYDIN (Diyarbakır) 29.12.1930-04.05.1931
Maliye Vekili Mehmet Şükrü SARAÇOĞLU (İzmir) 27.09.1930-25.12.1930 Mustafa Abdülhalik RENDA (ÇANKIRI) 25.12.1930-04.05.1931	Adliye Vekili Yusuf Kemal TENGİRŞENK (Sinop)
Dahiliye Vekili Şükrü KAYA (Muğla)	Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekili Refik SAYDAM (İstanbul)
Hariciye Vekili Tevfik Rüştü ARAS (İzmir)	Maarif Vekili Esat SAGAY (Bursa)
	Nafia Vekili Aziz Zekai APAYDIN (Diyarbakır) 27.09.1930-29.12.1930 Hilmi URAN (Adana) 29.12.1930- 04.05.1931

EK-2: 1930 YILI BÜTÇESİ

Dairelerin İsimleri	Lira
Büyük Millet Meclisi	2 366 949
Riyaseti Cumhur	324 722
Divanı Muhasebat	802 582
Başvekalet	866 774
Şurayı Devlet	219 694
İstatistik Umum Müdürlüğü	53 888
Diyanet İşleri Reisliği	1 653 119
Maliye Vekaleti	16 802 643
Duyunu Umumiye	33 016 995
Gümrükler Umum Müdürlüğü	5 041 538
Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü	1 330 225
Dahiliye Vekaleti	4 566 794
Posta, Telgraf, Telefon Umum Müdürlüğü	5 835 210
Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğü	4 435 964
Jandarma Umum Kumandanlığı	8 915 649
Hariciye Vekaleti	3 881 959
Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti	4 502 216
Adliye Vekaleti	7 056 214
Maarif Vekaleti	8 199 709
Nafia Vekaleti	33 013 867
İktisat Vekaleti	13 326 534
Milli Müdafaa Vekaleti Kara Kısım	54 211 501
Milli Müdafaa Vekaleti Hava Kısım	1 153 980
Milli Müdafaa Vekaleti Deniz Kısım	6 297 940
İmalatı Harbiye Umum Müdürlüğü	4 101 431
Harita Umum Müdürlüğü	668 426
Umumi Yekun	222.646.523

Varidatın Nevi Lira

Bilavasıta vergiler	48.280.000
(Müsakkafat ve arazi, kazanç, sayım, askerlik, veraset ve intikal, hususi ormanlar hasılatı, madenler ve traktör rüsumu)	
Bilavasıta vergiler	94.250.000
(Gümrük resimleri, muamele ve istihlak vergileri, nakliyat resmi, bahriye resimleri, hayvan sağlık zabıtası resmi, berri ve bahri sayt resimleri)	
İnhisarlar	48.300.000
(Tütün, tuz, kibrit, oyun kağıdı, fişek, ispiro, PTT, zarphane hasılatı)	
Resim ve harçlar	14.281.000
(Damga resmi, harçlar, tapu harçları)	
Müesseseler hasılat ve menafi	8.211.000
(Umumi mektepler, zirai-baytari-sıhhi müesseseler, resmi matbaalar, madenler)	
Müteferrik varidat	7.650.000
Müteferrik hasılat	950.000
	110.000
Diğer	700.000
Umumi Yekun	222.732.000

EK-3: 1930 YILINDA YAYIMLANMAYA BAŞLAYAN GAZETE ve DERGİLER

Son Posta Gazetesi: 28 Temmuz 1930'da yayımlanmaya başlayan gazetenin başyazarı Selim Ragıp (Emeç) Bey, sahibi Zekeriya Sertel'dir. Gazete'nin sloganı: "Son Posta halkın gözüdür; Halk bununla görür. Son Posta halkın kulağıdır; Halk bununla işitir. Son Posta halkın dilidir; Halk bununla söyler."

Tok Söz Gazetesi: Adana'da 29 Eylül 1930'da kurulan "Ahali Cumhuriyet Fırkası'nın yayın organıdır. Fırkanın kurucusu Abdülkadir Kemali Öğütçü'dür. Üç aydan daha az bir süre yaşayan fırka, katıldığı belediye seçimlerinde başarı gösterememiş ve 21 Aralık 1930'da Bakanlar Kurulu kararıyla feshedilmiştir. Fırka programı "idare-i hususiye teşkilatına önem vermeyi" ve "israfla mücadele etmeyi" benimsemiştir.

Halk Dostu Gazetesi: 3 Aralık 1930'da Trabzon Milletvekili Nebizade Hamdi tarafından çıkarılmaya başlanan gazete, kendini "sol milliyetçi" olarak tanımlamaktadır. Yayın politikasına bakıldığında yolsuzlukların eleştirildiği, tek dereceli seçim sisteminin savunulduğu, Osmanlı borçlarının ödenmemesi ve moratorium ilan edilmesinin istendiği görülmektedir. Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un 13-14 Aralık tarihlerinde yayımlanan "Hırsızlar Teslim Olunuz" başlıklı iki yazısı büyük yankı uyandırmıştır.

Çankırı'da Duygu Gazetesi: A. Talat Onay tarafından çıkarılan gazete, Çankırı ile ilgili her konuda haberler, araştırmalar, şiirler, masallar, folklor yazıları, iktisadi değerlendirmeler, spor yazıları, roman ve hikayeler içermektedir. Bunların bir kısmı kitap haline getirilmiştir.

Türk Kooperatifçisi Dergisi: Aydın İncir Müstahsilleri Ortaklığı tarafından 1 Mart 1930'da yayımlanmaya başlayan dergi, "bir kişi herkes için ve herkes bir kişi için" ilkesiyle, kooperatifin ne olduğunu anlatmak ve kooperatifçiliği öğretmek amacıyla, Nisan 1933 tarihine kadar yayımlanmıştır.

1930 YILINDA YÖNETİM

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Ocak	Türkiye, Brüksel'deki "Union internationale pour la publication des tarifs douaniers" kurumuna üye oldu.	Bu üyelik, ülkenin ticari ilişkide bulunduğu ülkelerin gümrük tarifelerini ve değişikliklerini takip edebilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İcra Vekilleri Heyeti, 58 ülkenin üye olduğu kuruma üyelik aidatı olarak yılda 1118 Belga ödenmesini onayladı ve kabul etti.	BCA: 30.18.1.2/ 8.1.9/ 412-10
1	Ocak	Dört kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kararname ile Saimbeyli kaymakamlığına Gebze kaymakamı Nurettin, Palo kaymakamlığına hukuk mezunlarından Nami, Ahlat kaymakamlığına hukuk mezunlarından Valir nahiyesi müdürü İzzet, Kediz kaymakamlığına ise sabık kaymakamlardan Mahir Bey atanmıştır.	RG
1	Ocak	Ünye kaymakamı Besim Bey'in Vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Besim Bey'in, "görülen lüzumu kati üzerine" görevden alındığı belirtilmektedir.	RG
1	Ocak	Hariciye Vekaleti'nde çeşitli görevlere atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Evrak Müdürlüğü Dosya Mümeyyizliğine Protokol Umum Müdürlüğü Başkatibi Bedri Tahir, Protokol Umum Müdürlüğü Başkatipliğine Siyasi Müşavirlik ikinci katibi Orhan Tahsin, Birinci Daire Umum Müdürlüğü Birinci Şube Mümeyyizliğine Konsolosluk İşleri Müdürlüğü Mümeyyizi Zati Bey atanmıştır.	RG
1	Ocak	Devlet Memurları Maaşlarının Tevhit ve Teadülüne dair 1452 sayılı Kanun'un 15. maddesinin uygulanması hakkında Maliye Vekaleti'nce hazırlanan 8728 sayılı yönetmelik yürürlüğe girdi.	1452 sayılı kanunun 15. maddesinde "ihtisas ve komisyon ücreti ve makam tahsisatı, tahsisatı maktua ve huzur hakkı adlarıyla memurlara ayrıca umumi ve hususi bütçeden hiçbir meblağ verilemeyeceği, ancak kanunun tahmil etmediği munzam bir vazifeye veya ihtisas dolayısıyla teşkil olunacak komisyonlara memur edilenlere muayyen çalışma saatleri haricindeki mesailerine mukabil bakanlar kurulunca takdir olunacak bir ücret verilebileceği" düzenlenmektedir.	BCA: 30.18.1.2/ 8.1.1/ 116-38
1	Ocak	İl özel idareleri bütçelerinin düzenlenmesinde uyulması gereken kurallar ve alınacak önlemler konusunda İcra Vekilleri Heyeti tarafından düzenlenen 1.12.1929 tarihli karar hakkında Dahiliye Vekaleti bütün illere yazı gönderdi.	Yazıdan bir bölüm: "Sağlam iş yapmak için kaynağın gerçek ve sağlam gelirini hesaplamak ve harcamaları da bu ilkeye göre ayarlamak bütçe hazırlanmasında en önemli ilkedir."	BCA: 30.10/ 66.442..17/ 7417
1	Ocak	1903 yılında Uruguay tabiiyetine geçen eski Osmanlı tebaasından Cebeli Lübnan asıllı Hüseyin Necim İbni İzzettin Efendi'nin 1312 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine göre Türk vatandaşlığından çıkarılmasına ilişkin 8569 sayılı kararname yayımlandı.	1930 yılı içerisinde Resmi Gazete'de, "İstiklal harbinde Türkiye haricinde kalan ve şimdiye kadar aydet etmeyen" 15 kişi ile "resmi izin almaksızın tabiiyetini değiştiren" 20 kişinin vatandaşlıktan çıkarılmasına ilişkin toplam 35 karar yayımlanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Ocak	İsveç Hükümetiyle altı aylık Modüs Vivendi akdedildiğine ilişkin genelge yayımlandı.	6.11.1929 tarihinden itibaren geçerli olan anlaşma, "en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi esasına müstenit" özelliği taşımaktadır.	RG
1	Ocak	Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan bir haber: "Bu sene hükümetçe ve milletçe atacağımız her adımın hedefi şu olacak: İktisat ve Tasarruf"	Tasarruf ve yerli malı mücadelesi, 1930 yılında devletçilik politikasını tamamlayan bir hedeftir.	C, 1 Kanunusani 1930
1	Ocak	Ereğli kömür havzasındaki 138 nolu Çamlı Kömür ocağı Sosyete Jeneral Domin E-Metalurji Şirketi'ne devredildi.		BCA: 30.18.1.2/ 8.1.6/ 190-145.
2	Ocak	21 kişinin hakim, hakim yardımcılığı, savcı ve savcı yardımcılıklarına atanmasına ilişkin karar.	BCA'da yer alan belgelere göre, 1930 yılında hakim, savcı ve yardımcılıklarına 30 Ocak'ta (20 kişi), 1 Şubat'ta (8 kişi), 8 Şubat'ta (29 kişi), 16 Şubat'ta (12 kişi), 22 Şubat'ta (16 kişi), 18 Mart'ta (27 kişi), 24 Mart'ta (11 kişi), 10 Nisan'da (13 kişi), 15 Nisan'da (14 kişi), 25 Mayıs'ta (18 kişi), 29 Mayıs'ta (19 kişi), 21 Haziran'da (24 kişi), 8 Eylül'de ve 11 Ekim'de olmak üzere toplam 15 kez toplu atama yapılmıştır. Bu atamalar RG'de yayımlanmamıştır.	BCA: 30.11.1/ 53.1.3
2	Ocak	Zabitan ve Askeri Memurlar Maaşatı hakkındaki 1453 sayılı Kanunun Tefsiri (152 sayılı MY) yayımlandı.	Tefsir, mirliva (tuğgeneral) maaşları hakkındadır.	RG
2	Ocak	Merkezi Ankara'da olmak üzere bir "Arı ve Kümes Hayvanları Yetiştirme Cemiyeti" kuruldu.	Derneğin amacı bal, kümes hayvanları ve tavşan derisi üretimini artırarak, aile bütçesini rahatlatmaktır.	Y, 2 Kanunusani 1930
4	Ocak	Çin Hükümeti Hariciye Nezareti Murahhası M. Yan-Sen-Tehen, toplumsal bir inceleme için geldiği İstanbul'da izlenimleri ile ilgili açıklama yaptı.	"Çin'de halk, yeni Türkiye ile pek ziyade alakadar olmaktadır, bu sebeble hükümetimiz beni Türkiye hakkında içtimai tetkikat icrasına memur etti." Çin'li diplomat Darülfünun'a 300 Çince kitap hediye etti.	C, 5 Kanunusani 1930
4	Ocak	Dahiliye Vekaleti'nin, kaymakamların mesleki bilgilerini artırmak için 1929 yılının Aralık ayında açtığı kurs sona erdi.	Kursa Ankara, Yozgat, Kocaeli, Çorum, Kayseri, Çankırı, Bilecik ve Eskişehir vilayetleri kazalarına mensup 34 kaymakam katılmıştır.	TİD, Kanunusani 1930
4	Ocak	İktisat Vekaleti Meadin İşleri Umum Müdürlüğü tarafından Balıkesir vilayetinin Susurluk kazasının Demirkapı köyünde bulunan ve Hükümet malı olan Antimon madeninin devrine ilişkin ihaleye çıkıldı.	İhale, "teslim tarihinden itibaren bir sene zarfında teşkil edilecek 100.000 lira sermayeli Türk şirketine devredilmek...ikinci seneden itibaren asgari 1000 ton cevher ihraç ve sevk edilmek..." koşullarını taşımaktadır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
4	Ocak	I. Umumi Müfettiş (İbrahim Tali Öngören), bölgedeki jandarma zabitlerinin görev bölgesinde fazla kalmalarından doğan sıkıntılar hakkında Başvekalet'e bir rapor gönderdi.	Bu rapor, bölgedeki jandarma subayları ile bölge halkı arasında kurulma eğiliminde olan yakınlıkları ortadan kaldırmaya ve engellemeye yöneliktir. "Umumi müfettişlik bölgesindeki jandarma zabitlelerinden bazıları üç seneden on seneye kadar orada ve hatta bir mevkide kalmak suretiyle halkla teklifsiz olmuş ve başka taraflara nakilden ümit kesmiş oldukları bilhassa altı yedi seneden beri mühim ve ağır şerait içinde yuvarlanmak sureti ile yorulmuş ve yıpranmış olduklarından vazifelerine icap eden ciddiyetle sarılmadıkları ve bir kısmı da orali kızlarla evlenmiş olduklarından aileler arasındaki iyi ve fena hallerle bulaşmış ve hatta aile ve kabile münaferetini resmi vazifelerin ifasına alet ederek mühim vakaların zuhuruna da sebep oldukları fiilen sabit olduğundan seyyar alaylarda dahil olduğu halde adedi 130dan fazla olmayan bu zabitlerin değiştirilmesi ve bundan sonra da oradaki kolordular zabitleri gibi üç seneden fazla kalmamaları esbabının teminini hassaten istirham ederim."	BCA: 30.10/69.4 54.36/77A-43; Koçak, UM, s. 98.
5	Ocak	Hariciye Vekaleti Memurlarına Ait İmtihan Talimatnamesinin Tatbiki Hakkında 8636 sayılı BKY yayımlandı.	Yönetmelik, Hariciye Vekaleti Memurun Kanunu'nun ikinci maddesi gereğince, yeniden atanacak memurlarla, idare ve ihtisas sınıfından meslek sınıfına seçilecek memurların sınav koşullarını belirlemektedir.	RG
6	Ocak	1927 yılında Alman M. Hanri Goldberg tarafından alınmış olan Dalaman-Kızılkaya manganez madenine ait arama ruhsatının, Cenubi Anadolu Madenleri Türk Anonim şirketine devredilmesi.	4.1.1930 tarih ve 1388 sayılı RG'de aynı konuya ilişkin bir başka Bakanlar Kurulu kararı daha bulunmaktadır. Arama ruhsatının devrinin 27.11.1929 tarihinde uygun bulunduğu, 11.12.1929 tarihinde kabul edildiği anlaşılmaktadır.	RG
6	Ocak	Ankara Telsiz Telefon İstasyonu yayına başladı.	İstasyon, Posta Telgraf ve Telefon İdaresi'ne ait bulunmaktadır.	C, 6 Kanunusani 1930
6	Ocak	Sanayi ve Maadin Bankası'nın Hereke Kumaş, Beykoz Deri, Bakırköy Pamuk fabrikalarındaki tesisatın genişletilmesi ve bu fabrikalarda 2.5 milyon liralık yeni tesisat kurulması kararlaştırıldı.	Bu karar kapsamında Hereke için yeni bir ipeklilik kuma kısmı açılması, Beykoz ve Bakırköy fabrikalarının da üç misli üretim yapabilmesi için çeşitli tedbirler alınması kararlaştırıldı. Bunun için Avrupa'ya uzman bir heyet gönderilmesi ve oradan makineler getirilmesi öngörülmüştür.	V, 6 Kanunusani 1930.
6	Ocak	Kastamonu'da 50 bin lira sermaye ile Kastamonu Bankası T.A.Ş. kurulmasına ilişkin tasarısı onaylandı.	Ticaret ve sanat erbabına kısa ve uzun vadeli kredi açmak ve ticaret, sanayi ve tarım ile ilgili diğer bankacılık işlemlerini gerçekleştirmek üzere kurulan Banka, 1938 yılında feshedilmiştir.	RG; GB
6	Ocak	Halk Fırkası merkezinde 45 esnaf cemiyetinin umumi katiplerinin katıldığı iki toplantı yapıldı.	Bu toplantılarda esnaf cemiyetlerinin yerli mal kullanma ve milli tasarruf ve iktisat çarpışmasında ne suretle çalışabilecekleri ile bütün cemiyetlerin üyelerini bu çarpışma hakkında ne suretle ikaz edebilecekleri görüşülmüştür. Sonuç olarak her esnaf cemiyetinin en son kuvvetini harcayarak üyelerini yerli mal kullanmaya alıştırma ve derhal işe başlanması kararlaştırıldı.	V, 7 Kanunusani 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
6	Ocak	"Yerli malı mücadelesinde muvaffakiyete doğru ilk esaslı adımlar atılıyor: Hükümet kağıt, deri, yünlü ve pamuklu kumaşlar yapmak için ayrı ayrı fabrikalar kurmayı kararlaştırdı."	Hükümet, yeni fabrikalar açmak için önemli bir proje hazırlamaktadır. Bu kapsamda her yıl dışardan gelen emtia miktarları incelenerek, ülkeye en çok hangi eşya giriyorsa o eşyayı imal edecek fabrikalar kurulması kararlaştırıldı. Bu karar gereğince kağıt, deri, yönlü ve pamuklu kumaş fabrikaları açılacaktır.	V, 6 Kanunusani 1930.
7	Ocak	Maliye Vekaleti, kambiyo alımının düzenlenmesine ilişkin önlemler hakkındaki iki kararname için bir izahname hazırladı.	Bu izahnameye göre: 1) Bütün devlet daireleri ve müesseselerinin ihtiyaçları tamamıyla yerli malından sağlanacaktır. Yerli e�yadan maksat, bütün malzemesi yerli olan, Türkiye'de üretilen ve içinde hiçbir yabancı malzeme ve i�iliği bulunmayandır. 2) Gerek hariciye gerek diğer vekaletler ve müesseselerce geçici olarak dahi dışarıya memur gönderilmeyecektir. Bu hüküm vilayet ve belediyeleri de kapsamaktadır. 3) Yeni yabancı uzman getirilmeyecektir. 4) Teahh�r� caiz olmayan ve yapılması zorunlu görülen yabancı mali i�ler, mahalli en büyük mülkiye ve maliye memurları ile �ehreminleri veya belediye reislerinden oluşan bir komisyonca incelenecektir.	V, 7 Kanunusani 1930.
7	Ocak	1929 Senesi Bütçesi İçin Fevkalade Tahsisat ve Münakale Kanunu yayımlandı. (Kanun no 1544)	1929 yılı Maarif Vekaleti bütçesinde "yeni harflerin istizam ettiği masraf" adı altında yeniden açılan 120.000 lira ve Milli Müdafaa Vekaletinin Hava kısmı bütçesinde "912 numaralı kanunun tatbiki masrafı" adı altında yeniden açılan 2352 lira fevkalade tahsisat olarak konulmuştur.	RG
7	Ocak	Hususi Orman Sahiplerinden ve M�teahhitlerinden Alınan Amenajman Paralarının Sarfı Hakkında 1545 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanunda, amenajman ve te�cir paralarının, "bir taraftan varidat bütçesinde açılacak hususi bir fasla irat kayıt, diğer taraftan İktisat Vekaleti bütçesinin amenajman ve te�cir faslına tahsisat olarak" eklenmesi ve harcanması öngörülmektedir.	RG
7	Ocak	Hudutlar ve Sahiller Umum Müdürlüėünün 1929 senesi B�t� Kanununa müzeyyel 1547 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, ilgili kurum bütçesine ek �denek konulmasını düzenlemektedir.	RG
7	Ocak	Büyük Millet Meclisi 1929 Senesi Bütçesinde Münakale İ�rasına dair 1548 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, BMM'nin 1929 senesi bütçesinin bazı kalemleri arasında 12.200 liralık aktarma yapılmasını düzenlemektedir.	RG
7	Ocak	"Beklediėimiz haber: İthalat azalıyor!"	Vakit Gazetesi'nin Gümrük İdaresi'nden edindiği bilgiye göre, milli tasarruf hareketinin canlanması nedeniyle Aralık (1929) ayı içinde İstanbul'a ithal edilen eşya miktarında büyük bir azalma görülmüştür. İthalat e�yasında Aralık ayında diğer aylara oranla yüzde 40 fark olduğu açıklandı.	V, 7 Kanunusani 1930.
8	Ocak	Ereğli Havzası Kozlu mevkiinde bulunan Ereğli �irketi'ne ait iki kıta kömür ocağının tesisat ve m��temlatıyla birlikte Kozlu Kömür İ�leri Türk Anonim �irketi'ne devri İcra Vekilleri Heyeti'nce uygun bulunmuştur.	"Ereğli �irketi Osmaniyesi" 1896 yılında kurulmuştur. 8 Mart 1919'da Fransızların bir taburu, Ereğli �irketi'ni korumak amacıyla Zonguldak'a gelmiş, Ereğli halkının direnişi ve Büyük Millet Meclisinin girişimi sonucu Fransızlar 18 Haziran 1920'de Ereğli'yi terk etmiştir. Ereğli �irketi'nin tüm mal varlığı 1937 yılında Etibank'a devredilmiştir. Kozlu Kömür İ�leri TA� (K�m�ri�) ise 1926'da İ� Bankası tarafından kurulmuştur.	RG, TTK

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Ocak	Ankara Hukuk Mektebi memurlarından Suat, Adliye Vekaleti namına hukuk öğrenimi yapması için İsviçre'ye gönderildi.		BCA: 30.18.1.2/ 8.2.7/ 142-18
8	Ocak	Prof. Yansen (Jansen) tarafından hazırlanan Ankara-Yenişehir'deki Devlet Mahallesine ait proje onaylandı.		BCA: 30..18.1.2/ 8.2..11.
8	Ocak	Haralarda kullanılacak araba, eğer takımı ve koşumlar bedeli karşılığında, Milli Saraylar'dan İktisat Vekaleti'ne devredildi.	Milli saraylarda bulunan tarihi eser niteliğindeki araba ve eğer takımı ile koşumlar, müzede teşhir edilmek üzere 3.7.1929 tarihli kararname ile Maarif Vekaleti emrine terk edilmişti.	BCA: 30.18.1.2/ 8.2.8/ 132-84
8	Ocak	Sovyet Hükümeti ile teşkil olunmuş Dostluk Anlaşması'nın süresi uzatıldı.		BCA: 30.18.1.2/ 8.2.20
9	Ocak	Of ve Sürmene felaketzedelerinden 2766 nüfuslu 568 hane iskan isteğinde bulundu.	Bölgede, Temmuz 1929'da büyük çaplı bir sel baskını meydana gelmiştir.	BCA: 30.10/ 81.530.13
9	Ocak	Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülüne dair Kanunun on beşinci maddesinin sureti tatbiki hakkında Maliye Vekaletince hazırlanan merbut talimatnamenin meriyete konulması hakkında 8728 sayılı kararname yayımlandı.		RG
10	Ocak	Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin "Birinci Yerli Malları Teşhir Günü" Darülfünun konferans salonunda yapıldı.	Teşhirin ilk günü kadınlar içindi. Kadınlara iktisat seferberliğinde üstlenecekleri görevler hakkında bilgi verildi: "Her sene kazancımızın, milli şerefimizin en az elli milyonu yabancıların diyarına akıp gidiyor, bu cereyana hangi milletin, hangi devletin takati maliyesi dayanabilir?" Ayrıca teşhir edilen eşyaların Avrupa malları ile olan farkı gösterildi. Teşhir günü bir sonraki hafta erkek-kadın karışık olarak yapıldı.	C, 10 Kanunusani 1930.
11	Ocak	Ecnebi mekteplerde ilk tahsilin lağvı hakkında kanun tasarısı hazırlanıyor.	Bu tasarıya göre, ecnebi mekteplerinde ilk kısımlar kaldırılacak, ilk tahsil tamamen Türk mekteplerine bırakılacaktır.	C, 11 Kanunusani 1930
11	Ocak	Dahiliye Vekaleti, kaymakamlara "belediyelerde iltizam usulünün ilga edildiği"ne dair bir genelge gönderdi.	Bu genelgeye göre, 1930 yılından itibaren belediyelerin bütün gelirleri doğrudan doğruya belediye teşkilatı tarafından tahsil edilecektir. Vekalet, ayrıca kaymakamlardan belediye gelirlerinin tahakkuk ve tahsilinde en uygun yöntemin ne olabileceği hakkındaki düşüncelerini de bildirmelerini istemiştir. Bu konu daha sonra Belediye Kanunu'nun 111. maddesi ile düzenlenmiştir.	Y, 11 Ocak 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
11	Ocak	Kaçakçılığın önlenmesi ve takibi için Müskirat, Rusimat ve Tütün İhisarı Müdürlükleri tarafından bir proje hazırlandı.	Bu projede güney sınırlarında ve Karadeniz, Marmara ve boğazlarda kaçakçılık mücadelesi için örgütlenmeye gidilmesi de dikkate alındı. Muskirat, Rusimat ve Tütün İhisarları bütçesine kaçakçılığı haber verenlere verilmek üzere önemli bir ödenek de koyuldu. Kaçakçılıkla mücadele için Almanya ve İngiltere'den motor ısmarlandı.	Y, 11 Ocak 1930
11	Ocak	Brüksel'de toplanan milletler arasındaki telgraf konferansı tarafından ittihaz edilmiş olan mukarreratın tasdiki hakkında 1546 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
11	Ocak	Hariçten Bila Resim İthal Edilecek Damızlıklar hakkında genelge yayımlandı.	Gümrükler Umum Müdürlüğü'ne ait genelgede Türkiye hayvanatının (at, merkep, karasığır, koyun ve keçi) ıslahı için muslih damızlık olarak kabul edilen ırklar gösterilmektedir. Bu ırklara mensup, damızlığa salih ve irsi kusuru bulunmadıkları veteriner muayenesi sonucunda anlaşılan hayvanların ithaline izin verilmektedir.	RG
12	Ocak	Adliye Müfettişliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal (açık) bulunan dördüncü sınıf Adliye Müfettişliğine Kula Asliye Reisi Sırrı Bey atanmıştır.	RG
12	Ocak	Umum Jandarma Kumandanlığı Levazım Şubesi Müdürü Kaymakam 3511 Mehmet Ali Bey'in kıdemen emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	Mehmet Ali Bey, talebi gereğince emekliliğe sevk edilmiştir.	RG
12	Ocak	Mersin Jandarma Efrat Mektebi Müdürü Binbaşı 446 Kemal Bey'in kıdemen emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	Kemal Bey, Askeri Tekaüt ve İstifa Kanununun ikinci maddesinin birinci fıkrası gereğince talebi üzerine emekliliğe sevk edilmiştir.	RG
12	Ocak	Emniyet Müfettişliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Emniyet Müfettişliğine Saray Kaymakamı Nuri Bey atanmıştır.	RG
12	Ocak	Konya'da kurulan tam teşekküllü nahiyele faaliyeteye geçti.	Dahiliye Vekaleti'nce Konya'da yeniden kurulan tam teşekküllü nahiyele birlikte, Konya Vilayeti'nin 14 kaza ve 44 nahiyesi olmuştur.	Y, 12 Ocak 1930
12	Ocak	Tire Kaymakamı İhsan'ın vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Karar, İhsan Bey'in "iskan işlerinde gösterdiği yeterlilik" sebebiyle 6.1.1930 tarihinde alınmıştır. İhsan Bey, 22.2.1930 tarih 1430 sayılı RG'de yayımlanan kararname ile Boyabat Kaymakamlığına atanmıştır.	RG; BCA: 30..11.1/53.1..13.
12	Ocak	Darülfünun Asrihazır Tarihi kürsüsüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Maraş mebusluğuna seçilen Darülfünun Edebiyat Fakültesi müderrislerinden Behçet Bey'den boşalan Asrihazır Tarihi kürsüsüne, 70 lira muhassas maaşla mezkur fakülte Türkiye-Avrupa Münasabı Tarihi müderrisi Ali Muzaffer Bey'in naklen atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Ocak	Hükümet, 1930 yılı bütçesini TBMM'ye sundu.	1930 yılı bütçesinin % 28.65'i Milli Müdafaa Vekaleti'ne, % 15.17'si Nafia Vekaleti'ne, % 14.76'sı Düyunu Umumiye'ye, % 7.18'i Maliye Vekaleti'ne, % 5.85'i İskan Müdürlüğü'ne, % 3.25'i Adliye, % 3.17'si Maarif, % 2.85'i İktisat, % 2.68'i Dahiliye ve %1.97'si Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti'ne ayrılmıştı. Bütçeden en az pay alan kurumlar arasında İstatistik Umum Müdürlüğü (% 0.02), Şura-ı Devlet (% 0.10), Riyaseti Cumhur (% 0.14) ve Başvekalet (% 0.40) bulunmaktadır.	Y, 12 Ocak 1930
12	Ocak	Türklüğe hakaret eden Gönen'de Aziz karısı Feride hakkında takibat yapılması.	BCA'da 1930 yılı içerisinde, "Türklüğe hakaret etme" nedeniyle 90 kişi hakkında takibat yapıldığına ilişkin belge bulunmaktadır.	BCA: 30..10.0.0/36.214..20/30811
12	Ocak	Meclise hakaret eden İzmir'de İsmail oğlu Mehmet hakkında takibat yapılması.	BCA'da 1930 yılı içerisinde, "Meclise hakaret etme" ya da "Meclise ve kanunlara hakaret etme" nedeniyle 15 kişi hakkında takibat yapıldığına ilişkin belge bulunmaktadır.	BCA: 30..10.0.0/36.214..1/30809.
12	Ocak	Hükümete hakaret eden Kayserili Cemal oğlu sebzeçi Mehmet ve Hasan oğlu Ahmet haklarında takibat yapılması.	BCA'da 1930 yılı içerisinde, "Hükümete hakaret etme" nedeniyle 185 kişi hakkında takibat yapıldığına ilişkin belge bulunmaktadır.	BCA: 30..10.0.0/36.215..9./30820
12	Ocak	Hükümete ve orduya hakaret eden Manisa'nın Alaybey mahallesinden Girtili Ali Çavuş hakkında takibat yapılması.	BCA'da 1930 yılı içerisinde, "Orduya hakaret etme" ya da "Hükümete ve orduya hakaret etme" nedeniyle 8 kişi hakkında takibat yapıldığına ilişkin belge bulunmaktadır.	BCA: 30..10.0.0/36.215..3./30814
12	Ocak	Kanunlara hakaret eden Nevşehirli Sait hakkında takibat yapılması.	BCA'da 1930 yılı içerisinde, "Kanunlara hakaret etme" ya da "Kanuna hakaret etme" nedeniyle 60 kişi hakkında takibat yapıldığına ilişkin belge bulunmaktadır.	BCA: 30..10.0.0/36.215..6/30817
13	Ocak	Gümrük Kanunu'nun 35 inci ve Gümrük Kanununa Müzeyyel Kanunun 43 üncü Maddesini Tadil Eden 1549 sayılı Kanun yayımlandı.	Gümrük Kanunu'nun 35. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: "Gümrüklere gelen tüccar eşyası, gümrük idarelerinin bulunduğu binaların dahil ve haricindeki ambarlarda bir sene ve yolcu eşyası üç aydan fazla bırakılamaz. Antrepolar ile bu süre üç senedir, olağanüstü durumlarda icra vekilleri kararı ile uzatılabilir..."	BULMAÇ
13	Ocak	Büyük Millet Meclisi Muhasebesinde İcra Kılınan Teftiş Neticesi Hakkında 540 sayılı Karar yayımlandı.	Karar, BMM muhasebesinin Haziran 1929-Kasım 1929 arasındaki teftiş sonucunu bildiren Meclis Hesaplarının Encümen Tetkiki Mazbatasının kabulü hakkındadır.	RG
13	Ocak	Müskirat İnhisar Müdürlüğü, yerli üzümlerimizden şarap yapılması ve şaraplarımızın ıslahı için Avrupa'dan yabancı uzman getirdi.	Yabancı uzman İmin'e gönderilerek, köylü ve şarapçılarıma şarap yapmanın esaslarını öğretmiştir. Her türlü modern cihaza sahip bir laboratuvar kurulması ve bu laboratuvarında yerli şaraplarımızın tahlil edilerek, tahlil sonuçlarının da raporlanması kararlaştırılmıştır.	Y, 13 Ocak 1930
14	Ocak	Maadin ve Sanayi Bankası'nın kurduğu "Yerli Mallar Pazarı" açıldı.		C, 15 Kanunusani 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
14	Ocak	Gayri Mübadil Türklere Yunan Emvalinden Tevziat İcrası Hakkındaki 6 Haziran 1928 tarihli talimatnamenin 17 inci Maddesine zeylen tanzim olunan lahiya onaylandı.	"İtilafname mucibince iadesi lazım geldiği halde henüz Yunan hükümetince sahiplerine iade edilmemiş olan arazi ashabı da işbu maddede mevzubahis Yunan emvali hasılatından istihkakları nisbetinde ve müsakkafat ashabı gibi istifade ederler."	RG
15	Ocak	Musevi 1287 doğumlu Avram Kızı Fani Rebeka'nın Türk vatandaşlığına alınması hakkında 8697 sayılı kararname yayımlandı.	Eski Osmanlı tebaasından Fani Rebeka, 1900 yılında bir Rusla evlenmiş ve eşinin tabiiyetini almıştır. Eşinin ölümü üzerine, Türk vatandaşlığına geçmek istemiş ve durumu 1212 sayılı kanunun onördördüncü maddesine uygun bulunduğundan, vatandaşlığa alınmıştır. 1930 yılı içerisinde Resmi Gazete'de 22.3.1930'da 12 kişi, 15.7.1930'da 1 kişi, 6.8.1930'da 1 kişi, 1 ve 4 Eylül 1930'da birer kişi, 15.11.1930'da 1 kişi, 21.12.1930'da iki kişi olmak üzere toplam yirmi kişinin Türk vatandaşlığına alınmasına ilişkin karar yayımlanmıştır.	RG
15	Ocak	Veremle Mücadele Derneği'nin Dernekler Kanunu'nun 17inci maddesi gereğince menafii umumiyeye hadim cemiyet (kamuya yararlı dernek) sayılmasına ilişkin 8688 sayılı kararname yayımlandı.	Kararname, veremi, toplumsal hastalıkların en önemlilerinden biri olarak tanımlamaktadır.	RG
15	Ocak	9 Mayıs 1926 tarih ve 3456 sayılı kararname ile kurulmasına izin verilen Dinar Milli Mensucat Fabrikası TAŞ'ın esas sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin kararnamenin iptali hakkında 8707 sayılı kararname yayımlandı.	Şirket, kararın alındığı 25.12.1929 tarihine kadar henüz kurulmadığı ve şirket kurucuları da bu durumdan zarar gördüğü için sözleşme iptal edilmiştir.	RG
15	Ocak	Yenişehir'deki devlet daireleri ile ilgili ev ve arsalar kıymetleri karşılığında istimlak edildi.		BCA: 30.18.1.2/ 8.3.3/ 132-85
15	Ocak	Yarın Gazetesi'nde yer alan habere göre, Türk memur çalıştırmayan yabancı şirketler hakkında, "Ecnebi Şirketler Komiserliği" tarafından inceleme yapılıyor.	Komiserliğe yapılan bir ihbara göre, Fiat şirketinde tek bir Türk memur bile çalıştırılmamaktadır. 20 Ocak 1930'da ise, İstanbul Ticaret Müdüriyeti İstanbul'daki yabancı banka ve şirketlerdeki Türk memurların oranı hakkında incelemelere başlamıştır.	Y, 15 Ocak 1930; 19 Ocak 1930.
15	Ocak	İzmir Tayyare Cemiyeti hakkında söylenen yolsuzluk iddialarının asılsız olduğuna dair, İzmir Valisi Kazım Bey şifreli bir telgraf gönderdi.		BCA: 30.10/ 60.404..2/ 6235

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
15	Ocak	"Üsküdar ve Boğaziçi halkı Şirketi Hayriye idaresini istemiyorlar."	Yarın Gazetesi'nin haberine göre halk, 200.000 lira sermaye ile başlayan Şirketi Hayriye'nin 70 seneden bu yana Boğaziçi ve Üsküdar halkından 15 milyon lira kazandığı halde, şikayetler ile ilgilenmemesinden, son zamanlarda vapur seferlerini azaltmasından ve bilet ücretlerini artırmasından şikayet etmektedir.	Y, 15 Ocak 1930
15	Ocak	Bağdat'ta çıkan "Alirak" Gazetesi'nde "Genç Türkiye'de İktisadi Uyanış" başlıklı bir makale yayımlandı.	"Türkiye hususi muhabirlerimizin İstanbul'dan göndermekte olduğu mektuplardan anlaşılacağı veçhile, memleketin terakkisine ciddi çalışmada Türkiye elyevm diğer Şark memleketlerine en büyük bir rehberdir...İrak, Türkiye'nin bu uyanışından ders almalıdır. Biz bugün fukarayız ve mali bir kriz geçirmekteyiz. Hükümet buna bir çare bulmak istiyorsa, Türkiye'nin tarzı hareketini takip etmelidir..." Makalenin tercümesi, 16 Mart 1930'da Hariciye Vekaleti tarafından Başvekalet'e gönderilmiştir.	BCA: 30.10/166.153.6
17	Ocak	Maliye Vekaleti, mesai saatleri dışında devlet işleri ile meşgul olan memurların alacakları ücretlere ilişkin bir nizamname hazırladı.	Nizamname metni Yarın Gazetesi'nde yayımlandı. Bu düzenleme Karagöz'de eleştirildi: "Bir memur hükümete faydası olan bir iş gördüğü zaman ancak vazifesini yapmış olduğunu düşünmelidir. Yoksa büyük küçük her iş gören memur ayrı bir ücret istemeye kalkarsa, alamayınca yan çizer çalışmaz. Devlete millete zararı olan bu usulü kaldırmalı." (Karagöz, 25 Ocak 1930) "Gazeteler yazıyorlar: Fethi Bey Paris sefiri iken borçlar meselesinin Paris'teki müzakeresinde hizmet ettiği için 10.000 lira almış! Daha geçen gün İstanbul Defterdarlığının ilk öğretim vergisinden 21.000 lirayı aralarında paylaştıklarını duymuştuk. Bundan önce de Emanetin büyük memurlarına Emanetin borçlarının hallinden dolayı binlerce lira mükafat dağıtıldığını işitmiştik. Resmi vazifesi olanlar neden aylık alır? Paris sefiri, devletin ecnebilerle olan mali işlerine baktığı için ayrı para mı almalıdır? Bu onun vazifesi değil mi? Bu türlü para alanlar kim olursa olsun biz aleyhindeyiz."	Y, 17 Ocak 1930
18	Ocak	Küçük Zabıt ve Onbaşı Talimatnamesinin 11 inci maddesinin yeniden düzenlenmesine ilişkin 8712 sayılı kararname yayımlandı.	Düzenleme, tahsil senesinde ahlaksızlıkları ve benzer nedenlerle gedikli küçük zabıt olmaları uygun görülmemeyenler, sınavda başarılı olamayanlar ile tahsilden kaçınanlar hakkındadır.	RG
18	Ocak	"Ahdediyoruz: Hep Yerli Malı Kullanacağız!"		C, 18 Kanunusani 1930
19	Ocak	Cebelibereket Valiliği'ne Şebinkarahisar Valisi Ziya Bey'in naklen atanması hakkında 8742 sayılı kararname yayımlandı.		RG
20	Ocak	Birinci Umumi Müfettişlik bölgesindeki illerin zirai vaziyetleri hakkında rapor hazırlandı.	Birinci Umumi Müfettişlik bölgesindeki illerin zirai vaziyetleri hakkında rapor, 1930 yılında biri 19 Şubat, diğeri 17 Nisan tarihlerinde olmak üzere iki kez daha hazırlanmıştır.	BCA:30.10/69.454.42/77A49:BCA:30.10/69.454.38/77A45; BCA:30.10/69.454.40.17/77A47.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Ocak	Konya'nın Tuzlukçu köyünde nahiye kurulmasından dolayı halk Dahiliye Vekaleti'ne şükran telgrafi gönderdi.	Tuzlukçu nahiyesi Belediye Reisi Mahmut, Muhtar Hamdi ve nahiye halkı adına Memet Ali imzalarıyla Akşehir'den Dahiliye Vekaleti'ne çekilen telgrafta, hükümete ait işlerinin kolaylıkla görülmesi için Tuzlukçu köyünde tam teşekküllü nahiye kurulması suretiyle cumhuriyet hükümetinin köylüye karşı gösterdiği yüksek alakadan dolayı halkın şükran ve minnetleri bildirilmektedir.	BCA: 30.10/66.441.2/73-44
20	Ocak	"Türkiye genelinde 43 milyon dönüm (4 milyon hektar) arazi ekilmektedir."	Yarın Gazetesi'nin haberine göre, bu araziye eken çiftçi sayısı 2.751.230 ailede, 9.216.918 kişidir.	Y, 20 Kanunusani 1930
20	Ocak	Maarif Teşkilatı hakkında inceleme yapmak üzere Viyana'ya gönderilen maarif müfettişlerine yapılacak ödemeler belirlendi.		BCA: 30..18.1.2/8.3..10/43-85
21	Ocak	Hariciye Müfettişlerinin Vazifeleri Hakkındaki Talimatnamenin Tatbikine Başlanılması Hakkında 8674 sayılı BKY yayımlandı.	Konsolosluklar, elçilik kançılaryaları ve merkez şubelerini teftiş ile görevli hariciye müfettişlerinin yetki ve görevleri belirtilmektedir.	RG
21	Ocak	Kilis Gazetesi'ne para yardımı yapıldı.	1930 yılı içerisinde ayrıca Bulgaristan'da yayımlanan Rodop, Halk Sesi, Deliorman gazetelerine; Akbaba mizah gazetesi sahibi Yusuf Ziya Bey'in isteği üzerine Akbaba'ya, Balıkesir'de Türk Dili gazetesine, Bursa'da Hakkın Sesi gazetesine ve Sofya'da yayımlanan Halk Sesi gazetesine yardım edilmiştir.	BCA: 30..10/83.548..6.
22	Ocak	Üçüncü Sınıf Mülkiye Müfettişliğine Beyoğlu kaymakamı Hikmet Bey'in atanması hakkında kararname yayımlandı.	Atama kararı, 9 Ocak 1930'da alınmıştır.	RG
22	Ocak	Besni (Behisni) Kaymakamı Şemsettin'in Vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kaymakam, 9 Ocak 1930'da "görülen lüzumu kati üzerine" görevden alınmıştır.	RG; BCA: 30..11.1.0/53.2..1.
22	Ocak	Malatya Valisi müteakıt Jandarma Miralayı 46 Nazmi Bey'in ciheti Mülkiye'den irtibatının katiyle Adana Jandarma mıntıkası Birinci Müfettişliğine mütekaiden atanması hakkında kararname yayımlandı.		RG
22	Ocak	Jandarma kaymakamı 421 Süleyman Bey'in sağlık nedeniyle emekliye sevk edilmesine ilişkin kararname yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Ocak	Edirne mektupçuluğuna Vize Kaymakamı Halil Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
22	Ocak	İki kaymakamın naklen atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Sivrihisar Kaymakamı Ali Rıza Bey Beyoğlu Kaymakamlığına, İskilip Kaymakamı İbrahim Rüştü Bey Pınarbaşı Kaymakamlığına atanmıştır. (Beyoğlu Kaymakamı Hikmet Bey, 9 Ocak 1930'da üçüncü sınıf Mülkiye Müfettişliği'ne atanmıştı.)	RG
22	Ocak	Elektrikli Tramvay inşası, otobüs ve omnibüs hizmetleri Ankara Belediyesi'ne bir imtiyaz olarak verildi.	İmtiyaz ile ilgili kararname, 11.2.1930 tarih ve 1421 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/8.4.5
22	Ocak	Anadolu Çimentoları Türk Anonim Şirketi ana sözleşmesinin 7, 14, 34, 83, 97 inci maddeleri değiştirildi.		BCA: 30.18.1.2/8.4.2
22	Ocak	La Republik Anjene Gazetesi'nin ülkeye girmesi yasaklandı.	Muhalliflerden Mehmet Ali ve Ömer Fevzi tarafından Paris'te çıkarılan gazete, "cumhuriyet rejimi aleyhinde neşriyat" nedeniyle yasaklanmıştır.	BCA: 30..18.1.2/8.4..6./86-99
23	Ocak	Brüksel konsolosluk işlerinin çokluğu nedeniyle, bu şehirde bir fahri konsolosluk kurulması, konsolos olarak da Mösyö Robert de Boot'un atanmasına ilişkin 8743 sayılı kararname yayımlandı.	Robert de Boot, "ticaret ve sanayi aleminde tanınmış ve daha önce Türkiye'de Kıbrıt İnhisar Müdürlüğü'nde bulunmuş Türk dostu" olarak tanımlanmaktadır.	RG
23	Ocak	Sabık Ordu Valisi Tevfik Bey'in Malatya Valiliğine atanmasına ilişkin 8166 sayılı kararname yayımlandı.		RG
23	Ocak	Adliye Müfettişliklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan birinci sınıf Adliye Müfettişliğine ikinci sınıf Adliye Müfettişlerinden Salih Hilmi ile ikinci sınıf Adliye Müfettişliğine İstanbul müstantiklerinden (sorgu hakimi) Nazım Bey atanmıştır. Nazım Bey, ikinci sınıf müfettişliğe gerekli vasıf ve şartlara sahip olduğu gerekçesiyle atanmıştır.	RG
23	Ocak	Çorum vilayetinde üç nahiye kurulmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Çorum vilayeti merkez kazası dahilinde Yeni Çamlıca, Kızılviran adlarıyla iki ve Sungurlu kazası dahilinde Yekbaş adıyla bir nahiye kurulmuştur.	RG
23	Ocak	Çorum vilayetinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Çorum vilayetinin Mecitözü kazasına tabi Çobraşık, Sarı Süleyman, Sultanköy, Keşlik, Kızılhamca, Soğucak, Dereyazıcı, Kabilkışla, Çirçir, Çükücamili, Değirmenözü, Kozkışla köyleri, söz konusu kazadan alınarak aynı vilayetin Hüseyinabat kazasına bağlanmıştır. 1930 yılında Manisa, Mardin, Urfa, Konya, Adana, Kayseri, Aydın, Afyon, Isparta, Bilecik, Denizli, Kastamonu, Çanakkale, Bilecik, Muş, Ankara, Trabzon, Niğde, Rize, Gümüşhane, Kars, Balıke-	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			sir ve Erzincan illerinde bazı köylerin başka il ya da ilçelere bağlanmasına ilişkin kırkın üzerinde karar alınmıştır.	
23	Ocak	Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey, Hukuk Mektebinde belediyeçilik hakkında konferans verdi.	Konferansa birçok milletvekili de katılmıştır.	TİD, Kanunusani 1930.
23	Ocak	İzmir, Bolu, Eskişehir, Manisa vd. vilayetlerde askeriyece muhtaç çiftçilere hayvan dağıtılması.	BCA'da bu konu ile ilgili 70 sayfalık el yazması Osmanlıca belge bulunmaktadır.	BCA: 272.0.012/63.187.4
25	Ocak	Hizmet süreleri yirmi beş seneyi geçmediği halde maluliyetleri nedeniyle emekli olan ve duyulan ihtiyaç üzerine tekrar göreve davet edilen erkan, ümera, zabitan ve askeriye mensuplarının, sonraki hizmetleri hakkında 154 sayılı tefsir yayımlandı.	İlgili yorumda, tekrar hizmete alınan malul emeklilerin yeniden emekli olmaları durumunda verilecek emekli maaşının miktarının belirlenmesi için daha önceki hizmet süreleri kaç yıl olursa olsun, sonraki hizmetlerinin dikkate alınacağı belirtilmektedir.	RG
25	Ocak	Hükümet bütçede tadilat yapmak için bütçeyi meclisten geri aldı.	Bütçe değişikliğinin iktisadi program ve tasarrufla ilgili olduğu, bazı vekaletlerin bütçelerinde değişiklik yapılacağı açıklandı.	Y, 25 Kanunusani 1930
26	Ocak	Borsa'da İngiliz Lirası 1029'da açılmış, 1031 kuruş 10 paraya kadar işlem gördükten sonra 1029 kuruş 30 parada kapanmıştır.		Y, 27 Kanunusani 1930
27	Ocak	1244 numaralı Kanuna müzeyyel 1550 sayılı Kanun yayımlandı		RG
27	Ocak	Demirköy Kaymakamı Celal Bey'in Vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Celal Bey "görülen lüzumu katiye binaen" görevden alınmıştır.	RG; BCA: 30.11.1.0/53.3..13.
27	Ocak	Üç kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Behisni kaymakamlığına Plümür kaymakamı Yusuf Ziya, Plümür kaymakamlığına Kula kaymakamı Ahmet, Demirköy kaymakamlığına Hukuk Fakültesi mezunlarından ve Pınarhisar nahiyesi müdürü Kemal beyler atanmıştır. Behisni kaymakamı Şemsettin Bey, "görülen lüzumu kati üzerine" 9 Ocak 1930'da görevden alınmıştır.	RG
27	Ocak	Kastamonu Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürü Dr. Abdülhalim Bey'in sınıf ve maaşı hazırile Rize Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne naklen atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Abdülhalim Bey, kendi talebi üzerine 13.4.1930 tarihli kararname ile Maraş Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Ocak	Maliye Vekaleti, Borsa İdaresi Meclisine gönderdiği talimatname ile 6 Yunan, 3 İtalyan, 1 Roman ve 1 Fransız borsa acentesinin faaliyetine son verdi.	Bu düzenleme sonucunda borsa acentelerinin sayısı 25'e düşmüştür.	Y, 27 Kanunusani 1930
29	Ocak	Himaye-i Eşcar Cemiyeti (Ağaçları Koruma Derneği) ana tüzüğü yayımlandı.		GB
29	Ocak	Bursa'nın Günderet köyündeki Uludağ Maden Suyu ihale edildi.		BCA: 30.18.1.2/ 8.4.14
30	Ocak	1929 Senesi Bütçesinin Bazı Fası ve Maddeleri Arasında Münakale Yapılması hakkında Kanun yayımlandı.	Riyaseti Cumhuriyet, Şurayı Devlet, Maliye Vekaleti bütçelerinde 9.100 liralık aktarma yapılmıştır.	RG
30	Ocak	Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti (Ulusal Ekonomi ve Arttırma Derneği) kuruldu.	17 Mart 1930'da Şurayı Devlet, genel merkezi Ankara'da bulunan Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin kamuya yararlı derneklerden sayılmasına karar verdi.	GGCT; TİD, Mart 1930
30	Ocak	TBMM'ye Vilayetler Genel İdaresi ile ilgili olarak Muğla Mebusu Ali Nazmi Bey tarafından kanun teklifi verildi.	"Bugünkü şerait ve vaziyeti hayatiye karşısında vilayetlerde millet vekilleri olan meclisi umumi ve encümeni vilayet azalarının beş lira ücreti yevmiye ve azami yüz lira ücreti şehriye denilecek cüzi tahsisat ve muhassasat ile geçinmeleri ve memleketlerinden ayrı kaldıkları müddetçe, ibate ve iase ve masarifi sairai zaruriyelerini temin eylemeleri imkanı madden garı mevcut bulunmasına binaen merbuten takdim kılınan şekilde İdarei Umumiye Vilayat Kanununun İdare-i Hususiyeye taalluk eden kısımlarına ait 116. ve 140. maddelerinin tadili teklifini havi layihayı kanuniye takdim kılınmıştır."	BCA: 30.10/ 3.17.25/ 4115
31	Ocak	Bütün camilerde milli iktisat ve tasarruf üzerine vaizler verildi.	Bu tarih, 1 Şubat'ın Ramazan'ın ilk günü olması sebebiyle seçilmişti.	C, 31 Kanunusani 1930
1	Şubat	1929 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ait 60 ilde meydana gelen kaçakçılık olaylarına ilişkin bir rapor hazırlandı.	Kaçakçılık raporları, 1930 yılı sonuna kadar her üç aylık dönemler itibarıyla hazırlanmıştır. Kaçakçılık yapılan mallar arasında sigara kağıdı, tuz, rakı, iskambil kağıdı, tütün, kereste, şarap, kopya kağıdı, erik, hububat başta gelmektedir.	BCA: 30.10/ 180.243.1/ 20728; TİD, Kanunusani 1930, Sayı 22.
1	Şubat	Kayseri-Şarkışla demiryolu hattı işletmeye açıldı.	Hattın uzunluğu 129 kilometredir.	GB
1	Şubat	Letonya Hükümeti ile 17.12.1929 tarihinden itibaren en ziyade müsaa-delî millet esasına müstenit olarak Modüs Vivendi akdedilmiştir.	Akdedilen Modüs Vivendi'nin süresi altı aydır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Şubat	Seriri ve Gıdai Taharriyat Yapılan Laboratuarlara Mahsus 19 Mart 1927 tarih ve 992 numaralı Kanunun 2 inci maddesinin tadiline dair 1551 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
2	Şubat	Ticaret ve sanayi odaları üyeleri ile müstahdeminin vazifei memurelerinden dolayı takibat ifası halinde Devlet memurları gibi muhakemeleri icap edip etmeyeceğinin tefsirine gerek olmadığı hakkında TBMM kararı yayımlandı.	Kararda, ticaret ve sanayi odaları üyeleri ile çalışanlarının Memurin Kanunu'nun birinci maddesine göre 'memur' sayılamayacakları, ancak Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesinde yer alan "kanunun tatbika-tında devlet, vilayet ve nahiye ve karyelerin nezareti altında bulunan bir hizmette maaşlı ve maaşsız daimi veya muvakkat vazife görenler memur sayılır" hük-müne göre bunların da memurlar gibi ceza görecek-lerinin açık olduğu belirtilmektedir.	RG
2	Şubat	Bolu vilayetinin Düzce ka-zası dahilinde dört nahiye kurulmasına ilişkin karar-name yayımlandı.	Nahiye olan köyler şunlardır: Kaynaşlı, Selamlar, İmamlar ve Çilmi. Kaynaşlı dışındaki köylerin isim-leri Gümüşova, Gökaya ve Gündoğdu olarak de-ğiştirilmiştir.	RG
2	Şubat	Münhal bulunan Temyiz Mahkemesi üyeliğine İzmir Ağırceza Reisi Yakup Ra-sim Beyefendi'nin atanma-sına ilişkin kararname ya-yımlandı.	Üyeliğe, Temyiz Umumi Heyeti'nce yapılan seçim sonucunda en çok oyu alan kişi seçilmektedir.	RG
2	Şubat	Tokat Geyran ile Elalmış'ta Cemil ve Şükrü'ye Antimuan madeni ile Simli Kurşun madeni işletme ruhsatı verildi.	1930 yılında ülkenin çeşitli yerlerinde Türk vatan-daşlarına yirminin üzerinde maden işletme ruhsatı verildi. Bu ruhsatlarla ilgili belgelere BCA'dan ulaşı-labilmektedir.	BCA: 310.10.0.60 /2478.3334 .0/4522
3	Şubat	Avukatlık Kanunu'nun bazı maddelerini tadil edici 708 numaralı kanunun 6 ncı maddesinin tefsirine gerek olmadığı hakkında TBMM kararı yayımlandı.		RG
3	Şubat	Emrazı Zühreviye Musap-larının (zührevi hastalık taşıyanların) Cebren Mua-yeneye Sevkleri Hakkında Sıhhat ve İçtimai Muave-net Vekaleti genelgesi yayımlandı.		RG
3	Şubat	Paris'te Türkiye ile Fransa arasında "Dostluk, Uzlaş-ma ve Hakem Anlaşması" imzalandı.	15 Mayıs 1930 tarih ve 1623 sayılı Kanun, RG: 5.6.1930, 1512.	TAR; s. 528.
4	Şubat	Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun 92 inci Mad-desine Bir Fıkra İlavesine Dair 1552 sayılı Kanun yayımlandı.	1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu (RG: 14.6.1927, 607) 9.2.1930 tarih ve 1419 sayılı Resmi Gazete'de düzeltilmesi vardır.	BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
5	Şubat	Kahvehanelerde yapılan propagandalara karşı tedbir alınması.	Dahiliye Vekili Şükrü Kaya tarafından CHF Katibi Umumisi Saffet Bey'e gönderilen yazıda, kışın özellikle Ramazan ayında bazı işsizlerin kahvelerde ve benzer toplantı yerlerinde "menfi - muzır" propaganda ve dedikodulara alet oldukları belirtilmektedir. Büyük ölçüde dini kışkırtmalara dayanan propaganda faaliyetlerinin önlenmesi için hükümet teşkilatı ile fırka teşkilatının birlikte hareket etmesi istenmektedir. Konu ile ilgili olarak, Saffet Bey tarafından CHF müfettişlerine de yazı gönderilmiştir.	BCA: 490.1/1.3.19/1.BÜRO
8	Şubat	İstatistik Umum Müdürlüğü'nün Salahiyet ve Vazifeleri Hakkında 1554 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun, Türkiye'de istatistik düzenlemenin bir merkezde toplanması amacıyla hazırlanmıştır. Bu kanunla Başbakanlığa bağlı İstatistik Umum Müdürlüğü kuruldu. Kurum, 1962'de Devlet İstatistik Enstitüsü'ne dönüştürüldü.	RG; GGCT
9	Şubat	İhtiyat Zabıtları ve İhtiyat Askeri Memurları Kanununun Tadiline ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Tezviline Dair 1555 sayılı Kanun yayımlandı.	1076 sayılı İhtiyat Zabıtları ve İhtiyat Askeri Memurları Kanunu 9 Temmuz 1927 tarih ve 628 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.	BULMAÇ
9	Şubat	İstanbul Galata'da bulunan eski liman dairesi ile ona bağlı arsa, Danıştay kararıyla İstanbul Rıhtım Şirketi'ne devredildi.	İstanbul Rıhtım Şirketi tarafından Galata Rıhtımı üzerinde liman dairesi olarak inşa edilmesi için söz konusu şirketle 20 Ekim 1926 tarihinde yapılan sözleşme gereğince şirkete teslim edilmesi gereken eski liman dairesi hükümet tarafından Ticareti Bahriye Müdüriyetine tahsis edilmiştir. Bunun üzerine şirket, adı geçen bina ile arsasının kendisine teslimini talep etmiştir.	BCA: 30.10/168.169.1/180-9
10	Şubat	İstiklal Harbi malullerine verilecek para mükafatı hakkında 1556 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
11	Şubat	Menafii Umumiyye Muteallik İmtiyazat Hakkındaki Kanuna Muteallik 331 tarihli Talimatnamenin 19 uncu Maddesinin yalnız Ankara İçin Mer'iyetten Kaldırılması Hakkında 8792 sayılı BKY yayımlandı.		BULMAÇ
11	Şubat	Duyunu Umumiye hamilleri Paris'te toplanarak vaziyeti müzakereye karar verdiler.		C, 11 Şubat 1930
11	Şubat	Şebinkarahisar Valiliğine sabık Tekirdağ Valisi Arif Hikmet Bey'in atanmasına ilişkin 8794 sayılı kararname yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Şubat	İspançiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Hakkındaki 21.5.1928 tarih ve 1262 numaralı kanuna zeyl edilecek madde hakkında 1557 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
12	Şubat	Yalova kaplıcaları kaynak ve membaları ile kaplıcalar etrafındaki arazilerin ve binaların işletmesi Seyri Sefain İdaresi'ne verildi.		BCA: 30.18.1.2/ 8.7.17
12	Şubat	Harbiye Mektebi, hastahane ve askeri kuruluşların yapılması için, Abidinpaşa, Balgat ve Dikmen'deki arazilerin istimlak edilmesine karar verildi.	Arazi sahiplerinden bazıları arazisini dönümü kırk lira üzerinden satmaya razı olduklarını söylemişlerdir. Bu fiyat eski yıllara oranla oldukça düşük olduğundan, bunların istimlak yoluna gidilmeksizin sahiplerinin rızasıyla ve pazarlıkla satın alınmasına karar verilmiştir.	BCA: 30..18.1.2/ 8.7..19/ 46-862
12	Şubat	Yol ve köprü inşaatlarında çalışacak beş yabancı mühendisin Nafia Vekaleti tarafından istihdam edilmesine karar verildi.		BCA: 30.18.1.2 /8.7.20./ 243-47
12	Şubat	İstanbul Belediyesi ile yapılan Adalar Elektrik Sözleşmesi bir yıl daha uzatıldı.		BCA: 30.18.1.2/ 8.8.4/ 162-35
14	Şubat	İstanbul'da öğrenciler Terkos Su Şirketi'ne saldırarak, camlarını kırdılar.	Bu olaydan iki gün sonra Yarın Gazetesi, "Terkos memlekette bir afetten başka bir şey değildir. Muka-velesi bitiyor diye İstanbul yanamaz" manşetiyle çıktı. Gazete, İstanbul'un su tekeli elinde tutan Terkos Şirketi'nin çıkan yangınlarda kasıtlı olarak su vermediğini yazdı. Şirketin 70 senelik eski makineleri, senelerden beri temizlenmediği için mikrop yuvası haline gelen havuzları ve şirketle ilgili pek çok sorun günlerce gazetelere haber oldu.	Y, 16 Şubat 1930
15	Şubat	Ziraat ve Baytar Enstitüleriyle Ali Mektepleri Tesisine ve Ziraat Tedrisatının İslahına ait Kanuna merbut talimatnamenin muaddel şekline ilişkin 8791 sayılı kararname yayımlandı.		RG
15	Şubat	Dahiliye Vekaleti'nin, memurların yazacakları yazıları yeni harflerle yazmaları, valilerin de ara sıra teftişler yaparak kanuna aykırı hareketlere meydan vermemeleri konusundaki genelgesi yayımlandı.	İlgili genelge, bazı vilayetlerden Dahiliye Vekaleti'ne gelen evrak arasında Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki kanuna muhalif olarak Arap harfleriyle yazılmış müsvedde ve derkenarlar ve notlar görülmesi nedeniyle yayımlanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
16	Şubat	Fransa vatandaşları Mösyö Fişer (Demiryol ve Usulü Umumiye dersi) ile Mösyö Debes'in (Mimari dersi) Yüksek Mühendis Mektebinde öğretim üyesi olarak çalıştırılmasına karar verildi.	24 Temmuz 1930'da ise orta dereceli okul ve çeşitli meslek okulları için yabancı uzman ve öğretmenler getirilmesine karar verildi.	RG; BCA: 30.11/53.5.12; BCA: 30.18.1.2/13.5.2.3
16	Şubat	Gaziantep vilayetin Nurgana ve Bereke köyleri aşarını iltizam eden Pekmezci Hasan Ağa'nın, mahsullerin bir kısmının hasara uğradığı hükmen sabit olması nedeniyle, iltizam bedelinden 182.228 buçuk kuruş borcunun aşar tahakkukatından indirilmesine karar verildi.	1922 yılında Kütahya'nın Toğ Arslan köyü aşarını iltizam eden Sofuzade Hüsnü efendinin, "mahsullerden 331 kilo arpa ile 212 kilo buğdayın hasara uğradığı hükmen sabit olduğu gerekçesiyle 582 lira 80 kuruş borcunun iltizam bedelinden tenziline" karar verilmiştir. 1922 yılında Edirne vilayetin Lala Paşa kazasına bağlı Korucuköy, Kerameddin, Hatip ve Hacılar köyleri aşarını iltizam eden Yasef Adeto Efendi aleyhine ikame edilen davanın muhakemesi sonucunda 2054 lira 54 kuruş borcunun tenziline hüküm verildi. Resmi Gazete'de yayımlanan kararnameler incelendiğinde, 1930 yılı içerisinde buna benzer yirminin üzerinde karar alındığı görülmektedir.	RG; BCA: 30.11.1/53.5.12
17	Şubat	Türk Gazeteciler Birliği kuruldu.		GB
18	Şubat	Devlet daire ve müesseselerinin ihtiyacı olan malzemeler için Darphane Müdürlüğü'ne müracaat etmeleri ve gerekmedikçe dışardan mal alınmaması hakkında bir genelge yayımlandı.	Ulusal ürünlerin korunması ve tasarruf amacı taşıyan bu genelge, her türlü madeni eşyanın ancak Darphanede mevcut olmaması ya da üretiminin yapılamaması durumunda dışardan alınabileceğini düzenlemektedir. Genelge ekinde Darphanede yapılmakta olan eşya ile Darphanede az bir teşkilat ilavesi ile yapılabilecek eşyanın listesi de yer almaktadır.	RG; BCA: 30..10/166.153..
19	Şubat	Frengi hastalığı tedavisi için yurtdışından 100 kg Neosalvarsan satın alındı.	BCA'da yer alan belgelerde frengi hastalığı ile mücadele edilen iller arasında Zonguldak, Çanakkale, Adana, Çorum, İstanbul yer almaktadır. 26 Nisan 1930 tarih ve 9173 sayılı karar ile Zonguldak'ın frengi mücadelesinde görevlendirilecek memurlara ait kadro onaylanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/8.9.2; BCA: 30.18.1.2/10.23.2
19	Şubat	Alışar'da üç yıldan beri eski Hitit eserleri ile ilgili kazı yapan Amerikalılara bir Enstitü Şubesi açıldı.	Alışar Höyüğü'nde yapılan kazılarda bulunan bazı eski eserler Şigako Üniversitesi'ne hediye olarak verildi. Ayrıca M. Vonder Osten'e Alışar kazılarında bulunan tablet ve kemikleri birleştirmek üzere Amerika'ya götürmesine izin verildi.	BCA: 30..18.1.2/8.9..4/149-41; BCA: 30..18.1.2/14.70..8/149-43; BCA: 30..18.1.2/14.70..7/149-42
19	Şubat	Sıtma mücadelelerinde kullanılmak üzere Hampetrol, Formalin ve diğer kimyevi malzeme satın alındı.		BCA: 30.18.1.2/8.9.5

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Şubat	1929 Bütçesinin Bazı Fasıllarına Fevkalade ve Munzam Tahsisat Verilmesine ve Bazılarında Münakale Yapılmasına dair 1558 sayılı Kanun yayımlandı.	Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti ve Adliye Vekaleti bütçelerinde değişiklik yapılmıştır.	RG
21	Şubat	Kadıköy Süreyya Sineması'nda tasarruf ve iktisat için büyük bir toplantı yapıldı.	Bu toplantıda İş Bankası'nın Amerika'dan getirttiği tasarruf filmi gösterildi.	C, 21 Şubat 1930
22	Şubat	Aydın vilayetinde köy bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Aydın vilayeti merkezine tabi Germencik nahiyesine bağlı Arağavlı köyü, aynı vilayetin Söke kazasına bağlanmıştır.	RG
22	Şubat	Sekiz kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Hendek kaymakamlığına Hopa kaymakamı Agah, Hopa kaymakamlığına Simav kaymakamı Cavit, Bafra kaymakamlığına Boyabat kaymakamı Lutfi, Ünye kaymakamlığına Tercan kaymakamı Şerif, Tercan kaymakamlığına sabık Muradiye kaymakamı İbrahim, Sivrihisar kaymakamlığına Esbak İnegöl kaymakamı Hikmet, Tire kaymakamlığına sabık kaymakamlardan Salahattin, Vize kaymakamlığına İstanbul daire müdürü ve hukuk mezunlarından Arif Dündar beyler atanmıştır.	RG; BCA: 30.11.1/53.4.12
22	Şubat	Beş kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Gemlik kaymakamlığına Bodrum kaymakamı Hamdi, Boyabat kaymakamlığına sabık Tire kaymakamı İhsan, İskilip kaymakamlığına Poshuf kaymakamı Halil Rifat, Kula kaymakamlığına sabık Soma kaymakamı Sait, Bodrum kaymakamlığına Demirci kaymakamı Necmettin beyler atanmıştır.	RG
22	Şubat	İzmir'de bulunan Kuvarslı altın ve Gümüş madeni imtiyazı feshedildi.	1930 yılında Denizli'nin Çambaşı köyündeki kükürt madeni, Çanakkale'nin Çamyurt köyündeki bakır madeni, Çatalca'nın Yeniköy'ünde bulunan linyit madeni, Aksaray'ın Sarıkaraman köyündeki simli kurşun madeni ile Giresun'un Tirebolu kazası Hark köyündeki bakır madeni ruhsatları feshedildi.	BCA: 30.18.1.2 /16.81.1./192-69
23	Şubat	Maaş Kanununun İkinci Maddesine Bir Fıkra İlavesi Hakkında 1559 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
23	Şubat	Gümrük Kanununa Müzeyyel Mevat Hakkındaki Kanunun Beşinci Maddesinin Tadiline Dair 1560 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
24	Şubat	Tecrübe sürelerini başarıyla bitiren Jandarma Zabıt Vekili 3632 Fahri ve 3633 Ali Rıza Efendilerin 25.1.1930 tarihinden itibaren Mülazimliğe terfilleri onaylanmıştır.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Şubat	Ankara vilayetinin Polatlı kazasına bağlı Polatlı Beyobası nahiyesinin merkezi bu nahiye dahilinde bulunan Malıköy istasyonuna nakledilmiştir.		RG
25	Şubat	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1567 sayılı Kanun yayımlandı.	Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Hakkında 1447 sayılı Kanun'a ek gibi getirilip kabul edilen bu kanun izleyen elli yıl boyunca kambiyo politikasının temel taşı oluşturacaktır. 7 maddelik bu kısa kanunun yalnızca üç yıllık geçici bir süre için yürürlükte kalması öngörülmüştü. Ancak yürürlük süresi izleyen yıllarda tam 12 kez uzatıldı ve son olarak 11.2.1970 ve 1224 sayılı kanunla süresiz olarak yürürlüğe kondu.	GB; BULMAÇ; ZC Devre 3, Cilt 16.
25	Şubat	Hronika Gazetesi'nin yayınına izin verilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Türklük hakkında hakaret içeren tabirler kullandığı için kapatılmış olan Hronika Gazetesi'nin sorumlu müdürlüğü hakkında yapılan takibat sonucunda gazetenin Türklüğe hakaret mahiyetinde görülmediği için yayınına izin verilmiştir.	RG
25	Şubat	Eski Afgan Kralı Amanullah Han Ankara'ya geldi.	Amanullah Han yazı geçirmek üzere 20 Temmuz 1930'da da İstanbul'a geldi.	C, 25 Şubat 1930; 20 Temmuz 1930
26	Şubat	Memurin Muhakemat Kanunu'nun 12 inci maddesine ilişkin 157 sayılı tefsir yayımlandı.	"Aleyhlerinde vilayetlerce tahkikatı iptidaiye icrasına mübaşeret olunan merkezden mansup memurlara, o memurların mensup oldukları vekaletin muvafakatile işten el çektilir."	RG
26	Şubat	Prof. Dr. Yansen'in stadyum ve yarış yeri olarak düzenlediği 2600 sayılı plan onaylandı ve çalışmalara başlandı.		BCA: 30.18.1.2/ 8.10.14
26	Şubat	Gürcistan'ın Sohum şehrinde yayımlanan Mçita Murutsi Kırmızı Yıldız Gazetesi'nin ülkeye sokulmaması kararı alındı.	Gazete muzır neşriyat nedeniyle yasaklanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/ 8.10.18
27	Şubat	13 Mart 1329 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanununun 86 ve 133 üncü maddeleriyle 144 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının 2 inci bendinin tadiline dair 1561 sayılı Kanun yayımlandı.	İlgili maddeler, meclisi umumilerce kabul edilen vilayet bütçelerinin onaylanması ve uygulanması hakkındadır.	RG; BULMAÇ
27	Şubat	İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanununun Muaddel 116 ıncı ve 140 ıncı Maddelerinin Tadiline Dair 1562 sayılı Kanun yayımlandı.	Vilayetler Kanununun tadil edilen 116. maddesine göre, genel meclis üyelerine meclisin devamı süresince yevmiye olarak 5 liradan 10 liraya kadar muhasebat ve ayda 8 bin kuruş da harcırah verilir. (Bu kanunla 150 lira maaş alan İstanbul vilayet meclisi üyelerinin maaşları 300 liraya yükselmiştir.) Tadil edilen 114. madde ile de encümen üyelerine 75 liradan 150 liraya kadar ücret verilmesi düzenlenmiştir.	BULMAÇ; Y, 16 Mart 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Şubat	Türk Ocakları Merkez Heyetince Akdedilecek İstikraza Maliye Vekilinin Kefaleti Mezuniyetine Dair 1563 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanunla, her sene Türk Ocakları Merkez Heyeti tarafından düzenlenmekte olan piyango hasılatı karşılık olmak üzere, Türk Ocakları Merkez Heyeti'nce 125 bin liraya kadar akdedilecek istikraza kefalet etmeye Maliye Vekili yetkili kılınmıştır. Türk Ocakları Merkez Heyeti'nce akdedilecek istikraza Maliye Vekaleti'nce kefalet edilmesi hakkında kanun teklifi, Erzincan Mebusu Saffet Bey ve 113 arkadaşı tarafından verildi.	BULMAÇ; ZC Cilt 15; BCA: 30.10/3.17.26
27	Şubat	1929 Senesi Bütçesi Muzam Tahsisat ve Münakale Kanunu yayımlandı. (Kanun no:1564)	Bu kanunla, 1929 mali yılı Duyunu Umumiye Bütçesi'ne bir milyon liralık ek ödenek ilave edilmiş, Maliye, Dahiliye, Maarif, Milli Müdafaa Vekaletleri ile Posta, Telgraf, Telefon Umum Müdürlüğü bütçeleri arasında 510.585 liralık aktarma yapılmıştır.	RG; BCA: 30.18.1.2/8.5.14
27	Şubat	Darülfünun 1341/1925 mali senesi Hesabı Kati Kanunu hakkında 1565 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
27	Şubat	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1 Numaralı Kararname yayımlandı.		RG
27	Şubat	"Şehremanetinden hiçbir yenilik istemiyoruz: Eski den kalma sokaklara bak-sın bu kafidir."	Resimli Uyanış dergisinde yer alan habere göre, İstanbul Şehremaneti kendisine kışlık odun bulmak için sokaklardaki ağaçları kesmiştir.	RU, Şubat 1930
1	Mart	Türkiye ile Büyük Britanya arasında Ankara'da "Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması" imzalandı.	31 Mayıs 1930 tarih ve 1674 sayılı Kanun, RG: 3.7.1930, 1536.	TAR, s. 82.
1	Mart	"Türk Kooperatifçisi" dergisi yayımlanmaya başladı.	Aydın İncir Müstahsilleri Ortaklığı tarafından yayımlanan dergi, "Bir kişi herkes için ve herkes bir kişi için" ilkesiyle, kooperatifin ne olduğunu anlatmak ve kooperatifçiliği öğretmek amacıyla, Nisan 1933 tarihine kadar yayımlandı.	TK, Mart 1930.
5	Mart	Üç kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Simav kaymakamlığına sabık Derik kaymakamı Cemil, Demirci kaymakamlığına sabık Mazgirt kaymakamı Fahri, Orhan Gazi kaymakamlığına Şatak kaymakamı Emin Beyler atanmıştır.	RG
5	Mart	Jandarma sınıfına mensup sekiz binbaşının naklen atanmalarına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
5	Mart	Maliye Vekaleti Müsteşarlığı ile Hukuk Müşavirliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Maliye Müsteşarlığına Heyet-i Teftişîye Riyasetini de vekaleten ifa etmek üzere Maliye Heyeti Teftişîyesi Reisi Ali Rıza ve Hukuk Müşavirliğine vekaletinde bulunan Hazine Vekillerinden Salahattin beyler atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
6	Mart	1337 sayılı Ahvali Umumiye Raporları Hakkında Dahiliye Vekaleti genelgesine ilişkin Türk İdare Dergisi'nde yayımlanan yazı.	Yazıda, "Her altı ayda bir gönderilmesi gereken Ahvali Umumiye Raporları hakkında daha önceki tebliğata zeylen vilayetin inzibati, sıhhi, iktisadi, ilmi ve içtimai durumuna ait kısımların ayrı ayrı kağıtlara yazılarak, iki nüsha halinde gönderilmesi"ne dair genelgenin bütün il valilerine gönderildiği belirtilmektedir.	TİD, Mart 1930
8	Mart	Mustafa Kemal Antalya'da kazalardan gelen heyetleri dinledi ve şehirde incelemeler yaptı.	Atatürk Ramazan Bayramı tatili nedeniyle 26 Şubat 1930'da İzmir'e gitmişti. Yanına Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, Afet İnan, Fahrettin Altay ve bazı yakın arkadaşlarını alarak 5 Mart 1930'da İzmir'den Antalya'ya hareket etti.	AYG, s. 54; KAG, s. 300.
8	Mart	Refahiye Kaymakamı Şefik'in vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Şefik Bey, "görülen lüzumu kati üzerine" görevden alınmıştır.	RG; BCA: 30..11.1.0/54.7.6.
8	Mart	Kocaeli vilayetinin Gebze kazasına bağlı Mollafenari nahiyesinin merkezi Cuma köyünden aynı kazanın Akvıran köyüne nakledilmiştir.		RG
8	Mart	Çanakkale vilayetinde bir köyün bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Çanakkale vilayetinin Bayramiç kazasına bağlı Gölçük nahiyesinin Maakovandağı Dedeler köyü, bu nahiyeden alınarak mezkur vilayetin merkez kazasına bağlanmıştır.	RG
9	Mart	Atatürk Antalya'da Aspendos'a giderek incelemelerde bulundu.	Antalya'da bir hafta kalan Atatürk, 9 Mart 1930 tarihinde Antalya müzesi ile Aspendos'u gezdikten sonra, müze müdürüne: "Bu tiyatroyu restore ediniz, ama kapısına kilit vurmayınız. Burada temsiller veriniz, güreşler düzenleyiniz" dedi.	AYG, s. 54.
11	Mart	Emirler-Balıköy demiryolu hattı işletmeye açıldı.		GB
12	Mart	Muhasebe-i Umumiye Kanununun 20. Maddesine Tevkifan Divan-ı Muhasebata Gönderilecek İdare Hesaplarından Bakaya Miktarile Buna Muteallik Cetvel ve Evrak-ı Müsbite'nin Sureti Tanzimi Hakkında İzahname yayımlandı.		BULMAÇ
13	Mart	İstanbul Şehremanetinde tensikat yapılması.	Vilayetle belediyenin birleştirilmesi nedeniyle İstanbul Belediyesi'nde birçok makamın lağvedilmesi gündeme gelmiştir.	C, 13 Mart 1930
13	Mart	Resimli Ay dergisinin davası mahkumiyetle bitti.	"Savulun, ben geliyorum!" ve "Köyümde ne gördüm" başlıklı yazılarda Gazi ve Türklük aleyhine propaganda yapıldığı iddiasıyla Resimli Ay dergisi hakkında 22 Ocak 1930'da dava açılmıştı. Dava sonucunda derginin imtiyaz sahibi Sabiha Zekariya hanımla, mesul müdürü Behçet Bey ikiye ay; muharrir Emin Bey ise 20 gün hapse mahkum oldu. 24 Ekim 1930'da beraat ettiler.	V, 23 Kanunusani 1930; 13 Mart 1930. SP, 24 Teşrinievvel 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
13	Mart	Sıtma Mücadele Komisyonu toplandı.	Her sene düzenli olarak toplanan komisyon 1930 yılında da Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekili'nin başkanlığında toplandı. Toplantıya vekalet müsteşarı ve Hıfzısıhha İşleri Umum Müdürü ile 11 sıtma mücadele mıntıkası başkanı katıldı. Üç gün süren toplantıda mücadele başkanlarından izahat alınmış, sıtma salgınının mücadele mıntıklarında oldukça seyrekleştiği sonucuna varılmıştır.	Y, 15 Mart 1930
14	Mart	Dayınler (alacaklı) Vekilleri ile Maliye Vekili arasında Ankara'da görüşmeler başladı.	İngiliz Dayınler Vekili M. White 25 Şubat 1930'da İstanbul'a gelmişti. 17 Mart 1930'da Dayınler Vekilleri, Türkiye'nin mali vaziyetinin ıslahı için hükümetle ortak çalışmaya amade olduklarını bildirdiler. 26 Mart 1930'da hamiller meclisi ile temas etmek üzere Paris'e gittiler.	C, 14 Mart 1930
16	Mart	Erzincan vilayeti Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğü'ne atama yapılması hakkında kararname yayımlandı.	Erzincan vilayeti Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğü Vekili Dr. Derviş Bey, 3 üncü sınıf olarak 8 inci derece ve 45 lira maaşı aslı ile aynı vilayet Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne asaleten atanmıştır.	RG
17	Mart	Noterlik Kanununun Dokuzuncu Maddesinin Tadiline Dair 1568 sayılı Kanun yayımlandı.	İlgili madde şu şekilde değiştirilmiştir: "Noterlik isteyenlerin liyakatlıları arasında hakimlik sınıfında en çok hizmeti geçenler ve bu hizmette müsavi iseler bilfiil müstahdem bulunanlar diğerlerine ve imtihanla ehliyetnameyi haiz olanlara tercih olunur."	RG
17	Mart	Ankara Otomatik Telefon Kanununun Yedinci Maddesine Bir Fıkra İlavesi Hakkında 1569 sayılı Kanun yayımlandı.	İlave edilen fıkra: "Diyanet İşleri Reisliğine dört, reisin evine bir telefon konulur. Bu telefonlardan harici tesisat masrafı ve mükaleme ücreti alınmaz."	RG
17	Mart	Ekmek fiyatları on para düşerek, bir ekmek 14.5 kuruş oldu.	Yarın Gazetesi'nin haberine göre "Bu, umumi harpten beri ilk defa en düşük ekmek fiyatıdır."	Y, 17 Mart 1930
18	Mart	İzmir Ticaret Odası'nca hazırlanan karşılaştırmalı cetvele göre, hayat pahalılığı 1914'e oranla 18 kat arttı.		C, 18 Mart 1930
18	Mart	Mardin vilayetinde bir nahiye'nin bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Mardin vilayetine bağlı Koçhisar kazasının Resülayn nahiyesi, adı geçen kazadan alınarak Urfa vilayetinin Viranşehir kazasına bağlanmıştır.	RG
18	Mart	Konya vilayetinde iki köyün bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Konya vilayetinin Çumra kazasına bağlı Kisecek ve İslıhisar köyleri, adı geçen kazadan alınarak, aynı vilayetin Karaman kazasına mülhak Kılbasan nahiyesine bağlanmıştır.	RG
18	Mart	Adana vilayetinde bir köyün bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Adana vilayetinin Karaisalı kazasına bağlı Karsantı nahiyesinin Çavdaruşağı karyesi, Kayseri Vilayetinin Develi kazasına bağlanmıştır. Köy bağlılığının değiştirilme nedeni, köyün nüfus ve askerlik işlerine Adana-Karaisalı tarafından bakılırken, Tekalifi Milliye, tapu ve diğer işlerine Kayseri-Develi tarafından bakılmakta olmasıdır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
19	Mart	Çeşitli konsolosluklara yapılan atamalara ilişkin 8859 sayılı kararname yayımlandı.	Batum Konsolosluğu'na Tiflis Başkonsolosu Nazmi Bey, Odesa Konsolos Yardımcılığına Adnan Bey, Moskova Konsolosluk şubesine Hatif Suphi Bey atanmıştır.	RG
19	Mart	20.4.1930'da Ankara'da toplanacak Milli Sanayi Kongresi'ne katılacak murahhaslar için Devlet Demiryollarında yüzde elli indirim yapılması hakkında 8894 sayılı kararname yayımlandı.		RG
23	Mart	Memurin Kanunu'nun 70 inci maddesinin tefsiri yayımlandı.	Tefsir, Mülkiye Tekaüt Kanunu'nun bahsettiği müktesep hakların korunması hakkındadır.	RG
23	Mart	"Yeni bütçede tasarrufu sağlamak için memur sayısının azaltılacağı açıklandı."	Vakit Gazetesi'nde yer alan habere göre, Hükümet, Türk Lirasının istikrarını korumak için yeni sene bütçesinde azami tasarrufun sağlanmasını kararlaştırdı. Bu doğrultuda devlet memurları sayısının mümkün olabildiği kadar azaltılması için bütün vekalet ve müdüriyeti umumiyelerin bu konuda birer proje hazırlayarak Başvekalet vermeleri istendi.	V, 23 Mart 1930.
23	Mart	Evkaf memurları maaşları birleştirildi.		BCA: 30.18.1.2/ 9.13.10
23	Mart	Çeşitli rütbelerde bulunan sekiz subayın İtalya Hava Cılık Mektebi'ne, üç subayın da hava rasetçiliği tahsili için Fransa'ya gönderilmesi kararlaştırıldı.	7 Haziran'da oşinoğrafi tahsili için Harita Umum Müdürlüğü Deniz Şubesi'nden bir binbaşının İngiltere'ye gönderilmesi, 21 Haziran'da hava sınıfı hesabına telsiz subayı yetiştirilmek üzere Fransa'ya bir subay gönderilmesi, 3 Eylül'de Deniz Sanayi Harbiye Subaylarından iki kişinin ihtisas için Avrupa'ya gönderilmesi, yine 3 Eylül'de Yüzbaşı Cemal Mesrur'un staj için İsveç'teki Bofors fabrikasına gönderilmesi, 17 Eylül'de uçak toplarına ait barutu incelemek üzere Yüzbaşı Selahattin ve Kimyager İbrahim Efendilerin İngiltere'ye gönderilmesi, 22 Ekim'de ise Çarkçı Yzb. Kazım Mustafa'nın denizaltı gemileri akümülatörlerinin yapımını takip etmek üzere Almanya ve Hollanda'ya gönderilmesi kararlaştırılmıştır.	BCA: 30..18.1.2/ 9.14..10/ 6114; 30..18.1.2/ 9.14..4, 8894/ .61-12
23	Mart	Macar Hariciye Nazırı Mr. Valko İstanbul'a geldi.		C, 24 Mart 1930.
23	Mart	Ordunun Bulman nahiyesi köylerinde bulunan çinko ve bakır madenleri İzzet Pertev Karmirati'ye ihale edildi.	Ülkenin çeşitli yerlerinde bulunan yaklaşık yirmi maden, 1930 yılında Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişilere ihale edildi.	BCA: 30.18.1.2/ 9.15..3/ 192-65
24	Mart	"Anneler Birliği" toplandı.	Himaye-i Etfal'in Anneler Birliği senelik kongresini yaptı. Anneler Birliği üyeleri tarafından, yeni doğan yoksul çocuklar için yirmi iki parçadan oluşan kundak takımları hazırlandığı belirtildi.	V, 24 Mart 1930.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Mart	Kadınların CHF'ye üye olabilecekleri tamim edildi.	31 Mart 1930'da Ankara muallimlerinden Afet Hanım'ın CHF'ye başvurusu kabul edilmiştir. İstanbul'da Fırka'ya kadın üye kaydı 8 Nisan 1930'da başlamıştır.	C, 24 Mart 1930.
24	Mart	Tekirdağ mektupçusu Şakir Bey'in Memurin Kanununun muvakkat birinci maddesine göre tasfiyesine karar verilmiştir.	Şakir Bey, "aczi ve sicili itibariyle kendisinden istifa edilemeyeceği anlaşıldığı"ndan görevden alınmıştır.	RG
24	Mart	Maarif Vekaleti Müsteşarlığına atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kemal Zaim Beyefendi'nin Konya Mebusluğuna seçilmesi nedeniyle boşalan Maarif Vekaleti Müsteşarlığına Talim ve Terbiye Heyeti Reisi Mehmet Emin Beyefendi atanmıştır.	RG
26	Mart	1929 Senesi Bütçesinin Bazı Fesil ve Maddeleri Arasında Münakale Yapılması hakkında 1570 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Emniyeti Umumiye, Umum Jandarma Kumandanlığı ve Hariciye Vekaleti bütçeleri arasında aktarma yapmaktadır.	RG
26	Mart	Dahiliye Vekaleti, Türkiye'nin yeni idari taksimatına ilişkin bir tasarı hazırladı.	Yarın Gazetesi'nin verdiği bilgiye göre bu tasarıda lağvedilmesi düşünülen vilayetlerin sayısı 13'tür. Cebelibereket, Aksaray, Siirt, Niğde, Zonguldak, Gümüşhane, Şarki Karahisar vilayetleri kaymakamlığa dönüştürülecektir. Yeni tasarıya göre valiler üç sınıf olacak, ayrıca vilayetlerde vali yardımcılıkları da ihdas edilecektir.	Y, 26 Mart 1930
29	Mart	1108 Numaralı Maaş Kanununa Müzeyyel 1574 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
29	Mart	"Fransız dayınler vekili Mösyö Döklozye Başvekil İsmet Paşa hazretlerini ziyaret etti."		V, 29 Mart 1930
29	Mart	Gazete Primleri Hakkında 1575 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun, Yeni Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkındaki Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana fiilen çıkmakta olan siyasi gazetelerin sahiplerine üç sene (1929-1930-1931) süreyle prim ödemesini öngörmektedir. Primler ilgili sene bütçesine koyularak, o senenin ikinci altı ayı zarfında verilecektir. Primin verilmesi gazetenin kesintisiz çıkmasına bağlıdır. 1929 senesi primi karşılığı olan 60.700 lira, maliye bütçesinde gazeteler primi adıyla açılacak 229. fasıla fevkalade tahsisat olarak koyulmuştur.	GB; BULMAÇ; ZC 20.1.1930, 37. İnikat, Cilt 15.
29	Mart	1929 Senesi Bütçesine Tahsisatı Munzama Verilmesine ve Münakale İcrasına dair 1576 sayılı Kanun yayımlandı.	Milli Müdafaa Vekaleti, Maliye Vekaleti ve BMM bütçeleri arasında aktarma yapılmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Mart	Nakit askerlik bedelinden alınacak vilayet hissesi hakkında İçişleri, Bayındırlık ve Maliye Bakanlıkları arasında çıkan ihtilaf üzerine Danıştay, Maliye ve Bayındırlık bakanlıklarınca birer mazbata hazırlandı.	Özel idarelere kaynak sağlanması amacıyla nakit askerlik bedeli üzerinden alınmakta olan hisse konusunda son askerlik mükellefiyeti kanunu hiçbir hüküm getirmediği için vergi mali dairelerce alınmaya başlanmıştır. Bu durum Maliye ve Dahiliye Vekaletleri arasında anlaşmazlığa yol açmıştır. Maliye Vekaleti, 1111 numaralı yeni Askerlik Mükellefiyeti Kanunu'nun nakdi bedeli gerek miktar gerek tahsil şekli itibarıyla değiştirmesi nedeniyle bu kanun gereğince sırf hazineye ait olarak alınan 600 liraya ilaveten 1000 numaralı kanunla ek olarak idarei hususiye adına tahsil edilmekte olan 50 bin liradan başka özel idarelere hisse ayrılmasına imkan olmadığını belirtmiş, Başvekalet de Maliye Vekaleti'nin görüşünü haklı bulmuştur.	BCA: 30.10/66.442.18/74-18
31	Mart	Anadolu Bağdat Demiryolları ve Haydarpaşa Liman ve Rıhtım İdaresinin Fevkalade Bütçe Hesabı Katisi Hakkında 1571 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
31	Mart	İthalat ve ihracat yasaklarının kaldırılması hakkında 1927'de imzalanmış olan uluslararası sözleşmenin yürürlüğe girmesi için Paris'te toplanan konferansta Zekai Bey Türkiye adına rapor verdi.	Uluslararası sözleşmenin yürürlüğe girmesi, ancak 18 devlet tarafından onaylanmasına bağlıydı. Sözleşmeye imza atmış olan Türkiye, Çekoslovakya ve Polonya sözleşmeyi onaylamamışlardır. Konferansta, sözleşmenin bu üç devlet dışında kalan onaylamış devletler arasında yürürlüğe konulup konulmayacağı ile onaylamamış üç devletin durumu görüşülmüştür. Türkiye sözleşmeyi onaylamamış olduğu için konferans protokolünün imzasına da katılmamıştır. "Türkiye, çeşitli devletler ile yapılan iki taraflı ticaret anlaşmalarında, ithalat ve ihracat yasaklarını bırakmayacağını taahhüt etmemiş, yalnız bu yasakları bırakırsa umuma teşmil edeceğini ve hiçbir devleti sureti hususiyede ızzar kasdini takip etmeyeceğini - karşılıklı olarak- kabul etmiştir."	BCA: 30.10/229.538.3/40712
31	Mart	Maliye Vekili Şükrü Bey, Herman Spirer şirketi hakkındaki iddiaları Millet Meclisinde cevapladı.	Türkiye'nin bütün üretilen bölgelerinde şubeleri, gayrimenkulleri ve faaliyetleri bulunan Herman Spirer şirketinin yolsuzlukları ile ilgili haberler Mart-Nisan ayları boyunca gazetelerde yer aldı. Şirketin sahibi Herman Spirer'in mirası için 700 bin lira vergi istenildiği halde, bunun bir suistimal sonucu 100 bin liraya indirildiği, Spirer'in ölümünün hükümetten saklandığı, şirketin kazanç vergisi konusunda yaptığı yolsuzluklar, şirketin elinde bulundurduğu tütünün değeri hakkında yanlış bilgiler verdiği şeklindeki haberler basında geniş yankı buldu. Yozgat mebusu Hamdi Bey, şirket hakkında Hükümete soru önergesi verdi.	Y, 1 Nisan 1930
1	Nisan	Mülga Demiryollar İnşaat ve İşletme Umum Müdürlüğü'nün 1926 Mali Senesi Hesabı Katisi hakkında 1573 sayılı Kanun yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Nisan	Sındırğa Kaymakamı M. Ziya'nın görevden alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Görevden alınma nedeni şöyle belirtilmiştir: "Sicili itibarıyla kendisinden istifade edilemeyeceği anlaşılan..."	RG; BCA: 30..11.1/54.8..18.
2	Nisan	Ağrı hareketiyle ilgili olarak Beyazıt ve Iğdır'da toplanacak yiyecek maddesi için görevlendirilecek satınalma komisyonlarına avans verildi.	İlgili komisyonlara verilen avans miktarı 20 şer bin liradır.	BCA: 30.18.1.2/9.16.7
2	Nisan	Yabancıların Türkiye'de seyahat ve ikametlerine dair kararname hazırlandı.	Yabancıların Türkiye'de seyahat ve ikametleri hakkındaki 2 Mart 1331 tarihli kanunun uygulanmasına dair Dahiliye Vekaleti'nce 27.3.1930'da düzenlenen teklif İcra Vekilleri Heyeti tarafından onaylanmış, 3 Eylül 1930 tarih ve 1586 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/9.6.10/248-42; BULMAÇ
2	Nisan	Eskişehir vilayetinde beş nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Eskişehir vilayeti merkez kazasında iki, Sivrihisar, Mihalıççık ve Beylikahır kazalarında ise birer nahiye kurulmuştur.	RG
2	Nisan	Mardin vilayetinde bir köyün bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Mardin vilayetinin Gercüş kazasına merbut Haldek köyü, bu kazadan alınarak aynı vilayetin Savur kazasına bağlanmıştır.	RG
2	Nisan	Fox Brothers Firması ile daha önce yapılmış sözleşmeye mahsuben Ankara İstasyonu inşaatı bu şirkete verildi.	Fox Brothers şirketi ile Kayseri istasyonu, atölyesi ve teferruatı inşaatı için yapılan 4.5 milyon liralık sözleşme bedelinin bir bölümü, atölyenin Kayseri yerine Sivas'ta yapılması kararı nedeniyle Ankara-Sivas hattı üzerinde bazı işler için harcanmıştır. Sözleşme bedelinin kalan bölümü Sivas atölyesine yetmeyeceği için, şirkete sözleşmeden artan miktar ile Ankara İstasyonu'nun yaptırılmasına karar verilmiştir.	BCA: 30..18.1.2/9.16..20/155-45
2	Nisan	Necati Bey, İstiklal ve Büyük Millet Meclisi cadelerine ait Prof. Yansen tarafından hazırlanan plan onaylandı.		BCA: 30..18.1.2/9.17.4./101-18
2	Nisan	İstanbul Elektrik Türk Anonim Şirketi'ne tanınacak imtiyazlar belirlendi.	Anadolu yakası Havagazı, Elektrik ve Teşebbüsâtı Sınaiye Türk Anonim Şirketi uhdesindeki imtiyaz, İstanbul Elektrik Türk Anonim şirketine devredildi. Şirkete imtiyaz sınırı dışında Kartal'daki çimento fabrikasına elektrik satma hakkı verildi. Şehremaneti uhdesinde bulunan Adalar elektrik imtiyazından Heybeliada ve Büyükkada'ya ait kısmı İstanbul şirketine devredildi. İmtiyaz sınırları dışında kalan Maltepe, Kartal ve Pendik şirket imtiyazına verildi. Şirketin yapacağı masrafa karşılık İstanbul Şehremaneti rödevans hakkından yılda 13.500 lira verilerek on yılda ve on eşit taksitte toplam 135.000 lira ödenmesi kararlaştırıldı.	BCA: 30.18.1.2/9.17.5

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Nisan	Askeri fabrikaların bilimsel ve iktisadi bir şekilde çalışmalarını düzenlemek üzere Karlsruhe - Endustri Werke fabrikası yönetim kurulu üyesi ve müdürü mühendis Güstav'ın Almanya'dan getirilmesi ve ücret olarak verilecek 4500 Türk lirasından 2000 liranın Almanya'ya avans olarak gönderilmesi kabul edildi.	29 Ocak 1930'da Hava Kuvvetleri için iki yabancı uzman ile Topçu Atış Okulu emrindeki Ölçme Taburu'na Almanya'dan uzman getirilmesi kararı alınmış- tı. 5 Şubat'ta Harp Akademisi tedrisatı ile donanımı- nın tabiye, torpito ve elektrik konuları için üç uzman ve iki gediklisinin Almanya'dan getirilmesi; 26 Şu- bat 1930'da ise Hava Mektebi'nde Tabiye ve Harp Tarihi Derslerini verecek uzmanın Fransa'dan geti- rilmesi kararlaştırılmıştı.	BCA: 30.18.1.2/9 .17.9 / 241-23; 30..18.1.2 /8.10..17, 8926/ 241-20
2	Nisan	Prof. Yansen tarafından hazırlanan Ankara'daki devlet dairelerine ait proje onaylandı.		BCA: 30..18.1.2 /9.17..12. /132-87
2	Nisan	Türkiye Turing Kulübü'nün kamuya yararlı dernekler- den sayılmasına karar verildi.	Karar, Dahiliye Vekaleti'nin teklifi üzerine Şurayı Devlet Mülkiye Dairesi ile ve Heyeti Umumiye'den yazılan mazbatalar ile cemiyetin nizamnamesinin İc- ra Vekilleri Heyeti'nde incelenmesinden sonra alın- mıştır. 15.7.1930 tarih ve 1546 sayılı RG'de yayım- lanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/ 9.17.19/ 80-25
2	Nisan	Batı ülkelerine ait mali ka- nunların tercümesi için istih- dam edilecek tercüman- lara ait kadro onaylandı.	Tercümanlar, çeşitli mali kanunların düzenlenmesin- de yararlanmak amacıyla Batı ülkelerindeki mevzuat- tın Türkçeye tercüme edilmesi için istihdam edilmiş- lerdi.	BCA: 30..18.1.2/ 9.18.6.
2	Nisan	Jandarma sınıfına mensup on binbaşının naklen atan- malarına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
3	Nisan	Afet (İnan) Hanım, Anka- ra'da Türk Ocakları Mer- kezi'nde kadın haklarına dair bir konferans verdi.	Kadın hakları konusundaki bu konferansı Mustafa Kemal de izlemiştir.	KAG, s. 300.
3	Nisan	Konya vilayetinde bir kö- yün bağlılığının değiştiril- mesine ilişkin karar yayım- landı.	Konya vilayetinin Ereğli kazasına bağlı Kızılca kö- yü, bu kazadan alınarak Niğde vilayetinin Bor kaza- sına bağlanmıştır.	RG
3	Nisan	Zonguldak vilayetinde iki nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Zonguldak vilayetinin merkez kazasına bağlı Başvıran ve Alaplı köylerinde, bu adlarla anılmak üzere birer nahiye kurulmuştur.	RG
3	Nisan	Niğde vilayetinde bir nahi- ye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Niğde vilayetinin Bor kazasına bağlı Ortaköy karye- sinde bu adla anılmak üzere bir nahiye kurulmuştur.	RG
5	Nisan	Gümrük Tarifesi Kanunu- nun Tadiline Dair 1577 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
5	Nisan	Muamele Vergisi Hakkındaki Kanunun Üçüncü Maddesinin Tadiline Dair 1578 sayılı Kanun yayımlandı.	21 Mayıs 1927 tarih ve 1039 sayılı kanunun ilgili maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: "El ile yapılan kimler, halılar ve şark halıları."	RG
6	Nisan	Yarın Gazetesi sorumlu müdürü Arif Oruç heyecan uyandırıcı yayın yapmaktan tutuklandı.	Arif Oruç, Yarın Gazetesi'nde yayımlanan 22 Mart 1930 tarihli yazısında Başvekil İsmet Paşa'yı yolsuzluklarla mücadele etmeye çağırmakta ve yolsuzluk yapanların "pisliklerini yüzlerine haykırınız" diye seslenmektedir. Oruç, 26 Mart tarihli yazısında ise milletvekillerinin şirketlerin yönetim kurullarında yer almalarını eleştirmekte, birkaç yönetim kurulunda yer almanın "en karlı iş" haline geldiğini belirtmektedir. Bu eleştirileri nedeniyle Arif Oruç ve Yarın Gazetesi hakkında dava açıldı. Gazeteci Arif Oruç ve Ertuğrul Şemsettin beyler 6 Ekim 1930'da yapılan duruşmada beraat etti. 3 Aralık 1930'da Yarın Gazetesi başyazarı Arif Oruç ile birlikte sorumlu müdürü Süleyman Tevfik Bey İstanbul'da tutuklandı.	BÜK
7	Nisan	İstiklal Harbi Malullerine Verilecek Para Mükafatı hakkında Kanun TBMM'de kabul edildi.		ZC Devre 3, Cilt 18; ATCTK
8	Nisan	Harita Zabıtlarının Yetiştirilmesi Hakkında hazırlanan yönetmelik yürürlüğe girdi.		RG
9	Nisan	Ankara İmar Müdürlüğü Muhasebesinin Vezaifi ve Usulü Muhasebesi Hakkındaki 9017 sayılı BKY (Talimatname) yayımlandı.		BULMAÇ
10	Nisan	1929 senesi Hariciye Vekaleti Bütçesine Munzam Tahsisat Verilmesine dair 1579 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
11	Nisan	Türk Kadın Birliği, İstanbul'da büyük bir kadın mitingi düzenledi.	Miting, Türk kadınlarına belediye seçimlerine katılma hakkının tanınması münasebetiyle düzenlendi.	ATCTK
12	Nisan	Türkiye'nin 1930 yılına ait İktisadi Programı hazırlandı.	Heyeti Vekile İktisat Programını 18 Nisan 1930'da kabul etti. 500 milyon lira sarf edilerek 10 senede uygulanması öngörülen program, firkada kabul edildikten sonra meclise sevk edilecek.	BCA: 30.10/166. 153.15/17425; C, 21 Nisan 1930.
12	Nisan	Kütahya Valisi Fevzi Bey Vekalet emrine alınarak yerine Manisa'nın eski valisi Nusret Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG; BCA: 30..18.1.2/ 9.15..18./ 71-342

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Nisan	Gümrükler Umum Müdür-lüğü'nün, Seyyar Ticaret Memurlarının Getirdiği Numunelerin Tahrip Edil-memesi Hakkında genelge-si yayımlandı.		RG
13	Nisan	Türkiye'nin iktisadi duru-muna ilişkin İktisat Vekaleti tarafından hazırlanan rapor Başvekalete gönderildi.	Rapor, ziraat, deniz ticareti, ticaret, madenler, sanayi, orman, hayvancılık, nafia alanlarına ait hesapları göstermektedir.	BCA: 30.10/ 166.153.9
13	Nisan	Eskişehir vilayetinde bir nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Eskişehir Vilayeti merkez kazası dahilinde İsmetpaşa köyünde, bu adla anılmak üzere bir nahiye kurulmuş-tur.	RG
14	Nisan	1580 sayılı Belediye Ka-nunu yayımlandı.	1580 sayılı Belediye Kanunu 3 Nisan 1930'da kabul edildi. Kanuna göre, "belediye beldenin ve belde sa-kinlerinin mahalli mahiyette müşterek ve medeni ih-tiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmü bir şahsiyettir." Kanunla, belediyelerin kuruluşu, görev-leri, yetkileri, organları ve teşkilatı ile gelirleri dü-zenlenmektedir. Fiyatlara narh koymak, kar hadlerini saptamak, stok yapmak, mağazalar, toptancı halleri kurmak gibi yetkiler vererek belediyeleri ekonominin önemli yönetici kurumlarından biri yapan yasayla kadınlara seçme ve seçilme hakkı verildi. (20.4.1930 tarih ve 1476 sayılı, 12.6.1930 tarih ve 1518 sayılı Resmi Gazetelerde düzeltilmesi vardır.) 7 Aralık 2004 tarih ve 5272 sayılı Belediye Kanunu'yla, 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu ve bu ka-nunun ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır. 5272 sayılı Belediye Kanunu ise 3 Temmuz 2005 ta-rih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. (RG: 13.7.2005, 25874)	BULMAÇ; ZC Devre 3, Cilt 18.
14	Nisan	Mardin, Urfa ve Gaziantep bölgesinde görülen çiçek hastalığının yayılış sebep-leri ve hastalığın seyrine dair rapor hazırlandı.		BCA: 30.10/ 177.220.14 /19819
16	Nisan	İzmir'de topraksız köylüle-re toprak verilmek üzere bazı çiftliklerin istimlakine karar verildi.	Bu karar, doğu vilayetlerinde topraksız köylü, aşiret ve muhacirlere arazi verilmesi hakkında uygulanan 2.6.1929 tarih ve 1505 sayılı kanun hükümlerinin İzmir vilayetinde de uygulanmasını öngörmektedir.	BCA: 30.18.1.2/ 10.21.1
16	Nisan	Aziziye Kaymakamı Nuri Bey'in görevinden azledil-mesine ilişkin kararname yayımlandı.	Nuri Bey hakkında "aczi ve sicili itibariyle kendisin-den istifade edilemeyeceği anlaşıldığından" Memurin Kanunu'nun Muvakkat birinci maddesinin uygulan-ması kararlaştırılmıştır.	RG; BCA: 30..11.1.0/ 54.10..5.
16	Nisan	"Kocaeli Tütün İnhisarı Si-cil Müdürlüğü'ne bir 'kadın müdür' atandı."	Bu haber, Karagöz Gazetesi'nde yer almaktadır.	K, 16 Nisan 1930
16	Nisan	Konya vilayetinde köy bağlılıklarının değiştiril-mesine ilişkin karar yayımlandı.	Konya Vilayeti merkez kazasına bağlı Zıvarık nahi-yesi Çaldere, Kale, Tutup, Göğenç köylerinden başka diğer köyleriyle birlikte aynı vilayetin Cihanbeyli kazasına bağlanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Nisan	İstiklal Harbi Malullerine Verilecek Para Mükafatı Hakkında 1581 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
18	Nisan	Yapılan görüşmeler sonucunda bütçede 25.5 milyonluk bir tasarruf sağlandı.	Bu 25.5 milyon liradan 15 milyonu, sermayesine ilave edilerek köylüye kredi vermesi için Ziraat Bankası emrine tahsis edilecektir. 3 milyon lira mensucat sanayinin gelişmesi için Sanayi ve Maadin Bankasına verilecek ve banka bu para ile sanayi erbabına kredi açacaktır. 5 milyon lira köylüye pulluk dağıtımını, zirai hastalıklarla mücadele ve tohum ıslah istasyonları kurulması ile hayvancılık alanında kullanılmak üzere İktisat Vekaleti bütçesine eklenecektir.	Y, 18 Nisan 1930
19	Nisan	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 36 ıncı Maddesinin Dördüncü Fıkrasını Muaddil 1582 sayılı Kanun yayımlandı.	Değişen fıkra hükmü şöyledir: "Hakimin reddi talebinin mahkemece kabul edilmemesi halinde reddi isteyen kimseden ret talebinin mahiyetine göre on liradan üç yüz liraya kadar para cezası alınır."	RG
19	Nisan	1929 Senesi Bütçesinin Bazı Fasılları ve Maddeleri Arasında Münakale Yapılması Hakkında 1583 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Gümrükler Umum Müdürlüğü, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti, İmalatı Harbiye Umum Müdürlüğü ve Harita Umum Müdürlüğü bütçeleri arasında münakale getirmektedir.	RG
19	Nisan	İngiltere'nin sabık Mısır fevkalade komiseri Lord Loyd, Mustafa Kemal ile görüştü.		V, 19 Nisan 1930.
20	Nisan	Ankara'da Milli Sanayi Sergisi açıldı.	Serginin açılışını "Numune sergisi ile milli iktisatta yeni bir hayata giriyoruz" diyerek Başvekil İnönü yaptı. Her tür eşyadan yerli ürünleri (şişeler, karyolar, Alpullu şekerleri, pulluklar, vs.) içeren sergi 15 gün devam etti. Sergide 100 ulusal fabrika ürünü sergilendi. Sergiyi 21 Haziran'da Mustafa Kemal de gezdi.	AY; C, 21 Nisan 1930
20	Nisan	Başlarında Mr. Mc Donald'ın oğlu bulunan bir grup tarafından Hükümete 6 milyon İngiliz lirası borç verme teklifi yapıldı.		V, 20 Nisan 1930.
21	Nisan	Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Anlaşmasının Onaylanmasına İlişkin 1584 sayılı Kanun yayımlandı.	Türkiye ile ABD arasındaki ticaret ve seyrisefain anlaşması, 1 Ekim 1929 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Bu anlaşma 12 Nisan 1930 tarihinde TBMM'de görüşülürken, Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey, sözleşme yapılırken "karşılık esası" göz önüne alınmadığı için eleştirilmiştir.	RG; ZC 7.4.1930
22	Nisan	Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nce Ankara'da bir Sanayi Kongresi toplandı.		GB

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Nisan	Nüfus hareketi istatistiklerinin doğru olarak düzenlenebilmesi için nüfus memurlarına harcırah verilerek köyleri dolaşmalarına karar verildi.	Bu konu ile ilgili olarak, Başvekalet tarafından 12 Nisan 1930'da nüfus teşkilatının halka yaklaştırılması ve nüfus memurlarının köylere giderek doğum, ölüm ve evlenmeye ait işlemleri yapmalarına dair bir karar alınmıştı.	BCA: 30.10/24.135.11/2030; BCA: 30..10./24.135..10/2029.
22	Nisan	Erzurum-Sarıkaş-Kars ve Şuabatı Demiryolları İşletme İdaresinin 1926 Mali Senesi Hesabı Katisi Hakkında 1585 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
23	Nisan	Çocuk Haftası kutlamaları başladı.	Çocuk Haftası kutlamaları, 30 Nisan 1930 tarihine kadar devam etti.	V, 23 Nisan 1930.
24	Nisan	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Memurları Maaşatının Tevhid ve Teadülü Hakkında 1587 sayılı Kanun yayımlandı.	Düzenleme, Devlet Memurları Maaşatının Tevhid ve Teadülü Hakkındaki 1452 sayılı Kanun ile bu kanuna müzeyyel 1476 sayılı kanunun hükümlerinin Hudut ve Sahiller Umum Müdürlüğü memurlarına uygulanmasına ilişkindir.	BULMAÇ
24	Nisan	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1930 Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
26	Nisan	Seyrisefain İdaresi Bütçesi Tahsisat ve Münakalesine Dair 1590 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
26	Nisan	Vilayet mühendis ve fen memurlarına üç aylık maaş farkları verildi.		BCA: 30..18.1.2/10.21..16.
26	Nisan	Hanovre Fen Yüksek Okulu Coğrafya müderrislerinden Dr. Gerhard Bortsch'un Orta ve Doğu Anadolu'da jeografik, jeolojik ve meteorolojik çalışmalar yapması kabul edildi.	Bortsch'un Nisan 1930-Eylül 1930 arasında yaptığı inceleme gezisine, İktisat Vekaleti'nce görevlendirilen bir jeolog ile Darülfünun Coğrafya Enstitüsü Müderrisi İbrahim Hakkı Bey de katılmıştır.	BCA: 30.18.1.2/10.21.20
26	Nisan	Diyanet İşleri Reisliğince düzenlenen 12.8.1928 tarih ve 6995 sayılı Cami Hademesi Nizamnamesi yürürlüğe konuldu.		BCA: 30.18.1.2/10.23.9
26	Nisan	Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'na dayanarak çıkarılan 2 numaralı BKK yayımlandı.	Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'na dayanarak çıkarılan 2 numaralı BKK ile ihracatçılara döviz tahsisinde bazı kolaylıklar getirildi. Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'na dayanarak çıkarılan 3 sayılı Kararname ise 3.9.1930 tarihinde onaylandı.	RG; GB; BCA: 30.18.1.2/13.58.14

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Nisan	Fuğuşla Mücadele Hakkında 2019 sayılı tamim bütün vilayetlere gönderilmeye başlandı.	Dahiliye ve Sıhhiye Vekaletleri tarafından hazırlanan talimatname gereğince Ankara'da bulunan bütün umumhaneler lağvedildi. İstanbul'da ise yeni umumhane açılması ve buralarda içkili eğlence yapılması, izinli olarak çalışanlar varsa, bunlara yeni sermaye girmesi yasaklandı. Bu tarihten itibaren Türkiye'nin herhangi bir yerinde umumi ev açılması yasaklandı. "Milletin bünyesini her türlü tehlike, hastalık ve sarıntılardan korumakla mükellef olan asri devletçilik telakkisi, fuğuşu da milletin içtimai bünyesini hatta varlığını tehdit eden bir maraz addeder."	C, 29 Nisan 1930; TİD, Nisan 1930.
27	Nisan	Türk Ocakları VI. Kurultayı Ankara'da toplandı.	Türk Ocakları VI. Kurultayı'nın son gününde "Türk Tarihi Tetkik Heyeti" oluşturulması kararı alındı. Bu karar, Türk tarih ve medeniyetini bilimsel şekilde inceleyecek bir kurumun oluşturulması amacıyla alındı. Giderek hızlanan ırkçılık akımlarına alternatif olarak "Milli Tarih Tezi" ve "Güneş Dil Teorisi" ile ulusal bir kimlik kazanılması amacıyla hizmet eden Türk Tarih Heyeti, 12 Nisan 1931'de Atatürk'ün direktifiyle Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti'ne dönüştürüldü.	ATCTK
27	Nisan	"Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal Hazretleri ile Mülakat" adlı eser CHF müfettişlik bölgelerine ve I. Umumi Müfettişliğe gönderildi.		BCA: 490..1/1.3..25/1. BÜRO
28	Nisan	Türkiye ile İspanya arasında "Uzlaşma, Adli Tesviye ve Hakem" Antlaşması imzalandı.	2 Haziran 1930 tarih ve 1680 sayılı Kanun, RG: 5.7.1930, 1537.	TAR, s. 528.
28	Nisan	İngiliz dayinler vekili M. White ile Fransız dayinler vekili M. Dekloyze Ankara'ya geldiler.	White ve Dekloyze, Ankara'ya sabık Osmanlı borçları hakkında Maliye Vekaleti ile yeniden müzakerata başlamak üzere geldiler.	V, 28 Nisan 1930.
28	Nisan	İstanbul'da kurulan İttihat Maadin Türk Anonim Şirketi'nin sözleşmesi onaylandı.	Madencilikle iştigal etmek amacıyla merkezi İstanbul olmak üzere, 99 sene süreyle ve 850.000 TL sermaye ile kuruluşuna başlanan İttihat Maadin Türk AŞ'ye 24 Temmuz 1930'da Isparta ilinin Keçiborlu nahiyesinde bulunan kükürt madeni ile Ereğli Alacaagzı'ndaki kömür bölgeleri devredildi.	RG; BCA: 30..18.1.2/9.17..3./180-127
28	Nisan	Erzurum vilayetinde köy bağılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Erzurum Vilayetinın Tortum kazasına bağılı Narman nahiyesinin Yeniköy ve Aristi köyleri, anılan kazadan alınarak aynı vilayetin Oltu kazasına bağılı Pitgir nahiyesine ilhak edilmiştir.	RG
29	Nisan	Türkiye'nin ilk kadın hakimleri göreve başladı.	İstanbul asliye mahkemesi aza mülazımlığına Beyhan Hanım, Ankara asliye mülazımlığına ise Nezahat Hanım atandı.	V, 29 Nisan 1930.
29	Nisan	Konya vilayetinde köy bağılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Konya vilayetinin Çumra kazası Akvıran nahiyesine bağılı Sarıkız ve Kayhüdüğü köyleri bu nahiyeden alınarak aynı vilayetin merkez kazasına bağılı Hatıp nahiyesine ilhak edilmiştir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Nisan	Adana ve Mersin vilayetlerinde köy bağılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Adana'nın Karaisalı kazasına bağlı 15 köy ve üç çiftlik ile merkeze bağlı bir köy Mersin'in Tarsus Kazasına; Mersin-Tarsus'a bağlı 10 köy Tarsus kazasından alınarak Adana merkez kazasına bağlanmıştır. Aynı kararla, Mersin vilayeti Tarsus kazasına bağlı 13 köy, bu kazadan alınarak Mersin vilayeti merkezine bağlanmıştır.	RG; BCA: 30..11.1/54.10..10.
30	Nisan	Cezayir'de toplanacak Uluslararası İkinci Sıtma Kongresi'ne Dr. Hüsamettin Bey'in temsilci olarak katılması hakkında BKK yayımlandı.		BCA: 30.18.1.2/10.24.6
30	Nisan	Ankara İmar Müdürlüğü ile yabancı uzmanlar M. Herman Yansen ve M. Rober Orley arasında sözleşme imzalandı.		BCA: 30..18.1.2/10.26..5.
30	Nisan	Ankara vilayeti Mahkûy nahiyesinde bir örnek köy kurulması kararlaştırıldı.	Beypazarı - Ayaş - Haymana ve Polatlı hat güzergahında bulunan ve bu çevrenin iktisadi gelişiminde büyük önemi olacağı düşünülen örnek köye Bulgaristan'dan gelip henüz iskan edilmemiş olan 29 hane muhacirin yerleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Köy iktisadi hanelerinin münakasa ve ithalat kanununa göre pazarlıkla yaptırılması öngörülmüştür.	BCA: 30.18.1.2/10.27.11
30	Nisan	1929 yılında yapılan ithalat ve ihracata ait cetveller.		BCA: 30.1/39.233.3/A55.
30	Nisan	Denizli vilayetinde üç nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Denizli vilayetinin Acıpayam, Tavas ve Çivril kazaları dahilinde bulunan Kızılcahisar-Kızılcahöyük ve Işıklı köylerinde, bu adlarla anılmak üzere birer nahiye kurulmuştur.	RG
30	Nisan	Kocaeli vilayetinde beş nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Kocaeli vilayetinin Adapazarı, Hendek, Geyve ve Karamürsel kazalarına bağlı beş adet köyde nahiye kurulmuştur.	RG
30	Nisan	Cebelibereket vilayetinde bir nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Cebelibereket vilayetinin İslahiye kazası dahilinde Fevzipaşa köyünde bu adla anılmak üzere bir nahiye kurulmuştur.	RG
1	Mayıs	1341/1925 Mali Senesi Hesabı Kati Kanunu yayımlandı.	1925 senesinde genel harcamalar 202.342.352 lira iken genel hazine gelirleri 170.690.026 liradır. Milli Müdafaa, Maliye, Nafia, Duyunu Umumiye bütçeden en fazla pay alan birimlerdir.	RG
1	Mayıs	Türkiye'nin Lozan anlaşması gereğince, demiryolları ile uluslararası yolcu ve eşya taşımacılığına ait Bern sözleşmesine katılması BMM'de onaylandı.		BCA: 30.10/152.76.8
1	Mayıs	Amele Bayramı kutlandı.	İstanbul'daki işçiler özel geziler düzenlemiş, kendi aralarında eğlenmişlerdir. Polis çeşitli tedbirler almıştır.	C, 2 Mayıs 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
3	Mayıs	Memurin Kanunu'nun Dördüncü Maddesinin H Fıkrasına Müzeyyel 1595 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
3	Mayıs	Gazi Mustafa Kemal Köprüsünün İnşasına Dair 1223 Numaralı Kanuna Müzeyyel 1596 sayılı Kanun yayımlandı.	Gazi Mustafa Kemal (Unkapanı) ve Karaköy köprülerinin daimi masraflarına karşılık olmak 1223 sayılı kanunun birinci maddesindeki resme 30 kuruş, ikinci maddesindeki zam nisbetlerine ise iki misli ilave yapılması hakkındadır. Köprülerden geçiş parası (müruriye) alınmayacağı belirtilmektedir.	BULMAÇ
4	Mayıs	1929 Bütçesi Munzam Tahsisat ve Münakalesine Dair 1597 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
4	Mayıs	Evkaf Bütçesi Münakalesi Hakkında 1598 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
5	Mayıs	Denizli vilayetinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Denizli vilayetinin Tavas kazasına bağlı Çukur ve Karataş köyleri, bu kazadan alınarak aynı vilayetin merkez kazasına bağlanmıştır.	RG
5	Mayıs	Balıkesir vilayetinde bir köyün bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Balıkesir vilayeti merkez kazasına bağlı Bakacak nahiyesinin Kocaafşar köyü, bu kazadan alınarak aynı vilayetin Balya kazasına bağlanmıştır.	RG
5	Mayıs	Balıkesir ve Çanakkale vilayetlerinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Balıkesir vilayetinin Gönen kazası merkezine bağlı Kaynarca köyü ile aynı kazanın Çakır nahiyesine bağlı Yolindi, Sarıç, Ilıcabaşı, Aşağı-İnova, Yukarı İnova köyleri adı geçen kaza ve nahiye alınılarak, Çanakkale vilayetinin Biga kazası merkezine ve yine Çakır nahiyesi köylerinden Durhasan, Gevgilerobası, Davutlar köyleri de bu nahiye alınılarak Biga kazasının Çan nahiyesine bağlanmıştır.	RG
5	Mayıs	Sivrihisar kaymakamlığına Hopa kaymakamı Cavit Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Karar 17.4.1930'da alınmıştır.	RG; BCA: 30..11.1.0/54.10..17.
5	Mayıs	Darülfünun Tıp Fakültesi Mebadii Dahiliye daimi müderrisliğine Doktor Kazım Esat Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Darülfünun Tıp Fakültesinde münhal bulunan 60 lira maaşlı Mebadii Dahiliye daimi müderrisliğine aynı maaşla ve muallim unvanı ile atanan Doktor Kazım Esat Bey yedi yıldır Lozan'da çalışmaktadır.	RG
6	Mayıs	1593 sayılı Umumi Hıfzı-sıhha Kanunu yayımlandı.	Kanun, merkezi idare ile yerel idarelerin halk sağlığını korumaya ilişkin görevlerini ve bu konudaki örgütlenmeyi belirlemektedir. Yasa ile Sağlık Bakanlığı'na her türlü gıda ve eşyanın sağlık bakımından kontrolü yetkisi verilmiştir. (21 Mayıs 1930 tarih ve 1499 sayılı Resmi Gazete'de düzeltilmesi vardır) Hıfzı-sıhha Kanunu'nu TBMM'de görüşülürken, sıra altı	GB; BULMAÇ; ZC Devre 3, Cilt 18; C, 20 Nisan 1930.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			çocuklu kadınlara ikramiye veya mükafat verilmesi hakkındaki maddenin görüşülmesine geldiğinde Gümüşhane mebusu Hasan Fehmi Bey, kürsüye çıkarak şunları söylemiştir: "Madem ki böyle kadınlara mükafat verilmek isteniyor, buna karşılık olmak üzere bekarlardan vergi almak lazımdır."	
6	Mayıs	Balıkesir'in ürünlerinin ihraç edilememesinden dolayı şehirde iktisadi bir buhran yaşanmaktadır.		BCA: 30.10.0.0/160.126.9/17225
6	Mayıs	Hakkari'de 7.2 büyüklüğünde deprem oldu, 2514 kişi hayatını kaybetti.		AA
7	Mayıs	Emirler ve Seyis Neferleri Hakkındaki 203 numaralı Kanunun Birinci ve Üçüncü Maddelerinin Tadiline dair 1600 sayılı Kanun yayımlandı.	Her zabite (subay) bir emirber (subayların kıta ve daire dışında emirlerinde bulunan asker) neferi verilmesi öngörülmektedir.	RG
7	Mayıs	Riyaseti Cumhur Mızıka Heyetinin Orkestra Kısımının Mensuplarına Verilecek Elbise Hakkında 1602 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, orkestra üyelerine iki sene süreyle bir şapka, bir çift rugan iskarpin, bir smokin takımı ve üç sene süreyle bir sivil palto verilmesini öngörmektedir.	RG
7	Mayıs	Şehir ve Kasabalardaki Telefonlara dair Olan Kanunun Beşinci Maddesinin Tadili Hakkında 1601 sayılı Kanun yayımlandı.	Ankara Dışındaki Şehir ve Kasabalardaki Telefonlara dair 1379 sayılı Kanunun 5. maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkralarına (askeri kumandan) ifadesinden başka (askerlik daire ve şube reislikleri) ibaresi eklenmiştir.	RG
7	Mayıs	Revirlerde Tedavi Edilecek Hastaların İlaşesine Dair 1604 sayılı Kanun yayımlandı.	"Askeri hastaneleri bulunmayan mahallerdeki revirlerde tedavi edilen hastalar, hastanelerde olduğu gibi derece ile iâşe olunurlar."	BULMAÇ
7	Mayıs	Ordu Zabitan Heyetine Mahsus Terfi Kanunlarını Muaddil Kanunun Muvakkat Maddesinin Tadiline Dair 1604 sayılı Kanun yayımlandı.	İlgili maddenin A fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: "1927 senesinde deniz talebesi olanların 1 Kanun-ı evvel 1929 tarihinde zabıt vekillğine terfileri icra olunur."	RG
7	Mayıs	Gümrük Tarifesi Kanuna Müzeyyel 1605 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
7	Mayıs	1930 yılı bütçesinin son şekli açıklandı.	12 Ocak 1930'da açıklanan bütçede 25.5 milyon lira-lık tasarruf kesintisi yapıldıktan sonra bütçeye son şekli verildi. Buna göre bütçeden en fazla pay sırasıyla Milli Müdafaa Vekaleti, Duyunu Umumiye İdaresi, Nafia Vekaleti ve İktisat Vekaletine ayrıldı. 19 Mayıs 1930'da BMM 1930 yılı bütçesini 222 milyon olarak kabul etti.	Y, 7 Mayıs 1930; C, 19 Mayıs 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Mayıs	1929 Senesi Bütçesi Münakale ve Munzam Tahsisat Hakkında 1606 sayılı Kanun yayımlandı.	Değişiklik, Riyaseti Cumhur, İstatistik Umum Müdürlüğü, Maliye Vekaleti, Gümrükler Umum Müdürlüğü, Maliye, Nafia, Milli Müdafaa Vekaletleri bütçelerini kapsamaktadır.	RG
8	Mayıs	Varidat Umum Müdürlüğü'ne Maliye Müfettişi Cezmi Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Cezmi Bey, 14 Teşrinievvel 1928 tarihinden beri ilgili müdürlüğü vekaleten yürütmektedir.	RG
8	Mayıs	Dört binbaşının atanması hakkında kararname yayımlandı.	Yozgat kıtası muavini Binbaşı 715 İsmet Bey'in 4 üncü seyyar ester suvar taburu kumandanlığına, önceki tabur kumandanı binbaşı 660 Hüseyin Bey'in de Yozgat Kıtası muavinliğine, İzmir kıtası muavini binbaşı 690 Musa Kazım Bey'in 4 üncü seyyar piyade taburuna ve önceki tabur kumandanı Binbaşı 575 Münir Bey'in de İzmir kıtası muavinliğine ataması yapılmıştır.	RG
8	Mayıs	Isparta vilayetinin Şarki-Karaağaç kazasına bağlı Afşar nahiyesinin merkezi, nahiye Gelendost adıyla anılmak üzere Gelendost köyüne nakledilmiştir.		RG
8	Mayıs	İzmir vilayetinde bir nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	İzmir vilayeti merkez kazasına bağlı Buca köyünde bu adla anılmak ve civarında bulunan Kızılçullu, Tahtalı, Uzundere köyleri mülhakatını oluşturmak ve İzmir merkezine bağlı bulunmak üzere bir nahiye kurulmuştur.	RG
8	Mayıs	Türkiye Ziraat Bankası İdare Meclisi Başkanı Dr. Cevdet Nasuhi Bey'in "Kooperatif" başlıklı eseri yayımlandı.		RU.
13	Mayıs	İstanbul'da Fatih, Eminönü, Kadıköy, Beşiktaş, Sarıyer ile Bursa'da İznik'in yeniden kaza olarak kurulmasına karar verildi.	Yeni Belediye Kanunu gereğince İstanbul'da şehremaneti ile vilayet idaresinin birleşmesi idari, belediye ve inzibati teşkilatın tadilini gerektirmiştir. Bu nedenle İstanbul'da beş yeni kaza kurulmasına karar verilmiştir, karar 1 Eylül 1930'da uygulamaya geçirilmiştir.	C, 15 Mayıs 1930; GGTC; ZC 15.5.1930, 58. İnikat, Cilt 19.
14	Mayıs	Yeni sene Duyunu Umumiye taksitinin üçte birinin ödenmesi kararlaştırıldı.		C, 14 Mayıs 1930
14	Mayıs	Hıfzısıhha İşleri Umum Müdürü Dr. Asım İsmail Bey'in, talep ve arzusu ile 1 Nisan 1930 tarihinden itibaren Umum Sıtma Mücadelesi Reisliğine atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Dr. Asım İsmail Bey'in, 1 Nisan 1930 tarihine kadar Hıfzısıhha İşleri Genel Müdürlüğü'nü vekaleten sürdürmesi öngörülmüştür.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
14	Mayıs	Rize Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kars Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürü Dr. İsmail Hakkı Bey, Memurin Kanunu'nun 37 inci maddesi gereğince ikmalî müddet ettiğinden sınıf ve maaşı hazırla Rize Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğü'ne naklen atanmıştır.	RG
14	Mayıs	Gümüşhane Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Gümüşhane Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdür Vekili Dr. Vasfî Kamil Bey, üçüncü sınıf olarak 8 inci derece ve 45 lira maaşla aynı vilayet Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğüne asaleten atanmıştır.	RG
14	Mayıs	Üçüncü sınıf Sıhhat ve İktimai Muavenet Müfettişliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Üçüncü sınıf Sıhhat ve İktimai Muavenet Müfettişliğine Trabzon Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürü Dr. Sait Bey naklen atanmıştır.	RG
15	Mayıs	İstanbul Şehremaneti uluslararası seyrüsefer işaretlerini kabul etti.	Bu işaretler, İsviçre Şehirler Birliği ve Uluslararası Yol Kongreleri Cemiyeti'nin talebi üzerine Uluslararası Şehirler Birliği, Otomobil Klubü Cemiyeti, İsviçre Şehirler Birliği, Cemiyeti Akvam Seyrüsefer Berri Daimi Komitesi'nin katılımıyla toplanan büyük bir meclis tarafından kabul edilmiştir. İsviçre Şehirler Birliği Müdürü M.Y. Doşultes, Şehremaneti'ne bir mektup göndererek bu işaretleri bildirmiş ve uygulanmasını rica etmiştir.	C, 15 Mayıs 1930
15	Mayıs	Kastamonu ve Çankırı vilayetlerinde köy bağılılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Kastamonu vilayetinin Tosya kazasına bağlı Yerkuyu köyü, bu kazadan alınarak Çankırı vilayetinin Ilgaz kazasına bağlanmıştır.	RG
15	Mayıs	Denizli vilayetinde köy bağılılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Denizli vilayeti merkez kazasının Honaz nahiyesine bağlı Serbent, Sakızcılar köyleri bu kazadan alınarak aynı vilayetin Çal kazasına bağlanmıştır.	RG
15	Mayıs	Afyon-Karahisar vilayetinde köy bağılılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Afyon-Karahisar vilayetinin Aziziye kazasına bağlı Bayat nahiyesinin Akhisar köyü bu nahiyeden alınarak, aynı vilayetin merkez kazasına bağlanmıştır.	RG
15	Mayıs	Konya vilayetinde köy bağılılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Konya vilayeti dahilinde Bozkır kazasına bağlı Ahırılı nahiyesinin merkezi bu nahiye muntıkasında bulunan Yalıhüyük köyüne nakledilmiş ve aynı vilayetin Seydişehir kazasının Karaviranlar adlarındaki üç köyü de adı geçen nahiyeye bağlanmıştır.	RG
15	Mayıs	Bilecik vilayetinde köy bağılılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Bilecik vilayetinin Söğüt kazasına bağlı İnönü nahiyesi bu kazadan alınarak, çevresindeki onbir köyle birlikte aynı vilayetin Bozüyük kazasına bağlanmıştır.	RG
17	Mayıs	Ankara Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Ankara Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürlüğüne Çorum Sıhhat ve İktimai Muavenet Müdürü Dr. Ali Rıza Bey, sınıf ve maaşı hazırla naklen atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Mayıs	Ankara vilayetinde köy bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Ankara vilayetinin Haymana kazasına bağlı İkizce nahiyesinin Hisarlıkaya köyü, anılan nahiyeden alınarak aynı vilayetin Polatlı kazasına tabi Polatlıbeyobası nahiyesine bağlanmıştır.	RG
17	Mayıs	Konya vilayetinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Konya vilayetinin Ereğli kazasına bağlı Kızılgedik köyü, anılan vilayetin Sultaniye kazasına, Ermenak kazasına bağlı Tahtalı köyü Çumra kazasının Dinek nahiyesine, Beyşehir kazasının Kireli nahiyesine bağlı Balyas köyü Ilgın kazasının Çiğil nahiyesine, Hadim kazasının Bademli nahiyesine bağlı Göynükkışla köyü Karaman kazasının Başkışla nahiyesine bağlanmıştır.	RG
17	Mayıs	Adana vilayeti Tapu Müdüriyetine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Adana vilayeti Tapu Müdüriyetine otuz lira maaşla Kırşehir Tapu Müdürü Ahmet Talat Bey naklen atanmıştır. Aynı kararname ile Kırşehir Tapu Müdüriyetine de otuz lira maaşla, Antalya eski Tapu Müdürü Abdülaziz Bey atanmıştır.	RG
17	Mayıs	İstanbul Liman Şirketi 100 memuru işten çıkardığını duyurdu.	Şirket "Bila müddet mezun edilecek memurlar" başlığı ile bir talimatname yayımladı.	Y, 17 Mayıs 1930
17	Mayıs	Avrupa İttihadı (Avrupa Birliği) hakkında Fransa Dışişleri Bakanı Aristide Briand tarafından hazırlanan proje, Akvam Cemiyeti'ne dahil Avrupa hükümetlerinden 27'sine tebliğ edildi.	Avrupa Birliği'nin hazırlık sürecinde, önemli bir başlangıç olarak değerlendirilebilecek proje, 23 Mayıs 1930'da Hariciye Vekaleti'ne geldi. Yunan Hükümeti, Briand projesine verdiği cevabın son fıkrasında Türkiye'nin Avrupa Federasyonu'na katılmasının Yunanistan'da sempati ile karşılanacağını belirtti.	V, 20 Mayıs 1930; BCA: 30.10/254.712.20 /3.8.1930.
19	Mayıs	Cami Hademeleri Nizamnamesine Zeyledilen Madeler Hakkında 9180 sayılı Tüzük yayımlandı.	Cami Hademeleri Nizamnamesi, Kabul Tarihi: 12.8.1928.	BULMAÇ
19	Mayıs	Çanakkale ve Balıkesir vilayetlerinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Çanakkale vilayetinin Biga kazasına bağlı Misakça, Gebeçinar, Havutça, Çirkinçavuş ile Hacı Emin köy ve çiftlikleri, anılan kazadan alınarak Balıkesir vilayetinin Gönen kazasına bağlanmıştır.	RG
20	Mayıs	Devlet Demiryolları İstimlak Kanununa Müzeyyel 1607 sayılı Kanun yayımlandı.	929 sayılı Devlet Demiryolları İstimlak Kanunu (RG: 3.7.1926, 410)	RG
20	Mayıs	Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne Dair 1609 sayılı Kanun yayımlandı.	"İrtikap, rüşvet, ihtilas, zimmete para geçirme, kaçakçılık, görevi kötüye kullanma, fesat karıştırma, gizli belgeleri ifşa etme suçları hakkında Memurin Muhakematı Kanunu cari değildir." Kanun bu suçları işleyen memurlara ilişkindir.	RG
20	Mayıs	Memurin Kanununa Müzeyyel 1610 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun, memurların mal beyanları ve borçlanmaları konusunu düzenlemektedir. "Yalan yere beyanname vermekten mahkum olanlar mensup oldukları vekalet tarafından devlet memuriyetinden çıkarılır, bir daha devlet memuriyetine kabul olunamazlar."	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Mayıs	Umuru Belediye Mütâallik Ahkâmı Cezaiyye Hakkında 19 Nisan 1340 tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 1608 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
20	Mayıs	1929 Bütçesinin Bazı Faisllarına Munzam Tahsisat Verilmesine ve Bazılarında Münakale Yapılmasına dair 1628 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Dahiliye, İktisat, Maliye, Hariciye vekaletlerini konu almaktadır.	RG
21	Mayıs	Uşak Şeker Fabrikası'nın tasfiyesine karar verildi.	22 Ekim 1930'da Uşak Şeker Fabrikası'nın tasfiyesi hakkındaki kararın uygulamasından vazgeçildi. Uşak Şeker Fabrikası'nın tasfiyesiyle kurulmasına karar verilen Limtet Şirketi için satın alınacak Alpulu Şeker Fabrikasının satılmasına İstanbul ve Trakya Şeker Fabrikaları TAŞ temayül göstermediğinden Limtet'in kurulamaması nedeniyle Uşak Şeker Fabrikasının tasfiyesinden vazgeçilmiştir.	BCA: 30.18.1.2/11.33.18; BCA: 30.18.1.2/14.70.13.
21	Mayıs	Kazanç, musakkafat, arazi ve veraset komisyonları birleştirilerek, bu görevin yalnız bir komisyon tarafından yürütülmesi kararlaştırıldı.	9396 sayılı kararname, 6.8.1930 tarih ve 1564 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/11.34.3/122-33
21	Mayıs	Nafia Fen Mektebinden Çıkacak Efendilere Avans Verilmesine Dair 1616 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
21	Mayıs	Gümrük Memurlarından Bazılarına Verilecek Yem Bedeli ve Yemeklik Hakkında 1615 sayılı Kanun yayımlandı.	Gümrük stüvari mıntika ve muhafaza memurlarına, görevleri gereği bakmak zorunda oldukları hayvanları için ayda 18 lira yem bedeli verilmesine ilişkindir. Ayrıca gümrük deniz muhafaza vasıtalarının mıntika merkezleri dışındaki seferleri sırasında subaylara ve mürettebata verilecek yemeklik miktarı (kuruş olarak) belirlenmiştir.	BULMAÇ
21	Mayıs	Büyük Millet Meclisi Azasının Tahsisat ve Harcırahları Hakkında 1613 sayılı Kanun yayımlandı.	Büyük Millet Meclisi üyelerinin yıllık tahsisatı 6.000 liradır, bu tahsisat her ay başında beşer yüz lira olarak verilir. Vefat eden mebusların kanuni mirasçılara yıllık tahsisatın yarısı tazminat olarak verilmektedir.	BULMAÇ
21	Mayıs	Yol Mükelleflerinden Alınacak Maarif Vergisi Hakkında 1618 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanunla, iki yıldır uygulanmakta olan yol vergisine özellikle ilkokullardaki kaynak yetersizliğini gidermeye yardım edecek bir vergi eklenmektedir. Buna göre bütçelerinde eğitime ayrılmış kaynakları eğitim hizmetlerine yetmeyen vilayetlerin genel meclisleri bu harcamaya karşılık olmak üzere yol vergisi ile mükellef olanlardan 300 kuruş vergi almaya yetkili kılınmışlardır. Yol vergisi, her erkekten 5 lira olarak alınmakta, veremeyen bu paranın ödenebileceği sürece yol inşaatında çalışmaktadır.	GGCT; ZC 15.5.1930, 58. İnikat, Cilt 19; BCA: 30.18.1.2/8.8.18.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
21	Mayıs	Hariciye Vekaleti Kadro Cetvelinin Tadiline Dair 1614 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
21	Mayıs	Yeniden Kaza Teşkiline ve 1452 Numaralı Kanuna Merbut 2 Numaralı Cetvelin Tadiline Dair 1612 sayılı Kanun yayımlandı.	Dahiliye Vekaleti, bütün vilayetler dahilinde tam teşekküllü 1500 nahiye kurulması konusunda üç yıl önce karar almıştır. Bu karar gereğince, 1612 sayılı Kanun çıkarılmış ve bu kanunla 80 tam teşekküllü nahiye kurulması için ödenek ayrılmıştır. Ayrıca aynı kanunla İstanbul'da beş (Fatih, Eminönü, Kadıköy, Beşiktaş, Sarıyer) ile Bursa'da bir (İznik) olmak üzere toplam altı yeni kaza kurulmuştur.	RG
21	Mayıs	Türkiye ile Macaristan Arasında "Ticaret ve Seyrisefain" Sözleşmesi imzalandı.	23 Mayıs 1927 tarih ve 1045 sayılı Kanun, RG: 23.6.1930, 1527.	GGCT; TAR, s. 247.
21	Mayıs	Hükümetin üretimi artırmak için hazırladığı 1930 yılı iktisadi programı milletvekillerine dağıtıldı.	69 maddeden oluşan iktisadi programın tam metni 22 Mayıs tarihli gazetelerde yayımlandı. Yeni iktisadi programın temel ilkeleri: 1) Millet iktisadiyatını tanım şiarına istinat etmek hükümetin görevidir. İlk şart asayıştır. 2) Vesaiti nakliye milli iktisadın şartlarına uyacaktır. 3) Türkiye için beş liman yapılacaktır. 4) Milli gemiler hızla memleketin ihtiyacına kifayet edecek, transitte azami kolaylık gösterilecek, 5) Topraksız köylü toprak sahibi olabilecek, 6) Milli para kıymeti tespit edilecek, 7) Vergiler iktisadi vaziyete göre tetkik edilecek, 8) Çiftçiye pulluk dağıtılacak, tohumluklar ıslah edilecek, tarıma kredi temin edilecektir, 9) Hayvan ticaretinin gelişmesi için önlem alınacaktır, 10) Ormanların işletilmesi, sanayinin korunması, maden ihracatını teşvik için resim oranlarının düşürülmesi gibi önlemler alınacak, 11) Odun, kömür, un, ziynet eşyası bundan sonra dışardan alınmayacak.	V, 22 Mayıs 1930; Y, 22 Mayıs 1930
22	Mayıs	İktisatçı M. Morf, Merkez Bankası hakkındaki raporunu Maliye Vekiline verdi.	M. Morf, Lozan Darülfünunu iktisat müderrisi ve Türkiye Ziraat Bankası eski müdürüdür. 25 Mayıs'ta Türkiye'den ayrılmıştır. Morf'un raporundan bir cümle: "Devlet Bankası'nın aksiyonları şirketlerin değil, halkın elinde bulunmalıdır."	V, 23 Mayıs 1930; 26 Mayıs 1930
22	Mayıs	Anadolu'da hidroelektrik üretimi için proje teklif edildi.	Türk Anonim Elektrik Şirketi tarafından Nafia Vekaletine verilen proje teklifi, Anadolu'da elektrik üretimi için hidrolik kuvvetler kurulmasını içermektedir.	BCA: 230/31.34.7
22	Mayıs	Maaşları Milli Müdafaa Vekaleti Bütçesi'nden ödenmek üzere, altı Afgan subayının geçici olarak Türk ordusunda görevlendirilmeleri kararlaştırıldı.		BCA: 30..18.1.2/11.36.14.
22	Mayıs	Maarif Vekaleti Kadro Cetvelinin Tadiline Dair 1617 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ; ZC 15.5.1930, 58. İnikat, Cilt 19.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Mayıs	Dahiliye Vekaleti Merkez Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında 1624 sayılı Kanun yayımlandı.	Türkiye'de Dahiliye Vekaleti'nin örgütlenme esaslarını belirleyen kanuna göre, vekaletin merkez teşkilatı, müsteşarlık ve hususi kalem ile emniyet işleri, hukuk müşavirliği, mahalli idareler, nüfus işleri, teftiş heyeti, vilayetler idaresi umum müdürlüğü ve umum jandarma kumandanlığı ile özel kanun ve düzenlemelerle Dahiliye Vekaleti'ne bağlı diğer idarelerden oluşmaktadır. Bu kanunla iskan teşkilatı lağvedilmiştir. İskanda nüfusa ait işler şube halinde nüfus umum müdürlüğüne; zat işleri, evrak müdürlüğü ve levazım memurluğu ise idarei umumiye devredilmiştir.	TİT, RG
24	Mayıs	1629 sayılı Eğlence ve Hususi İstihlak Vergisi Kanunu yayımlandı.	Bar, dans yerleri, alkollü ve alkolsüz içkili yerler, çalgılı yerler, tiyatro, sinema, sirk, oyun ve eğlence yerleri ile tren ve vapurlardaki içkili büfeler bu vergiye tabidir. Dans dershaneleri ile eğitici hizmetleri Maliye ve Maarif Vekaletleri'nce kabul edilecek tiyatro, konser ve çocuk sinemaları, at koşuları ve spor yerleri, kamuya yararlı derneklere düzenlenecek balolar vergiye tabi değildir.	BULMAÇ; ZC 14.4.1930, 47. İnikat, Cilt 18.
24	Mayıs	Türkiye ile Almanya Arasında Ticaret ve Seyrisefain Sözleşmesi, Son Protokol ve Ek Notalar		TAR, s. 80.
24	Mayıs	Nahiye Müdürlerinin Hayvan Yem Bedelleri Hakkında 1625 sayılı Kanun yayımlandı.	Binek hayvanı besleyen nahiye müdürlerine ayda on lirayı geçmemek üzere yem bedeli verilmesine ilişkindir.	RG
24	Mayıs	11 Ağustos 1325 tarihli Askeri Tekatüt ve İstifa Kanunu'nun Muaddel Maddesinin Tadiline dair 1625 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
24	Mayıs	Vaşington'da imza edilmiş olan Milletler Arasındaki Telsiz Telgraf Mukavele ve Nizamnamelerinin Tasdıkı hakkında 1627 sayılı Kanun yayımlandı.	Sözleşme ve ilgili düzenlemeler, 25 Ekim 1927'de imzalanmıştır.	RG
25	Mayıs	1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı. (Kanun No: 1630)	Kanun, 19.5.1930'da BMM'de kabul edilmiştir. 1930 mali senesi harcamaları 222.646.523 lira, devlet bütçesine dahil dairelerin 1930 mali senesi harcamasına karşılık olan geliri 222. 732.000 liradır. (1930 yılı bütçesine ilişkin ayrıntılı tablo yıl makalesinde yer almaktadır.)	RG
25	Mayıs	Bir gazete ilanı: "Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresi memurin ve müstahdem kadrosu tamamen doludur. Hiçbir sınıftan memura ve işçiye ihtiyaç yoktur. Memur ve işçiye ihtiyaç hasıl olursa keyfiyet gazetelerle ilan edileceğinden beyhude müracaatta bulunulmamalıdır."		V, 25 Mayıs 1930.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
26	Mayıs	Adana, Kars, Malatya, Çorum ve Erzurum'da kurulan doğum ve çocuk bakımevleri için Almanya'dan malzeme alındı.		BCA: 30.18.1.2/11.34.17/227-70
26	Mayıs	Devlet Demiryollarına alınan yabancı mühendislerin sözleşmeleri bir yıl daha uzatıldı.	Mühendisler, Devlet Demiryolları inşaatında istihdam edilmek üzere 1928 yılında iki sene süre ile Avusturya'dan getirilmişti.	BCA :30.18.1.2/11.35.15
26	Mayıs	Muhtelit Hakem Mahkemelerinden Sadır Olan Hükmelerin Tenfizi Hakkında 1633 sayılı Kanun yayımlandı.	"Muhtelit Hakem Mahkemelerinden 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan anlaşmasına tevfikan sadır olan hükümler, Türk mahkemelerinin hükümleri misillu tenfiz olunmak üzere hükümetçe İstanbul icra daire-sine tevdi olunur."	BULMAÇ
26	Mayıs	1929 Bütçesinin Bazı Faslına Fevkalade Tahsisat Verilmesine ve Bazılarında Münakale Yapılmasına dair 1635 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, İstatistik Umum Müdürlüğü, Maliye, Dahiliye vekaletleri, Umum Jandarma Komutanlığı ile İskan Umum Müdürlüğü'nü kapsamaktadır.	RG
26	Mayıs	Seyrisefain İdaresinin 1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
26	Mayıs	Londra'da Uluslararası Umumi Nafia Kongresi toplandı.	Kongrede Türkiye'yi temsil etmek üzere Ankara Su İşleri Müdürü Ratip Bey görevlendirildi.	V, 26 Mayıs 1930
26	Mayıs	Mayıs'ın 27. gününden itibaren ekmeğin oniki kuruş otuz para, francalanın ise on dokuz kuruş otuz para olacağı açıklandı.		V, 26 Mayıs 1930
27	Mayıs	Askeri Memurlar Hakkındaki Kanunun Tadiline Dair 1637 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
27	Mayıs	Askeri Nispetlerinin Kat'ı Kararı Refedilmiş Olanların Tekaüt Muamelatına Dair 1638 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
27	Mayıs	Türkiye ile Bulgaristan Arasında "Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması" imzalandı.	22 Mayıs 1928 tarih ve 1310 sayılı Kanun, RG: 18.6.1930, 1523.	TAR, s. 83.
27	Mayıs	Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresi'nin 1930 mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Mayıs	Tohumlukların Gümrük Resminden İstisnası Hakkında 1641 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
27	Mayıs	Tirebolu'nun Buğdalızir köyünde açlıktan dört kişi öldü.	Giresun Vilayeti, Tirebolu kazasında yaşanan iktisadi buhran nedeniyle Hilali Ahmer'den yardım talebini Dahiliye Vekaleti'ne bildirmiş, Vekalet de Hilali Ahmer başkanlığına gerekli yardımın acilen yapılmasını isteyen bir yazı göndermiştir.	BCA: 30..10/120.858..5./99D5
28	Mayıs	Şehir ve Köy Yatı Mekteplerinin 1930 Bütçesi Hakkında Kanun yayımlandı.		RG
28	Mayıs	Ankara Şehri İmar Müdürlüğü'nün 1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
28	Mayıs	Vilayet Mühendis ve Fen Memurlarının Üç Aylık İhtisas Ücreti Farklarının İhtisasa Dair 1643 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
28	Mayıs	Yüksek Mühendis Mektebi'nin 1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
28	Mayıs	Tekaüt Kanun Tasarısı dışında kalan devlet memurlarının emeklilik durumlarının tespit edilmesi için Dahiliye ve Maliye Vekaletlerince bir proje hazırlanması istendi.	Bu projenin, Maliye, Dahiliye, Maarif, Sıhhat, Nafia ve İktisat Vekaletleri temsilcilerinden oluşacak bir komisyonda görüşülerek İcra Vekilleri Heyeti'ne verilmesi kararlaştırıldı.	BCA: 30.18.1.2/11.39.20/122-35
29	Mayıs	Beynelmül Sınai Mülkiyet Mukavelelerinin 6 Teşrinisani 1925 La Haye Tadilatına İltihak Edilmesi Hakkında Kanun yayımlandı.	La Haye tadilatı, Sınai mülkiyetin himayesi için bir ittifak teşkili hakkındaki 20 Mart 1883 tarihli Paris sözleşmesi ile fabrika ve ticaret markalarının beynelmül tescili hakkındaki 14 Nisan 1891 tarihli Madrid itilafnamesinin düzeltilmesine ilişkindir.	RG
30	Mayıs	Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey'in önemli bir beyanı: "Ahkamı kanuniye dahilinde kadınlar da vali ve kaymakam olabilirler."		C, 30 Mayıs 1930
31	Mayıs	Hicaz, Necit ve Mülhakatı Hükümetile Akdolunan Muhadenet Muahednamesinin Tasdiki Hakkında 1621 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
31	Mayıs	1929 Senesi Evkaf Bütçesinde Münakale Yapılması Hakkında 1655 sayılı Kanun yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
31	Mayıs	Belçika İçişleri Bakanlığı müsteşarı Camille Jacquart'ın, iki seneliğine -senede altı hafta süreyle - Türkiye'nin hizmetinde bulunmasına Belçika Hükümetince izin verildi.	İzin, Hariciye Vekili tarafından Jacquart'ın Türkiye'-de başlamış olduğu işlere nezaret etmesi amacıyla istenmişti.	BCA: 30..10/ 239.614..5 /4254
31	Mayıs	İstanbul'da Uluslararası Turizm İttifakı Kongresi toplandı.	Dolmabahçe Sarayı'nda yapılan Kongre, 5 Haziran 1930'a kadar devam etti. Türkiye Turing Kulübü'nün Kongre ile ilgili resmi raporu 4 Temmuz 1930'da açıklandı.	BCA: 30.10/ 80.526.6 / 8026
31	Mayıs	Türkiye-Danimarka Arasında "İkamet, Ticaret ve Seyrisefain" Sözleşmesi imzalandı.	8 Haziran 1931 tarih ve 1696 sayılı Kanun, RG: 24.6.1931, 1528.	GGCT; TAR, s. 78.
31	Mayıs	Beşinci Uluslararası Su İşleri ve İnşaatı Kongresi toplandı.	Kongre 6 Haziran'a kadar sürdü.	V, 21 Haziran 1930
1	Haziran	Giresun Vilayetine İkraz Mezuniyetine Dair 1650 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun, 1930 yılı Eylül ayına kadar öğretmen maaşlarına harcanmak üzere Giresun iline verilecek 54.000 liralık borcu düzenlemektedir. Giresun'da başlıca gelir kaynağını oluşturan fındıktan ürün alınamayınca, vergi tahsilatı da yapılamamış, bu nedenle öğretmen maaşları üç ay süresince ödenememiştir.	RG; BCA: 30.18.1.2/ 11.31.18.
1	Haziran	İstanbul Darülfünununun 1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
1	Haziran	Evkaf Umum Müdürlüğü'nün 1930 Mali Senesi Bütçe Kanunu yayımlandı.		RG
1	Haziran	1929 Senesi Bütçesine Munzam Tahsisat Verilmesine dair Kanun yayımlandı.		RG
1	Haziran	Resmi ve özel bütün kurumlarda Arap harflerinin kullanılmasına dair verilen süre sona erdi.	Bu süre Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkındaki Kanunun 6. maddesi gereğince tanınmıştı. Bu tarihten itibaren Millet Meclisi'nde, mahkemelerde, istintak dairelerinde, polis ve belediye merkezlerinde bütün kayıtlar Türk harfleriyle tutulmaya başlandı.	ATCTK; V, 30 Mayıs 1930.
1	Haziran	İstanbul'da Galata Köprüsü'nden 70 yıldan beri alınan köprü geçiş parası (Müruriye) kaldırıldı.	"Dahiliye Vekaleti ele güne karşı pek çirkin bir manzara teşkil eden köprü parasını kaldırmayı tasarlıyor. Emanet memurlarının avuç açarak gelen giden para toplaması hoş bir şey değildir. Kalkarsa çok iyi olur, mesele parada değil, alınmasının çirkinliğindedir."	AA; K, 26 Şubat 1930.
1	Haziran	10 adet İskan Bölgesi oluşturuldu.	İskan Umum Müdürlüğü 24 Mayıs 1930 tarihinde lağv edildikten sonra, iskan işleri Nüfus Müdürlüğü'ne bağlı bir şube tarafından yürütülmüştür. Bu teşkilata göre Konya, Edirne, İstanbul, Balıkesir, Adana, Ankara, İzmir, Kars ve Samsun'da iskan bölge müdürlükleri oluşturulmuştur.	V, 2 Haziran 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Haziran	Manisa'nın Soma kazasında eski harfleri okutan Asiye hoca ile damadı Kazım mahkemeye çıkarıldı.	Asiye hoca ile damadı otuzar lira cezaya, bu hocaya çocuklarını gönderen talebe velileri ise üçer gün hapse mahkum oldular.	V, 2 Haziran 1930
2	Haziran	Maliye Vekaleti Tarafından İdare Olunan İnhisarlar Hakkında 1660 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, İnhisar (Tekel) İdarelerini tüzel kişiliği haiz katma bütçeli kuruluş olarak düzenlemektedir.	GB; BULMAÇ
2	Haziran	Askeri Memnu Mıntıklar Hakkındaki 1110 Numaralı Kanunun 7 inci maddesinin Son Fırkasının Tadiline Dair 1658 sayılı Kanun yayımlandı.	1110 sayılı Askeri Memnu Mıntıklar Kanunu (RG: 31.7.1927, 639)	BULMAÇ
2	Haziran	Memurin Kanunu'nun Birinci Muvakkat Maddesiyle Tasfiye İçin Tayin Olunan Müddetin 1932 Senesi Haziranının On Beşine Kadar Temdidi Hakkında 1666 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanuna ilişkin 163 sayılı TBMM yorumu, 17.6.1930 tarih ve 1522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.	BULMAÇ
2	Haziran	Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki Kanuna Merbut Cetvelde Bazı Tadilat İcrasına Dair 1659 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
2	Haziran	Devlet Demiryolları ve Limanları İdare-i Umumiyesinin Teşkilat ve Vezaiine Dair Kanuna Müzeyyel 1667 sayılı Kanun yayımlandı.	1042 sayılı Devlet Demiryolları ve Limanları İdare-i Umumiyesi Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun (RG: 31.5.1927, 598)	BULMAÇ
2	Haziran	Gümrük Tarife Kanunu ile Tarifede Yapılacak Tashihlere Dair 1669 sayılı Kanun yayımlandı.	5.6.1930 tarih ve 1512 sayılı Resmi Gazete'de düzeltilmesi vardır.	BULMAÇ
2	Haziran	Askerlik Dersleri Muallimlerinin Ücretlerine Dair 1665 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
2	Haziran	30 Haziran 1926 tarih ve 912 Numaralı Ordu, Bahriye ve Jandarma Zabitan ve Memurini Hakkındaki Kanuna Müzeyyel 1662 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
2	Haziran	726 numaralı Kanunun 6 ıncı maddesinde Muharrer Mahsup Müddetinin Temdidine dair Kanun yayımlandı.	27 Kanunusani 1926 tarih ve 726 sayılı kanun.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Haziran	8 Haziran 1929 tarih ve 1504 numaralı Kanuna Mützeyyel Kanun yayımlandı.	1504 sayılı Kanun "Ankara Şehri İmar Müdürlüğü Teşkilat ve Vezaifine dair olan 1351 numaralı Kanuna" ek olarak 11.6.1929 tarih ve 1213 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	RG
2	Haziran	995 numaralı Kanuna Mützeyyel Kanun yayımlandı.	"21 Mart 1927 tarih ve 995 sayılı Kanun hükmü BMM'nin üçüncü devresinde müntehab azadan asker ve sivil emeklilere de şamildir."	RG
2	Haziran	Berlin ve Tahran Büyük Elçilik Bina ve Arsalarının Satılmasına dair 1668 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
3	Haziran	Beynelmillel Yardım Birliği Teşkili Hakkındaki Mukavelenamenin Tasdikına dair Kanun yayımlandı.	İlgili sözleşme, 4-12 Temmuz tarihinde Cenevre'de toplanan uluslararası konferansta imzalanmıştır.	RG
4	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Hükümeti arasında Ankara'da 28 Mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan Hukuki ve Ticari Mevaddı Adliyyeye Mütelaik Münasabatı Mütakabileye dair Mukavelename Hakkında 1622 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
4	Haziran	Şeker ve Petrol İnhisarları ilga edildi.	İnhisar İdaresi 1926'da kurulmuştu. Dört sene içinde idareden 300 bin ton şeker, 200 bin ton petrol geçtiği açıklandı. İnhisar İdaresinin aldığı resmin Gümrük İdaresi tarafından tahsiline başlandı.	V, 4 Haziran 1930
4	Haziran	Maarif Vekaleti'nce görevlendirilecek yabancı uzman ve öğretmenlerin kadroları onaylandı.	5 Temmuz 1930'da yabancı uzmanlara ait kadrolar onaylandı.	BCA: 30..18.1.2/12.41..6./242-69; BCA: 30..18.1.2/12.47..19/241-26
5	Haziran	Hükümetimizle Fransa Hükümeti arasında Akit ve İmza Edilmiş Olan Hakem, Dostluk ve Uzlaşma Muahedesi ile Merbutu Protokolün Tasdikı Hakkında 1623 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun ile 3 Şubat 1930'da Paris'te imzalanan Fransa-Türkiye Dostluk, Uzlaşma ve Hakem anlaşması kabul edilerek, onaylanmıştır.	RG
7	Haziran	Anadolu'da doğum ve çocuk bakım evlerinde görevli bulunan yabancı hemşirelere iâşe bedeli ödenmesi kararlaştırıldı.	Yabancı hemşirelerin mevcut sözleşmeleri uyarınca iâşeleri istihdam edildikleri kurumlara ait bulunmasına rağmen, verilen yemekler hemşirelerin kendi ülkelerinin yemeklerine benzemediğinden istekle yemekleri için yemek yerine birer lira iâşe bedeli verilmesi ve sözleşmelerinin bu şekilde değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.	BCA: 30.18.1.2/12.41.16./201-239

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
7	Haziran	Arazinin Tahririne Dair 1651 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanunun amacı, aşarın ilgası üzerine doğan mali boşluğu doldurmak üzere büyük bölümü genel yazım dışı araziye yazıma tabi tutabilecek yöntemi saptamak üzere Maliye Vekaleti'ne sınırlı boyutlu girişimlerde bulunmak üzere yetki vermektir.	GB; BULMAÇ
7	Haziran	Gedikli Küçük Zabit Menbalarına ait 1001 numaralı Kanunun 1446 numaralı Kanun ile tadil edilmiş olan dördüncü maddesinin (B) fıkrasına bir cümle ilavesi hakkında 1675 sayılı Kanun yayımlandı.	İlave, askeri liselerin ve deniz liselerinin son altı sınıfından ve diğer sınıflarından ve j-hava makinist mektebi sınıflarından çıkarılanlarla ilgilidir.	RG
7	Haziran	Belediye Kanunu'na Müzeyyel 1676 sayılı Kanun yayımlandı.	1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 152. maddesi sonuna, "İstanbul mahallî idaresi memurları devlet memurları hakkındaki hüküm ve şartlara tabidirler" ve 156. madde sonuna "İstanbul ve Ankara valilerine belediye bütçesinden miktarı İcra Vekilleri Heyeti'nce belirlenecek senelik temsil ödeneği verilir" fıkraları eklenmiştir.	BULMAÇ; ZC 2.6.1930, 67. İnikat.
7	Haziran	Ziraat memuru Fuat, pirinççilik tahsil etmek üzere İtalya'ya gönderildi.		BCA: 30..18.1.2/ 12.41..18/ 142-21
7	Haziran	Ziraat Bankası'nca Tedarik Olunacak Tohumlukların Satış Zararlarının Ödenmesi Hakkında 1682 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
8	Haziran	Hükümetimizle Almanya Hükümeti arasında akit ve imza edilmiş olan Konsolosluk Mukavelesinin Tasdiki Hakkında 1634 sayılı Kanun yayımlandı.	Almanya Devleti ile 28 Mayıs 1929 tarihinde imzalanmış olan konsolosluk sözleşmesi onaylanmıştır.	RG
8	Haziran	Kadın Birliği Kongresi toplandı.		V, 9 Haziran 1930
9	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgar Krallığı Hükümeti arasında aktolunan İadei Mücrimin Mukavelesine dair 1649 sayılı Kanun yayımlandı.	Sözleşme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgar Krallığı arasında, 23 Aralık 1929 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
10	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Hükümeti arasında Mün'akit Ticaret ve Seyrisefain Muahedanesinin Tasdikına Mütedair 1671 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma 29 Eylül 1929'da Ankara'da imzalanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
10	Haziran	Pulluk ve Diğer Zirai Alat İçin Bir Sermaye Tesisine Dair 1681 sayılı Kanun yayımlandı.	Tarımda karasaban yerine pulluk ve diğer çağdaş girdiler kullanımını teşvik için bir döner sermaye oluşturulmasını öngören bu kanun aynı zamanda pulluk üreten atölyelerin de desteklenmesini amaçlamaktadır. Kanun görüşmeleri sırasında iktisat vekili, 1.700.000 çiftçiden 500 bininin pulluk kullandığını, gerisinin hala karasabanla iş gördüğünü belirtmiştir.	GB; BULMAÇ; V, 3 Haziran 1930
10	Haziran	Zirai Mektep ve Müesseselerinin Sureti İdaresi Hakkında 867 Numaralı Kanuna Müzeyyel 1678 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
10	Haziran	Tahsisat Harici Taahhüt ve Mübayaaların Tediye Hakkında 1677 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
10	Haziran	Kat'i Ticaret Muahedeleri Akdi İçin Müzakereye Başlanmış veya Başlanacak Devletlerle Muvakkat Ticari İhtilaflar Akdi Hakkında 1679 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
10	Haziran	Türkiye-Yunanistan Ahali Mübadelesi Antlaşması imzalandı.	Bu anlaşma ile yerleşme tarihleri ve doğum yerleri ne olursa olsun, İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi "etabli" deyiminin kapsamına alınmıştır. Bir başka deyişle İstanbul belediye sınırları içinde yerleşmiş Rumlarla, Batı Trakya Türkleri değişim dışında tutulacak ve bulundukları yerde kalacaklardı. Ayrıca her iki ülkenin azınlıklarına ait mallar konusunda düzenlemeler getiren antlaşma, altı yıldır devam eden anlaşmazlığı sona erdirmiştir. Yunan Başbakanı Venizelos, "Ben itilafı yeni bir devrenin başlangıcı addediyorum" demiştir. (17 Haziran 1930 tarih ve 1725 sayılı Kanun, RG.1.7.1930, 1534.)	ST, s 325, TAR, s. 60.
11	Haziran	1683 sayılı Askeri ve Mülki Tekaüt Kanunu yayımlandı.	Genel bütçeden maaş alan mülki ve askeri memurlar ile ordu (kara, deniz, hava) ve jandarma zabıtlarına, gedikli küçük zabıtlara, küçük zabıtlara, asker ve jandarma efradına bağlanacak tekaüt maaşları ile bunların yetimlerine verilecek maaşlar bu kanuna göre hesap edilecektir.	RG
12	Haziran	Umumi Mahkemeler ve Karar Hakimleri ve Müstantiklerle Umumi ve Hususi Kaza Salahiyetini Haiz Makamlar Arasındaki İhtilafın Halli Hakkında 1684 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
12	Haziran	Uyuşturucu Maddeler Hakkındaki Kanunun 8 inci maddesiyle 16 ıncı maddesinin son fıkrasının Tadili Hakkında 1685 sayılı Kanun yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Haziran	Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Olan Kanuna Bazı Maddeler Tezyili Hakkında 1686 sayılı Kanun yayımlandı.	1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun (RG: 14.4.1928, 863)	BULMAÇ
12	Haziran	Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu'nun 22. Maddesinin Son Fıkrasının Tefsiri (161 sayılı MY) yayımlandı.		BULMAÇ
12	Haziran	Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 15inci Maddesinin Tefsiri yayımlandı.		
12	Haziran	Ereğli Havza-i Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Muteallik 10 Eylül 1337 tarih ve 151 numaralı Kanunun 7 inci Maddesine Bazı Fıkralar İlavesine Dair 1687 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
12	Haziran	Yapılacak Köprüler ve Şoseler İçin Nafia Vekaletince Taahhüdât İcrasına dair 1688 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
14	Haziran	1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanunu yayımlandı.	Askeri Muhakeme Usulü ve Askeri Ceza kanunları, Almanya ve Mart 1928 tarihli Fransa askeri adliye kanunları üzerinde yapılan inceleme sonrasında, Türk ordusunun teşkilat ve ihtiyaçları da dikkate alınarak hazırlanmıştır.	BULMAÇ; ZC 22.5.1930, 62. İnikat, Cilt 19.
14	Haziran	Askeri Temyiz Mahkemesi (Askeri Yargıtay) kuruldu.	Askeri Yargıtay bugünkü adına ve yapısına 1961 Anayasası ile kavuşmuştur. 1961 Anayasası, Askeri Yargıtay'ı diğer yüksek yargı organlarıyla birlikte yüksek mahkemelerden biri olarak düzenlemiştir.	GGCT
15	Haziran	1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu yayımlandı.	Askeri suçlar ve kabahatler ile cezaları düzenleyen bu kanun ile eski kanunda bulunan dayak, demir bent, pranga bent gibi cezalar ilga olunmuştur.	BULMAÇ
16	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Hükümeti Arasından Münakit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenemesinin Tasdikına Müteditir 1670 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 29 Ağustos 1929 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
17	Haziran	Hayvan Sağlık Zabıtası Kanununun 39. maddesinin Tadiline Dair 1693 sayılı Kanun yayımlandı.	1234 sayılı Hayvan Sağlık Zabıtası Hakkında Kanun 14.5.1928 tarih ve 888 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.	BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Haziran	İslahı Hayvanat Kanunu'nun 9. Maddesinin Tadiline Dair 1694 sayılı Kanun yayımlandı.	904 sayılı İslahı Hayvanat Kanunu 29.6.1926 tarih ve 407 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.	BULMAÇ
17	Haziran	Ziraat Bankası Hakkındaki 19 Mart 1340 tarih ve 444 sayılı Kanuna Müzeyyel Kanun yayımlandı.		RG
17	Haziran	Muamele Vergisi Kanunu'nun 3 üncü Maddesine Zeyl yapılmasına dair 1698 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
17	Haziran	Yüksek Ziraat Mektebi Talebesinin Çiftliklerde Staj Yapmaları Hakkında 1695 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
17	Haziran	Buharlı Sefinelerin Gümrük Resminden İstisnasına Dair 1699 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
17	Haziran	Tasarruf Sandıkları Hakkında 1711 sayılı Kanun yayımlandı.	Hükümet bu kanun gereğince, özel idare ve belediyelere hükmü şahsiyeti haiz tasarruf sandıkları açmaya izin verebilecektir. Bu kanunla Hükümet daireleri, özel idare ve belediyeler halk ile iktisadi ilişkide bulunmaya başlamışlardır. Tasarruf Sandıkları Hakkında Kanun 10 Haziran 1930'da kabul edilmişti.	BULMAÇ; ZC Cilt 20.
17	Haziran	Umumi veya Mülhak Bütçeden Mubayaa Olunacak Otomobiller Hakkında 1716 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
17	Haziran	Gümrük Tarifesi Kanunu'nun 5 inci Maddesinin Tadiline Dair 1717 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
17	Haziran	Dahili İstihlak (tüketim) Vergisi Hakkında 1718 sayılı Kanun yayımlandı.	Dahildeki fabrikalarda üretilcek şekerin her kilosundan 1930 mali yılı zarfında 4 kuruş, 1931 mali yılı için 5 kuruş, 1932 mali yılı için 6 kuruş, 1933 senesinde sonra ise 7 kuruş tüketim vergisi alınacaktır. Petrol ve petrol ürünlerinin her kilosundan 8 kuruş tüketim vergisi alınacaktır.	BULMAÇ; BCA: 30..18.1.2/12.42..3
17	Haziran	Memurin Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki Kanunun Tefsiri yayımlandı.		RG
17	Haziran	Mustafa Kemal İstanbul'dan Yalova'ya gitti ve 5 Eylül 1930'a kadar burada kaldı.	Mustafa Kemal, 17 Haziran-5 Eylül tarihleri arasında dört defa İstanbul'a geldi, birkaç gün kalarak Yalova'ya geri döndü. Mustafa Kemal Yalova'da kaldığı dönemde Paris büyükelçisi Fethi (Okyar) Bey'den Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurmasını istedi.	KAG, s. 300.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Haziran	Şark vilayetlerinde gizli ve siyasi bir cemiyet kurmak suçu ile tutuklanan Şeyh Said'in oğlu Sabahattin ile arkadaşlarının Ankara Ağır Ceza Mahkeme'sinde yargılanmalarına başlandı.	Mahkemede Şeyh Said'in oğlu "Kürtler de 600 senedir Türk'tür, ben memleketi hizmet etmek istiyorum" demiştir. Sabahattin, "Şarki Kürdistan Cemiyeti"ni de Türk Cumhuriyeti'ne hizmet için kurduğunu söylemiştir.	V, 18 Haziran 1930
18	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Hükümeti arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Muahedene-sinin Tasdikına dair 1691 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 27 Mayıs 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
19	Haziran	1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu yayımlandı.	Kanunda, dahiliye memurlarının derece ve sınıfları, namzetlik ve ehliyet şartları, intihap ve tayin usulleri, yükselme, teftiş, istifa ve mezuniyet, inzibat cezaları ve meslek kursu hakkında hükümler yer almaktadır.	BULMAÇ
19	Haziran	Merinos Koyunlarının Tevzii Hakkında 1703 sayılı Kanun yayımlandı.	Ülkede dokunulan kumaş miktarı yıllık beş milyon metredir. Bu miktar ihtiyacı karşılamamaktadır. Ayrıca dokunulan kumaşın çoğu şayak türünden kalın kumaştır. Yerli yünler kostümlük ince kumaş dokumaya elverişli değildir. Avrupa'da bu tür kumaşlar Merinos denilen Avusturya koyunlarının yünleri ile imal edilmektedir. Merinos koyunları ile ilgili yasal düzenleme de bu nedenden kaynaklanmaktadır.	BULMAÇ; V, 6 Kanunusani 1930
19	Haziran	Otel, Pansiyon, Ticarethane ve Sair Umumi Müesseselerde Oturan ve Çalışanların Hüviyet Varakası Vermeleri Mecburiyetine Dair 1704 sayılı Kanun yayımlandı.	Anılan yerlerde oturan ya da çalışanlar kendilerine verilecek kimlik belgelerini imzalamak zorundadırlar. Kimlik belgelerinde isim, baba adı, şöhreti, memleketi, uyruğu, mesleği, nereden geldiği, neden geldiği, tahsil derecesi, ne kadar kalacağı, ne zaman ayrılacağına ilişkin sorular yer almaktadır.	BULMAÇ
19	Haziran	Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında 1705 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, iç ve dış ticarete devlet denetimi getirmeyi amaçlamaktadır.	GB; BULMAÇ; ZC 10.6.1930, 74. İnikat, Cilt 20.
19	Haziran	Maarif Teşkilatı Kanununun 11 inci Maddesinin İki Sene Müddetle Tecili Hakkında 1707 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
19	Haziran	Şeker Şirketine İştirake ve Avans İtasına Dair 1709 sayılı Kanun yayımlandı.	"Mevcut şeker fabrikalarındaki matlubatını karşılık tutarak, milli bankaların teşkil edecekleri yeni bir şeker şirketine iki buçuk milyon lira sermaye vazına ve bu şirkete bir buçuk milyon lira avans itasına Maliye Vekili mezundur."	RG
19	Haziran	Ziraat Makinalarında Kullanılan Mevaddı Müşteile Hakkındaki 752 ve 1527 sayılı Kanunlara Müzeyyel 1710 sayılı Kanun yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
21	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Hükümeti arasında Münakit İkamet, Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin Tasdikına Mütedair 1672 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 11 Haziran 1929 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
21	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Estonya Hükümeti Arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin Tasdikına Mütedair 1692 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 16 Eylül 1929'da Ankara'da imzalanmıştır.	RG
21	Haziran	Şam'ın Kuneytara kasabasında Tarık Mümtaz tarafından çıkarılan Mardj Gazetesi'nin yurda sokulması yasaklandı.	Yüzellilikler listesinde adı bulunan ve firari olan Tarık Mümtaz'ın gazetesi, cumhuriyet idaresi aleyhinde yayında bulunduğu gerekçesiyle ülkeye sokulmamıştır. Mardj Gazetesi'nin 4 Kasım 1927 tarihli bir nüshası BCA'da bulunmaktadır.	BCA: 30.18.1.2/12.42.9/86-102
21	Haziran	22.6.1916 tarihli Darülmuallimin ve Darülmuallimat tüzüğü kaldırılarak, Maarif Vekaletince düzenlenen, Şurayı Devlet Riyasetinin 17.6.1930 tarih ve 8108 sayılı yazısı ile gönderilen tüzüğün uygulanması hakkında BKK yayımlandı.	22.6.1916 tarihli Darülmuallimin ve Darülmuallimat tüzüğü 3.9.1930 tarih ve 1586 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 9576 sayılı nizamname ile feshedilmiştir.	BCA: 30.18.1.2/12.43.3/139-13; BULMAÇ
21	Haziran	İstatistik bütçesine konmak kaydıyla, Uluslararası İstatistik Enstitüsü'ne yardım gönderilmesi kararlaştırıldı.	Uluslararası İstatistik Enstitüsü'nün, Türkiye Cumhuriyeti'nin de diğer devletler gibi enstitüye yılda bin florin yardım etmesini istemesi üzerine, bu para gayri melhuza bütçesinden ödendi. Paranın gönderilmesinin ardından, enstitüden bir teşekkür mektubu geldi.	BCA:30.18.1.2/12.44.2/21-36; BCA:30.10/26.147.4, 23.8.1930.
21	Haziran	Türkiye Ormancılar Cemiyeti kuruldu.		GGCT
22	Haziran	1706 sayılı Jandarma Kanunu yayımlandı.	Bu kanunla jandarmalık bir meslek haline getirilmiş, jandarmanın görevleri ile terfi usulleri belirlenmiştir.	BULMAÇ; V, 9 Haziran 1930
22	Haziran	Gümrük Tarife Kanunu'nun Tadiline Dair 1720 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
22	Haziran	Ziraat ve Sanayi ve Maadin Bankalarına Avans İtasına Dair 1713 sayılı Kanun yayımlandı.	Memleketin iktisadi inkişafını teminen 1930 mali senesi zarfında Ziraat Bankası'na 7.000.000 lira, Sanayi ve Maadin Bankası'na 3.000.000 lira avans verilmesi hakkındadır.	RG
22	Haziran	Ankara Şehri Su Tesisatı için Taahhüt İcrasına Dair 1712 sayılı Kanun yayımlandı.	Ankara şehrinde su sorunu baş göstermiş, havalar ısındıkça da bu sorun daha da artmıştır. Ankara Şehremaneti'nin mali durumu da böyle önemli bir taahhüt altına girmesine uygun olmadığından, bu işin Hükümetçe üstlenilmesine karar verilmiştir. Bu kanun iki milyon liraya kadar taahhüdât ve harcama için yetki verilmesi konusunu düzenlemektedir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Haziran	Türk Ocakları Merkez Heyeti Tarafından Yapılan 1.020.000 Liralık Borcun Hazinece Deruhte Edilmesine dair 1714 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
22	Haziran	Türkiye ve Avusturya Arasında Hukuk ve Ticaret Sözleşmesi imzalandı.	21 Temmuz 1931 tarih ve 1865 sayılı Kanun, RG: 4.8.1931, 1864.	TAR; s. 99.
23	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Hükümeti arasında Münakit Ticaret Mukavelenamesinin Tasdikına Mütedair 1690 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 21 Mayıs 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
23	Haziran	Malatya vilayeti Tapu Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Malatya vilayeti Tapu Müdürlüğü'ne 22 lira maaşla vekaletinde müstahdem Mahmut Celaleddin Bey atanmıştır.	RG
23	Haziran	Adana Maarif Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Adana Maarif Müdürlüğüne 55 lira aylıkla İstatistik Müdürü Memduh Turgut Bey naklen atanmıştır.	RG
24	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Hükümeti Arasında Münakit İkamet, Ticaret ve Seyrisefain Muahedenesinin Tasdikına Mütedair 1696 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 31 Mayıs 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
25	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Finlandiya Hükümeti Arasından Münakit Ticaret ve Seyrisefain Muahedenesinin Tasdikına Mütedair 1719 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 12 Ağustos 1929'da Ankara'da imzalanmıştır.	RG
25	Haziran	Yol ve su işlerinde çalıştırılacak memurlarla, yabancı uzmanlar için düzenlenen kadro onaylandı.		BCA: 30..18.1.2/12.45..14/156-39
25	Haziran	1930-1931 ders yılında meslek okullarında istihdam edilen yabancı uzmanlar ile uzman yardımcıları ve bu uzmanların maiyetinde çalışacak tercümanlar; sanat ve ticaret okullarındaki memur, muallim ve hademeler için düzenlenen 1.6.1930-1.9.1930 arasındaki dört aylık isimsiz kadrolar onaylandı.	Bu dönemde meslek okullarında dokuz yabancı uzman, bir uzman yardımcısı ve bir tane de tercüman istihdam edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2/12.45.15/143-89

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
26	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Hükümeti Arasında Münakit Ticaret Mukavelenamesinin Tasdikına Mütedair 1689 sayılı Kanun yayımlandı.	Sözleşme, 26 Mayıs 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
26	Haziran	Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında 1721 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Türkiye'de her mahkeme bulunan yerde, hapishane ve tevkifhane bulunmasını düzenlemektedir. Bu kanuna göre, Adliye Vekaleti'nce gösterilecek lüzum üzerine hapishanelerde iş yurtları ve hastane kurulması için hükümetçe bütçeye gereği kadar ödenek koyulacaktır.	BULMAÇ
27	Haziran	10 Haziran akşamı Ağrı eteklerinde ve 25 Haziran gecesi Sivrihisar civarında sınırı geçen Kürt eşkiyasının takibine başlandığını Anadolu Ajansı tebliğ etti.	8 Temmuz 1930'da Ağrı'daki eşkiya üzerine iki kordü asker ve 80 uçaktan oluşan hava gücü harekate başladı. 12 Temmuz'da Zeylan deresi civarındaki eşkiya imha edildi.	C, 27 Haziran 1930; 8 Temmuz 1930
28	Haziran	Tütün İnhisarı Hakkında 1701 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanun tütün tüccarının çıkarlarını zedeleyerek, devletin tüccara rakip olmasına imkan verecek, tütün fiyatlarının fazla düşmesi halinde devletin alıcı olarak piyasaya girmesine ve böylece fiyatların desteklenmesine imkan sağlayacak hükümler taşımaktadır.	ATCTK; DT, s. 76.
29	Haziran	İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında 1702 sayılı Kanun yayımlandı.		RG
30	Haziran	Kıbrıt ve Çakmak İnhisarı İşletmesinin Devrine ve On Milyon Dolarlık İstikraz Akdine Dair 1722 sayılı Kanun yayımlandı.	25 yıl için Kıbrıt Tekeli kendisine devredilen "The American-Turkish Investment Company" adlı Amerikan firması ile 10 milyon dolarlık borçlanma sözleşmesi imzalandı. Külçe altın olarak verilen borcun faizi % 6.5, vadesi 25 yıldır. Şirket elde ettiği imtiyaz karşılığında ayrıca her yıl 1.800 bin TL ödeyecekti. Bu 1.800 bin liradan borç taksitleri % 6.5 faizle düşülecek, geriye kalanı yıllık iki taksitle ödenecektir. Kanun 14 Haziran 1930'da TBMM'de 210 oyla kabul edilmiştir. Sağlanan kredi Merkez Bankası'nın kuruluşunda kullanılmıştır.	GB; BULMAÇ
30	Haziran	T.C. Merkez Bankası Kuruluşu Hakkında 1715 sayılı Kanun yayımlandı.	"Türkiye'de banknot ihtiyacı imtiyazını münhasıran haiz olmak üzere anonim şirket olarak TC Merkez Bankası kurulmuştur." Böylece 1923 yılı sonunda 18 olan ulusal banka sayısı 45'e, 16.745.000 liralık toplam mevduat içindeki payları da % 80'e yükselmiştir.	BULMAÇ; ÇAS, s.84.
30	Haziran	Asri ahır inşası için inekçilere verilen süre sona erdi.	1 Temmuz'dan itibaren, kendilerine tebligat yapıldı da ahırlarını asri şekle dönüştürmeyenlerin şiddetle cezalandırılacakları açıklandı.	V, 30 Haziran 1930
1	Temmuz	Gümrük Kanunu'nun 12 ve 110 uncu Maddelerini Tadil Eden 1723 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Temmuz	Ankara Şehremanetince Akdedilecek 1 Milyon Liralık İstikraza Kefalet İçin Maliye Vekaletine Mezu-niyet Verilmesi Hakkında 1724 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
1	Temmuz	Filyos-Balıksık demiryolu hattının 70 kilometrelik bölümü hizmete açıldı.		BCA: 30..10.0.0/152.76..5/15327
1	Temmuz	Ereğli-Ankara demiryolu hattının 72. kilometreye kadar olan kısmı hizmete açıldı.		BCA: 30.10/152.76.4/15326
2	Temmuz	Yabancı memleketlerde tahsilde bulunan öğrenci ödenekleri belirlendi.		BCA: 30..18.1.2/12.46..7.
3	Temmuz	Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya Hükümeti Arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Muahedesi-nin Tasdikına Mütedair 1674 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 1 Mart 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
5	Temmuz	Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Hükümeti Arasında İmza Edilen Uzlaşma, Adli Tesviye ve Hakem Muahedesinin Tasdıkı Hakkında 1680 sayılı Kanun yayımlandı.	Anlaşma, 28 Nisan 1930 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.	RG
5	Temmuz	Toprağa muhtaç çiftçilere verilecek arazi ile ilgili olarak hazırlanan yönetmelik onaylandı.	"Tevzii Erazi Talimatnamesi", Maliye Vekaletince 1341 senesi Muvazene-i Umumiye Kanununun 23. maddesi gereğince toprağa muhtaç çiftçilere verilecek araziler için düzenlenmiştir.	BCA: 30.18.1.2/12.46..12.
5	Temmuz	Kaçakçılığın Önlenmesi için Arama Usulleri ve İcra Sureti hakkında hazırlanan yönetmelik onaylandı.		BCA: 30.18.1.2/12.46.14
5	Temmuz	Yabancı uzmanlara ait kadrolar onaylandı.		BCA: 30.18.1.2/12.47.19
5	Temmuz	Osmanlı İmparatorluğu borçlarını incelemek üzere gelen Rist ile Devlet Bankası projesini incelemesi için çağrılan Morf'un ücretleri ile, Kibrit İhissarı İşletmesi'nin devredilmesinde Amerikan şirketini tem-	Rist'e, Osmanlı İmparatorluğu borçlarının Duyunu Umumiye Meclisi yönetimi ile yeniden müzakere edilmesi nedeniyle yaptığı inceleme karşılığında toplam 20.000 dolar ödeme yapılmıştır. Ayrıca Rist'in yardımcısına ayda 10.000, katibine ayda 5.000, daktilografi içinse ayda 3.000 Fransız frangı ücret ödenmiştir.	BCA: 30..18.1.2/12.48.11/128-29

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
		sil eden Hofman şerefine verilen ziyafet masrafinın tutarının gayri melhuza tertibinden ödenmesi kararlaştırıldı.		
5	Temmuz	Yabancı devletlerle imzalanan çeşitli anlaşmalar ile ticaret ve seyrüseferin anlaşmalarının istenilen şekilde ve hızla yapılabilmesi için müzakereye bırakılmaksızın pazarlıkla bastırılması kararlaştırıldı.		BCA: 30.18.1.2/12.47.1
6	Temmuz	Avrupa İttihadı tasavvuru hakkında Litvinof ve Karahan ile yapılan görüşme hakkında Moskova Büyükelçiliğimizin hazırladığı rapor.	Raporda, Almanya Hükümeti'nin Avrupa Birliği Konferansı'na Türkiye ve Sovyetlerin de davetini isteyeceği, Litvinof'un bu konuda Rusya'nın davet edilmek için şahsen hiçbir girişimde bulunmayacağını açıkladığı, İtalya'nın Alman tavrına yakın olduğu, İngiltere'nin de müspet bulunmadığı bildirilmektedir.	BCA: 30.10/219.480.35/400-365
6	Temmuz	24 kaymakamın naklen atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	13.5.1930 tarihinde yapılan atama ile Şırnak, Çivril, Lice, Kozan, Beytüşşebab, Mutiki, Urla, Refahiye, Anamur, Şemdinan, Kemah, Ovacık, Ayaş, Dörtöy, Beşiri, Saray, Poshof, Behisni, Erciş, Kemalpaşa, Sarayköy, Bor, Reşadiye ve Çermik ilçelerinin kaymakamları değiştirilmiştir.	RG; BCA: 30..11.1.0/55.12..11.
6	Temmuz	Ankara vilayetine Keskin kazasına bağlı Yahşiyan nahiyesinin merkezi Kırkkale mevkiine nakledilmiştir.		RG
7	Temmuz	Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye kamuya yararlı derneklerden sayıldı.	1865 yılında halk arasında eğitimi sağlamak amacıyla kurulan ve nizamnamesi gereğince Darüşşefeka gibi kimsesiz çocukların tahsil ve terbiyelerine mahsus kuruluşu ortaya çıkarmak amacını taşıyan derneğin, kamuya yararlı derneklerden sayılmasına ilişkin talep, aynı zamanda Müzeler Müdürü de olan derneğin başkan vekili tarafından talep edilmiştir.	BCA: 30.10/117.816.27/9826
7	Temmuz	Feke Kaymakamı Sabri Bey'in görevine son verilmesine ilişkin kararname yayımlandı.	Sabri Bey'in, "siciline nazaran aczi ve kendisinden istifade olunamayacağı anlaşıldığından hakkında Memurin Kanunu'nun muvakkat birinci maddesine tevfiğin muamele yapılması" onaylanmıştır.	RG; BCA: 30..11.1.0/55.13..1.
7	Temmuz	Trabzon vilayetinde köy bağluluklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Trabzon vilayetinin Akçaabat kazasına bağlı Ağrı, Sürmene Kazasına bağlı Sincan, Mesehor, Karmisi, İşhan, Mukusu köyleri anılan vilayetin merkez kazasına ve Sürmene kazasının Sakarsu, Haruksa köyleri Of kazasına ve Of kazasının Orhancilos, Kalis, Okşahu, Holamezra köyleri Sürmene kazasına bağlanmıştır.	RG
7	Temmuz	Niğde vilayetinde bir nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Niğde vilayetinin merkez kazası dahilinde Çiftlik köyünde bu adla anılmak üzere bir nahiye kurulmuştur.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Temmuz	Adliye Vekaleti Evrak Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal 40 lira maaşlı Adliye Vekaleti Evrak Müdürlüğüne kıdem ve ehliyeti itibariyle, anılan dairenin mümeyyizi Ziya Bey atanmıştır.	RG
8	Temmuz	Çeşitli elçilik katiplerinin bulundukları yerlerde konsolosluk işlerini yönetmekle yetkilendirilmelerine ilişkin kararname yayımlandı.	Viyana Elçiliği ikinci Katibi Vahit, Belgrat Elçiliği ikinci Katibi Şevki, Kahire Elçiliği ikinci Katibi Ekrem, Sofya Elçiliği İkinci Katibi Fikret Şefik, Prag Elçiliği üçüncü Katibi Tevfik Kazım ve Bükreş Elçiliği üçüncü Katibi Satvet Nusret beyler bulundukları yerlerde konsolosluk işlerini yönetmekle yetkilendirilmişlerdir. Aynı kararname ile La Haye ikinci Katibi Hüseyin Hakkı Bey'e Başkatiplik unvanı verilmiştir.	RG
8	Temmuz	Isparta Maarif Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal Isparta Maarif Müdürlüğüne (35) lira maaşla Aydın İlk Tedrisat Müfettişlerinden İsmail Şevki Bey atanmıştır.	RG
8	Temmuz	Darülfünun Eczacı ve Dişçi mektepleri kadrosunda münhal bulunan muallimliğe atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Darülfünun Eczacı ve Dişçi mektepleri kadrosunda münhal bulunan 60 lira maaşlı muallimliğe Tıp Fakültesinin aynı maaşlı Mebadii Dahiliye Muallimi Doktor Kazım Esat Bey naklen atanmıştır.	RG
8	Temmuz	Niğde Maarif Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal Niğde Maarif Müdürlüğüne 30 lira maaşla İzmir İlk Tedrisat Müfettişlerinden İbrahim Ethem Bey atanmıştır.	RG
8	Temmuz	Maraş Maarif Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal Maraş Maarif Müdürlüğüne 40 lira maaşla Konya İlk Tedrisat sabık Müfettişi Zeki Bey atanmıştır.	RG
9	Temmuz	Vilayetler ve Kazalar Varidat Teşkilatına ve Varidat Memurlarının Vazife ve Mesuliyetlerine Dair Talimatname yayımlandı.	Maliye Vekaleti'nin yönetmeliğinde varidat işleri şöyle tanımlanmaktadır: "Varidat ve hasılatı, kanuni mevzuat dairesinde tarh ve tahakkuk ettirip kabili tahsil bir hale getirmek varidat işidir. Bu işlerde iştigal eden teşkilat varidat teşkilatıdır. Bu teşkilata dahil memurlara varidat memuru denilir."	RG
12	Temmuz	Hariciye Vekaleti yurt dışı teşkilatında yapılan atama ve görevden almalarla ilişkin kararname yayımlandı.	Bağdat'ta idamesine gerek kalmayan Başkonsolosluk maaş ve muhassasatının Santiyago dö Şili'de kurulan Maslahatgüzarlığa nakli ile adı geçen maslahatgüzarlığa Bağdat Başkonsolosu Talat Kaya Alp Bey'in atanması, Prag'a bir elçi atanana kadar Belgrat Başkatibi Mehmet Cevat Bey'in Prag'da maslahatgüzarlık vazifesi ile devamı memuriyeti ve Prag Başkatipliğine atanan Şefkati Bey'in muvakkaten Belgrat'ta ifayı vazife etmesi, Halep Kançıları Zeki Cemil Bey'in Üçüncü Daire İkinci Katipliğine, yerine Konsolos Muavini İstihbarat Müdürlüğü ikinci katibi İdris Sabih Bey'in atanması kararlaştırılmıştır. Aynı kararname ile Tiflis Konsolos Muavini Hulusi Bey vekalet emrine alınarak yerine Üçüncü Daire Umum Müdürlüğü Başkatiplerinden Rıfat Bey; Hicaz ve Yemen siyasi mümessilliği maiyetinde Konsolos Muavini Şevket Bey vekalet emrine alınarak yerine Üçüncü Daire İkinci Şube İkinci Katibi Memduh Bey atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Temmuz	Rize vilayetinde köy bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Rize vilayeti merkez kazasının Mapavri nahiyesine bağlı Hemşin Başköy karyesi bu nahiyeden alınarak, anılan vilayetin Pazar kazasına bağlı Hemşin nahiyesine bağlanmıştır.	RG
12	Temmuz	Yollar Umum Müdürlüğüne Ömer Fehmi Bey atandı.		BCA: 30..11.1.0/56.18..10.
16	Temmuz	27.2.1930 tarih ve 8907 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma hakkındaki 1 numaralı kararnameye ek 9340 sayılı kararname yayımlandı.	Karar, 1 numaralı kararname ile verilen onbeş günlük süreyi kaçıran ithalatçıların döviz ihtiyacının karşılanması ile ilgilidir.	RG
16	Temmuz	Fransa'nın önemli donanma merkezi olan Şerburg limanında bir fahri konsolosluk kurulması ve Mr. Emile A. Postel'in fahri konsolosluğa atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Paris Büyükelçiliği'nce tavsiye edilen Mr. Emile A. Postel, çeşitli vapur kumpanyalarının acenteliğini yapmaktadır. Postel'in "mali şartları" kabul ettiği belirtilmektedir.	RG
16	Temmuz	İkinci sınıf mülkiye müfettişliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	1 Haziran 1930 tarihinden itibaren açık bulunan ikinci sınıf mülkiye müfettişliğine Mülga Zat İşleri Müdürü Fazıl Bey atanmıştır.	RG
16	Temmuz	Kastamonu ile Bursa vilayetleri Posta, Telgraf ve Telefon Başmüdürlüklerinin memuriyetlerinin değiştirilmesi onaylanmıştır.	Kastamonu Posta, Telgraf ve Telefon Başmüdürlüğü kırk beş lira maaşlı Hasan Ayni Bey ile Bursa Posta, Telgraf ve Telefon Başmüdürlüğü kırk lira maaşlı Eşref Bey'in maaşları uhdelerinde kalmak kaydı ile memuriyetleri değiştirilmiştir.	RG
16	Temmuz	Mülga Dahiliye Nezareti Müsteşarı Faik Ali Bey hakkında Memurin Kanununun muvakkat birinci maddesine tevfi kan muamele yapılması onaylanmıştır.		RG
16	Temmuz	İmtiyazlı Şirketler Umum Müdürlüğüne Sular Umum Müdürü mühendis Fehmi Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal (açık) bulunan İmtiyazlı Şirketler Umum Müdürlüğüne dördüncü derece maaşlı ile Sular Umum Müdürü mühendis Fehmi Bey naklen atanmıştır.	RG
16	Temmuz	İnhilal eden Bilecik vilayeti Tapu Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	İnhilal eden Bilecik vilayeti Tapu Müdürlüğü'ne 22 lira maaşla Rize'nin Kemalpaşa nahiyesi Tapu Tahriiri Heyeti sabık tasarruf azasından Şükrü Bey atanmıştır.	RG
16	Temmuz	İlahiyat Fakültesi Arabi Muallimliğine, atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Darülfünun Eminliğinin inhası üzerine münhal bulunan İlahiyat Fakültesi Arabi Muallimliğine, anılan Fakülte Arabi muallimi Kılıslı Rifat Efendi 30 lira maaşla atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
16	Temmuz	Selden hasara uğrayan Ankara çevresindeki çeşitli yolların onarımı için, Nafia bütçesinden Ankara ili özel idaresine ödenek verildi.		BCA: 30.18.1.2/ 12.49.16
16	Temmuz	Ankara'nın eski yangın yeri için Prof. Yansen tarafından yapılan harita onaylandı.		BCA: 30.18.1.2/ 12.50.15
16	Temmuz	Askeri şahıslara ait suçların af ve tecili hakkında kanun layihası hazırlandı.		BCA: 30..18.1.2/ 14.61.18
16	Temmuz	Hükümetin senelik döviz ihtiyacı 11 milyon lira olarak tespit edildi.		C, 16 Temmuz 1930
18	Temmuz	Ankara Etnografya Müzesi halkın ziyaretine açıldı.		GB
21	Temmuz	Askeri tedrisat muallimleri ücretlerinden yapılacak tevfiat hakkında Maliye Vekaleti genelgesi yayımlandı.	Düzenleme, 1490 sayılı Askeri Tedrisat Muallimleri-nin Ücretleri Hakkında Kanun ile ilgilidir.	RG
22	Temmuz	İstanbul'da Ortaköy'de kayıtlı olup, otuz seneden beri Viyana'da yaşamakta olan ve işleri icabı Avusturya uyruğuna geçmek için resmi izin isteyen Musevi 1296 doğumlu Danyal oğlu Leon Benhayım Efendi'nin Avusturya uyruğuna girmek üzere kendisine izin verilmesine ilişkin İcra Vekilleri Heyeti kararnameyi yayımlandı.	İzin, 1312 sayılı Kanunun 7 inci maddesi gereğince Dahiliye Vekaleti'nin teklifi ile verilmiştir. 1930 yılı içerisinde Resmi Gazete'de yayımlanan kararnameler incelendiğinde, toplam yedi kişinin başka yer tabiiyetine geçmesine izin verildiği görülmektedir.	RG
23	Temmuz	"23 Temmuz Bayramı: Hürriyetin 22. Yıldönümü"	23 Temmuz bayramı nedeniyle resmi daireler, bankalar, kurumlar ve borsa tatildir. (İttihat ve Terakki döneminde kabul edilen bir yasa ile II. Meşrutiyet'in Rumeli'de ilan edildiği 23 Temmuz tarihi, bayram olarak ilan edilmiş ve "Hürriyet Bayramı" olarak kutlanması gelenek haline gelmiştir. "Hürriyet Bayramı" geleneğine, 27 Mayıs 1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile son verilmiştir.)	C, 23 Temmuz 1930
24	Temmuz	1513 Numaralı Kanun Mucibince Müteşekkil Komisyonun Tediye Kararına İktiran Eden Mebaliğin Sureti Tesviyesine dair Talimatname yayımlandı.	Maliye Vekaleti'nin yönetmeliği, "milli hükümet borçlarına" ilişkindir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Temmuz	Çeşitli illerin valiliklerine atama yapıldı.	Bu atama kapsamında Tekirdağ, Manisa, Gaziantep, Mardin, Erzincan, Ordu, Zonguldak, Rize, Isparta, Kırklareli, İçel, Aydın, Siirt, Tokat, Mersin ve Amasya illerinin valileri değiştirildi.	BCA: 30..18.1.2/12.50.19/71-343
24	Temmuz	Türk harflerinin kabulünden önce Maarif Vekaleti adına ve hesabına bastırılmış kitap ve mecmualarla ilgili bir kanun tasarısı hazırlanmasına karar verildi.	Hazırlanması istenen kanun tasarısı, "Türk harflerinin kabulünden önce Başvekalet adına ve hesabına bastırılarak satılmayıp kalmış olan kitap ve mecmua ve risalelerin tasfiyesiyle, bunlardan yüksek bir ilmi değeri olanların veya müracaat kitabı olabilecek nitelikte bulunanların umumi kütüphanelere dağıtılması, diğerlerinin ülke dışına çıkarılması ya da keserek satılmak suretiyle ortadan kaldırılması" hakkındadır.	BCA: 30..18.1.2/13.51..18.
26	Temmuz	Gümüşhane vilayetine köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Gümüşhane vilayeti merkez kazasına bağlı Alansa, Pekün, Pekütler, Gödül köyleri aynı vilayetin Kelkit kazası merkezine ve Gelinpertek köyü anılan kazanın Köse nahiyesine bağlanmıştır.	RG
26	Temmuz	Balıkesir vilayetinin Bandırma kazasına bağlı Sığircı nahiyesinin merkezi aynı nahiyein Çonlu köyüne nakledilmiştir.		RG
27	Temmuz	24.5.1930 tarih ve 1501 numaralı Resmi Gazete'de münteşir Vaşington'da imza edilmiş olan milletler arasındaki Telsiz Telgraf Mukavele ve Nizamnamelerinin Tasdıkı hakkındaki 1627 sayılı Kanuna merbut Beynelmilel Telsiz Telgraf Mukavelenamesi yayımlandı.		RG
27	Temmuz	İstanbul'da Son Posta Gazetesi çıkmaya başladı.	"Son Posta, halkın gözüdür; Halk bununla görür. Son Posta, halkın kulağıdır; Halk bununla işitir. Son Posta, halkın dilidir; Halk bununla söyler." Gazetenin başyazarı Selim Ragıp (Emec) Bey, sahibi Zekeriya Sertel'dir.	SP, 28 Temmuz 1930
28	Temmuz	Safi Kazançları Üzerinden Vergiye Tabi Tutulacak Mükellefler Hakkında Talimatname yayımlandı.		RG
29	Temmuz	Balıkesir Jandarma kıtasından kıdemli yüzbaşı 1597 Mehmet Raşit Efendinin kıdemen emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	Emekliliğe sevk kararı, Mehmet Raşit Efendinin "ayağındaki arızası kabiliyeti istihdamesini selp ettiğinden Sıhhat İşleri Dairesince musaddak rapor"a dayanarak alınmıştır.	RG
29	Temmuz	Kırkiki kaymakamın nakil ve atamalarına ilişkin kararname yayımlandı.	Bu atama kararnamesi ile Bozüyük, Tosya, Göle, Bayındır, Hopa, Pervari, Mustafa Kemal Paşa, Sındırgı, Malazgirt, Mudanya, Keban, Bala, Gevar, Ermanak, Muradiye, Ilgaz, Kığı, Akhisar, Çemişkezek, Şile, Sarıkamış, Karamürsel, Beypazarı, Şiran,	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			Nazilli, Garzan, Artova, Kuruçay, Yalvaç, Tutak, Karacasu, Tortum, Eğirdir, Foça, Birecik, Söğüt, İncesu, Gerze, Daday, Fethiye, Şirvan ve İnebolu ilçelerinin kaymakamları değişmiştir.	
29	Temmuz	Gümrük yönetiminde becayiş.	Trabzon Gümrükleri Başmüdürü Niyazi ve Haydarpaşa Gümrükleri Başmüdürü Nazmi Beylerin muvafakatlariyle becayişlerine karar verilmiştir.	RG
29	Temmuz	Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Müderrisi Tahir Bey'in, Fakülte Reisliğine atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Tahir Bey, Darülfünun talimatnamesinin 28 inci maddesine göre 1 Haziran 1930 tarihinde toplanan Hukuk Fakültesi Müderrisler Meclisinde oy birliği ile seçilmiş ve seçim kararı Darülfünun Divanının 10.6.1930 tarihli toplantısında onaylanarak Maarif Vekaletine gönderilmiştir.	RG
30	Temmuz	Mardin vilayetinin Cizre kazasına bağlı Silopi nahiyesinin merkezi Girgiamo köyüne nakledilmiştir.		RG
30	Temmuz	Emniyet Genel Müdürlüğü, Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü, Mülkiye Başmüfettişliği ile Teftiş Heyeti Başkanlığı'na atama yapıldı.	Emniyet Genel Müdürlüğüne Tevfik Hadi, Nüfus İşleri Genel Müdürlüğüne Akif, Mülkiye Başmüfettişliğine Ali Server ve Teftiş Heyeti Başkanlığı'na ise Sabri beyler atanmıştır.	BCA: 30..11.1.0 /57.21..6.
30	Temmuz	Manisa ve İzmir vilayetlerinde köy bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Manisa vilayeti merkez kazasına bağlı Uzunhasanlar, Karakuzu, Atçukuru, Karaköy, Kalabak köyleri, bu kazadan alınarak İzmir vilayetinin Menemen kazasına bağlı Ali Ağa çiftliği nahiyesine ilhak edilmiştir.	RG
30	Temmuz	Bucak merkezi değişiklikleri	Urfa vilayetinin Yaylak kazası merkezi bu kazaya bağlı Baziki nahiyesinin merkezi bulunan Hevek karyesine ve Baziki nahiyesinin merkezi de Yaylak'a ve aynı vilayetin merkez kazasına bağlı Akziyaret nahiyesinin merkezi de Gülmen köyüne nakledilmiştir.	RG
30	Temmuz	Jandarma Genel Komutanlığı'na Kazım Paşa atandı.		BCA: 30..11.1.0 /57.21..8.
30	Temmuz	Sungurlu, Görele, Ardahan, Gökşun, Arapkir ve Buldan kaymakamlıklarına atama yapıldı.		BCA: 30..11.1.0/ 57.21..5.
31	Temmuz	Cenevre'deki Uluslararası İstatistik Kurumu'na üyelik aidatı olarak 6 bin filorin gönderildi.		SP, 31 Temmuz 1930
31	Temmuz	Türkiye gramafonla şiir dinlemeye başladı.	İlk defa olarak Nazım Hikmet, plağa "Bahri Hazer" ve "Salkım Söğüt" şiirlerini okudu.	SP, 31 Temmuz 1930
31	Temmuz	Konya'da şiddetli susuzluk hüküm sürmektedir.	Belediye ve elektrik şirketi, Fransa'da bulunan Dijon Darülfünun müderrislerinden Tabakat mütehasssı Şapvi'yi Konya'ya davet etti. Meram bağlarında inceleme yapacak Şapvi'ye günde 100 lira ücret verilecek.	SP, 1 Ağustos 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Ağustos	Türkiye'nin mali durumunu inceleyen Alman uzman Karl Müller'in raporu yayımlandı.	Alman uzman, kendisine yanlış rakam verildiğini, bütçenin alaturka yapıldığını ve ilmi esaslara dayanmadığını söyledi. Müller'in vardığı sonuçlar: 1) Türkiye'de Devlet Bankası kurulamaz. 2) Şimendiferleri inşa etmek için başka bir yöntem izlenmelidir. 3) Türkiye'de fabrika yapılamaz, sanayi inkişaf edemez. 4) Türkiye kurtulmak için ziraate azami önem vermelidir. 5) Uzun vadeli bir istikraz yapılmalıdır. Rapor, Son Posta Gazetesi'nde 10 gün süreyle yayımlandı. Rapor, Türk Kooperatifçisi Dergisi'nin Ağustos ve Eylül sayılarında da yayımlandı.	SP, 3 Ağustos 1930
3	Ağustos	Anadolu Ajansı Müller Raporu hakkında gazetele-re resmi bir açıklama gönderdi.	Son Posta Gazetesi, "Hükümet'in millet adına para ödediği bu işi halkın bilmesi gereklidir" şeklindeki haberleri nedeniyle Anadolu Ajansı'nın bu açıklama-yı yapmak zorunda kaldığını yazdı. Hükümet, Türki-ye'nin mali durumunu incelemesi için Almanya'nın ünlü maliyecisi Şaht'ı çağırmış, ancak Şaht Cemiyeti Akvam'da çalıştığı için yerine yardımcısı Müller'i göndermiştir. Müller bir ay Ankara'da kalarak ince-lemelerde bulunmuştur.	SP, 4 Ağustos 1930
3	Ağustos	Nafia Vekaleti ile Alman Sanayi Konsorsiyumu ara-sında Devlet Demiryolları-na verilecek malzeme ve aletler için yapılan sözleş-me onaylandı.		BCA: 30.18.1.2./ 13.52.13
4	Ağustos	Elmalı Elektrik Şirketi kurulması.	Merkezi Elmalı olmak üzere altmış sene müddet ve 31.250 lira sermaye ile kurulmasına başlanan Elmalı Elektrik TAŞ'ın İktisat Vekaletinden gönderilen ana sözleşme tasarısı ve sermayenin yüzde onunun sağ-landığını gösteren banka mektubu İcra Vekilleri He-yeti'nce onaylanarak yayımlandı. Şirket, üretim, ay-dınlatma, ısıtma işlerinde ve diğer sanayi kuruluşla-rında harcanmak üzere elektrik üretilmesi amacıyla kurulmaktadır.	RG
4	Ağustos	Kamuya yararlı dernekler hakkında düzenleme	Menafii umumiyyeye hadim cemiyetler arasına ko-nulmasını isteyen cemiyetlere bu sıfatın izafesinde ne gibi hususların nazarı dikkate alınacağına dair Şurayı Devlet Heyeti Umumiyesi'nin 6 Nisan 1930 tarihli oturumunda ittihaz olunan karar yayımlandı.	RG
4	Ağustos	Kopenhag'da "Uluslararası Deri ve Frengi Hastalıkları Kongresi" yapıldı.	Kongrede Türkiye'yi cilt hastalıkları uzmanı Dr. Hu-lusi Behçet ile Nuri Osman Bey temsil etmişlerdir.	RU, 9 Teşrinievvel 1930.
6	Ağustos	Devlet alımları uygulama-sının belediyeleri de kap-saması hakkında.	Hükümet adına gerçekleştirilecek müzayede, münaka-sa ve ihalat kanununun altıncı maddesinin beledi-yelerde yapılacak müzayede, münakasa ve ihalelere de teşmili İcra Vekilleri Heyeti'nce onaylanarak ya-yımlandı.	RG
6	Ağustos	Suriye sınırından bir Kürt çetesi saldırdı.		C, 6 Ağustos 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
7	Ağustos	Mustafa Kemal Paşa ile Paris Büyükelçisi Fethi (Okyar) Bey arasında bir hafta süren görüşmeler sonucunda Fethi Bey'in "Serbest Cumhuriyet Fırkası" adında bir parti kurması kararlaştırıldı.	Fethi Bey, bu partiyi Mustafa Kemal Paşa'nın izni ile kurduğuna dair bir yazılı belge isteyince, Mustafa Kemal Paşa ile Fethi Bey arasında birer mektubun yazılıp verilmesi kararlaştırıldı.	DT, s. 277.
7	Ağustos	Ankara Hukuk Mektebi'nden diploma alan öğrencilere Adliye Vekili bir ziyaret verdi.	Hukuk Mektebi'nden mezun olan öğrencilerin diplomaları ise Başvekil İsmet Paşa tarafından verilmişti.	RU.
7	Ağustos	İnhisarlar İdaresi Üyeliklerine Asım ve Rahmi Beylerin atanmasına ilişkin karar.		BCA: 30.11.1.0/57.21.19.
8	Ağustos	"Bugünün Meselesi: Şekeri neden bu kadar pahalı yemek mecburiyetindeyiz?"	Son Posta Gazetesi, ülkede bulunan iki şeker fabrikasının -Alpullu ve Uşak- son istatistiklere göre şeker ihtiyacının yalnızca onda birini temin edebildiklerini yazdı. Gazetenin yorumuna göre, bu iki fabrikayı yaştatabilmek için halk okka başına 30 kuruşa yakın fazla para veriyordu. Gazeteye göre, "şekerin pahalı olmasının nedeni memlekette yaşaması mümkün olmayan şeker sanayinin himayesine önem verilmesi ve bu fabrikaları besleyip büyütmek arzusudur."	SP, 8 Ağustos 1930
9	Ağustos	Fethi Bey, "yeni bir parti kurulması isteği" hakkında Mustafa Kemal Paşa'ya bir mektup yazdı.	Fethi Bey mektubunda bu isteğini şu şekilde dile getirmiştir: "Tam ve gerçek cumhuriyetçi olarak tüm anlamıyla laik, fakat CHP'nin mali ve iktisadi, iç ve dış politikasının birçok noktalarına karşı bulunan ayrı bir parti ile siyasi mücadele sahnesine atılmak istediğimdeyim." Fethi Bey bu mektupta, iç huzursuzlukta ilk göze çarpan sıkıntının ekonomik ve mali durumdaki bunalım olduğunu, bu bunalımın genel sebepler dışında beş yıldan beri izlenen ekonomik ve mali politikadan kaynaklandığını savunmaktadır.	AA; DT, s. 278.
10	Ağustos	Hamiller Vekilleri adına Türkiye'nin mali durumunu son kez inceleyen Rist, raporunu Hükümete gönderdi.		SP, 10 Ağustos 1930
10	Ağustos	İstanbul Belediye Zabıtası görevleri devlet zabıtasına verildi.	Bu işlem, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 109. maddesine göre yapılmıştır. Bu maddede, "devletçe lüzum görülen yerlerde belediye zabıtası görevlerinin Bakanlar Kurulu kararı ve cumhurbaşkanının onayı ile devlet zabıtasına devredilebileceği" öngörülmektedir.	BCA: 30.18.1.2/13.54.18.
10	Ağustos	Mısırlılara topraklarımızdaki gayrimenkul üzerinde tasarruf hakkı verildi.	"Memleketimiz iktisadının inkişafında mühim bir amil olan Mısırlılara hakkı tasarruf tanımamak maddi ve derhal istifade şeklinde olan menfaatlerimizi gayri muayyen bir müddete talik etmek demek olacağından Amerikalılar hakkında tatbik edilen muamelenin Mısırlılara da teşmili muvafık olacağı müteala edilmiş ve kanunlarımız dairesinde ve müteakabiliyet kaydı ile gayri menkulata tasarruf hakkının Mısır tebaası için dahi tanınması teklif edilmiştir."	BCA: 30.18.1.2/13.54.13/248-43

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
10	Ağustos	Eskişehir'in Küplü köyünde bulunan Nasuh ve Kadir Efendilere ait antimon, çinko ve krom madeni arama ruhsatının Alman Alfred Paluka'ya satılması onaylandı.	Nasuh ve Kadir efendiler, ilgili arama ruhsatnamesini 21.7.1929'da almışlardır. Alman uyruklu Alfred Paluka'ya 1930 yılı içerisinde dört maden arama ruhsatı daha devredildi. Bunlardan biri Eskişehir'in Küplü köyünde Mehmet Efendi ve Ali Çavuşa ait krom madeni arama ruhsatnamesi, ikincisi Eskişehir'in Gündüzler köyünde krom madeni aramak için Mustafa Nermi'nin aldığı ruhsatname, üçüncüsü Eskişehir Mihalicçık kazası Sazak köyünde krom ve demir madeni aramak için Mehmet Celal ve Mustafa Efendiler tarafından alınmış ruhsatname, sonuncusu ise Eskişehir'in Sepetçi köyündeki Etem ve ortaklarına ait krom madeni iznidir. Eskişehir'in Küplü köyündeki krom madeni de Paluka'ya satılmıştır. Tüm ruhsatnameler, ilk sahiplerince bir yıl önce, 1929'da, alınmıştır.	RG; BCA: 30.18.1.2/11.39.17/194-68
10	Ağustos	50 belediyeye ait maaş cetveli onaylandı.	Onaylanan maaş cetveli, Devlet Memurları Maaşlarının Tevhit ve Teadülüne dair olan Kanunun 17. maddesi gereğince Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti'nde incelenen merbut cetvellerde isimleri yazılı "50" belediyeye aittir.	BCA: 30.18.1.2/13.55.17
11	Ağustos	"Times" Gazetesi'nde "Türkiye'de Islahat" başlıklı bir yazı yayımlandı.	"Islahat ve değişiklikler daimi olmak için pek çok, pek seri ve cezri olmadı mı? Demokrat bir cumhuriyet kisvesi altında askeri bir mutlakiyet denebilecek olan bugünkü hükümet şeklinin, lahak bir mutlakiyet olarak mevcudiyette devamının Mustafa Kemal ve İsmet Paşalar gibi kuvvetli amirlerin her birini istihlaf etmelerine muallak olması lazım gelen melez bir hükümet şekli değil mi?...bununla beraber bugünkü Türkiye hakiki demokrasi idaresine senelerce evvelki İngiltere'den ziyade hazır değildir." Yazının tercümesi, 19 Ağustos 1930'da Hariciye Vekaleti tarafından Başvekalet müsteşarlığına gönderilmiştir.	BCA: 30.10/83.550.4
11	Ağustos	Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın yeni bir parti kurulması isteği hakkında Fethi Bey'in mektubuna cevabı.	Fethi Bey'in mektubuna Mustafa Kemal'in cevabı: "...Büyük Millet Meclisinde ve millet önünde millet işlerinin serbestçe tartışılması, iyi niyetli kimse-lerle partilerin düşünce ve kanılarını ortaya koyarak milletin yüksek menfaatlerini aramaları benim gençliğimden beri aşık ve tarafdar olduğum bir sistemdir. ...Görüyorum ki laik cumhuriyet esasında beraberiz. Zaten benim siyasi hayatta bir tarafı olarak daima aradığım ve arayacağım temel budur. Binaenaleyh Büyük Meclis'te aynı temele istinat eden yeni bir fırkanın faaliyete geçerek millet işlerini serbest müna-kaşa etmesini Cumhuriyet'in esaslarından sayarım."	AA; DT, s. 280.
11	Ağustos	9646 sayılı Tevzii Arazi Talimatnamesi (BKY) yayımlandı.	Yönetmelik, 1341 senesi Muvazene-i Umumiye Kanunu'nun 23 üncü maddesi gereğince toprağa muhtaç çiftçilere verilecek arazi hakkındadır.	RG
11	Ağustos	Hariciye Vekaleti yurt dışı teşkilatında gerçekleştirilen değişiklik ve atamalara ilişkin 9632 sayılı kararname yayımlandı.	Hicaz, Necit ve Mülhakatı Türkiye siyasi mümessilliğinin Orta Elçiliğe tahvili ve şimdiye kadar siyasi mümessil sıfatile Cidde'de ifayı vazife eden Abdülgani Seni Bey'in elyevm almakta olduğu maaş ve muhassasat ile mezkur elçilik maslahatgüzarlığına atanması ve mumaileyhin Yemen hükümeti nezdindeki mümessillik vazifesinin ipkısı kararlaştırılmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
11	Ağustos	Zile-Kunduz demiryolu hattı işletmeye açıldı.		GB
12	Ağustos	Evkaf Teftiş Heyeti Talimatnamesi Hakkında 9662 sayılı Yönetmelik (BKY) yayımlandı.		RG
12	Ağustos	Oseka fahri konsolosu Mösyö Yakiç Otaka'nın istifası nedeniyle yerine Mösyö M. Mori'nin atanmasına ilişkin 9584 sayılı kararname yayımlandı.	Gerekli niteliklere sahip olan ve mali koşulları kabul ettiği bildirilen M. Mori, Ticaret Odası İkinci Reisi, Ayan üyesidir.	RG
12	Ağustos	Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu.	Fırkanın kurucusu Paris eski büyükelçisi Fethi Okyar'dır. Kurucular arasında Mehmet Emin Yurdakul, Nahiyettin Yücekök, Süreyya İlmen ve Ahmet Ağa-oğlu yer almaktadır. Bu yeni partiye Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan onbeş milletvekili katıldı. Liberal esaslara dayanan SCF programı, özel girişime ağırlık verilmesi, tekellerin kaldırılması, yabancı sermaye girişinin teşviki, vergilerin azaltılması gibi ekonomik politikalarından oluşmaktadır. Fırka programı seçimlerin tek dereceli olmasını, matbaa işlerinin serbestleştirilmesini de içermektedir.	GGTC; BCA: 490.1.0/ 1. 4.6/1. BÜRO
16	Ağustos	Giresun vilayetinde muhtaçlara buğday, mısır ve arpa yardımı yapıldı.		BCA: 30.10/ 117.818.4
17	Ağustos	Kütahya-Tavşanlı'nın Doğanlar köyünde bulunan Krom madenine ait arama ruhsatnamesinin, BAŞTAŞ Türk Maadin Ltd. Şirketine devrine ilişkin 9678 sayılı kararname yayımlandı.	1930 yılında Kütahya'nın Tavşanlı kazasının Bali köyünde Hasan Hüseyin ve Mehmet Ali Beylere ait krom madeni arama ruhsatı ile Kadı köyünde yine aynı kişilere ait krom, kömür madenleri arama ruhsatı, Eskişehir'in Sepetçi köyünde Orhan Brant'a ait krom madeni ile Kütahya'nın Kargılı köyündeki krom madeni arama izinleri BAŞTAŞ Türk Maadin şirketine devredildi. Orhan Brant Bey'in, aynı yerde (Eskişehir-Sepetçi) Haziran-Eylül 1929 aralığında alınmış beş krom madeni arama ruhsatnamesine sahip olduğu görülmektedir ve hepsi de 9 Kasım 1930'da BAŞTAŞ'a devredilmiştir. (RG: 26.11.1930, 1657 ve 27.11.1930, 1658)	RG; BCA: 30..18.1.2/ 12.48..4. /194-69
18	Ağustos	1580 sayılı Belediye Kanunu'nun İstanbul Belediyesi'ne de tatbikine dair hazırlanan nizamname İcra Vekilleri Heyeti'nce onaylanarak yürürlüğe girdi.	Nizamname, 31.8.1930 tarih ve 1583 sayılı RG'de yayımlandı.	BCA: 30.18.1.2/ 13.56.7 / 84-17.
18	Ağustos	Memur harcırahlarına ilişkin 9683 sayılı kararname yayımlandı.	Kararname, 1931 mali senesinden itibaren mülhak bütçe ile idare edilecek olan inhisar idareleri ile sermayesinin tamamı veya ekseriyeti hükümete ait bulunan müessesat ve idarelerde gündelik veya aylık ücretle çalışan geçici memurların veya daimi memuriyetle bir yere gönderilmeleri halinde merbut esaslar dairesinde harcırah verilmesine ilişkindir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
21	Ağustos	Edirne vilayetinde bulunan Linyit madeninin idare ve işletilmesine dair sözleşme 9719 sayılı kararname ile onaylanarak yayımlandı.	Sözleşme, Edirne vilayetinin Uzunköprü kazasının Karaburçak köyünde bulunan ve imtiyazı 6.8.1924 tarihli kararname ile Üzeyir Sami ve Yola Geldilizade Kasım beylere verilen Linyit madeninin 1.6.1924 tarihinden 1.6.1944 tarihine kadar idare ve işletilmesine dair adı geçen kişilerle Memleketler Arasında Nakliyat ve Musavalat Intercontinental TAŞ arasında imzalanmıştır.	RG
21	Ağustos	Bursa'nın Çatak köyünde maden arama için Ahmet Muhtar, Halil Refet ve İbrahim tarafından 14.5.1928 tarihinde alınan ruhsatnamenin, İtalyan uyruklu Jan Deskofi Efendi'ye satılmasına izin veren 9730 sayılı kararname yayımlandı.	Burdur'un Karaburun Sultantaş bölgesinde linyit madeni arama ruhsatı da isteyen Jan Deskofi'ye bu ruhsat verilmedi.	RG; BCA: 30..18.1.2/12.50..16/191-36; 30.18.1.2/16.86.14, /189-64
22	Ağustos	Prag'da Türkiye ve Çekoslovakya Arasında İadei Mücrimin ve Ceza İşlerinde Adli Müzaheret Anlaşması imzalandı.	2 Temmuz 1932 tarih ve 2055 sayılı Kanun, RG.9.7.1932, 2145.	TAR, s. 56.
23	Ağustos	Malatya ili sınırları içinde köyleriyle beraber 30 nahiye ve İstanbul ilinde ilçelere bağlı olarak nahiyeler kurulmasına ilişkin karar alındı.	1930 yılı içerisinde Erzincan, Niğde, Eskişehir, Zonguldak, Kocaeli, Balıkesir, Denizli, Mersin, Çanakkale, Malatya, Kayseri, Çorum, Bolu, Erzincan, İzmir, Yalova, Bursa, Yozgat, Trabzon, Afyon, Rize, İstanbul ve İzmir illerinde yeni nahiyeler kurulmuştur.	BCA: 30..11.1.0/57.24..9.
24	Ağustos	Bir sene zarfında 400.000 lira sermaye ile teşkil edilecek bir Türk şirketine devir ve ferag edilmek üzere mühendis Cemal Kerim Bey'e ihale olunan Ereğli Havzası Alacaagzı mevkinde bulunan kömür istismar mıntıkasının İttihat ve Meadin TAŞ'a devredilmesi onaylanarak yayımlandı.	27.8.1930 tarih ve 1581 sayılı RG'de yayımlanan kararname ile İtalyan Jan Deskofi'ye ait Isparta-Keçiborlu'da bulunan Kükürt madeni imtiyazı da İttihat ve Meadin TAŞ'a devredilmiştir. (Bu maden Deskofi'ye bir sene zarfında 430.000 lira sermaye ile teşkil edilecek bir Türk şirketine devir ve ferag edilmek üzere ihale edilmiştir.) İttihat ve Meadin TAŞ, 2 Nisan 1930'da kurulmuştur. (RG: 28.4.1930, 1482)	RG
24	Ağustos	Son Posta Gazetesi, "İktisat Vekili Şakir Bey ve ortağı Hayri Bey nasıl zengin oldular" başlıklı bir haber yayımladı.	Gazete, İktisat Vekili ile Alpullu Şeker Fabrikası Müdürü Hayri Bey'in, servetlerinin büyük bir kısmının şeker işi nedeniyle devlet harcamalarından kaynaklandığını yazdı. Haber, her iki ismin de Alpullu Şeker Fabrikası ile ilişkileri üzerine çeşitli iddialar içeriyordu.	SP, 24 Ağustos 1930
25	Ağustos	Son Posta Gazetesi'nde yer alan haber üzerine İktisat Vekili Şakir Bey ile Hayri Bey, gazete aleyhinde dava açtılar.	Şakir Bey ile Hayri Bey, "Gideceğimiz yer engizisyon mahkemesi değil, Cumhuriyet Mahkemesi'dir" dediler.	SP, 25 Ağustos 1930
25	Ağustos	Resmi kurumlar tarafından kambyo alımının düzenlenmesine ilişkin önlemler	Kararname, "memleketin bugünkü iktisadi ve mali vaziyetine göre ve cihan iktisat ve milliyet prensiplerine nazaran mümkün olduğu kadar tasarruf ve	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
		hakkındaki 4.12.1929, 28.5.1930 tarih ve 8619/0512 sayılı kararnamelerin tadili hakkında 9682 sayılı kararname yayımlandı.	mümkün olduğu kadar yerli malı kullanmak" amacıyla düzenlenmiştir.	
25	Ağustos	Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti'nin, memleketin irfan mesaisine bir yardım gerekçesiyle, yüksek okul mezunu eczacıların bilgilerinden istifade olunmak üzere lise veya diğer orta mekteplerde muallimlik yapmalarında sakınca görülmediğine ilişkin genelgesi yayımlandı.	Genelgede, muallimliğin "resmi ve devamlı devlet memuriyetleri cümlesinden" olmadığı belirtilmektedir. Eczane işlerinin aksamaması için, eczacıların gireceği ders saatleri haftada 12 saat ile sınırlandırılmıştır.	RG
26	Ağustos	Belediye Meclislerinin Çalışma Usulü Hakkında 9824 sayılı Talimatname (BKY) yayımlandı.	Yönetmelik, belediye meclislerinde seçim, görüşmelerin yönetimi ve kararların uygulanması gibi konuları düzenlemektedir.	RG
26	Ağustos	Ahmet Ağaoğlu'nun Sana-yı Nefise Matbaası tarafından basılan "Serbest İnsanlar Ülkesinde" adlı eseri Cumhuriyet'te tefrika edilmeye başladı.	Kitap bir ütopya denemesi olarak nitelendirilmektedir.	C. 26 Ağustos 1930
27	Ağustos	Eskişehir vilayetinin Se-petçi köyü Taştepe mevkiinde bulunan krom madeni imtiyazının Orhan Brant Beye ihalesine ilişkin kararname yayımlandı.		RG
27	Ağustos	Kütahya'nın Emet kazası Değirmensaz köyünde 3 Nisan 1930 tarihinde Ali Rıza Efendi'ye verilen madden arama ruhsatının Amerikalı Preston Lock'a devrine izin verilmesine ilişkin kararname yayımlandı.		BCA: 30..18.1.2/ 13.51.14/ 191-37
28	Ağustos	Yeni Belediye Kanunu'na göre nerelerde mansub (atanmış) belediye başkanı bulunacağı hakkında vilayetlere genelge gönderildi.	Belediye Kanunu'nun 94. maddesi nerelerde atanmış belediye başkanı bulunacağı konusunu düzenlemektedir: Buna göre, 1) Ankara belediye başkanı Dahiliye Vekaleti'nin önerisi ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ile, 2) Bakanlar Kurulu'na gerek görülen yerlerde vilayet merkezi olanların belediye başkanları Dahiliye Vekaleti'nce, 3) Vilayet merkezi olmayan yerlerin belediye başkanları ise bağlı oldukları ilin valisi tarafından atanır ve başkanlıktan çekilebilirler. Söz konusu genelgede, hükümetin, Belediye Kanunu ile tanıyan bu yetkiyi, doğudaki bazı il veya ilçe merkezi belediyelerinden başka hiçbir belediyede kullanmak niyetinde olmadığı belirtilerek, seçimlerde buna göre önlem alınması istenmektedir.	BCA: 30..10/ 82.536..25; ZC 31.3.1930, 42. İnikat, Cilt 18.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Ağustos	Edirne'de "Türkiye Cumhuriyeti Amele ve Çiftçi Fırkası" kuruldu, ancak Hükümetçe faaliyetine izin verilmedi.	Mimar Kazım Tahsin Bey tarafından kurulmak istenen Fırka, amele ve çiftçi yanlısı olduğunu ve onları "sermaye" ile "mütegallibe ve muvabahacılar" karşı koruma amacıyla kurulduğunu belirtmiştir.	ATCTK; TPDCHP s. 122-123.
30	Ağustos	Ankara-Sivas demiryolu hattı (603 km) İsmet İnönü tarafından hizmete açıldı.	Demiryolu hattının açılışını yapan İsmet İnönü burada yaptığı konuşmada hükümetin iktisat politikasına karşı eleştirilere cevap verdi. Konuşmada gelecek yıllarda izlenecek devletçi politikanın işaretleri vardı. "Devletçilik" kavramı resmen ilk kez bu konuşmada ortaya atıldı.	GB
30	Ağustos	Maliye Vekaleti'nde vergilerin indirilmesi için komisyon kuruldu.		K, 30 Ağustos 1930
30	Ağustos	"Zonguldak Amele Birliği Deniz İşçileri Derneği" İktisat Vekaleti'nin kararı ile lağvedildi.		SP, 3 Eylül 1930
31	Ağustos	Hükümet'in "şimendifer siyaseti" ağır eleştiri konusu: "Başvekilin eseri Sivas'a ulaştı."	"Resmi açılış devletlilerini Sivas'a ulaştıran tren kazanlarında Türk hazinesini yaktı. Bacalarından kıvılcımlanan altınlar müteahhit torbalarını doldurdu. Şimendifere evet, fakat böyle değil."	Y, 31 Ağustos 1930
31	Ağustos	1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "İstanbul belediyesi ile İstanbul vilayeti mahalli idaresi"nin (il özel idaresi) birleştirilmesini öngören 149. maddesi uygulamaya konuldu.	İl genel meclisi ile belediye meclisi birleştirilerek, her iki meclisin görev ve yetkileri "İstanbul Genel Meclisi"ne verilmiştir. Valinin aynı zamanda belediye başkanı olmasını öngören bu uygulama İstanbul'da 1963 yılına kadar devam etmiştir. Yeni kanuna göre İstanbul'da belediye memurları da devlet memuru sayıldıkları için, bunlar hakkındaki tahkikatı mülkiye müfettişleri yapmaya başlamıştır. Bu nedenle emanet teftiş heyeti lağvedilmiştir. Aynı zamanda İstanbul Belediye Zabıtası teşkilatı kaldırılarak, bu görev de polise devredilmiştir.	BÜK; C, 13 Mart 1930; ZC 31.3.1930, 42 inikat, Cilt 18.
31	Ağustos	Irak Başvekili Nuri Sait Paşa Ankara'ya geldi.		AA
1	Eylül	Hariciye Müfettişlerinin Vazifelerine Dair Olan Talimatnamenin Beşinci ve Altıncı ve Onaltıncı Maddelerindeki (İcrayı Tahkikat Edeceklerdir) İbaresinin (Teftiş Ederler) Suretinde Tashihi Hakkında 9840 sayılı kararname yayımlandı.		RG
1	Eylül	Bursa vilayetine bağlı İznik kazası kuruldu.		GGTC
3	Eylül	Amerika'da New England (Boston'da) ve New Orleans'da birer fahri konsolosluk kurulmasına ilişkin 9781 sayılı kararname yayımlandı.	"Amerika'da fazla miktarda ve dağınık vaziyette bulunan vatandaşlarımızın idari ve iktisadi himayeden mahrum bırakılmaması için Vashington büyükelçiliğimizin talebiyle" kurulan Boston Fahri Konsolosluğuna Mr. Georges F. Farnum, New Orleans Fahri Konsolosluğuna da Mr. Charles F. Buck atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
3	Eylül	Berlin'de Türkiye-Almanya Arasında İadei Mücrimin Anlaşması imzalandı.	26 Mart 1931 tarih ve 1800 sayılı Kanun, RG: 6.4.1931, 1767.	TAR, s. 55.
3	Eylül	Türkiye karasularında tahlisiye (cankurtaran) işlerini yürütmekte olan yabancı vapurlara verilen izin kaldırıldı.	Yabancı vapurların Türkiye karasularındaki faaliyetlerine, Türk bayrağını taşıyacak tahlisiye vapurları faaliyete başlayıncaya kadar izin verilmişti. Seyrisefain İdaresi vapurları cankurtaran faaliyetine başlayınca, yabancıların izni kaldırılmıştır. (RG: 14.9.1930, 1595.)	BCA: 30..18.1.2/13.58..8./183-21
3	Eylül	Milli Müdafaa Vekaleti'ndeki sözleşme süreleri bitecek yabancı uzmanların, sözleşmelerinin uzatılmasına karar verildi.	1930 yılında çeşitli tarihlerde alınan Bakanlar Kurulu kararları ile Kırıkkale Mühimmat Fabrikasında Montör olarak çalıştırılan Şilezinger'in, Demiryolları İdaresi Haydarpaşa Cer Baş Müfettişi Alman Oto Ebeling'in, polis uzmanı Edmond Hayden Feld'in, Gülhane Tatbikat Mektebi ve Hastanesi'nde çalışan iki Alman hemşirenin, Devlet Demiryolları Fen Müşaviri Maysner Paşa'nın, donanmada görevli yabancı uzman Vener'in, İstanbul Karaağaç Buz Fabrikası'nda görevli Hanri Şibeyhert'in, Adapazarı Tohum Islah İstasyonu Ziraat Uzmanı Herr Kılave'nin, İnşaat mühendisi Viyanalı Kurt Şner'in, Devlet Demiryolları'na alınan yabancı mühendislerin, Bahriye Fen Müşavirliğinde çalıştırılmakta olan Uzman Anhut'un, Emniyet Tesisatı Şef Muavini Ehlers'in, Darülfünun Tıp Fakültesi'nde elektrik uzmanı olarak çalışmakta olan Alman uyruklu Edvar Lentsin'in, Ankara Kimyahanesi Müdürlüğü'nde çalıştırılan Doktor Edvart Scheller'in ve Avusturyalı polis uzmanı Edmon Hayden Feldin'in sözleşmeleri uzatıldı. Ziraat ve Ankara Tohum Islah Laboratuvarı şefi olarak görev yapmış olan Prof. Dr. Christiansen'in ise tekrar getirilmesi kararlaştırıldı.	BCA: 30..18.1.2/13.57..4./241-31
3	Eylül	Kırıkkale'deki mevcut fabrikalarla, yeniden inşa edilmekte olan çelik, döküm ve haddehane ile şehrin su ihtiyacını karşılayacak tesisler ihale edildi.	İhale, ilana cevap veren üç şirket arasında pazarlık usulü ile gerçekleştirilmiştir.	BCA: 30.18.1.2/13.60.4/46-125
3	Eylül	Oryantal Monopolis Şirketi'nin inhisar şirketlerine borç olarak verdiği dövizin satın alınması kararlaştırıldı.	Bu kararla, "barut ve fişenk fabrikalarının satın alınacak levazımı teçhiziye bedellerinin temini için Oryantal Monopolis şirketinin inhisar şirketlerine ikraz etmiş olduğu 80.000 İngiliz lirasının 50.000'nin daha önce piyasadan mübayaasına izin verildiğinden farkı olan 30.000 Sterlinin de İstanbul Mürakabe Heyetinin belirleyeceği günlerde mübayaasına" izin verildi.	BCA: 30.18.1.2/13.60.13/206-45
3	Eylül	22 Haziran 1331 (1915) tarihli Darülmuallimin ve Darülmuallimat Nizamnamesinin feshine dair nizamname yayımlandı.		RG
3	Eylül	İstanbul Valiliğini vekaleten yürüten İstanbul Şehremini (Belediye Başkanı)		RG, BCA: 30.18.1.2/13.56./

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
		Muhittin Bey'in 1 Eylül 1930 tarihinden itibaren İstanbul Valiliğine atanmasına ilişkin 9843 sayılı kararname yayımlandı.		71-344.
6	Eylül	Milli Ekaliyetler Kongresi bir Avrupa federal birliği ihdası hakkındaki projeye ait görüşmelere devam etmektedir.	"Avrupa Birliği yapılabilir mi: Fikirler muhtelif, kimisi olur kimisi olmaz diyor." Romanya'daki Macar Ekalliyetleri temsilcisi kendisiyle konuşan gazetecilere şu beyanatta bulunmuştur: "Avrupalılık zihniyeti henüz pek yenidir. Bu fikri tamamıyla inkişaf etmeden, böyle bir birlik ihdası pek mümkün olmasa gerek. Kongre bu mesele hakkındaki mesaisini yarın, özel bir komisyon tarafından hazırlanacak bir karar örneğini kabul ederek sona erdirecektir."	Y, 6 Eylül 1930
7	Eylül	İzmir'de Serbest Cumhuriyet Fırkası miting düzenledi.	SCF lideri Fethi Bey 4 Eylül 1930'da parti teşkilatını kurmak üzere İstanbul'dan İzmir'e gelmişti. Fethi Bey'in gelişinden sonra 5 Eylül'de yapılan gösteride Cumhuriyet Halk Fırkası binası ile Anadolu Gazetesi idarehanesi taşlandı. Güvenlik güçlerinin açtığı ateşte 14 yaşındaki bir öğrenci hayatını kaybetti.	AA; DT, s. 285.
7	Eylül	Türk parasının kıymetini korumak için kambiyo, nukut, esham ve tahvilat muamelatı hakkında 26.2.1930 tarih ve 8907 sayılı kararname ile yürürlüğe girmiş olan bir numaralı kararnamenin 11. maddesi ile müzeyyelatının ilgası hakkında 3 numaralı kararname yayımlanmıştır.	3 numaralı kararname, tek maddeden oluşmaktadır: "1 numaralı kararnamenin 11. maddesi ile müzeyyelatı ilga edilmiştir."	RG
7	Eylül	Balıkesir Vilayetinin Susı-ğırlık kazasının Demirkapı köyünde bulunan ve 12.4.1919 tarihinde Hasan ve Şemsettin Beylere imtiyaz edilen borasit madeninin, anılan kişiler ile Ahmet İzzet Bey arasında işletilmesine ilişkin sözleşmenin tesciline izin veren 9790 sayılı kararname yayımlandı.		RG
7	Eylül	Ankara vilayetinin Haymana kazasına bağlı Yenice nahiyesine geçici olarak merkez ittihaz edilmiş olan "Kürtgökgözü" köyünün adının "Sandıranköy" olarak değiştirilmesine ve anılan nahiye daimi merkez ittihaz edilmesine ilişkin kararname yayımlandı.	Hükümet 27 Şubat 1930'da biçimsiz ve anlamsız köy isimlerinin değiştirilmesi kararı almıştı. Bu kararda Türk köylerinin, Türkçeye yaraşır isimlerle adlandırılacağı belirtilmişti.	RG; BCA: 30.11./57.23.6; Y, 27 Şubat 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Eylül	Trabzon Erkek Muallim Mektebi usulü tedris muallimi Bedrettin Bey'in 35 lira maaşla Erzincan Maarif Müdürlüğü'ne atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
8	Eylül	Yüksek Mühendis Mektebi hesabına neşrolunacak eserlerle mezkur mektep mecmuasına dercedilecek makaleler hakkında talimatname yayımlandı.	Yönetmeliğe göre, Yüksek Mühendis Mektebi hesabına neşrolunacak eserler ve dergide basılacak makalelere telif ve tercüme hakkı verilecektir.	RG
8	Eylül	Yeni Belediye Kanunu'nun 160. maddesi gereğince belediyeye devredilmesi mecburi olan mezarlıklar ile ilgili işlemlerin hızlandırılması istendi.		BCA: 0.10/ 193.321.14 /231-18
9	Eylül	Altı kaymakamın nakil ve atanmalarına ilişkin kararname yayımlandı.	Ergani Madeni kaymakamı Kadri Nihat Bey Babaeski Kaymakamlığına, Bünyan kaymakamı Nazım Bey Sultaniye kaymakamlığına, Sultaniye kaymakamı Bekir Sıtkı Bey Bünyan kaymakamlığına, Çubuk kaymakamı Sadri Bey Gürün kaymakamlığına, Gürün kaymakamı Abdülkadir Bey Çubuk kaymakamlığına, Beytüşşebap kaymakamı Faik Bey Ergani kaymakamlığına atanmıştır. (Karar tarihi: 16.8.1930)	RG; BCA: 30..11.1.0/ 57.22..20.
9	Eylül	Mersin ve Adana vilayetlerinde köy bağılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Mersin vilayetinin Tarsus kazasına bağlı Gerdan köyü Adana vilayetinin merkez kazasına ve Tarsus kazasının Şihli ve Bürücek köyleri anılan vilayetin Karaisalı kazasına tabi Pozantı nahiyesine ve yine Tarsus kazasının Bucak ve Hacı Osman Bey çiftliği köyleri de Karaisalı kazası merkezine bağlanmıştır.	RG
10	Eylül	Hariciye Vekaleti, Briand projesine çeşitli devletler tarafından verilen cevaplara dair düzenlediği raporu başvekalete sundu.	Briand projesine verdikleri cevaplarında Avrupa İttihadı'na Türkiye'nin de çağrılmasını isteyen devletler şunlardır: Bulgaristan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya.	BCA: 30.10/ 219.475.16
10	Eylül	Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü İkinci Şube Müdürlüğüne Babaeski Kaymakamı Saim Bey'in atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
10	Eylül	Çeşitli müstantiklik, hakimlik (sulh, ceza, hukuk) ve müddeiumumilik görevlerine yirmi kişinin atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kararnameden bu görevlere ait maaşların 22 lira-55 lira arasında değiştiği görülmektedir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
10	Eylül	İnhilal eden Tapu ve Kadastro Müfettiş Muavinliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	İnhilal eden Tapu ve Kadastro Müfettiş Muavinliğine otuz lira maaş ile Merkez Tapu Müdürlüğü Muameleat Müfettişlerinden Feridun Bey naklen atanmıştır.	RG
11	Eylül	Çeşitli hakimlik, müddeiumumilik görevlerine dokuz kişinin atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Aynı kararname ile 90 lira maaşlı Ankara Ağır Ceza Reisliğine Ankara Ticaret Mahkemesi Reisi Şefkati Bey atanmıştır.	RG
11	Eylül	Sinop vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Sinop vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne Elaziz Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Mesut Bey, sınıf ve derecesi maaşı ile naklen atanmıştır.	RG
11	Eylül	Manisa vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Manisa vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne Tekirdağ Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Mehmet Arif Bey, arzusu ile sınıf ve derecesi maaşı ile naklen atanmıştır.	RG
11	Eylül	Tokat Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Tokat Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne Tokat Merkez Hükümet Tabibi ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdür Vekili Dr. Mustafa Zühdü Bey, üçüncü sınıf olarak asaleten atanmıştır.	RG
13	Eylül	Adliye Müfettişliklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Adliye Baş Müfettişliklerine ehliyet ve evsafı matlubeyi haiz olan Ankara Ağır Ceza Reisi Ali Rıza ve şayanı terfi görülen birinci sınıf Adliye Müfettişi Salih Hilmi ve mumaileyhten inhilal eden birinci sınıf Adliye Müfettişliğine ikinci sınıf müfettişlerden olup altıncı derece hakimliğe terfi etmiş olan Sadi beyler atanmıştır.	RG
13	Eylül	Dört kaymakamın nakil ve atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kızılcahamam kaymakamı Hüsnü Bey Göksun kaymakamlığına, Göksun kaymakamı Neşet Bey Kızılcahamam kaymakamlığına, Tefenni kaymakamı Ali Rıza Bey Nallıhan kaymakamlığına, Nallıhan kaymakamı Kamil Bey Tefenni kaymakamlığına atanmıştır. (Karar tarihi: 30.7.1930; 23.8.1930)	RG; BCA: 30..11.1.0/57.24..8.
13	Eylül	Amasya mektupçusu İzzet Bey'in görevden alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Tahakkuk eden aczine binaen Amasya mektupçusu İzzet Bey hakkında Memurin Kanunu'nun muvakkat birinci maddesinin tatbikine ilişkin kararname yayımlandı.	RG
13	Eylül	İcra Vekilleri Heyeti milli para durumunun incelenmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni olağanüstü toplantıya davet etti.	Milli paranın değeri üzerinde bazı karar ve tedbirler alınması, hükümetin milli para politikasına yön verilmesi gereğiyle TBMM, 22 Eylül 1930'da olağanüstü toplandı. Büyük Millet Meclisi'nin 22.9.1930 tarihinde içtimama dair 9945 sayılı kararname 16.9.1930 tarih ve 1597 sayılı RG'de yayımlandı.	BCA: 30..18.1.2/14.61.9/5-69
13	Eylül	SCF, seçim dolayısıyla yayımladığı beyannamede, İstanbul halkından "henüz bir buçuk aylık bir yavru olan muhalefete kıymamasını" rica etti.		Akbaba, Birinci Teşrin 1930.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
13	Eylül	Mühayyic yayından dolayı İzmir'de Hizmet ve Yeni Asır, İstanbul'da Son Posta gazeteleri yazarları tutuklanarak, mahkemeye verildiler.	Son Posta Gazetesi sorumlu müdürü Selim Ragıp Bey (Emeç) hakkında 2 Eylül 1930 tarihinde hükümete hakaret nedeniyle takibat başlatılmıştır.	C, 15 Eylül 1930
15	Eylül	1612 sayılı kanun gereğince Malatya vilayeti dahilinde 1 Eylül 1930 tarihinden sonra tam teşekküllü yapılmak ve teşkilat cetvellerinde gösterilen köyler mülhakatını teşkil etmek üzere otuz nahiye kurulmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Malatya vilayetinde nahiye kurulacak kazalar şöyledir: Merkez kazası, Kemaliye, Arapkir, Hekimhan, Akçadağ, Adıyaman, Pütürge ve Kahta.	RG
15	Eylül	1612 sayılı kanun gereğince İstanbul'da kurulan beş kaza (Fatih, Eminönü, Kadıköy, Beşiktaş, Sarıyer) ile aynı vilayette bulunan sekiz kaza (Beyoğlu, Üsküdar, Adalar, Bakırköy, Beykoz, Silivri, Kartal, Yalova) dahilinde Eylül 1930 tarihinden sonra tam teşekküllü yapılmak ve teşkilat cetvellerinde gösterilen köyler mülhakatını teşkil etmek üzere yirmialtı nahiye kurulmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Aynı karar ile, Beyoğlu kazasına bağlı Kemerburgaz nahiyesi, bu kazadan alınarak yeni kurulan Sarıyer kazasına bağlanmış, Çatalca kazasının Hadımköy ve İstiranca nahiyelerinin merkezleri nahiye isimleri Boyalık ve Karacaköy adlarıyla anılmak üzere bu köylere ve Şile kazasının Değirmençayı nahiyesi merkezi de, nahiye adı Teke adıyla anılmak üzere Teke köyüne nakledilmiştir.	RG
15	Eylül	Fransız iktisatçı-maliyecisi Charles Rist'in "Mali Durum ve Ödemeler Dengesi Üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ne Rapor"u yayımlandı.	Rist söz konusu raporu, 26 Haziran 1930 tarihinde tamamlayarak Maliye Vekili Şükrü Saraçoğlu'na teslim etmişti. Raporda yabancı sermayenin önemi ve dış kredi sağlanması gereği vurgulanmaktadır. Fransa Devlet Bankası ikinci direktörü ve sabık Kolej Döfrans İktisat Profesörü Rist, "asrın en maruf maliyecilerinden" biri olarak tanıtılmaktadır.	GB; C, 1 Haziran 1930; 1 Mayıs 1930.
16	Eylül	Tekirdağ Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Tekirdağ Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne Sinop Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürü Dr. Hamdi Kasım Bey, talebine binaen sınıf ve derecesi maaşile naklen atanmıştır.	RG
17	Eylül	Türkiye-Litvanya Arasında Moskova'da Dostluk Anlaşması imzalandı.	23 Mart 1931 tarihinde TBMM'de onaylandı. (RG: 31.3.1971, 1762)	TCAMA, s. 192.
17	Eylül	1525 numaralı Şose ve Köprüler Kanunu mucibince nakdi yol mükelleflerinden borçlarını taksit müddetlerinde vermeyenler haklarında Tahsili Emval Kanunu'nun sureti tatbikını gösterir talimatname yayımlandı.	Yönetmelik, yol mükelleflerinin borçlarının tahsili için hazırlanmıştır.	RG; BCA: 30.18.1.2/13.56.20/159-108

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
18	Eylül	Sefain Muhasebeciliğinin Gemiler Hesabat ve Nukudunu Teftiş Eylemesi hakkında Maliye Vekaleti genelgesi yayımlandı.		RG
21	Eylül	Paris Büyükelçiliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Paris Büyükelçiliğine Bern birinci sınıf Elçisi Münir Beyefendi, 150 lira maaş ve 55 lira tahsisatla atanmıştır.	RG
21	Eylül	Bern Birinci Sınıf Elçiliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Bern Birinci Sınıf Elçiliğine Maarif Vekili Cemal Hüsnü Beyefendi atanmıştır.	RG
23	Eylül	Zirai kredi kooperatifleri esas mukavelenamelerinin 15 inci maddesinin tadiline ilişkin 9941 sayılı kararname yayımlandı.		RG
24	Eylül	Şarktaki isyan hareketını imha eden ordumuza teşekkür edilmesi hakkında BMM kararı yayımlandı.	"Şark havalisinde müsellehan hudutlarımızı geçerek halkı kıyama teşvik eden asilerin sürat ve katiyetle tedip ve imhaları hususunda büyük muvaffakiyetleri görülen ordu ve jandarma kuvvetlerimizle memurlarımıza ve Cumhuriyeti ve vatani müdafaa eden yerli halkın kahramanlık ve fedakarlıklarına karşı teşekkür beyanı."	RG
24	Eylül	Bursa Dokumacılık ve Trikotaj TAŞ'ın (İpekiş) esas sözleşmesi ile sermayesinin yüzde onunun tedarik olduğunu gösteren banka mektubunun onaylanmasına ilişkin 9906 sayılı kararname yayımlandı.	İpekiş, her çeşit sanayi ve özellikle dokumacılık ve trikotaj sanayini icra etmek amacıyla merkezi İstanbul olmak üzere 50 sene süre ve 400.000 lira sermaye ile kurulmaktadır.	RG
25	Eylül	Matbaacılık ve Neşriyat TAŞ'ın esas sözleşmesi ile sermayesinin yüzde onunun tedarik olduğunu gösteren banka mektubunun onaylanmasına ilişkin 9901 sayılı kararname yayımlandı.	Şirket, matbaacılık ve neşriyat işleriyle istigal etmek amacıyla merkezi İstanbul olmak üzere 25 sene süre ve 1 milyon lira sermaye ile kurulmaktadır.	RG
25	Eylül	İsmet (İnönü) Paşa başvekillikten istifa etti.	İstifanın nedeni "bazı vekaletlerdeki boşalmalar ve günün politik durumu" olarak açıklandı. Son Posta Gazetesi istifayı, "SCF karşısında kabineyi gençleştirmek ve güçlendirmek amacıyla değişikliğe gitmek" şeklinde yorumladı.	GGTC; DT, s. 288.
27	Eylül	İsmet Paşa 6. Cumhuriyet Hükümeti'ni kurdu.	Hükümet 2 Ekim 1930'da güvenoyu aldı. Yeni kabine üyeleri: Başvekil İsmet Paşa, Adliye Vekili Sinop mebusu Yusuf Kemal Bey, Dahiliye Vekili Muğla mebusu Şükrü Kaya Bey, Hariciye Vekili İzmir mebusu Tevfik Rüştü Bey, İktisat Vekili Burdur mebusu Mustafa Şeref Bey, Maarif Vekili Bursa mebusu Esat Bey, Maliye Vekili İzmir mebusu Şükrü Saraçoğlu Bey, Milli Müdafaa Vekili Çankırı mebusu Mustafa Abdülhalik Bey, Nafia Vekili Diyarbakır mebusu Zekai Bey, Sıhhat Vekili İstanbul mebusu Dr. Refik Bey.	ATCTK; ZC 27.9.1930, 83. İnikat, Cilt 21.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Eylül	1715 numara ve 2.6.1930 tarihli Kanuna Müzeyyel Kanun yayımlandı. (Kanun No.1726)	1715 sayılı Kanun, T.C. Merkez Bankası Kuruluşu Hakkındadır, 30.6.1930 tarih ve 1533 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	RG
27	Eylül	Giresun vilayetinin Tirebolu kazasının Hark köyünde bulunan ve imtiyazı Kırzade Şevki Efendi'ye ait olan bakır madeni imtiyazının feshine dair 9925 sayılı kararname yayımlandı.	Fesih nedeni "ademi imal" olarak gösterilmiştir.	RG
28	Eylül	Malatya Valisi Tevfik Bey, SCF'nin bölgedeki faaliyetleri hakkında bir yazı sundu.	Bu yazı, valilere İzmir ve civarındaki olayların ülkenin diğer taraflarında ne gibi yansımalar ve etkiler doğurduğunu soran Dahiliye Vekili'ne, Malatya Valisinden gelen cevaptır.	BCA: 30..10/78.519..3./7923
28	Eylül	Başvekil İsmet Paşa Hazretleri tarafından vaki beyanatın neşir ve tamimi hakkında BMM kararı yayımlandı.		RG
29	Eylül	Belediye Memur ve Müstahdemleri Hakkında 9948 sayılı Nizamname (Tüzük) yayımlandı.	Nizamnamede belediye memur ve müstahdemleri şöyle tanımlanmaktadır: "Belediyelerde kendisine kanun ve nizamnameler ile muayyen daimi bir vazife verilen ve ikinci maddede yazılı şartları haiz olup, belediye bütçesinden aylık alanlara belediye memuru denir. Memur sicilile kayıt olunur. Üçüncü maddedeki şartları haiz olmak üzere muayyen bir vazife verilene mukaveleli ve mukavelesiz ücret veya aidat ile bir hizmet kabul edenlere müstahdem denir." Tüzük, 3.9.1930 tarihinde yürürlüğe girmiştir.	RG
29	Eylül	Adana'da "Ahali Cumhuriyet Fırkası" kuruldu.	Fırkanın kurucusu Abdülkadir Kemali (Öğütçü) Bey'dir. A. Kemali tarafından çıkarılan Tok Söz Gazetesi fırkanın yayın organıdır. Üç aydan daha az bir süre yaşayan fırka, katıldığı belediye seçimlerinde başarı gösteremedi ve 21 Aralık 1930'da Bakanlar Kurulu kararıyla feshedildi. Fırka programı "idare-i hususiye teşkilatına önem vermeyi" ve "israfla mücadele etmeyi" benimsemiştir.	AA
29	Eylül	1931 mali senesinin teklif bütçesi 1930 mali senesine göre düzenlenip sunuldu.		BCA: 30.10/132.945.2/115-32
1	Ekim	Beyrut'ta çıkan "El'Ahrar" Gazetesi'nde "Türkiye Kabinesinin Değiştirilmesinde Ne Hikmet Var?" başlıklı bir makale yayımlandı.	"Türkiye kabine buhranındaki sır ve hikmeti inkar etmek hatadır. Elbette orada bir sır vardır. Bizim bu hususta çıkardığımız neticeden şunu anlıyoruz ki, bu değişiklik meselesindeki hikmeti Mustafa Kemal Paşa'nın riyaseti cumhur makamında kalmaya masruf olan rağbet ve arzusunda olduğunu buluyoruz. Fethi Bey'in fırkasını da bunun için vücuda getirmiştir, mezkur fırkanın meydana çıkmasıyla İsmet Paşa kabinesi sarsılmıştır. " Makalenin tercümesi, 14 Ekim 1930'da, Hariciye Vekaleti tarafından Başvekalet müsteşarlığına gönderilmiştir.	BCA: 30.10/262.764.10

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Ekim	Urfa vilayetinde çeşitli köylerin bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Urfa vilayetinin Sürüş kazasına bağlı Göktepe, Haydaroğlu, Çiloğlu köyleri aynı vilayetin Birecik kazasına ve Müzeybil, Çarh, Seyfettin, Birdris, Kümbel harabesi, Sarım, Cenbel, Birriömer köyleri aynı vilayetin merkez kazasının Peyamlı nahiyesine ve Asma, Kanak, Karkütle, Hocaali, Madrabaz, Haydarahmet köyleri Birecik kazasının Halfeti nahiyesine ve Birecik kazasının Nehrisait, Cul, Cosak, Küpeli köyleri Yaylak kazasına ve Siverek kazasının Haçtaş, Söğüm, Araboğlu köyleri Hilvan kazasına ve Urfa merkez kazasının Sumatar nahiyesine bağlı Cıgmaniye köyü Harran kazasına bağlanmıştır.	RG
1	Ekim	Urfa vilayetinde çeşitli köylerin bağlılıklarının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Aynı kararname ile Urfa merkezine bağlı Peyamlı nahiyesinin Zincik, Tavşan, Ortaviran, Tat köyleri Yaylak kazasının Baziki nahiyesine ve Urfa merkez kazasının Peyamlı nahiyesine bağlı Yusufbey, Küfri köyleri Haran kazasına ve Urfa merkez kazasının Sumatar nahiyesine bağlı Tellişep köyü Haran kazasına ve Hilvan kazasının Mil köyü Urfa merkez kazasının Kabahaydar nahiyesine ve Isaveren, Tülmen, Yukarıkurdük, Ayseveren köyleri ile Yaylak kazasının Aynibirik, Ağızhan köyleri Urfa merkez kazasının Akziyaret nahiyesine ve Baziki nahiyesinin Osman, Zeydoğdu, Harapbayır köyleri bu kazanın Peyamlı nahiyesine bağlanmıştır.	RG
1	Ekim	Malulen Tekautlerini Talep Eden Memurların Muayene Raporlarına dair Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti tamimi yayımlandı.		RG
1	Ekim	Fevzipaşa-Diyarbakır demiryolu hattının 50 kilometrelik bölümü hizmete açıldı.		BCA: 30.10/152.76.7/15329
2	Ekim	18.4.1926 tarih ve 6449 sayılı kararnameye zeyl 9767 sayılı kararname yayımlandı.	Hastaneler talimatnamesine ek olarak çıkarılan kararname, hastanelerde kullanılacak yemek malzemesine ilişkin değişiklik getirmektedir.	RG
2	Ekim	Yozgat Evkaf Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal Yozgat Evkaf Müdürlüğüne 30 lira maaşla Evkaf Umum Müdürlüğü Levazım memuru ve ayniyat muhasibi Remzi Bey atanmıştır.	RG
2	Ekim	Görülen lüzumu kati üzerine İmroz kaymakamı Deniz Kıdemli yüzbaşılardan Cevdet Bey'in mesleki aslisine iadesinin onaylanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
2	Ekim	Kars vilayetine bağlı Çıldır kazasının merkezi, civarında bulunan Çıldır gölü kenarına nakledilmiştir.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
4	Ekim	Koçhisar kaymakamı Numan Sabit Bey'in Memurin Kanunu'nun 77 inci maddesine tevfikane mecburi tekatüde sevk edilmesine ilişkin kararname yayımlandı.		RG
4	Ekim	PTT İdaresinin münhal bulunan Hukuk Müşavirliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	PTT İdaresinin münhal bulunan Hukuk Müşavirliğine Posta İşleri Müdür Muavini Ahmet Avni Bey atanmıştır.	RG
4	Ekim	Hariciye Vekaleti Üçüncü Daire Umum Müdürlüğü birinci şubesinde münhal bulunan üçüncü kitabete atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Bu göreve evrak memuru Fehmi Bey atanmıştır.	RG
4	Ekim	Kırklareli, Zonguldak ve Siirt vilayetleri Tapu Müdürlüklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal olan Kırklareli Vilayeti Tapu Müdürlüğüne otuz lira maaşla Manisa Sabık Tapu Müdürü İsmail Rahmi, Zonguldak Tapu Müdürlüğüne yirmi beş lira maaşla Isparta Tapu Müdürü Münir ve Siirt vilayeti Tapu Müdürlüğüne yirmi iki lira maaşla Van Tapu Müdürü Kamil Beyler atanmıştır.	RG
5	Ekim	Belediye seçimleri yapıldı.	Seçimlerde 502 seçim bölgesinden 22'sini SCF kazandı. Tek dereceli seçimler, 10 gün sürdü.	GB
5	Ekim	Türkiye'nin de katıldığı I. Balkan Konferansı Atina'da toplandı.	12 Ekim 1930'da sona eren Konferansa, Hukuk Fakültesi Dekanı Tahir Bey gönderildi.	AA;BCA: 30..18.1.2/14.62..1/403-1
6	Ekim	Zonguldak vilayetinde dört nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Zonguldak vilayeti merkez kazasının Kozlu, Kilimli, Hisarönü köyleriyle Devrek kazasının Yenice köyünde bu adlarla birer nahiye kurulmuştur.	RG
6	Ekim	Mustafa Kemal, Çankaya'da İngiltere'nin Irak Komiseri Hempres'i kabul etti.		KAG, s. 306.
7	Ekim	Bursa vilayetinde üç nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Bursa vilayetine bağlı Mustafakemalpaşa kazasının Devecikonağı, Çaltılıbük, Söğütalanı köylerinde bu adlarla birer nahiye kurulmuştur.	RG
7	Ekim	Yozgat vilayetinde altı nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Yozgat vilayeti merkez kazasının Yerköy mevkii ve Haydarbeyli, Bişek köyleri ile Sorgun, Boğazlıyan, Akdağmadeni kazalarının Hacıköy, Aşağısarıkaya, Hasbek köylerinde bu adlarla birer nahiye kurulmuştur.	RG
7	Ekim	Trabzon vilayetinde iki nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Trabzon vilayetine bağlı Vakfıkebir kazasında Şal-pazarı ve merkezi Şarlıköyü olmak üzere Akhisar adlarıyla birer nahiye kurulmuştur.	RG
8	Ekim	1930 Senesi Bütçesinin Bazı Fasıllarında Münakale Yapılması hakkında Kanun yayımlandı.	Kanun, İktisat Vekaleti, Milli Müdafaa Vekaleti ve Askeri Fabrikalar Umum Müdürlüğü bütçelerinde değişiklik öngörmektedir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Ekim	Zımparalardan alınacak verginin indirimine dair süre üç sene daha uzatıldı.	Zımpara satışlarının artması ve dış rekabetin sağlanabilmesi için Maadin Nizamnamesinin 50. maddesinin belirlediği resmin asgari düzeye indirilmesine ilişkin süre üç yıl daha uzatılmıştır.	BCA: 30.18.1.2/14.63.19
8	Ekim	Şam'da çıkan El-Nakit Gazetesi'nin ülkeye sokulması yasaklandı.	Şam'da çıkan, güney vilayetlerinin bazılarına da gönderilmekte olan Arapça gazete, dini hisleri tahrik edeceği ve cumhuriyet idaresi aleyhindeki yayınlarıyla sınır vilayetlerindeki halkı olumsuz yönde etkileyeceği için yasaklanmıştır. Bu gazetede yayımlanan "Kürt ihtilali ancak yarın tekrar alevlenmek üzere bugün söndürülüyor" ve " Türkiye Hristiyanlığa doğru ilk adım atıyor" başlıklı iki makale Emniyet Umum Müdürlüğü'nce Başvekalet'e gönderilmiştir.	BCA: 30.18.1.2/14.65.9/86-104.
8	Ekim	Yüzelliliklerden Mustafa Sabri tarafından İskeçe'de çıkarılan Yarım Gazetesi'nin ülkeye sokulması yasaklandı.	Kurtuluş Savaşı sırasında düşman devletler ve İstanbul hükümetiyle işbirliği yaptıkları gerekçesiyle 1924'te Türkiye Cumhuriyeti uyuğundan çıkarılan 150 kişi "Yüzellilikler" olarak adlandırılmıştı. 1938'deki Af Kanunu ile bağışlanan Yüzellilikler için eski memuriyetlerinden dolayı emeklilik bağlanması ve sekiz yıl süreyle kamu hizmetine girememeleri öngörülmüştü.	BCA: 30.18.1.2/14.63.17/86-103
8	Ekim	Bulgar Panço Doref'e Hazine-i Evrak'ta inceleme yapması için izin verildi.	Eski Osmanlı Mebusan Meclisi üyesi olan Bulgar Panço Doref, Babıali Hazine-i evrakında bulunan eski Rumeli Müfettişi Umumiliğine ait bazı evrakı incelemek için izin almak amacıyla Sofya Elçiliğine başvurmuştur. Doref'le birlikte başvuranlar arasında Bulgaristan Ulum Akademisi üyesi P. Mutaftişef ve Sofya Darülfünun müderrislerinden D. Gadjanof da bulunmaktadır. Her üçüne de, nezaret altında olmak şartıyla, inceleme izni verilmiştir.	BCA: 30.18.1.2/14.65.11/17-34
8	Ekim	Kooperatif teşkilatımızı incelemek için gelecek Romanyalı kooperatifçiler grubunun Devlet Demiryolları üzerindeki seyahatlerinin % 50 indirimine tabi tutulması kararlaştırıldı.	Nafia Vekaleti'nin, söz konusu indirimin, bu seyahatin memleket için bir faydası olacaksa mümkün olabileceğini bildirmesi üzerine, İktisat Vekaleti, bu seyahatin memleket için faydalı görüldüğünü belirtmiştir. Böylece indirim kararı alınmıştır.	BCA: 30.18.1.2/14.66.10 BCA:154-27
8	Ekim	Osmanlı İmparatorluğu'na Avrupa'dan alınan geminin borcunun ödenmesi hususunda Maliye Vekaleti ile Türkiye Milli Bankası arasında çıkan ihtilafı çözümlen Mustafa Şeref'e para verilmesi.	Osmanlı İmparatorluğu Bahriye Nazırı tarafından Armstrong ve Vigers grubuna sipariş edilen savaş gemisinin ücreti olarak 1.796.500 liranın tesviye suretini belirleme konusunda çıkan ihtilafı çözümlen İktisat Vekili (Burdur mebusu) Mustafa Şeref Bey'e 3000 lira ödenmiştir.	BCA: 0.18.1.2/14.67.3.
8	Ekim	Tekirdağ'daki İnanlı Çiftliği'nde aygır deposu ve inekhane kurulması amacıyla çiftlik İktisat Vekaleti'ne verildi.	22.12.1930'da Sivas'taki Kuru Çayırılığı inekhane kurulması amacıyla İktisat Vekaleti'ne tahsis edildi.	BCA: 30.18.1.2/14.67.9/76-96; BCA: 30.18.1.2/16.81.9/132-97

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Ekim	Erzincan vilayetinde üç nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Erzincan vilayetinde Kiği kazasına bağlı Çönek, Kemah kazasına bağlı Hogus ve Plümür kazasına bağlı Deşt köylerinde bu adlarla birer nahiye kurulmuştur.	RG
9	Ekim	Konya Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Safet Bey'in 1.9.1930 tarihli istidasile vaki talebine ve nisabı tekaüdü ikmal eylesine binaen tekaüdüne ilişkin kararname yayımlandı.		RG
10	Ekim	Malatya Valisi Tevfik Bey, Malatya ili ve ilçelerindeki belediye seçimleri hakkında bilgi verdi.	"Vilayet merkezi olan Malatya'da sekiz günden beri Serbest Fırka adayları bir rey dahi alamamıştır. Kemaliye'de tayin olunan dört gün sonunda SCF dokuz rey almış ve CHF adayları ikiyüzbir rey almıştır... süre bir hafta uzatılmıştır. Halen vaziyet çok iyidir... Vaziyet şayanı memnuniyettir... Kemaliye'deki hadise hakkında ayrıca arzı malumat edilecektir efendim."	BCA: 30.10/82.536.27/8426
11	Ekim	Maliye Müfettiş Muavini İhsan Bey'in Beşinci Sınıf Maliye Müfettişliğine atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
11	Ekim	Kastamonu Jandarma Kıtasından Birinci Mülazım 2856 Kadri Efendinin Tekaüt Kanunu'nun üçüncü maddesinin (D) fıkrasına tevfikan tekaüde sevkine ilişkin kararname yayımlandı.		RG
11	Ekim	Türkiye-Japonya Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması imzalandı.	26 Mart 1931 tarih ve 1792 sayılı Kanun, RG.5.4.1931, 1766.	GGTC
12	Ekim	Edirne mıntkası Maarif Eminliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Edirne Maarif Emini Besim Bey'in Kabataş Lisesi Almanca muallimliğine naklinden dolayı inhilal eden Edirne mıntkası Maarif Eminliğine maaşı aslisile Trabzon Maarif Emini Hilmi Bey atanmıştır.	RG
12	Ekim	Münhal bulunan aslili müfettişliğe atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan 55 lira maaşı aslili müfettişliğe İzmir Erkek Muallim Mektebi müdürü Hikmet Bey atanmıştır.	RG
12	Ekim	Balkan Atletizm Şampiyonası'nda Türkiye 15 puanla 5. oldu.		BÜK
13	Ekim	Sicili itibariyle kendisinden istifade edilemeyeceği anlaşılan Tekirdağ Evkaf Müdürü Mustafa Bey hakkında Memurin Kanunu'nun muvakkat birinci maddesinin tatbikının onaylanmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
13	Ekim	Urfa, Samsun ve Manisa vilayetleri Tapu Müdürlüklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal olan Urfa vilayeti Tapu Müdürlüğüne 25 lira maaşla Muş Tapu Müdürü Lütfi, Samsun Tapu Müdürlüğüne 35 lira maaşla Manisa Tapu Müdürü Emin ve Manisa Tapu Müdürlüğüne 35 lira maaşla Samsun Tapu Müdürü Faruk Beyler naklen atanmıştır.	RG
13	Ekim	Balıkesir vilayetinde bir nahiyenin bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Balıkesir vilayetinin Bandırma kazasına bağlı Göbel nahiyesi, mülhakatını teşkil eden dokuz köyle birlikte, anılan kazadan alınarak aynı vilayetin Susurluk kazasına bağlanmıştır.	RG
13	Ekim	Zonguldak vilayetinde dört nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Zonguldak vilayeti merkez kazasının Kozlu, Kilimli, Hisarönü köyleriyle Devrek kazasının Yenice köyünde bu adlarla birer nahiye kurulmuştur.	RG
14	Ekim	1930 yılı belediye seçimleri hakkında vilayetlere genelge gönderildi.	Genelge ile 20 Ekim 1930'da belediye seçimlerinin bitmiş ve seçim sonuçlarının da Belediye Kanunu'nun 44. maddesi gereğince vali ve kaymakamlar tarafından tebliğ edilmiş olacağı ve yine aynı tarihte mevcut belediye meclislerinin de görevlerinin sona ereceği duyurulmuştur. Seçilmiş başkanların onaylanması kazalarda valilere, vilayet merkezi belediyelerinde vekaletle ait olduğundan, seçim sonuçlarının vilayetlere ve vekaletlere telgrafla bildirilmesi gereği de belirtilmiştir.	BCA: 30.10/82.536.28/8427
15	Ekim	Adana Maadin İşletme Türk Anonim Şirketi ana sözleşmesi onaylandı.	Şirket, Adana'da oturan Avukat S. Zihni Bey ve rufekası tarafından, madencilikle işgal etmek amacıyla merkezi Adana olmak üzere elli sene süreyle ve elli bin Türk lirası sermaye ile kurulmuştur.	BCA: 30..18.1.2/14.67.18/191-39
15	Ekim	İstanbul Ahırkapı'da bulunan milli emlaktan bir kısmı, sanayi müesseseleri yapmak üzere Atalıkzade Tahir ve Evlatları Firması'na verildi.		BCA: 30.18.1.2/14.68.18./132-96
16	Ekim	Antalya, Adana, Giresun ve Havza'da olaylar çıktı.	Antalya'da dükkanlar kapandı, hükümet daireleri ile zabıtaya saldırılar oldu. Olaylarda sekiz kişi yaralandı, otuz kişi tutuklandı. Halk asker kuvvetiyle dağıtıldı. Antalya'daki Serbest Fırka erkanı polisin nezaretine alındı.	C, 16 Teşrinievvel 1930; K, 18 Teşrinievvel 1930.
16	Ekim	Beşiktaş belediyesinin sınırlarını tespit etmek için halkoylaması yapıldı.	Halkoylamasında oy pusulalarının bir bölümü kırmızı, bir bölümü beyazdır. Beyaz olanlar Beşiktaş'ın Beyoğlu'ndan ayrılması, kırmızı oy da bu ayrılmanın aleyhindedir. Bu ayrılma idari bir konu olduğundan halkoylamasının fırka konusu yapılmaması istenmiştir.	Y, 16 Teşrinievvel 1930
18	Ekim	Muayene ve Tedavi Evleri Talimatnamesi yayımlandı.	Muayene ve tedavi evleri, hastanesi bulunmayan mahallerin sağlık ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla kurulmaktadır.	RG
19	Ekim	Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Kimyahaneleri Talimatnamesi yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Ekim	Denizli vilayetinde bir nahiye kurulmasına ilişkin karar yayımlandı.	Denizli vilayetinin Çivril kazasına bağlı Homa köyünde bu adla bir nahiye kurulmuştur.	RG
20	Ekim	İçel vilayeti Jandarma kumandanı kaymakam 371 Tahir Bey'in Tekaüt Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (D) fıkrasına tevfi kan tekaüde sevkine ilişkin kararname yayımlandı.		RG
21	Ekim	İzmir Valisi Yeniasır Gazetesi'nde yayımlanan Serbest Cumhuriyet Merkez Ocağı'nın resmi beyannamesini ve Behzat Arif imzalı başmakalesini telgrafla Ankara'ya bildirdi.		BCA: 30.10/78.519.4
22	Ekim	Beyazıt, Hakkari il merkezleri ile Doğu ve Güneydoğu illerine bağlı kırk ilçenin belediye başkanlıkları valiler-kaymakamlıklar sorumluluğuna verildi.	1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "nerelerde atanmış belediye başkanı bulunacağı" konusunu düzenleyen 94. maddesinde, Bakanlar Kurulu'nun gerekli gördüğü yerlerdeki belediye başkanlıkları ile Ankara belediye başkanlığının Dahiliye Vekaleti'nin teklifi ve Reisicumhurun onayı ile vali ve kaymakamlıklar sorumluluğuna bırakılabileceği öngörülmektedir. 10099 sayılı kararname 12.11.1930 tarih ve 1645 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/14.69.3
22	Ekim	Diyanet İşleri Reisliğinde görev yapan bazı memurların, 65 yaşını doldurdıkları halde, ihtisaslarından dolayı emekliliğe sevk edilme-yip göreve devamları kararlaştırıldı.	Maliye Vekaleti Başvekalet'e gönderdiği görüş yazısında, Diyanet İşleri Reisliğinin tezkeresinde yer alan on memurdan üçünün, 70 yaşını geçtikleri için görev ve devam etmelerinin mümkün olmadığı, 70 yaşını geçen bir memurun artık devlet hizmetlerinde kullanılmaması gerektiğini belirtti.	BCA: 30.18.1.2/14.69.11/16-60
22	Ekim	Yasak bölgedeki taş ocaklarında inceleme yapacak yabancı mühendislere izin verildi.	6 Mart'ta Yugoslav Uyruklu Svetozar Petroviç'in İzmir'de Çamaltı Tuzlasına girmesine, 21 Mayıs'ta Hereke Fabrikası için Sanayi ve Maadin Bankası'nca Almanya'dan getirilen tesisatı kuracak olan Otto Linke ve Walter See Lander'ın yasak bölgeye girmesine, 21 Haziran'da İzmir Çamaltı Tuzlası'nın kontrolü için M. Tius'un Tuzla'ya girmesine, 28 Eylül'de deniz bombardıman uçağının kontrolü için getirilecek Mühendis Mase Navnapper'in İzmir Müstahkem Mevkii dahilinde Yenikale'ye girmesine, 8 Ekim'de Aydın demiryolunun Kemer-Kızılçullu istasyonları arasına yabancı uzmanların girmesine ve yine aynı tarihte İzmit bataklıkları ile İzmir civarındaki kanallarda çalışmak için M. Tüberjan ve M. Polanon'un yasak bölgelere girmelerine, 23 Kasım'da Polonya tebaasından, İzmir Çullu ve Sahip Ahır köylerinde bulunan civa madenin müdürü Kopes'in 10 günlük müddetle İzmir'in Karaburun ilçesindeki yasak bölgeye girmesine, Hereke'deki Mensucat Fabrikası'nın sigorta, harita ve planlarının tanzimi için Yugoslavya'dan getirilecek Mühendis Perviç'in yasak bölgeye girmesine izin verildi.	BCA: 30.18.1.2/14.69.17/69-40

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Ekim	Belediye gelirlerine ait % 5'ler, Merkez Bankası Kurulunca oraya devredilmek üzere Ziraat veya İş Bankası'na gönderildi.		BCA: 30.18.1.2/14.70.10/105-38
22	Ekim	Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun tatbikına dair tamim yayımlandı.		RG
23	Ekim	Nevşehir kaymakamlığına atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Nevşehir kaymakamlığına Gercüş Kaymakamı Necip Bey atanmıştır.	RG
23	Ekim	Saray ve Ovacık kaymakamlıklarına atanan iki kaymakamın müstafi addedilmelerine ilişkin kararname yayımlandı.	Saray kaymakamlığına atanan sabık Reşadiye kaymakamı Celal ve Ovacık kaymakamlığına atanan sabık Şarköy kaymakamı Şemsettin beyler, "müddeti kanunîyesi zarfında mahalli memuriyetlerine hareket etmediklerinden" müstafi addedilmişlerdir.	RG
23	Ekim	Darülfünun Fen Fakültesi Reisliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Darülfünun Fen Fakültesi Reisliğine fakülte müderrisleri meclisince seçilen Kimya Müderrisi Mustafa Hakkı Bey atanmıştır.	RG
23	Ekim	İzmir Umuru Hukukiye Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan İzmir Umuru Hukukiye Müdürlüğüne Viranşehir kaymakamı Muzaffer Bey atanmıştır.	RG
25	Ekim	Köy Zırai Kredi Kooperatifleri Esas Mukavelenmesi yayımlandı.	Sözleşme, 1470 sayılı Zırai Kredi Kooperatifleri Kanununun ikinci maddesi gereğince düzenlenmiş ve İcra Vekilleri Heyeti'nin 25.7.1929 tarih ve 8235 sayılı kararıyla onaylanmıştır.	RG
26	Ekim	Isparta ve Van vilayetleri Tapu Müdürlüklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal olan Isparta vilayeti Tapu müdürlüğüne 22 lira maaşla Kayseri Tapu Müdürü Cevdet ve Van vilayeti Tapu Müdürlüğüne 22 lira maaşla Hakkari Tapu Müdürü Şükrü Beyler atanmıştır.	RG
26	Ekim	Adana ve Mersin vilayetlerinde köy bağlılığının değiştirilmesine ilişkin karar yayımlandı.	Adana vilayetinin Karaisalı kazasına bağlı Keşlik köyü bu kazadan alınarak Mersin vilayetinin Tarsus kazasına bağlı Gülek nahiyesine bağlanmıştır.	RG
27	Ekim	Malmö Fahri konsolosu M. Ragnar Hedber'in Başkonsolosluğa terfiine ilişkin 9977 sayılı kararname yayımlandı.	M. Ragnar Hedber, "ondokuzseneden beri vazifesini hüsnü ifa etmekte olan" şeklinde tanımlanmaktadır.	RG
27	Ekim	Yunanistan Başbakanı Venizelos Ankara'ya geldi ve Mustafa Kemal Paşa ile görüştü.	Venizelos'un ziyareti Son Posta'ya şu şekilde yansıdı: "Son seneler zarfında bütün cihanda katedilen siyasi hadiselerin en önemlisi olacaktır." Venizelos'un ziyareti sırasında iki devlet arasında üç anlaşma imzalandı.	AA; SP, 25 Teşrinievvel 1930
27	Ekim	Ankara Belediyesi'nin vakıf malları üzerinde yaptığı kanunsuzlukla ilgili Evkaf Umum Müdürlüğü Başvekalete bir yazı gönderdi.	Evkaf Umum Müdürlüğü, Ankara Belediyesi'nin vakıf malları ve istimlak konusundaki kanunsuz uygulamalarından şikayet etmektedir.	BCA: 30..10/189.296..2./22522

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
28	Ekim	Mahdut Mesuliyetli Şehir-Kasaba Zirai Kredi Kooperatifleri Esas Mukavelenamesi yayımlandı.	Sözleşme, 1470 sayılı Zirai Kredi Kooperatifleri Kanununun ikinci maddesi gereğince düzenlenmiş ve İcra Vekilleri Heyetinin 25.7.1929 tarih ve 8235 sayılı kararname ile onaylanmıştır.	RG
29	Ekim	"Cumhuriyet 8 yaşında: Cumhuriyet'in yıl dönümü kutlamaları yapıldı."	Kutlamalar kapsamında Ankara'da düzenlenen geçit törenini Yunan Başbakanı Venizelos, Yunan Dışişleri Bakanı Mihalakopulos ve Macar Başbakanı Bethlen de misafir olarak izledi.	KAG
30	Ekim	Ordu Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atanma yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Ordu Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne sınıfı ve maaşı hazır olan 55 lira aslı maaşla Sivas Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Tahsin Bey atanmıştır.	RG
30	Ekim	Kayseri Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kayseri Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne Vezirköprü Hükümet Tabibi Dr. Mazhar Bey üçüncü sınıf olarak 45 lira maaşla terfian atanmıştır.	RG
30	Ekim	Hudut ve Sahiller Umum Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Hudut ve Sahiller Umum Müdürlüğüne, Hudut ve Sahiller Umum Müdürlüğü Mütahassısı ve Umum Müdür Vekili Dr. Osman İsmet Bey üçüncü derece olarak 100 lira maaşla atanmıştır.	RG
30	Ekim	Hakkari Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Zahit Bey'in diğer bir memuriyete atanması nedeniyle müstafi sayılmasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
30	Ekim	İmtiyazlı demiryolları ile yabancı ülke ve şirketlerin malı olan makine ve vagonların Devlet Demiryolları İdaresi'nce satın alındığı.		BCA: 30..10.0.0/152.76..8.
30	Ekim	Türkiye-Yunanistan Arasında Dostluk, Bitaraflık, Uzlaşma ve Hakem Anlaşması imzalandı.	22 Şubat 1931 tarih ve 1752 sayılı Kanun, RG:28.2.1931, 1735.	TAR, s. 22.
30	Ekim	Türkiye ile Yunanistan Arasında İkamet, Ticaret ve Seyrisefain Sözleşmesi imzalandı.	5 Mart 1931 tarih ve 1758 sayılı Kanun ve RG: 15.3.1931, 1748. Sözleşme, 17 Mart 1964 tarih ve 6/2806 sayılı Kararname ile feshedildi. RG: 17.3.1964, 11658	TAR, s. 79.
30	Ekim	Türkiye ile Yunanistan arasında Deniz Kuvvetlerinin Sınırlanması hakkında Protokol imzalandı.		ST, s.326; Düstur 3. Tertip, Cilt 12.
1	Kasım	TBMM açıldı, Meclis Başkanlığına Kazım (Özalp) Paşa yeniden seçildi.	Gazi, senelik nutkunda, yeni fikirlerin teşekkülü ve Belediye seçimleri dolayısıyla yaşanan deneyden Cumhuriyetin geleceği ve gelişmesi adına yararlanılması gerektiğini söyledi. Nutuk, 2 Kasım 1930 tarih ve 1636 sayılı RG'de yayımlandı.	C, 1 Teşrinisani 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Kasım	Gölbaşı-Doğanşehir demiryolu hattı işletmeye açıldı.		ATCTK
1	Kasım	Muğla ve Tekirdağ vilayetleri Evkaf Müdürlüklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Muğla vilayeti Evkaf Müdüriyetine 3000 kuruş maaşla Müdüriyeti Umumiye Tetkik memurlarından Hüseyin Avni Bey, Tekirdağ Evkaf Müdürlüğüne ise 2000 kuruş maaşla Çorum Evkaf Başkatibi Şahap Bey terfian atanmışlardır.	RG
1	Kasım	İki kaymakamın becayişine ilişkin kararname yayımlandı.	Kararname, Şarköy kaymakamı Şükrü ve Konya Ereğlisi kaymakamı Sami Beylerin muvafakatları ile bilaharcirah becayişlerine ilişkindir.	RG
1	Kasım	Aksaray Vilayeti Tapu Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal olan Aksaray Vilayeti Tapu Müdürlüğüne 22 lira maaşla Şebinkarahisar Tapu müdürü Ömer Lütfi Bey atanmıştır.	RG
1	Kasım	Hakkari vilayeti Tapu Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Hakkari vilayeti Tapu Müdürlüğüne 22 lira maaşla Müdüriyet intihapnamesini haiz Kığı kazası Tapu memuru Hamdi Bey atanmıştır.	RG
2	Kasım	Son Posta Gazetesi'nin çimento sektörü ile ilgili haberi: "18 liraya mal olan çimentoyu niçin 26 liraya alıyoruz?"	1930 yılı itibariyle Eskihisar, Ankara, Zeytinburnu, Bakırköy ve Kartal'da olmak üzere toplam beş çimento fabrikası bulunuyordu.	SP, 2 Teşrinisani 1930
2	Kasım	Yeni Hıfzısıhha Kanunu gereğince, hukuken altı veya daha fazla çocuk yetiştiren analara paralı mükafat verilmesine karar verildi.	Bu kanun aile babalarını bu mükafatı veya onun yerine ihdas olunacak bir madalyayı alıp almamakta serbest bırakmaktadır.	SP, 2 Teşrinisani 1930
2	Kasım	Temyiz Mahkemesi Azalığına atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Açık bulunan Temyiz Mahkemesi Azalığı için Hakimler Kanunu'nun on beşinci maddesine göre Temyiz Umumi Heyetince yapılan intihap neticesinde çok rey kazananlardan İzmir Hukuk Reisi Ali Kemal Beyefendi atanmıştır.	RG
2	Kasım	Muş Vilayeti Tapu Müdürlüğü ile Tapu ve Kadastro Müfettiş Muavinliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Muş Vilayeti Tapu Müdürlüğüne 35 lira maaşla Tapu ve Kadastro Müfettiş Muavinlerinden Sami, Tapu ve Kadastro Müfettiş Muavinliğine ise 30 lira maaşla Kadastro Müdürlüğü Tetkik memurlarından Muhlis Beyler atanmıştır.	RG
2	Kasım	Adana Maarif Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Adana Maarif Müdürlüğüne 30 lira maaş aslı ile Adana Felsefe Muallimi Enver Bey naklen atanmıştır.	RG
2	Kasım	Gayri Mahdud Mesuliyetli Şehir-Kasaba Zirai Kredi Kooperatifleri Esas Muvakalatnamesi yayımlandı.	Sözleşme, 1470 sayılı Zirai Kredi Kooperatifleri Kanunu'nun ikinci maddesi gereğince düzenlenmiş ve İcra Vekilleri Heyetinin 25.7.1929 tarih ve 8235 sayılı kararname ile onaylanmıştır.	RG
3	Kasım	Vilayetler belediye başkanlıklarına seçilen kişiler hakkında valilerin değer-	Bu belgede yirmi beş il valisinden gelen değerlendirmeler bulunmaktadır. Maraş, İçel, Mersin, Manisa, Afyonkarahisar, Edirne ve Bilecik belediye başkanla-	BCA: 30..10.0.0/ 82.536..30/ 8430

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
		lendirmesini içeren bir bilgi notu Dahiliye Vekaleti tarafından Başvekalet'e sunuldu.	rı hakkında il valilerinin değerlendirmelerinin olumsuz olduğu görülmektedir.	
4	Kasım	İstanbul'da yol parası vermeyip de amele-i mükellefel olarak bizzat çalışmak isteyen 20 bin kişi bulunduğu açıklandı.	"Söz konusu 20 bin kişi 12'şer gün çalışacakları için Vilayet Nafia Başmühendisliği tarafından çadır, kürek, kazma tedarik edilmişti. Bu 20 bin kişiden şimdiye kadar ancak 500 kişi müracaat etmiştir. Bu vaziyet karşısında başmühendislik bunları paraya çevirmek mecburiyetinde kalmıştır. Muayyen günlerde gelip çalışmayanlardan 10 lira olan yol parası % 50 zam ile tahsili emval kanununa göre tahsil edilecektir. Haczedilecek emvali olmayanlar hapsolunacaklardır."	SP, 4 Teşrinisani 1930
5	Kasım	Van mektupçusu Şeref Bey hakkında Memurin Kanunu'nun muvakkat birinci maddesinin tatbikına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
5	Kasım	Sivas, Trabzon, Artvin ve Amasya vilayetleri Mektupçuluklarına atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Sivas mektupçuluğuna Trabzon mektupçusu Esat, Trabzon mektupçuluğuna Rize Mektupçusu Tacettin, Artvin mektupçuluğuna Sivas mektupçusu Hikmet, Amasya mektupçuluğuna Artvin mektupçusu Memduh Beyler naklen atanmıştır.	RG
5	Kasım	Onbir kaymakamın nakil ve atanmalarına ilişkin kararname yayımlandı.	Kararname kapsamında kaymakamları değişen ilçeler şunlardır: Dursunbey, Edremit, Kadirli, Zile, Oltu, Şarki Karaağaç, Akdağ, Gerede, Gercüş, Bakırköy ve Akşehir.	RG
5	Kasım	Tekaüt hakkını kazanmış bulunan Jandarma Miralayı 23 Sami Bey'in talebi veçhile 1683 sayılı Tekaüt Kanunu'nun üçüncü maddesinin (B) fıkrası gereğince tekaüdünün icrasına ilişkin kararname yayımlandı.		RG
5	Kasım	Beşinci seyyar Jandarma Alayı kumandanı kaymakam 337 Abdurrahman Bey'in emekliliğine ilişkin kararname onaylandı.	Abdurrahman Bey, "alayını sevkü idarede kifayetsizliği, kulaklarındaki arıza nedeniyle sıhhat işleri dairesince verilen raporlar ve faal hizmete kabiliyetsizliği" gerekçesiyle 863 numaralı Terfii Kanunu'nun 14. maddesine ve 1683 numaralı Tekaüt Kanunu'nun 31. maddesine göre emekliliğe sevk edilmiştir.	RG
5	Kasım	Diyarbakir Jandarma Mıntıka Müfettişi Miralay 28 Halil Rıfat Bey'in emekliliğine ilişkin kararname onaylandı.	Halil Rıfat Bey, "faal hizmet kabiliyetini selbeden kulak ve devran arızaları"na ilişkin Sıhhat İşleri Dairesi'nce verilen rapor nedeniyle 863 numaralı Terfii Kanunu'nun 14. maddesine ve 1683 numaralı Tekaüt Kanunu'nun 31. maddesine göre emekliliğe sevk edilmiştir. 6.11.1930 tarih ve 1640 sayılı RG'de yayımlanan iki kararname ile Ankara müstakil jandarma tabur kumandan vekili kıdemli yüzbaşı 2647 Salih Efendi ile Çorum jandarma kıtası kumandanı kaymakam 279 Ömer Faruk Bey de aynı nedenlerle emekliliğe sevk edilmiştir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
6	Kasım	Jandarma miralayı 185 Ziya Bey'in 1683 numaralı Tekaüt Kanunu'nun 3. maddesinin D fıkrasına tevfikân ve ihtiyat sınıfına naklen emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	Aynı tarihte Kıdemli yüzbaşı 1309 Mehmet Nail ve B. Mülazım 2540 Mustafa beylerin emekliliğine ilişkin bir kararname yayımlanmıştır.	RG
6	Kasım	Ankara Polis Müdüriyetine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Ankara Polis Müdüriyetine Ankara Jandarma Müstakil Tabur Kumandanı, Mektebi Hukuk mezunlarından kıdemli yüzbaşı Salih Bey naklen atanmıştır.	RG
6	Kasım	Serbest Fırka Başkanı, Gümüşhane Mebusu Fethi Bey'in belediye seçimlerinde yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla verdiği gensoru önergesi BMM tarafından kabul edildi.	15 Kasım'da belediye seçimleri ile ilgili gensoru önergesi Meclis'te görüşüldü ve görüşmeler sonunda Dahiliye Vekili Şükrü Kaya güvenoyu aldı.	GB; BCA: 30.10/8.48.7/6753; ZC 15.11.1930, 5.İnikat, Cilt 22.
7	Kasım	Merkezi Adana olmak üzere elli sene müddet ve elli bin TL sermaye ile Adana Meadin İşletme TAŞ'ın esas mukavelenamesinin onaylanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Şirket, Avukat Zihni Bey ve rüfekaı tarafından maddencilikle iştigal eylemek amacıyla kurulmaktadır.	RG
9	Kasım	Mustafa Kemal, Ankara'ya gelen ABD İktisat Bakanlığı Müsteşarı Klayn ile görüştü.	Mr. Klayn, iki ülkenin daha sıkı bir ticaret ilişkisi geliştirebilmesi için neler yapılabileceğini tespit etmek amacıyla incelemelerde bulunmuştur.	KAG; SP, 4 Teşrinisani 1930
9	Kasım	Çeşitli illerin belediye başkanlıklarına seçilen kişiler onaylandı.	Dahiliye Vekili ile Reiscumhur arasındaki yazışmaya bir örnek: "Trabzon Belediye reisliğine intihap olunan Temel Nücumi Bey'in memuriyetinin tastikına ait Kararname leffen takdim kılınmıştır" 3.11.1930; Dahiliye Vekili. "Belediye Reisliğine Temel Nücumi Bey'in intihabı hakkında Trabzon Belediyesi meclisince ittihaz olunan karar Belediye Kanununun 89. maddesine tevfikân tasvip olunmuştur. Bu kararname ahkâmının icrasına Dahiliye Vekili memurdur." Reisi Cumhur, 9.11.1930.	BCA: 30.11.1/59.34.3
9	Kasım	Sanayi ve Maadin Bankası'na bağlı fabrikaların imalat ve faaliyetlerinin gelişmesi için M. Bottin'in getirilmesi kararlaştırıldı.	23 Mart 1930'da ise şeker kamışı ziraatine elverişli bölgelerde incelemeler yapmak üzere Fransa'dan Uzman Vikonte de Rochefort'un getirilmesi kararı alınmıştı.	BCA: 30..18.1.2 /15.72..19./130-36; BCA:30..18.1.2/9.12..5/ 243-48.
9	Kasım	1525 sayılı Şose ve Köprüler Kanunu gereğince yol vergilerinden vekalet hissesi olarak alınan % 50 ödeneğin sarfı için hazırlanan yönetmelik onaylandı.		BCA: 030.18/15.72.20

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
11	Kasım	Fox Film Şirketi, Ankara Gazi Çiftliği'ni filme aldı.	Mustafa Kemal, Fox Film Şirketi tarafından Ankara Gazi Çiftliği'nin filme alınması nedeniyle Amerikan halkına hitaben bir konuşma yaptı: "...Türk milleti tabiatı gereği demokrattır...Esas hamuru demokrasi olan Türk milleti, demokrasinin kendisi olduğunu ispat etmiş olan Amerikalılara derin ve kuvvetli bir dostluk hisseder. Ümit ederim ki bu gözlem, iki millet arasındaki dostluğu kökleştirecektir. Yalnız bu kadarla kalmayacaktır, belki bütün insanlığı birbirini sevmeye ve müşterek sevgiye mani olan mazi hurafelerini silmeye, dünyayı barış ve huzur alanına sokmaya vesile olacaktır."	KAG
11	Kasım	Maarif Vekaleti'nin, İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri hakkındaki 1702 sayılı Kanunu'nun 16. maddesi gereğince 1.9.1930 tarihinde sene, ay, gün ve sicil itibarıyla terfi eden orta tedrisat muallimlerinin isimleriyle kıdem cetvellerini gösteren genelgesi yayımlandı.		RG
12	Kasım	Maraş, Manisa, Sivas, Isparta belediye başkanlıklarına seçilen Tevfik, Ali Rıza, Hikmet ve Hilmi'nin onaylanması.		BCA: 30..11.1.0/ 59.34..14.
13	Kasım	Ereğli havza-i fahmiyesinin Kandilli mevkiinde beş, Alacaağzı mevkiinde altı ve Kozlu mevkiinde altı olmak üzere toplam onyediyet adet kömür ocağında Fatma Kamile hanıma ait hissenin Tokat mebusu Şevki Bey'e devredilmesine ilişkin kararname yayımlandı.		RG
15	Kasım	Amerikan The Sun Gazetesi'nde Türklüğe hakaret ile ilgili çıkan yazılar hakkında Hasan Çavuşoğlu'nun gönderdiği mektup.		BCA: 30..10.0.0/ 267.801..9/ 4408
16	Kasım	Serbest Cumhuriyet Fırkası, Fırka Merkez Heyetince feshedildi.	Fethi (Okyar) Bey, 16 Kasım'da SCF'nin kendisini feshettiğine dair beyannameyi Mustafa Kemal'e sundu. SCF mebusları, Ahmet Ağaoğlu dışında tekrar Halk Fırkası'na alındı.	C, 17 Teşrinisani 1930
16	Kasım	Çeşitli yerlerin belediye başkanlıklarına seçilen kişiler onaylandı.	Belediye Kanunu'nun 89. maddesine göre, belediye başkanları, belediye meclisi içinden veya bu kanuna göre seçilme hakkına sahip olan hemşehriler içinden veya dışından dört sene için, gizli oy ile üye sayısı	BCA: 30..11.1.0 / 59.35..2.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			toplamının çoğunluğu tarafından seçilmektedir. Belediye başkanı seçimi, il merkezi olmayan yerlerde valinin onayı, il merkezlerinde ise Dahiliye Vekili'nin yazısı ve Cumhurbaşkanının onayı ile kesinleşmektedir.	
17	Kasım	17.6.1930 tarih ve 1522 sayılı RG'de yayımlanan Dahili İstihlak Vergisi hakkındaki 1718 sayılı Kanunun suverî tatbikiyesine dair talimatname yayımlandı.		RG
17	Kasım	Öğretmen maaşlarını zamanında vermeyen illere %10 lardan 80 000 liraya kadar ödeme yapılması kararlaştırıldı.		BCA: 30.18.1.2/15.73.14
17	Kasım	Mustafa Kemal, Kasım'dan Mart ayına kadar sürecek olan yurt gezisine çıktı.	Mustafa Kemal yurt gezisinin 6 Aralığa kadar süreceği birinci devresine Ankara'dan Kayseri'ye geçerek başladı, ardından Sivas, Tokat, Turhal, Amasya, Samsun, Çarşamba, Trabzon ve İstanbul vilayetlerini gezdi. İstanbul'dan Kırklareli, Edirne, Alpullu, Çorlu'ya geçerek 19 Aralık-25 Aralık tarihleri arasında Trakya'yı gezdi. Geziye İçişleri Bakanı Şükrü (Kaya) ile bazı milletvekilleri ve her bakanlıktan bir müfettiş katılmıştı. İstanbul Liman Şirketi Müdürü Ahmet Hamdi Başar da geziye iktisat uzmanı olarak katılmıştır. Atatürk'ün seyahat notları BCA'da bulunmaktadır.	ATCTK; BCA: 490.01/34.142.1
17	Kasım	İllerin iskan işlerinde görevlendirilecek memurlara ait kadrolar onaylandı.		BCA: 30.18.1.2/15.74.18/145-81
17	Kasım	Ordu Belediyesi'nin elektrik şirketi ile yaptığı sözleşme gereğince şirket emrine vereceği 9.254 Amerikan dolarının ödenmesine izin verildi.		BCA: 30.18.1.2/15.75.6/105-42
17	Kasım	Maliye Vekaleti İstatistik Şubesi, İstatistik Umum Müdürlüğü'ne bağlandı.	Düzenlemeye ilişkin 10223 sayılı kararname 24.12.1930 tarih ve 1681 sayılı RG'de yayımlandı.	BCA: 030.18/15.75.7
17	Kasım	Ankara Belediyesi zabıta görevlerinin, polis tarafından yürütülmesine devam edilmesi kararı alındı.	Belediye Kanunu ile ilga olunan Ankara Şehremaneti Kanunu gereğince polis tarafından idare edilmekte olan ve olumlu sonuçlar veren belediye zabıtası görevlerinin, 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 109. maddesi gereğince yine polis tarafından yürütülmesi kararlaştırıldı. Karar, 21.12.1930 tarih ve 1678 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/15.76.5
17	Kasım	Ütük köyü halkı, arazilerinin azlığı sebebiyle Kızıl köyüne nakledildi.		BCA: 30.18.1.2/15.76.6/81-1

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
18	Kasım	Tapu ve Kadastro Müdür-lüğü'nün, Ziraat Bankası-nın talebi veçhile icradan tebligat olmadıkça haciz verilmemesi hakkındaki tamimi yayımlandı.		RG
19	Kasım	Tapu ve Kadastro Müdür-lüğü'nün, mal ortaklığının sureti tesciline dair tamimi yayımlandı.	Tamim, Medeni Kanunu'nun 211-236 ıncı maddeleri hükümlerine göre umumi, mahdud ve evlendikten sonra iktisap olunacak mallara şamil olmak üzere üç şekilde kurulabilen mal ortaklığı rejimine ilişkindir.	RG
20	Kasım	Türkiye Himaye-i Eşcar Cemiyeti Umumi Merkezi tarafından tanzim olunan Ağaç Bayramı Talimatna-mesi yayımlandı.	Himaye-i Eşcar Cemiyeti şubeleri tarafından ağaçla-rın çoğalması, dikilmesi, korunması ve ağaç sevgisi-nin uyandırılması amacıyla her yıl düzenlenecek ağaç bayramlarına ilişkindir.	RG
20	Kasım	Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Dördüncü Şube Müdüriyetine atama yapılmasına ilişkin karar-name yayımlandı.	Müdüriyete Mektebi Mülkiye mezunlarından Savur kaymakamı Osman Bey naklen atanmıştır.	RG
20	Kasım	Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünde münhal Beşin-ci Teknik Şubesi Müdüri-yetine atama yapılmasına ilişkin kararname yayım-landı.	Müdüriyete Erkanı Harbiye Mektebinden mezun Gönen kaymakamı Necmettin Bey naklen atanmıştır.	RG
20	Kasım	İstanbul Polis Müdüriyeti İkinci Şube Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan İstanbul Polis Müdüriyeti ikinci şu-be Müdürlüğüne muavinliğinde bulunan Mektebi Mülkiye mezunlarından Ata Bey, kadro maaşile atanmıştır.	RG
20	Kasım	Kayseri, Şebinkarahisar, Afyonkarahisar vilayetleri Tapu Müdürlüklerine ata-ma yapılmasına ilişkin ka-rarname yayımlandı.	Münhal bulunan Kayseri Vilayeti Tapu Müdürlüğüne 25 lira maaşla Aksaray Tapu Müdürü Şükrü Bey, münhal bulunan Şebinkarahisar Vilayeti Tapu Mü-dürlüğüne 22 lira maaşla sabık Siirt Tapu Müdürü Haydar Bey ve münhal bulunan Afyonkarahisar Vi-layeti Tapu Müdürlüğüne 30 lira maaşla Kırklareli Tapu Müdürü Rahmi Bey atanmıştır.	RG
22	Kasım	Çeşitli jandarma subayları-nın emekliliğe sevkine iliş-kin kararname yayımlandı.	Umum Jandarma Kumandan Muavini Miralay Raşit Bey, sekizinci seyyar jandarma alay kumandanı kaymakam 355 Nail Bey ile Bursa Jandarma kıtası zabitlerinden Yüzbaşı 1019 İsmail Efendi, 1683 sayı-lı Tekaüt Kanununun 31. maddesine göre emekliliğe sevk edilmiştir. Emekliliğe sevk kararları, Milli Mü-dafaa Vekaleti Sıhhat İşleri Dairesince verilen sağlık raporlarına dayanmaktadır.	RG
22	Kasım	Hakkari Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Hakkari Sıhhat ve İctimai Muavenet Müdürlüğüne Ordu vilayeti merkez hükümet tabibi Dr. İbrahim Namık Bey, Memurin Kanunu'nun 37 inci maddesine tevfi kan ve terfian üçüncü sınıf olarak 45 lira maaşla atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Kasım	Mustafa Kemal 17 Kasım 1930 tarihinde başladığı yurt gezisi kapsamında Samsun'a geldi.	Mustafa Kemal'in Samsun gezisinden sonra, Umumi Katibi'ne söylediği şu sözler, cumhuriyetin kuruluşundan altı yedi yıl sonra ülkenin durumunu yansıtmaktadır: “Bunaliyorum çocuk, büyük bir ısırdap içinde bunaliyorum. Görüyorsun ya, her gittiğimiz yerde mütemadiyen dert, şikayet dinliyoruz. Her taraf derin bir yokluk, maddi manevi perişanlık içinde. Ferahlatıcı çok az şeye rastlıyoruz. Memleketin hakiki durumu ne yazık ki bu.”	KAG, 1A-I, s. 379.
23	Kasım	Çeşitli jandarma subaylarının emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	İzmir Jandarma Kıtasından Yüzbaşı 3062 Şükrü Efendi, İstanbul Jandarma İmalathanesinde Müstahdem sınıf 6 Hesap Memuru 1954 İ. Hakkı Efendi, İstanbul Jandarma mıntaka İkinci Müfettişi kaymakam 298 Remzi Bey ve Umum Jandarma Kumandanlığı ikinci şube Mülhaki Birinci mülazım 2921 Kemal Efendi, 1683 sayılı Tekaüt Kanununun 31. maddesine göre emekliliğe sevk edilmiştir. Emekliliğe sevk kararları, Milli Müdafaa Vekaleti Sıhhat İşleri Dairesince verilen sağlık raporlarına dayanmaktadır.	RG
23	Kasım	Ömer Fevzi tarafından Paris'te çıkarılan Herberi İnkılap Gazetesi'nin ülkeye sokulması yasaklandı.	Gazete, cumhuriyet hükümeti aleyhindeki yayınları nedeniyle yasaklanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/ 15.76.15
23	Kasım	Mardin'in bazı ilçe belediye başkanlıkları kaymakamlıklar sorumluluğuna verildi.	Belediye Kanunu'nun 94. maddesinin B, D, V fıkraları gereğince alınan karar, Mardin'in Nusaybin, Gerze, Midyat, Savor, Koçhisar, Derik ve Gercüş kazalarını kapsamaktadır. Belediye Kanunu'nun 94. maddesi, Bakanlar Kurulu'na gerek görülecek yerlerde belediye başkanlarının il merkezlerinde Dahiliye Vekaleti, il merkezleri dışında ise bağlı olunan valiler tarafından atanabileceğini düzenlemektedir. Aynı maddede, bu gibi yerlerde belediye başkanlığı görevinin, Dahiliye Vekaleti'nin teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile vali ve kaymakamlıklar sorumluluğuna bırakılabileceği de belirtilmektedir. 10274 sayılı karar, 24.12.1930 tarih ve 1681 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30.18.1.2/ 15.77.18; ZC 31.3.1930, 42.İnikat, Cilt 18.
23	Kasım	Orman amenajman grupları ile amenajman işlerinde çalışacak fen memurlarına ait kadro onaylandı.	22.12.1930 tarihinde ise Çuçek ve Cehennemdere Ormanları'nda çalıştırılacak fen memurlarına ait kadro onaylandı.	BCA: 30.18.1.2/ 15.77.19; BCA: 30.18.1.2/ 16.81.4/ 250-43
23	Kasım	Sanayi kuruluşlarının korunması için bütçeye prim ödenegi koyulması kararlaştırıldı.	Teşviki Sanayi Kanunu gereğince, sanayi kuruluşlarının korunması için, prim karşılığı olarak verilen Sanayi ve Maadin Bankası tahvilleri yerine, bütçeye 1 milyon lira koyulması kararlaştırılmıştır.	BCA: 30.18.1.2/ 15.79.15
24	Kasım	Milli Talim ve Terbiye Heyeti Reisliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Milli Talim ve Terbiye Heyeti Reisliğine 125 lira maaşla azasından İhsan Bey ve bundan inhilal eden azalığa da 90 lira maaşla sabık Yüksek Tedrisat Müdürü Umumisi Rüştü Bey atanmıştır.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Kasım	Diyarbakır Bankası TAŞ'ın esas mukavelenamesinin ve sermayenin yüzde onunun tedarik olduğunu gösteren Banka mektubunun onaylanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Şirket, Diyarbakır'da Türk Ocağı Müfettişi Hasan Raşit Bey ve rüfekaşı (arkadaşları) tarafından bankacılıkla işgal etmek amacıyla merkezi Diyarbakır olmak üzere otuz sene müddet ve yetmişbeş bin TL sermaye ile kurulmaktadır.	RG
28	Kasım	Devlet Şurası bazı yerlerde belediye seçimlerinde yolsuzluk yapıldığı şeklindeki şikayetleri haklı bularak, bazı şehir ve kasabalarda seçimlerin feshedilmesine karar verdi.	Seçimleri feshedilen belediyelerin çoğunluğu hakkında şikayet yapılmış olanlardır.	SP, 29 Teşrinisani 1930
29	Kasım	1930 Senesi Bütçesinde Münakale Yapılması hakkında 1728 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Milli Müdafaa Vekaleti ile Harita Umum Müdürlüğü bütçelerinde değişiklik öngörmektedir.	RG
29	Kasım	"Hopa'da öğretmenler dört aydır maaş alamadılar."		K, 29 Terinisani 1930
30	Kasım	Hakkında mülkiye müfettişleri tarafından tahkikat yürütülmekte olan Samsun valisi Kazım, tahkikatın selameti için Bakanlık emrine alınarak yerine Çarşamba Kaymakamı Mazhar Bey'in vekalet etmesi kararlaştırıldı.	10283 sayılı kararname, 25.12.1930 tarih ve 1682 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	BCA: 30..10.0.0/64.432..12.
30	Kasım	Sihhat ve İctimai Muavenet Vekaletinin Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun tatbikına dair 6, 9 ve 10 sayılı tamimleri yayımlandı.		RG
1	Aralık	Çeşitli jandarma subaylarının emekliliğe sevkine ilişkin kararname yayımlandı.	Beşinci seyyar Jandarma Alayı zabıtlarından birinci mülazım 3342 Lütfi Efendi, Beşinci seyyar Jandarma Alayı zabıtlarından Yüzbaşı 2028 Süleyman Efendi, Dördüncü seyyar Jandarma Alayı zabıtlarından birinci mülazım 3399 İbrahim Efendi, İzmir Jandarma Mektebinden kıdemli yüzbaşı 1635 Mazhar Efendi, Bursa Jandarma Kumandanı kaymakam 276 Tevfik Bey ile Mardin Jandarma kıtası birinci sınıf hesap memuru 1840 Ömer Lütfi Efendi, Milli Müdafaa Vekaleti Sihhat İşleri Dairesi'nce verilen sağlık raporlarına dayanarak emekliliğe sevk edilmiştir.	RG
1	Aralık	819 sayılı Kanuna göre öğretmen okullarına yardım için verilmesi icabeden % 10 lar hakkında yazılan yazılara cevap vermeyen valilerin Başvekalet Muamelat Müdürlüğü'nce dikkatleri çekildi.	Kars, Diyarbakır, Malatya, Burdur, Tokat, Cebelibereket ve Elaziz valilerine "Bundan sonra bu gibi hal-lere mahal bırakılmaması lüzumunun temini ve yazılan tahriratlar cevabının Maarif Vekaleti'ne bildirilmesi beyan olunur" sözleriyle sonlanan birer yazı gönderildi.	BCA: 30.10/142.16.16/13916

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Aralık	Kırklareli vilayetinde tam teşekküllü 12 nahiye kuruldu.	Bu tarihe kadar, bütün vilayetler genelinde tam teşekküllü olarak kurulması planlanan nahiyeler için ayrılan tahsisat ile üç yıldır 215 nahiye kurulmuştur. "Bu teşkilat köylerin idari ve inzibati yönetiminde ve köylülerin hükümetle ilgili işlerinin kendilerine en yakın nahiye merkezlerinde hızla ve güvenle görülmesinde önemli faydalar sağlamaktadır. Ayrıca köylü fazla zaman kaybı ve uzak merkezlere gidip gelmek zahmetinden kurtulmaktadır."	BCA: 30.11.1/59.35.12; BCA: 30.11.1/58.28.3; BCA: 30.11.1/57.24.9
1	Aralık	Duyunu Umumiye binası Hükümet'e teslim edildi.	Bina 1933'de İstanbul Erkek Lisesi'ne verildi. Bina'nın Hükümet'e teslimi 9 Nisan 1930 tarihinde 9098 sayılı BKK ile ertelenmişti.	AA; BCA: 30.18.1.2/9.19.9/132-88 (9.4.1930, 9098)
2	Aralık	Jandarma sınıfından 7 Binbaşı, 15 Yüzbaşı, 25 Birinci Mülazım, 4 Mülazım ile 4 Hesap Memurunun emekliliğe sevklerine ilişkin kararname yayımlandı.	Jandarma sınıfından 7 Binbaşı, 15 Yüzbaşı, 25 Birinci Mülazım, 4 Mülazım ile 4 Hesap Memuru, 1683 sayılı Tekafüt Kanunu'nun 3. maddesinin D fıkrasına tevfikân ve sınıfı ihtiyata naklen emekliliğe sevk edilmiştir. Kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.	RG
3	Aralık	Fox Film Şirketi tarafından Ankara Gazi Çiftliği'nde çekilen ve Mustafa Kemal'in de Amerikan milletine demecini içeren film, Elhamra Sineması'nda gösterildi.	Filmi Mustafa Kemal de izledi.	KAG
3	Aralık	Halk Dostu Gazetesi yayımlanmaya başladı.	Trabzon Milletvekili Nebizade Hamdi'nin çıkardığı gazete, kendini "sol milliyetçi" olarak tanımlamaktadır. Yayın politikasına bakıldığında, yolsuzlukların eleştirildiği, tek dereceli seçim sisteminin savunulduğu, Osmanlı borçlarının ödenmemesi ve moratorium ilan edilmesinin istendiği görülmektedir. Adliye Vekili Mahmut Esat Bozkurt'un 13-14 Aralık tarihlerinde yayımlanan "Hırsızlar Teslim Olunuz" başlıklı iki yazısı büyük yankı uyandırmıştır.	TPDCHP, s. 318.
4	Aralık	Gümüşhane Mebusu Ali Fethi Bey'in sözlü sorusuna Başvekil İsmet Paşa cevap verdi.	Soru, Adana eski Belediye Başkanı ve üyelerinin irtikap ve irtişa (rüşvet) maddesinden suçlu oldukları halde mahkemeye sevk edilmemeleri konusuna ilişkindir.	ZC 4.12.1930, 10. İnikat, Cilt 23.
4	Aralık	Çeşitli illerin belediye başkanlıklarına seçilen kişilerin onaylanmasına ilişkin 9.11.1930 tarihli kararnameler yayımlandı.	İllere göre belediye reislerinin isimleri şöyledir: İzmir (Sezai Bey), Kayseri (Necmettin Bey), Yozgat (Yusuf Bey), Trabzon (Temel Nücumi Bey), Afyonkarahisar (Hüseyin Bey), Aksaray (Hadi Bey), Antalya (Hüsnü Bey), Bilecik (Ali Vehbi Bey), Bursa (Nazifi Şerif Bey), Çankırı (Sait Bey), Denizli (Mustafa Naili Bey), Eskişehir (Kamil Bey), Mersin (Mithat Bey), Ordu (Rifat Bey), Siirt (Hacı Hamza Bey), Kırşehir (Rıza Bey), Kütahya (Etem Bey), Malatya (Mustafa Bey).	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Aralık	Yeni Belediye Kanunu'nun 163. maddesine Tevfikan Tanzim Olunan Müzayede, Münakasa ve İhaleler Hakkında 10198 sayılı Nizamname yayımlandı.	Belediyelerce Yapılacak Müzayede ve Münakasa ve İhaleler hakkındaki tüzük, Dahiliye Vekaleti'nce teklif edilmiş ve Şurayı Devlet Heyeti Umumiyesi'nce değiştirilerek hazırlanmıştır.	BULMAÇ; BCA: 30.18.1.2/15.74.2
8	Aralık	Adana'da "Ahali Cumhuriyet Fırkası" tarafından çıkarılmakta olan gazetenin sorumlu müdürü tutuklandı.	Gazetenin sorumlu müdürü, "halkı askerlikten soğutmak, Reisi Cumhur hazretleri hakkında gıyaben tefevvühatta bulunmak, halkı esassız haber yayınlarıyla kışkırtmak" nedeniyle tutuklandı. Son Posta, bu fırkanın Adana'da hoş görülmediğini, taraftarının olmadığını, gazetesini de okuyanın henüz hiç görülmediğini yazdı.	9 Kanunu-evvel 1930
9	Aralık	Son Posta Gazetesi'nde yer alan habere göre Trabzon'da öğretmenler Ağustos-Aralık ayları arasında maaş alamadılar.	Öğretmen maaşlarının ödenmemesine ilişkin olarak Mustafa Kemal'e ulaşan şikayetler yerinden soruldu. Trabzon'dan alınan cevapta, vilayette maaşların peşin ve düzenli olarak ödendiği belirtildi.	SP, 9 Kanunu-evvel 1930; BCA: 30.10/64.432.13
9	Aralık	10012 sayılı Tapu Sicili Nizamnamesi yayımlandı.	Düzenleme, gayrimenkul malların tescili, ipotekli borç-irat senetleri ve gayrimenkul karşılık gösterilerek çıkarılan senetler, kıymet takdiri, rayiç kıymetinin takdiri, tadiller, terkinler ve senetlerin iptali, şerhler, beyanlar, gayrimenkul rehin kayıtlarına ait mülhazat, gayrimenkullerin taksimi ve birleştirilmesi gibi konulara ilişkindir.	RG
9	Aralık	Nüfus İşleri Umum Müdürlüğü Muavinlik ve çeşitli Şube Müdürlüklerine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Nüfus İşleri Umum Müdürlüğü Muavinlik ve Birinci Şube Müdürlüğüne İkinci Şube Müdürü Ramiz, İkinci Şube Müdürlüğüne Üçüncü Şube Müdürü Hilmi, Üçüncü Şube Müdürlüğüne mülga İskan Muhacirin Şubesi Müdürlüğünden açığa bulunan Sabri Beyler atanmıştır.	RG
9	Aralık	İçel, Edirne, Zonguldak, Gaziantep belediye başkanlıklarına seçilen Sami Rıza, Ekrem, Hayri ve Mehmet Ali'nin onaylanması.		BCA: 30.11.1.0/60.36.11.
9	Aralık	Altı kaymakamın atanmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Of kaymakamlığına Refahiye kaymakamı Zeki, Refahiye kaymakamlığına Hilvan kaymakamı Nesip, Daday kaymakamlığına Şark müddetini ikmal eden Suşehir kaymakamı Zeki, Suşehir kaymakamlığına Plümür kaymakamı Ahmet, Koçhisar kaymakamlığına Uşak kaymakamı Kazım, Uşak kaymakamlığına sabık kaymakamlardan Mithat Kemal beyler atanmıştır.	RG
10	Aralık	Çeşitli illerin belediye başkanlıklarına seçilen kişilerin onaylanmasına ilişkin 9/12/16 Kasım 1930 tarihli kararnameler yayımlandı.	İllere göre belediye reislerinin isimleri şöyledir: Kırklareli (Şevket Bey), Isparta (Hilmi Bey), Maraş (Tevfik Bey), Manisa (Ali Rıza Bey), Sivas (Hikmet Bey), Urfa (Celal Bey), Tokat (Şevki Bey), Tekirdağ (Ekrem Bey), Samsun (Ahmet Bey), Rize(Hakkı Bey), Niğde (Mustafa Bey), Mardin (Yahya Bey), Gümüşhane (Süleyman Bey), Şebinkarahisar (Rüştü	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			Bey), Konya (Şevket Bey), Kocaeli (Kemal Bey), Kastamonu (Hilmi Bey), Kars (Kenan Bey), Giresun (Hasan Tahsin Bey), Erzurum (Seyfullah Bey), Erzinçan (Hakkı Bey), Elaziz (Hürrem Bey), Diyarbakir (Gafur Bey), Çorum (Veli Bey), Çanakkale (Nazım Bey), Amasya (Hilmi Bey), Adana (Turhan Bey), Cebelibereket (Ferit Bey), Bolu (Vasıf Bey), Balıkesir (Nuri Bey), Artvin (Kaydi Bey).	
11	Aralık	Gümüşhane Mebusu Ali Fethi Bey, "açlık ve sefalet içinde kalan İzmir civarındaki köylüler" hakkında bazı gazetelerin yayınlarına dair Başvekaletle sözlü soru önergesi verdi.	Başvekil İsmet Bey, 20 Aralık tarihinde verdiği cevapta, İzmir'de bir inceleme heyeti kurulduğunu, heyetin Değirmendere nahiyesinin Ahmet Beyli köyünde en yoksul sayılan aileler arasında inceleme yaptığını ve bunun sonucunda Ahmet Beyli köyünde yoksul ailelerin ahlât ve otla beslendiğine dair bir bilgiye rastlanmadığını söylemiştir.	ZC 11.12.1930, 12. İnikat ve 20.12.1930, 14. İnikat, Cilt 23.
12	Aralık	Milli İktisat ve Tasarruf Haftası başladı.	"Vatandaş bu hafta şunları yap: Bu hafta bütün yiyeceğini, içeceğini, giyeceğini yerli malından al; bu suretle yerli mallarını tanıyacaksın; yerli malı kullanmak sende bir itiyat haline girecek ve artık daima yerli malı kullanacaksın; aynı zamanda tacirlerde senin yerli malına karşı rağbetini görerek hep yerli malı getirtcekler; eğer yerli malından bir şikayetin varsa derhal bize bildirmeyi unutma!" "Vatandaş para biriktir! 5 milyon kişi günde 5 kuruş biriktirirse, senede 90 milyar lira toplanır. Ve işte milli sermaye böyle vücut bulur."	C, 12 Kanunu-evvel 1930
13	Aralık	Türkiye ile İsviçre arasında "Ticaret ve İkamet Anlaşması" imzalandı.	26 Mart 1931 tarih ve 1793 sayılı Kanun, RG.5.4.1931, 1766.	TAR, s. 236.
14	Aralık	Maaşlarını alamayan öğretmenlerin şikayeti üzerine, kısa zamanda ödeme yapılmasına dair tebliğ çıkarıldı.		BCA: 30..10/ 64.432..13
14	Aralık	Sihhat ve İctimai Muavenet Vekaleti'nin beş yıllık faaliyet raporu ve istatistikleri açıklandı.	Bu raporda hastanelerin "muvazenei umumi - hususi idare - belediye - vakıf - şahıs - ecnebi - şirket ve cemaat hastaneleri" şeklinde ayrıldığı görülmektedir. Ülke genelinde 17 umumi, 69 hususi idare, 23 belediye, 37 vakıf, 15 ecnebi, 3 şirket ve 5 adet de cemaat hastanesi bulunmaktadır. Raporda, bu hastanelere ait yatak ve dispanser sayısı ile Leyli Tıp Talebe Yurdu, Leyli Ebe Talebe Yurdu ile Sağır, Körler ve Dilsizler Müessesesinin kadrosu gösterilmektedir. Muvazenei Umumi Hastanelerinde (numune, ruh ve akıl hastalıkları, çocuk hastaneleri ile doğum ve çocuk bakımevleri) yataklar "ücretli" ve "meccani" olarak ayrılmaktadır.	BCA: 30.10/ 177.220.18 /198-23
15	Aralık	Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair 11 Nisan 1928 tarih ve 1219 numaralı Kanuna Müzeyyel 1729 sayılı Kanun yayımlandı.		BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
15	Aralık	Ali İktisat Meclisi, "Türkiye İhracat Ticaretinin İnkişafı Tedbirleri" hakkında hazırlanan komisyon kararını açıkladı.	"Türkiye ihracat ticaretinin inkişafı tedbirleri" konusunu incelemek üzere 2 Aralık 1930'da oluşturulan 11 kişilik komisyon, 1-15 Aralık 1930 arasında yaptığı çalışmalar sonucunda bir rapor hazırlamıştır. Rapor'da yer alan tedbirler başlıca dört aşamadan oluşmaktadır: Üretim, alım-satım, nakil-sevk ve malların mahreçlerde sürümü.	BCA: 30.10/26.152.8/23-8
16	Aralık	Konya Milletvekili merhum Musa Kazım'ın çocuklarının devletçe okutulması için verilen teklifin kanun haline gelmesinde hazinece bir sakınca görülmediği açıklandı.		BCA: 30.10/3.18.5/4125
16	Aralık	Hariciye Vekaleti Memurin Kanunu hükümlerine göre ataması yapılan ile görülen lüzum üzerine Vekalet emrine alınan memurlar hakkındaki 12.11.1930 tarihli kararname yayımlandı.	Kararname, Hariciye Vekaletinin merkez ve yurtdışı teşkilatlarında büyükelçilik, konsolosluk, kançılarlık, şifre müdürlüğü, tercüme müdürlüğü, daire müdürlüğü, müşavirlik, katiplik, mümeyyizlik gibi kadrolarda çalışan memurları kapsamaktadır.	RG
17	Aralık	Hükümet, borçlar konusunu görüşmek için yabancı memleketlerde bulunan elçilerin hemen hepsini İstanbul'a çağırıldı.	Hükümet, borçlar konusunda hamillere karşı güçlü bir duruş sergilemek durumunda kalmıştır. Mali durum borç taksitlerinin ödenmesi için uygun değildir. Hükümet, elçileri davet ederek, bu nokta üzerinde ısrar ettiği takdirde dışardan alacağı tepkiyi öğrenmek istemiştir. Elçilerle yapılan toplantıda ayrıca, mali durumu düzeltmek için dışardan uygun şartla borç teminini mümkün olup olmadığı görüşülmüştür.	SP, 17 Kanunu-evvel 1930
20	Aralık	Muş-Van demiryolu hattının Elazığ'a kadar olan bölümünün inşasına başlanması kararı alındı.		BCA: 30.10/147.48.10/151-32
20	Aralık	Mustafa Kemal Alpullu Şeker Fabrikası'nı ziyaret etti.	Mustafa Kemal, fabrikanın hatıra defterine şunları yazdı: "...Memleketimizin her müsait bölgesinde şeker fabrikalarının çoğalması ve bu suretle memleketin şeker ihtiyacının temini, mühim hedeflerimiz arasında tanınmalıdır." Alpullu Şeker Fabrikası, Hayri İpar ve Şakir Kesebir tarafından kurulmuş ilk özel şeker fabrikasıdır.	KAG; Goloğlu, DT, s. 300.
22	Aralık	Maliye Vekili Şükrü Saraçoğlu istifa etti.	Yerine Milli Müdafaa Vekili Mustafa Abdülhalik Bey getirildi. Bu değişiklikten üç gün sonra Nafia Vekili Zekai Bey, Milli Müdafaa vekilliğine, Nafia vekilliğine ise Adana mebusu Hilmi Bey atandı.	ATCTK
22	Aralık	Denizli'nin Çambaşı köyünde bulunan, yarısı Hükümet ve yarısı Ahmet Bey ile Boladanlı Hafız Etem Efendi mülkiyetinde bulunan kükürt madeninin imtiyazı feshedildi.	Fesih nedeni madenin zamanında üretime başlamasıdır.	BCA: 30.18.1.2/16.81.10

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
22	Aralık	Amerikalı Rofoz Leyn ile Fethiye Şirketi Madeniyesi TAŞ arasında yapılan krom madeni sözleşmesi tescil edildi.	30 Temmuz 1922 tarihli fermanla, Amerikan uyruklu Rofoz Leyn'e satılan bir kıta krom madeni, imtiyaz süresince idare ve işletilmesi için Fethiye Şirketi Madeniyesi TAŞ'a devredildi.	BCA: 30..18.1.2/16.82..19.
22	Aralık	Diyarbakır Ticaret ve Zahi-re Borsası Talimatnamesi yayımlandı.		RG
22	Aralık	Gümrükler Umum Müdür-lüğü'nün, Muhasip ve Tahakkuk Memurlarından Aranılacak Tazminatın Sureti Tahsili Hakkında tamimi yayımlandı.		RG
23	Aralık	Menemen'de Derviş Mehmet ve arkadaşları tarafından devrimler aley-hinde gerici bir hareket başlatıldı.	Nakşibendi Tarikatı'ndan Derviş Mehmet'in kendisi-ni Mehdi-i Resul ilan etmesiyle başlayan devrimler aleyhindeki gerici harekete, bir askeri müfrezenin müdahale etmesi üzerine Derviş Mehmet'in verdiği emirle müfreze komutanı genç yedek subay Kubilay öldürölüp kafası testereyle kesildi. Daha sonra jan-darmanın müdahalesiyle çıkan çatışmada Derviş Mehmet ve bazı arkadaşları vurulmuştur. Bu olay Akbaba dergisine şöyle yansıdı: "İrtica kırk gün tek-ke köşesinde oruç tutup zikrettikten sonra Mene-men'de silahını patlattı."	GB; Akbaba, 26 Kanu-nuevvel 1930
23	Aralık	Seyrüsefer Talimatnamesi-nin Tatbiki Hakkında 10206 sayılı Kararname yayımlandı.		BULMAÇ
25	Aralık	İpekböceği Tohumu Yetiş-tirilmesi, Muayene ve Satılması Hakkındaki Talimatnamenin 5 inci Maddesinin Tashihi Hakkında 10277 sayılı Yönetmelik yayımlandı.		BULMAÇ
25	Aralık	Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası İdare Meclisi aza-lığına atama yapılmasına ilişkin kararname yayım-landı.	Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası İdare Meclisi Ri-yasetinden istifa eden Yusuf Ziya Beyden inhilal eden azalığa Hüseyin Cahit Bey atanmıştır.	RG
26	Aralık	Van , Sinop, Burdur, Aydın, Muğla ve Muş belediye başkanlıklarına seçilen kişiler onaylandı.		BCA: 30..11.1.0/60.38..4; BCA: 30..11.1.0 /60.38..8.; BCA: 30..11.1.0/60.38..9.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Aralık	Bergama harabelerinde eski eser araştırmasına izin	Bergama harabelerinde eski eser araştırması yapmakta olan Berlin Müzeleri Müdürü M. Wiengand'ın adına verilen ruhsatnamenin süresinin, sona ereceği 5 Nisan 1931 tarihinden itibaren bir yıl daha uzatılmasına izin verilmesine ilişkin kararname yayımlandı. Wiengand, Bergama'daki araştırmalarına 1927 yılında başlamıştı.	RG
27	Aralık	Tarikat yöneticilerine tutuklamalar	Menemen'de 25, Manisa'da 13 kişi, İstanbul'da ise 7 Nakşibendi şeyhi ile 7 sivil tutuklandı.	C, 25-28 Aralık 1930
27	Aralık	M. Emil Loeb uhdesindeki Adis Ababe Fahri Konsolosluğu'nun kaldırılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Fahri Konsolosluk, Loeb'in "Hariciye Vekaletine karşı kaba ve nalayık bir lisan kullanması" nedeniyle kaldırılmıştır.	RG
28	Aralık	Eylül 1929-Ağustos 1930 aylarına ait Divanı Muhabbat Raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair TBMM kararı yayımlandı.		RG
28	Aralık	Mali müessesatı ellerine almış ve altın piyasasını idare eden Yahudiler hakkında yazılmış olan ve bütün devletler ile Birleşmiş Milletlere gönderilen rapor Hariciye Vekaleti'ne geldi.	Yahudileri "istedikleri hükümeti batıran, fahiş faizlerle işgören" olarak tanımlayan rapor, bütün Yahudilerin yaptıkları işlerden elde ettikleri istifadeleri iade etmelerinin ve kendilerinin de tahtı mahkemeye alınmalarının elzem olduğunu yazmaktadır. Almanca olarak Tahran'dan (Teheran) yazılan, Guido Walcher imzalı Kasım 1930 tarihli rapor BCA'da bulunmaktadır.	BCA: 30.10/180.243.6/20733
29	Aralık	Münhal bulunan Milli Müdafaa Vekaleti'ne Nafia Vekili Zekai Bey'in naklen atanmasına ve bu suretle inhilal edecek olan Nafia Vekaleti'ne Adana Mebusu Hilmi Bey'in atanması hakkında teklifin onaylanmasına ilişkin Reisicumhur kararı yayımlandı.		RG
29	Aralık	Mustafa Kemal, İstanbul Çarşıkapı'daki Ayakkabıcılar Cemiyeti Merkezi'ni ziyaret etti.	Mustafa Kemal cemiyetin üyeleri ile görüşüp, yerli kunduracıların sunulduğu sergiyi gezdikten sonra cemiyetin hatıra defterine şunları yazdı: "...Kunduracılar sergisinde gördüğüm her türlü ayakkabılar, sanatkarlarımızın çok ilerlemiş bulunduklarını ispat eden eserlerdir. Vatandaşlara yerli ayakkabılara rağbet göstermelerini tavsiye ederim."	KAG
29	Aralık	Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki 1036 numaralı Kanuna ait talimatnamenin bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin 10308 sayılı kararname yayımlandı.		RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
30	Aralık	Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş neticesini bildiren Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni Mazbatası yayımlandı.		RG
30	Aralık	Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, gayri mübadillere yapılmakta olan mal dağıtım şeklinin değiştirilerek hızlandırılmasına dair Başbakan İsmet Paşa'ya direktif verdi.	Mustafa Kemal, gayrimübadillerden tekrar müracaat eden bir heyetin şikayetleri üzerine hazırladığı bu direktifte mal dağıtımında izlenmesi gereken yöntemi açıklamaktadır. Mustafa Kemal, bu işin beş altı ayda kesin olarak bitirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını istemektedir.	BCA: 30..10/140.3..8./1368
30	Aralık	Antalya'da kurulan Ticaret ve Zahire Borsası'nın yeniden düzenlenen talimatnamesinin yürürlüğe girmesine ilişkin 10309 sayılı kararname yayımlandı.	Talimatname, idari noktai nazardan nakıs (eksik) görülmesi nedeniyle yeniden düzenlenmiştir.	RG
31	Aralık	Bakanlar Kurulu, Menemen kazası ile Manisa ve Balıkesir merkez kazalarında 1 Ocak 1931'den itibaren bir ay süreyle sıkıyönetim ilan etti.	Bakanlar Kurulu, Menemen olayının "Cumhuriyete karşı geniş kapsamlı bir plana dayandığı konusunda kesin belgeler bulunduğu" gerekçesiyle sıkıyönetim ilan etmiştir. Sıkıyönetim komutanlığına Fahrettin (Altay) Paşa getirilmiştir.	BCA :30.18.1.2/16.83.11
31	Aralık	Menemen olayını protesto amacıyla İstanbul ve Uşak'ta gösteriler düzenlendi.		ATCTK
31	Aralık	Osmanlı Hükümeti tarafından Hicaz Demiryollarına verilen tuz işletme imtiyazına ait resmi vesika ve raporların suretleri İngiltere Hükümeti'ne verildi.		BCA: 30.18.1.2/16.85.5/18-155
31	Aralık	Hakimler Kanunu'nun 37. Maddesinin İlgasına Dair 1730 sayılı Kanun yayımlandı.	766 sayılı Hakimler Kanunu (RG: 20.3.1926, 326)	BULMAÇ
31	Aralık	Ankara Şehri İmar Müdürlüğü'nce Yapılacak İstikraz Maliye Vekaletinin Kefalet Eylemesi Hakkında 1731 sayılı Kanun yayımlandı.	Bu kanunla, karşılığı hazinece kabul olunacak şekilde temin edilmek şartı ile Ankara şehri İmar Müdürlüğü'nce milli bankalardan borç olarak 150.000 liraya Maliye Vekaleti kefalet etmeye yetkili kılınmıştır.	BULMAÇ; ZC 20.12.1930, 14. İnikat, Cilt 23.
31	Aralık	1930 Senesi Bütçesinde Münakale Yapılmasına dair 1737 sayılı Kanun yayımlandı.	Kanun, Maliye, İktisat, Milli Müdafaa, Hariciye Vekaletleri, Başvekalet ve Umum Jandarma Kumandanlığı bütçelerinde değişiklik öngörmektedir.	RG

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
31	Aralık	Temyiz Mahkemesi Azalığına atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Açık olan Temyiz Mahkemesi Azalığı için Hakimler Kanunu'nun on beşinci maddesine göre Temyiz Umumi Heyeti'nce yapılan intihap neticesinde çok rey kazananlardan Vekalet Ceza İşleri Müdürü Aziz Bey atanmıştır.	RG
31	Aralık	İkinci Sınıf Adliye Müfettişliğine atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal İkinci Sınıf Adliye müfettişliğine Müfettiş Osman Talat ve onun yerine dördüncü sınıf müfettişlerden Sırrı Bey atanmıştır.	RG
31	Aralık	Rize Mektupçuluğuna atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Münhal bulunan Rize mektupçuluğuna Gümüşhane Mektupçusu Behçet Bey atanmıştır.	RG
31	Aralık	Görülen idari lüzuma binaen Başkale Kaymakamı Kemal Bey'in Vekalet emrine alınmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Kemal Bey, 1.12.1930 tarihinde Vekalet Emrine alınmıştır.	RG; BCA: 30.11.1.0 /59.35.11
31	Aralık	Yozgat vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Yozgat vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne Beyazıt vilayeti Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürü Dr. Kemal Bey, sınıf ve maaşı hazırla atanmıştır.	RG
31	Aralık	Trabzon Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğü'ne atama yapılmasına ilişkin kararname yayımlandı.	Trabzon Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğü'ne Mardin Memleket Hastanesi sabık Baştabip ve operatörü Dr. Cevdet Şakir Bey, 55 lira aslı maaşla ve birinci sınıf olarak atanmıştır.	RG
31	Aralık	Manisa, Menemen ve Balıkesir'de ilan edilen sıkıyönetim sebebiyle kurulan mahkemelere atanan adli memurlar, hakim, savcı ve yardımcılar hakkında müşterek kararname.	"Hukuku amme namına takibatta bulunmak" üzere İzmir Müddei Umumisi Hidayet, İzmir Müddei Umumi Muavini Fuat ile müstantik (sorgu hakimi) olarak da İzmit Sulh Hakimi Kemal, Adapazarı Sulh Hakimi Necdet ve Eskişehir Müstantikı Hikmet Beyler (vazifei asliyelerine irtibatları baki kalmak üzere) atanmıştır. Aynı tarihli ikinci kararname ile de bölgede ilan edilen İdarei Örfiyye (Sıkıyönetim) Divanı Harbi reis, aza ve aza mülazımlıklarına atama yapılmıştır.	BCA: 30.11.1/ 60.38.19; BCA: 30.11.1/ 60.38.20

KAYNAKÇA

- ARMAOĞLU, Fahir, *20.yy Siyasi Tarihi (1914-1990)*, Cilt I, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 10. Baskı, Ankara 1994.
- AYDEMİR, Şevket Süreyya, *İkinci Adam I*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1968.
- BASKICI, M. Murat, "Lozan Barış Antlaşmasının Ekonomik ve Mali Hükümleri", *Yaşayan Lozan*, (Ed. Çağrı Erhan), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2003, s. 263-385.
- Boğaziçi Üniversitesi Kronolojisi*, <http://www.boun.edu.tr>
- BORATAV, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1974.
- DUMAN, Doğan, *Ulusal Ekonominin Yapılanmasında Yerli Malı Haftaları*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir 2001.
- FEYZİOĞLU, Turhan, "Atatürk Yolu" adlı Kitabın Giriş Yazısı ve Atatürk Kronolojisi, Ün Matbaası, İstanbul 1981.
- GOLOĞLU, Mahmut, *Devrimler ve Tepkileri (1924-1930)*, Goloğlu Yayınları, Ankara 1972.
- GÜLER, Birgül A., *Yerel Yönetimler: Liberal Açıklamalara Eleştirel Yaklaşım*, TODAİE, Ankara 1998.
- GÜLER, Birgül A., "Yönetimde Özerklik Sorunu: Duyunu Umumiyei Osmanlı Meclisi İdaresi 1881-1948", *Memleket Siyaset Yönetim*, Mayıs 2006/1, s. 97-119.
- HOBSBAWM, Eric, *Kısa 20. Yüzyıl (1914-1991): Aşırıliklar Çağı*, (Çev. Yavuz Alogan), Sarmal, İstanbul 1996.
- KOCATÜRK, Utkan, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi 1918-1938*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1988.
- KOCATÜRK, Utkan, *Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçalı Atatürk Günlüğü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1992.
- KOÇAK, Cemil, *Umumi Müfettişlikler (1927-1952)*, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.
- MİNİBAŞ, Türkel, *Çağ Atlatma Serüveni 1453-1980*, Bağlam Yayınları, İstanbul 1994.
- ORTAÇ, Yusuf Ziya, "Herkes Muhallif", *Akbaba*, 21 Ağustos 1930.
- ORTAÇ, Yusuf Ziya, "Gazete Salgını", *Akbaba*, 11 Aralık 1930.
- ÖKÇÜN, A. Gündüz; Ökçün, Ahmet R., *Türk Anlaşmaları Rehberi (1920-1973)*, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara 1974.
- ÖNDER, Mehmet, *Atatürk'ün Yurt Gezileri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1975.
- ÖZŞEN, Tayfur, *Bulmaç Mevzuat Kılavuzu (23 Nisan 1920-23 Nisan 1996)*, Cilt 1-2, TAKAV, Ankara 1996.
- TÖNÜK, Vecihi, *Türkiye'de İdare Teşkilatı*, İçişleri Bakanlığı Yayınlarından, Ankara 1945.
- TUTKUN, Akbaş, (der) *Türkiye'nin 77 Yılı. Gün Gün Cumhuriyet Tarihi 1923-2000*, Tempo Doğan Yayınevi, İstanbul 2000.
- Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl Kronolojisi*, Anadolu Ajansı, Ankara 2005.
- ULUATAM, Özhan, *Geçmiş Bakmak: Cumhuriyet Dönemi İktisadi, Mali, Siyasi Olaylar Kronolojisi: 1920-2000*, İmaj Yayıncılık, Ankara 2001.

UYAR, Hakkı, *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Kitapları, İstanbul 1999.

WHITTON, John B., “The Briand Plan for European Union”, *Current History*, Eylül 1930, <http://www.fdrlibrary.marist.edu/psf/box51> (Erişim Tarihi: 22.9.2005).

YAVUZ, Ahmet (Der.), *Türkiye Cumhuriyeti'nin Akdettiği Milletlerarası Anlaşmalar, (20 Nisan 1920-1 Temmuz 1976)*, Dışişleri Bakanlığı, Ankara 1976.

<http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler> (Erişim Tarihi: 11.11.2005)

Arşiv

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Bakanlar Kurulu Kararları Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Muamelat Genel Müdürlüğü Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü Kataloğu (1924-1949)*, Ankara 1999.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Bayındırlık Bakanlığı Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Dairesi Başkanlığı, *Cumhuriyet Halk Partisi Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Diyanet İşleri Başkanlığı Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığı Kataloğu 1870-1951*, Ankara 2001.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Müşterek Kararnameler Kataloğu*.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı, *Toprak İskan Müdürlüğü Kataloğu*.

Günlük Gazeteler

Cumhuriyet Gazetesi

Son Posta Gazetesi

Vakit Gazetesi

Yarın Gazetesi

Mizah Gazeteleri

Akbaba

Karagöz

Dergiler

Resimli Uyanış

TBMM Tutanak Dergisi (*Zabıt Ceridesi*)

Türk Kooperatifçisi

Türk İdare Dergisi